

141. MAANANTAINA 19. JOULUKUUTA 2005

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1)	Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2006; Hallituksen esitys vuoden 2006 talousarviota koskevan hallituksen esityksen (HE 119/2005 vp) täydentämisestä	4
	Hallituksen esitys HE 119, 201/2005 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 45/2005 vp
Talousarvioaloite TAA 1—1269/2005 vp	
2)	Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2004	106
	Kertomus K 3/2005 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 7/2005 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 12/2005 vp	
3)	Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2004	106
	Kertomus K 8/2005 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 21/2005 vp	
4)	Valtiovarainvaliokunnan ehdotus puhemiehelle ja varapuhemiehille tulevista määrärahoista niiden kulujen korvaamiseksi, joita heillä on ollut valtiopäivien aikana	106
	Muu asia M 1/2005 vp	

Toinen käsittely

5)	Hallituksen esitys laiksi tuloverolain muuttamisesta	106
	Hallituksen esitys HE 211/2005 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 46/2005 vp
Lakialoite LA 90/2004 vp, 48, 56, 65/2005 vp
Toimenpidealoite TPA 19, 48/2005 vp	

- 6) Hallituksen esitys nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta 109
 Hallituksen esitys HE 28/2005 vp
 Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 15/2005 vp

Lähetekeskustelu

- 7) Valtiontilintarkastajien kertomus 2005..... 110
 Kertomus K 16/2005 vp
- 8) Laki kalastuslain 76 §:n muuttamisesta 113
 Lakialoite LA 135/2005 vp (Harry Wallin /sd ym.)
- 9) Laki tuloverolain 127 a ja 127 b §:n muuttamisesta..... 114
 Lakialoite LA 146/2005 vp (Jouko Laxell /kok)
- 10) Laki opintotukilain 11 ja 19 §:n muuttamisesta 115
 Lakialoite LA 152/2005 vp (Jutta Urpilainen /sd)
- 11) Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 116
 Lakialoite LA 153/2005 vp (Päivi Räsänen /kd)
- 12) Laki sairausvakuutuslain 9 luvun 11 §:n muuttamisesta 117
 Lakialoite LA 156/2005 vp (Päivi Räsänen /kd)

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
 Markku Koski.

Timo Kalli /kesk
 Reijo Kallio /sd
 Ilkka Kanerva /kok
 Toimi Kankaanniemi /kd
 Tanja Karpela /kesk
 Marjukka Karttunen /kok
 Kimmo Kiljunen /sd
 Mari Kiviniemi /kesk
 Juha Korkea-aho /kesk
 Pekka Kuosmanen /kok
 Kari Kärkkäinen /kd
 Esa Lahtela /sd
 Reijo Laitinen /sd
 Paula Lehtomäki /kesk
 Maija-Liisa Lindqvist /kesk
 Pehr Löf /r
 Rosa Meriläinen /vihr
 Petri Neittaanmäki /kesk
 Mikaela Nylander /r
 Reino Ojala /sd

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Mikko Elo /sd
 Jan-Erik Enestam /r
 Susanna Haapoja /kesk
 Heidi Hautala /vihr
 Lasse Hautala /kesk
 Hannu Hoskonen /kesk
 Anne Huotari /vas
 Liisa Hyssälä /kesk
 Jyri Häkämies /kok
 Roger Jansson /r
 Kauko Juhantalo /kesk

Heikki A. Ollila /kok
 Mauri Pekkarinen /kesk
 Iivo Polvi /vas
 Eero Reijonen /kesk
 Markku Rossi /kesk
 Timo Seppälä /kok
 Jouko Skinnari /sd
 Timo Soini /ps
 Esko-Juhani Tennilä /vas
 Erkki Tuomioja /sd
 Tuula Väättäinen /sd
 Ulla-Maj Wideroos /r

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat seuraavat edustajat:

Maija-Liisa Lindqvist /kesk
 Hannu Hoskonen /kesk
 Toimi Kankaanniemi /kd
 Mauri Pekkarinen /kesk
 Pekka Kuosmanen /kok
 Timo Seppälä /kok
 Lasse Hautala /kesk
 Jyri Häkämies /kok
 Ilkka Kanerva /kok
 Reijo Laitinen /sd
 Anne Huotari /vas
 Timo Kalli /kesk
 Timo Soini /ps
 Reijo Kallio /sd
 Heikki A. Ollila /kok
 Eero Reijonen /kesk

Eduskuntatyöhön liittyvissä tehtävissä olevat edustajat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta eduskuntatyöhön liittyvän tehtävän vuoksi:

19.12. edustaja
 Erkki Tuomioja /sd
 19. ja 20.12. edustaja
 Jan-Erik Enestam /r
 19.—21.12. edustaja
 Juha Korkea-aho /kesk

Sairauspoissaolot

Merkitään, että puhemiesneuvosto on käsitellyt seuraavat ilmoitukset poissaolosta täysistunnosta sairauden vuoksi:

19.12. edustaja
 Mauri Pekkarinen /kesk
 19. ja 20.12. edustaja
 Ulla-Maj Wideroos /r
 19.—21.12. edustaja
 Liisa Hyssälä /kesk

Poissaololuvat

Merkitään, että puhemiesneuvosto on myöntänyt seuraavat luvat poissaoloon täysistunnosta muun syyn vuoksi:

19.12. edustajat
 Mikko Elo /sd
 Susanna Haapoja /kesk
 Lasse Hautala /kesk
 Anne Huotari /vas
 Roger Jansson /r
 Kauko Juhantalo /kesk
 Timo Kalli /kesk
 Reijo Kallio /sd
 Ilkka Kanerva /kok
 Toimi Kankaanniemi /kd
 Tanja Karpela /kesk
 Kari Kärkkäinen /kd
 Esa Lahtela /sd
 Reijo Laitinen /sd
 Pehr Löf /r
 Petri Neittaanmäki /kesk
 Iivo Polvi /vas
 Eero Reijonen /kesk
 Markku Rossi /kesk
 Arto Seppälä /sd
 Jouko Skinnari /sd
 Timo Soini /ps
 Esko-Juhani Tennilä /vas
 Tuula Väättäinen /sd
 19.—21.12. edustaja
 Kimmo Kiljunen /sd

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2006

Hallituksen esitys vuoden 2006 talousarvion koskevan hallituksen esityksen (HE 119/2005 vp) täydentämisestä

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys HE 119, 201/2005 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 45/2005 vp

Talousarvioaloite TAA 1—1269/2005 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45.

Tässä vaiheessa ilmoitan, että kello 17 esitellään pääluokka 28, valtiovarainministeriön hallinnonala, ja siinä yhteydessä pääministeri Vanhanen käyttää puheenvuoron, jossa hän kertoo EU:n rahoituskehyssovimuksesta vuosille 2007—2013.

Pääluokka 33

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Yleiskeskustelu:

¹ **Maija Perho /kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala lohkaisee budjetista varsin merkittävän osan, yhteensä 11 miljardia euroa. Tällä 11 miljardilla on tarkoitus hoitaa sekä kuntien järjestämät sosiaali- ja terveyspalvelut, kouluttaa uutta lääkärikuntaa sekä hoitaa niitä kipupisteitä, joita aiemmissa eduskunnan budjettikäsittelyissä muun muassa on noussut esille.

Viime vuoteen verrattuna uutta tässä budjetissa ovat ensinnäkin ne toimenpiteet, joilla on tarkoitus parantaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asemaa, muun muassa toimeentulotukea saavien asumismenojen omavastuun poistaminen syyskuun alusta lukien kuuluu tähän keinovalikoimaan. Valiokunta halusi kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että edelleenkin on ryhmiä, joiden taloudelliseen tilanteeseen on syytä kiinnittää huomiota, ja lausuu, että erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden taloudellista asemaa on edelleen vahvistettava.

Uusiin asioihin ensi vuonna kuuluu omaishoitajien aseman kehittäminen, jossa ehkä olennaisinta on se, että omaishoitajat ovat saaneet oman lain ja omaishoidon tuelle on asetettu alaraja. On syytä tässäkin yhteydessä korostaa sitä, että tätä alarajaa ei suinkaan ole tarkoitettu ylärajaksi, jonkaalaista tulkintaa jo nyt kunnissa on valitettavasti esiintynyt. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Pyydän salia hiljentymään, koska pulina häiritsee puhujaa! Pyydän hiljaisuutta!

Puhuja: Kiitoksia, arvoisa puhemies!

Uutena asiana on myöskin hoivatakuu, josta on jo hyväksytty laki, joka takaa sen, että yli 80-vuotiaat voivat saada palvelutarpeen arvioinnin seitsemän vuorokauden kuluessa yhteydenotosta sosiaaliviranomaisiin. Jo tämän lain käsittelyn yhteydessä oli esillä se, että myöskin tämä oikeus pitäisi ulottaa vammaisiin ja pitkäaikaissairaisiin lapsiin. Valiokunta hyväksyikin tätä koskevan pönten, jossa se edellyttää, että tätä asiaa koskeva esitys tuodaan eduskunnalle ensi vuoden valtiopäivien aikana.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen rahoitukseen liittyen täällä on eri yhteyksissä korostettu valtion ja kuntien kustannustenjakoa koskevan lainsäädännön perusteella syntyneitä vastuuta, joka pitäisi hoitaa viimeistään vuoteen 2008 mennessä. Valiokunnan sosiaali- ja terveystoimen pääluokkaa koskevassa osuudessa kiinnitetään huomiota terveydenhuollon hankkeen rahoitukseen. Alkuperäinen rahoitussuunnitelmahan piti sisälleen sen, että ensi vuodelle olisi tarkoitukseen myönnetty 50 miljoonaa euroa. Kuitenkin tämä on puolitettu siitä syystä, että hallituksen näemyksen mukaan kunnissa ei ole tehty riittävästi niitä tehostamistoimenpiteitä, joita on odotettu. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä sitä, että tämä 25 miljoonaa euroa palautetaan ensi vuoden budjetissa valtionosuuksiin.

Hallitusryhmien neuvotteluissa momentille, joka koskee kuntien järjestämää sosiaali- ja terveydenhuoltoa, tuli 1 miljoonan euron lisäys pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksiin. Perusteluna on se, että tänä päivänä, kun työttömät eivät luonnollisesti kuulu työterveyshuollon piiriin, osasta on tullut välinputoajia ja on tarpeen, että heidän terveydentilaansa seurataan ja siitä pidetään huolta, koska heidän terveydentilansa

on yksi edellytys sille, että työllistämistoimenpiteet voivat tuottaa toivottua tulosta.

Vuosikausia on keskusteltu tässä salissa niin sanotuista evo-rahoista eli valtion korvauksista terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen aiheuttamista kustannuksista. Tältä osin ollaan 61 miljoonaa euroa perässä siitä tasosta, joka on aikanaan ollut, ja nyt tätä tasoa eduskunnan toimesta jonkin verran parannetaan. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen on osoitettu 5 miljoonan euron lisämääräraha, ja toivottavaa on, että tämä vajeus saadaan kurottua umpeen, jotta Suomessa jatkossakin koulutetaan erittäin osaavia, ammattitaitoisia lääkäreitä ja meidän klininen tutkimuksemme yliopistosairaaloissa ja muissa sairaaloissa voisi edelleenkin säilyttää korkean tasonsa.

Edelleen eduskunta päätti säilyttää erillisen määrärahan valtionavustukseen sairaanhoitopiireille ja kuntayhtymille lasten- ja nuortenpsykiatrieseen hoitoon ja kuntoutukseen ja uutena kuntien mielenterveyspalvelujen kehittämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tähän osoitettiin yhteensä 4 miljoonaa euroa, joka on miljoona euroa vähemmän kuin kuluvalle vuodelle. Tätä voidaan pitää tärkeänä erityisesti siitä syystä, että osa niistä hyvin tarpeellisista ja tuloksia tuottaneista projekteista, joita tämän erillisen määrärahan turvin on voitu toteuttaa, olisi jouduttu lakkauttamaan tai jopa supistamaan.

Sosiaali- ja työjaostossa on käyty hyvin tarpeellista keskustelua myöskin siitä, millä tavoin terveydenhuoltomenojen kasvuun voitaisiin puuttua. Tällöin terveyden edistämiseen eri lohkoilla, on sitten kysymys terveysliikunnasta, oikeasta terveellisestä ravinnosta, ylipäättänsä terveistä elintavoista, tähän kokonaisuuteen on kiinnitetty huomiota, ja tämä jos mikä on poikkihallinnollinen tehtävä, johon pitäisi osata paneutua kunnissa hallinnonalat ylittäen.

Valiokunta kiinnitti vielä huomiota kahteen erityiskysymykseen, joissa toivotaan ripeää edistymistä: Toinen koskee adoptioperheiden oikeuksia ja asemaa verrattaessa biologisiin vanhempiin, ja toinen yksittäinen kysymys on apurahan saajien sosiaaliturva. Kummastakin on valmistelua olemassa, ja valiokunta näkee perusteluksi, että näiden asioiden valmistelua voidaan kiirehtiä.

2 Erkki Virtanen /vas: Arvoisa puhemies! Tar kastelen sosiaali- ja terveysministeriön pääluo-

kan muutamia erikoiskysymyksiä niistä lähtökohdista, jotka valtiovarainvaliokunnan mietintö minulle tässä katsannossa antaa.

Lähtökohta on mielestäni sopiva näin joulun alle, sillä jostain sielun ja omantunnon sopukoista nousee muutoinkin kysymys sanojen ja tekojen välisen hurskauden sovittamattomasta risti riidasta. Vielä kerran tänä syksynä muistutan isä Tuomas Kempiläisen tulesa palamattomasta to tuudesta: Viimeisellä tuomiolla ei kysyt, mitä olet puhunut, kirjoittanut tai luvannut vaan mitä olet tehnyt. (Ed. Pulliainen: Tarkoittaa sekä hyvää että pahaa!) — Niin. — En tiedä, onko valiokunta mietintöä kirjoittaessaan pohtinut iäisyys asioita, mutta kyllä valitettavasti hienoinen ulko kultainen hurskaus, ettenkö nyt sanoisi hurskas telu, mietinnön tekstistä läpi paistaa. Esitän vain muutaman esimerkin.

Valiokunta on todellakin, kuten jaoston puheenjohtaja äsken totesi, kiinnittänyt huomiota erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden taloudelliseen asemaan ja edellyttänyt, että sitä edelleen vahvistetaan. Todellakin, se on varmasti sellainen asia, joka ehkä kaikkein kiireisimmin pitäisi korjata. Tietysti pitää vain kysyä, miksi sitä ei korjattu. Onko budjetissa todella niin paljon kaikkia muita tärkeämpiä asioita, että esimerkiksi ei voitu huolehtia siitä, että toimeentulotukea saavat lapsiperheetkin saavat lapsilisien korotukset silloin harvoin, kun niitä osoitetaan?

Toiseksi otan tämän evo-kysymyksen. Valiokunta ehdottaa, että momentille lisätään 5 miljoonaa euroa, ja sehän on ihan kohtuullista. Kuten ed. Perho äsken tässä totesi, se vaje on kuitenkin 61 miljoonaa, ja viime keväänä istunut toimikunta, jossa jopa valtiovarainministeriö oli sitä mieltä, että tämä pitää pikaisesti korjata, esitti, että sitä korjattaisiin huomattavasti reippaammin. Valiokunta toteaa, että todellinen määräraha tarve on otettava huomioon valmisteltaessa vuoden 2007—2011 menokehyksiä, eli ilmeisesti tämä nyt on kai tulkittavissa, että sitten joskus tätä korjataan.

Minä luen nyt kuitenkin valtiovarainvaliokunnan tekstiä aiemmilta vuosilta. Tämä on kahden vuoden takaisesta mietinnöstä, samaisesta evosta: "Valiokunta katsoo, että koulutuksen taloudellinen kokonaisvastuu kuuluu valtiolle, ja pitää tärkeänä sitä, että momentin määrärahan mitoit us arvioidaan todellisten kustannusten pohjalta valmisteltaessa vuoden 2005 talousarviota.

Viimeistään vuoden 2006 talousarviossa momentin määrärahan mitoitus on arvioitava kokonaisuudessaan uudelleen." En ole huomannut, että valiokunta olisi vaihtunut tässä välillä. Onkohan valiokunnan mielipide jostain syystä vaihtunut? Kun tämä mietintö on nyt kuitenkin ikään kuin muodostunut eduskunnankin mielipiteeksi, niin tietysti joutuu ihmettelemään, minkä vuoksi kaksi vuotta sitten tämä asia piti korjata nyt, kun se nyt pitää korjata kolmen tai neljän tai viiden vuoden, tai tällä menolla, kahdentoista vuoden kuluessa.

Kolmanneksi sosiaali- ja terveystaliookunta on jo kahtena edellisenä vuonna omassa lausunnossaan valtiovarainvaliokunnalle kiinnittänyt huomiota terveyden edistämisen merkitykseen ja esittänyt molempina vuosina yksimielisesti, että terveyden edistämisen määrärahoja lisättäisiin. Tänä vuonna valtiovarainvaliokunta on lausunut siitä asiasta, että terveyden edistämisellä voidaan pitkällä tähtäyksellä saavuttaa sekä parempaa elämänlaatua että merkittäviä kustannussäästöjä. Esimerkiksi panostukset aikuisiän diabeteksen kasvun hillitsemiseen on sijoitus, joka vähentää tehokkaasti hoitomenojen kasvua tulevaisuudessa. Näin se aivan varmasti onkin, siitä huolimatta euroakaan tähän saakka tarjolla olleeseen 7,5 miljoonaan ei kuitenkaan ole tähänkään budjettiin lisätty. Todettakoon nyt, arvoisa ministeri, että jos pelkästään kakkostyyppin eli aikuisiän diabetesta sairastavien potilaitten elinmuutoksia onnistuttaisiin lykkäämään viidellä päivällä, niin sillä katettaisiin tämä samainen 7,5 miljoonaa. Siis viiden päivän lykkäyksellä kakkostyyppin diabeteksen myöhäismuutoksissa olisi saavutettavissa se säästö, joka kuluu kokonaisuudessaan tähän terveyden edistämiseen. Eikö todella kannattaisi miettiä, mitä kannattaa tehdä?

Ja lopuksi vielä kysymys ylipäätään kuntien määrärahoista, kuntien valtionosuuksista sosiaali- ja terveystalioihin. Tällä menolla todennäköisesti tänä iltana erittäin moni suomalainen kunta tulee voimakkaasti leikkaamaan tämän salin päätösten seurauksena omia menojaan sosiaali- ja terveystalioimeen ja tulee sillä tavalla heikentämään suomalaisten terveyttä ja lisäämään sekä kuntien että myöskin valtion kustannuksia tulevaisuudessa. Tällaisessa ei ole mitään järkeä.

³ **Leena Rauhala /kd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä jo edellä on tuotu esiin sekä sitä myönteistä, mitä valtiovarainvaliokunnan mie-

tintö sisältää lisäyksinä tähän hallituksen esittämään budjettiin, mutta myös sitä, että kaikkeen, mihin selkeästi on osoitettu tarvittavan lisärahoitusta, ei kuitenkaan ole tulossa. Me tiedämme, että kunnat ovat talousahdingossaan kohdistamassa leikkauksia nimenomaan peruspalveluihin ja tarve nimenomaan suorittavaan henkilöstöön on huutava. Sosiaali- ja terveystalioveluihin tarvittaisiin vahvasti lisärahoitusta, jotta laadukasta palvelua, peruspalvelua, pystyttäisiin eri ikäryhmille, niin lapsiperheille kuin ikääntyville, saamaan. Erityisesti olen huolestunut siitä, joka jo näissä edellisissä puheenvuoroissakin tuli esille, mikä kohdistuisi ennalta ehkäisevään toimintaan ajatellen ihan sitä alkuvaihetta: lastenneuvola-, perheneuvolatyöhön, kouluterveydenhuoltoon, samoin kuin sitten vanhusten kohdalla omaishoittoon.

Hallitus on tekemässä hyvin hyvää alkua omaishoidon tuen kehittämisessä selvityshenkilö Elli Aaltosen raportin perusteella. Mutta se, mistä lähdetään liikkeelle, ei mielestäni kuitenkaan vastaa sitä suurta tarvetta, mikä kunnissa on. Tiedämme, että kunnissa vallitsee nykyisin hyvinkin kirjava käytäntö siitä, millä tavalla omaishoidon tukea ja eri palveluja annetaan, ja määrärahoja ei ole lisätty tarvittavaa määrää, ja niin ne ovat hyvin alkuvuodesta jo loppumassa. Nytkään tämäkään esitys, mitä valtiovarainvaliokunnan mietinnön myötä ollaan esittämässä, ei mahdollista sitä oikeudenmukaisuutta, että kaikki ne, jotka omaishoidon tukea ja myös erilaisia palveluja tarvitsisivat, pääsisivät palvelujen piiriin. Tämä on mielestäni todella sellainen, että olen esittämässä tähän sitten myöhemmin vielä lisärahoitusta, että kaikki omaishoidon tuen tarvitsijat pääsisivät tämän palvelun ja tuen piiriin ja sillä tavalla heidän tilanteensa ei vaikeutuisi.

Tietenkin erittäin hyvää tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on se, että pitkäaikaisyöttömien terveydenhuolto on nostettu tärkeäksi asiaksi ja siihen ollaan laittamassa lisärahoitusta. Tiedämme, että erityisesti työttömien kohdalla tarvitaan hyvinkin vahvaa kokonaisvaltaista terveydenhuoltoa, ja silloin tämä pitkäaikaisyöttömien terveystarkastuksiin suunnattu määräraha on todella tarpeellinen. Työttömien terveydentilaan ei ole nimenomaan sitä kokonaisvaltaista huomiota kiinnitetty riittävästi tähän mennessä, ja näin toivoisi, että tämä nyt mahdollistaisi sen, että psyykinen, sosiaalinen ja fyysinen terveydentila tulisi kartoitettua ja

huomioitua sillä tavalla, että se ei olisi esteenä työn tekemiselle, työvalmiuksille ja työstä selviämislle.

Arvoisa herra puhemies, vielä pari asiaa. Me olemme täällä paljon puhuneet alkoholiverosta ja alkoholinkäytöstä, päihdekulutuksesta, sen lisääntymisestä. Mielestäni tässä budjetissa olisi vahvemmin pitänyt näkyä myös sosiaali- ja terveyspalvelujen kohdalla se, että todella alkoholinkäyttö on lisääntynyt ja nyt jos koskaan tarvittaisiin vastuullisempaa päihdepolitiikkaa, vastuullisempaa ennalta ehkäisevää päihdehuollon toteuttamista. Se tarvitsisi nimenomaan lisärahoitusta, jotta voitaisiin alkoholinkäyttöön vaikuttaa ja sen seurauksia saada pienenemään, koska se on hyvinkin pitkäaikainen vaikutus, mikä sillä terveyteen on.

Vielä kolmanneksi: Lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon, siihen hyvin tärkeään, ollaan saamassa, laittamassa, lisärahoitusta. Mutta, arvoisa herra puhemies, mielestäni pitäisi nähdä se, mikä kokonaisuudessaan on psykiatrisen hoidon tarve. Se tarvitsisi myös lisärahoitusta, kaiken kaikkiaan psykiatrinen avohoito. Silloin se tarkoittaa ei pelkästään lasten ja nuorten vaan myös aikuisväestön mielenterveyspalvelujen lisäämistä.

⁴ **Nils-Anders Granvik /r:** Värderade herr talman! Eftersom jordbrukets semesterverksamhet sorterar under social- och hälsovårdsministeriet, så vill jag belysa saken i mitt inlägg.

Ordnad ledighet är en förutsättning för att orka i arbetslivet, som blir allt mera stressigt oberoende av yrke. Den är också en jämlikhetsfråga. Inom löntagarsektorn har man saken under kontroll med fem dagars vecka och årlig semester. Så skall det naturligtvis vara. Ingen människas liv skall behöva bestå av enbart arbete. Balans mellan arbete och vila är en förutsättning för att människan skall må bra.

Jordbrukare som har djuruppfödning som driftsriktning har 24 semesterdagar per år. Under vår tid som EU-medlem har gårdarna förstorats i snabb takt och arbetstrycket har ökat för djurägarna. 24 semesterdagar per år betyder som känt två dagar per månad eller en dag varannan vecka. Jag brukar ofta lyfta fram bekymret med hur vi skall kunna motivera vår ungdom att ta över gårdarna om det inte finns annat än arbete och åter arbete som erbjuds. Den yngre generationen ställer helt andra krav på fritid än vad min generation har gjort.

Arvoisa puhemies! Eläimiä kasvattavilla maataloustuottajilla on 24 lomapäivää vuodessa. Meidän EU-jäsenyytemme aikana ovat tilat kasvaneet nopeaan tahtiin ja kotieläintuottajien työpaine on myös siten kasvanut. 24 lomapäivää vuodessa tarkoittaa tunnetusti kahta päivää kuu-kaudessa tai yhtä päivää joka toinen viikko.

Nostan usein esille ongelman, miten voimme motivoida nuorisoamme ryhtymään maanviljelijöiksi, jos ei ole tarjolla muuta kuin työtä ja taas työtä. Nuorempi sukupolvi asettaa aivan toisenlaisia vaatimuksia vapaa-ajalle kuin mitä oma sukupolveni on tehnyt. Maataloustuottajien lomajärjestelmää on aikaisemmin kehitetty lisäämällä päivä kerrallaan silloin tällöin. Molemmat Lipposen johtamat hallitukset antoivat yhden päivän lisää hallituskautta kohti. Minun on vaikea ymmärtää, ettei keskustajohtoinen hallitus pysty saamaan aikaan samaa tulosta. Koska talousarvioesitys ei sisällä lisäpäivää ensi vuodeksi, meidän on odotettava ensi syksyyn, mutta silloin edellytän, että asia hoidetaan.

Turkistuottajat ovat eläinkasvattajaryhmä, jolla ei ole lainkaan lomaa. Myös turkiseläimet vaativat hoitoa ja huolenpitoa 365 päivää vuodessa. Nyt meillä on selvitys kustannuksista ja siitä, miten turkistuottajien loma voitaisiin järjestää. Selvityksen on suorittanut Melan virkamies. Hallinnon voi mainiosti sovittaa yhteen maanviljelijöiden lomien hoitavan hallinnon kanssa. Selvitys on hyvin helppotajuinen ja antaa hyvän pohjan poliittiselle päätökselle. Kehotan hallitusta ja ministeri Hyssälää mitä pikimmin ryhtymään valmistelevaan lakiesitystä, joka antaa turkistuottajille lomaoikeuden. Emme voi ottaa riskiä, että asia lykkääntyy seuraavalle hallituskaudelle. Asian valmistelu on käynnistettävä uudestaan.

Edustajat Maija-Liisa Lindqvist ja Hannu Hoskonen merkitään läsnä oleviksi.

⁵ **Paula Risikko /kok:** Arvoisa herra puhemies! Ed. Perho tuossa esittelikin ne asiat, jotka tulevat lisäyksenä valtion ensi vuoden budjettiin. Oli erittäin hieno huomata, että lasten ja nuorten psykiatrinen hoito sai jälleen lisärahaa. Ainoa ongelmahan tässä on, että jos se annetaan näin aina vuosi kerrallaan, niin pitkäjänteiseen työ-

hön ei pystytäkään keskittymään. Siitä syystä toivoisi, että tähän nyt sitten joku järki tulisi jatkossa, mutta hyvä tieteenkin näinkin.

Kaiken kaikkiaanhan sosiaali- ja terveydenhuolto on semmoinen alue, johon tarvitaan aivan varmasti tulevaisuudessakin lisää rahaa. Sellaisia tärkeitä tulevaisuuden haasteita kyllä on ikärakenteen muutos, se että meillä väestö ikääntyy. Meillä tarvitaan omaishoidon tukeen lisää rahaa, meillä tarvitaan kotona selviytymisen tukemiseen. Täällä mainittiin sana hoivatakuu. Tällä hetkellä meillä todellakaan ei ole mistään hoivatakuusta kysymys. Meillä on ainoastaan sosiaalipalvelujen tarpeen arvioinnista tehty laki. Tähän tulee tulevaisuudessa kiinnittää huomiota, että hoivatakuu oikeasti tulee toteutumaan.

Sairastavuus, elämäntapojen muuttuminen. Meillä on hyvin paljon erilaisia kansansairauksia. Täällä on niistä mainittukin, muun muassa ed. Virtanen mainitsi. Sitten palvelurakenteen muutostarve on aivan varma. Se on hienoa, että meillä tämä Paras-hanke on meneillänään, ja toivottavasti tulee tehtyä viisaita päätöksiä.

Työelämän muutokset, työllisyys, vetovoima ja palkat sosiaali- ja terveysalalla vaativat myöskin kehittämistä ja se, että kansainvälisyys vaikuttaa myös tälle sosiaali- ja terveysalalle. Palvelujen käyttäjien muuttuvat tarpeet: me tarvitsemme entistä enemmän palveluohjausta.

Arvoisa herra puhemies! Olen tehnyt talousarvioaloitteita kaiken kaikkiaan yhdeksän kappaletta tälle hallinnonalalle. Olen tehnyt niitä muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin yleisesti ottaen mutta myöskin vammaisten palveluihin ja sotaveteraanien ja sotainvalidien puolisojen kuntoutukseen. Tässä pari esimerkkiä näistä tehdyistä talousarvioaloitteista.

Ensimmäinen niistä koskee terveyden edistämistä. Valtion talousarviossa osoitettu määräraha kansalaisten terveyden edistämiseen on todettu hyviä tuloksia tuottavaksi sijoitukseksi, joka estää tehokkaasti hoitomenojen kasvua tulevaisuudessa. Momentilta rahoitetaan muun muassa päihdehaittojen ehkäisyä, tupakoinnin vähentämistä, terveyttä edistävää liikuntaa sekä mielen-terveyden edistämistä.

Hoitotakuun voimaantumisen ja yhä heikkenevän kuntatalouden takia kuntien voimavarat on kiristetty äärimmilleen. Asiakkaan on saatava hoitoa tiettyjen aikarajojen puitteissa. Tämä hoitotakuulaki on hieno asia sinänsä, mutta uh-

kana on se, että ennalta ehkäisevään työhön on entistä vähemmän rahaa.

Euroopan unionin itälaajentuminen ja siitä aiheutunut kotimaisen alkoholiverotuksen tuntuva alennus on nostanut suomalaisten alkoholinkäyttöä merkittävästi. Tämä on vaikuttanut jo lyhyessä ajassa erittäin negatiivisesti kansalaisten terveyteen. Tässä tilanteessa terveyttä edistävien ja alkoholinkäyttöä hillitsevien uusien toimintamuotojen kehittämiselle on poikkeuksellisen suuri tarve. Jatkossa myös tupakkatuotteiden osalta saattaa olla edessä samanlaisia uhkakuvia. Siksi varsinkin nuorisoon suunnatun tupakointia vähentävän valistuksen tehostamisella on kiire.

Tuki- ja liikuntaelinten ongelmat ja sairaudet ovat lisääntyneet myös nuorilla, mistä syystä ennalta ehkäisevään työhön tulee panostaa entistä enemmän. Mielenterveysongelmat ovat yksi kansansairautemme. Suurin osa myönnetystä työkyvyttömyyseläkkeistä johtuu juuri mielen-terveysongelmista. On aika lisätä ennalta ehkäisevää työtä myös sille alueelle. Tämä on tärkeää myöskin siitä syystä, että hallituksen tavoittelema eläkeiän nostaminen voisi toteutua.

Kansanterveyslain muutos on juuri hiljattain hyväksytty ja siellä on vahvistettu terveyden edistämistä, ja me mietintöön kirjasimme, että se on koko kunnan tehtävä. Valitettavasti se kuitenkin edellyttää resursseja. Siitä syystä olen tehnyt talousarvioaloitteen, jossa lisättäisiin miljoona euroa terveyden edistämiseen.

Arvoisa herra puhemies! Toinen tärkeä asia, johon mielestäni olisi tarvittu lisää rahaa, on sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta. Sosiaalialan osaamiskeskusten toiminta käynnistyi pysyvästi vuoden 2002 alussa. Osaamiskeskukset ovat kehittäneet sosiaalityötä osana valtakunnallista hanketta ja saaneet aikaan erinomaisen hyviä tuloksia. Vuonna 2004 ja 2005 osaamiskeskuksia on rahoitettu yhteensä 3 miljoonalla eurolla, mutta nyt hallitus on esittänyt 500 000 euron leikkausta määrärahaan. Leikkausta ei ole perusteltu millään lailla, ja mielestäni se toteutuessaan vaarantaa niiden hankkeiden jatkumisen, joita eri alueilla sosiaalialan osaamiskeskukset tekevät. Siitä syystä tein aloitteen, että se määräraha palautettaisiin takaisin budjettiin.

6 Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysministeriön pääluku

on tullut eduskunnassa valiokunnassa käsitellyksi, ja kiitän siitä käsittelystä ja hyvästä valmistelusta. Myös valtiovarainvaliokunta on tehnyt lisäyksesityksiä, jotka täsmentävät ja täydentävät hallituksen tekemää pohjaesitystä.

Sosiaali- ja terveydenhuollossahan tarkoitus on jatkaa hallitusohjelmassa kirjattuja tavoitteita. Keskeisimpiä hankkeita palvelujen puolella ovat Kansallinen terveyshanke ja sosiaalialan hanke, joihin rahoitusta jatketaan, kuten hallitusohjelmassa suunniteltiin ja sovittiin.

Keskeisin uudistus oikeastaan tässä vuoden 2006 talousarviossa kuitenkin ovat toimenpiteet, joilla halutaan vahvistaa ja parantaa kaikkein vähävaraisimmassa asemassa olevien kansalaisten tilannetta. Tässähän taustalla on eduskunnan vuoden 2005 talousarvion yhteydessä hyväksymä ponsi siitä, että nimenomaan kaikkein vähätuloisimpien ihmisten tilanteeseen pitää kiinnittää huomiota. Näin ollen hallitus laati hyvin laajan toimenpidekokonaisuuden, jolla etsittiin niitä kohteita, joihin näitä lisäresursseja pitäisi suunnata.

Tässä talousarviossa vuodelle 2006 esitetään toimenpiteitä, jotka vuositasolla tulevat olemaan arviolta 90,3 miljoonaa euroa, ja nyt tulevan budjettivuoden osalta tuo kustannus on reilut 30 miljoonaa euroa. Keskeinen esitys, jota vuosikaudet tässäkin eduskunnassa on toivottu ja puheissa esitetty, liittyy toimeentulotuen asumismenojen 7 prosentin omavastuuosuuden poistamiseen, joka nyt sitten tulee ensi vuoden syyskuun alusta voimaan. Tämähän on suunnattoman suuri helpotus kaikille niille 70 000 kotitaloudelle, jotka ovat pysyvästi toimeentulotuen varassa. Joukossa on 60 000 lapsiperhettä ja niissä perheissä asuu 114 000 lasta.

Kansaneläkkeisiin tulee tasokorotus syyskuun alusta, ja nythän näin ollen kansaneläkkeisiin tulee yhteensä tehdyksi, kun edellinen 7 euron korotus otetaan huomioon, 12 euron korotus tämän hallituksen aikana. Se on tasokorotus, joka tulee indeksitarkistusten päälle, joka on merkittävä hyöty.

Pitkäaikaistyöttömille tulee mahdollisuus myös saada kuntoutusrahaa päihdekuntoutuksen ajalta, ja myös pitkäaikaistyöttömien työhönpaluuta nyt tuetaan asumistuen muutoksella eli asumistuen maksatusta jatketaan kolmen kuukauden aikana entisen suuruisena, kun yli vuoden työttömänä ollut henkilö saa työtä. Näin ollen pystytään aktivoimaan työllistymistä ja estetään

myös takaisinerintätilanteita. Tämä tukimuutos kannustaa tietysti työhönmenoa, kun asumistuki ei aiheuta leikkausta heti välittömästi vaan sitten kolmen kuukauden viiveellä. Käytännössä uudistus koskee noin 3 000—5 000:ta henkilöä, jotka saavat noin 200 euron hyödyn kuukaudessa tästä uudistuksesta.

Mukanahan tässä köyhyyspaketissa olivat koulupudokkaita koskevat asiat, ja keskeistä myös on, että siinä huomioitiin vapautuvien vanlien paluu yhteiskuntaan ja sen helpottaminen. Me tiedämme, että vapautuvilla vangeilla on monia ongelmia, ja nyt tämmöisellä vapauttamissuunnitelmalla ja päihdekuntoutuksella pystytään varmasti auttamaan heitä paremmin selviytymään ympäröivässä yhteiskunnassa.

Työmarkkinatukimuutos on myös käsitelty ja keskusteltu täällä eduskunnassa, ja sehan erityisesti tähtää aktivointiin ja työllistymiseen. Näin ollen köyhyyspaketin anti on varsin laaja. Kaikkea ei tietenkään ole pystytty näissä resursseissa tekemään ja varmasti kehitettävää vielä onkin. Ne huomioidut, joita nyt valtiovarainvaliokunta on tässä tehnyt eri asioiden ympärillä muun muassa evo-rahoiden osalta ja eri kohtien, joita luetellaan tässä muistiossa, osalta, niin näihin asioihin hallituksen tulee palata ja sitten tulevissa budjeteissa pyrkiä korjaamaan tilannetta.

7 Annika Lapintie /vas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Haatainen puhui tästä köyhyyspaketista mutta jätti kokonaan nämä hallituksen suunnitelmat siitä, että paljon sairastavien maksuja aiotaan edelleen korottaa. Alkukuusta valmistui Oecd:n raportti, jossa erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, että työelämän ulkopuolella olevat ihmiset joutuvat Suomessa maksamaan omasta sairastamisestaan todella paljon verrattuna muihin maihin.

Miten nämä hallituksen korotussuunnitelmat käyvät yksiin sen myötä, että tällä hetkellä terveydenhuollon yksi suuri epäkohta on tämä maksujen epätasainen jakautuminen eli sairastavat ihmiset, erityisesti köyhät ja työttömät, joutuvat maksamaan itse näitä maksuja eikä niitä makseta valtion kustannuksista? Aiotaanko maksukattoja yhdistää ja alentaa, vai onko päinvastoin kuritusta tulossa?

8 Ben Zyskowitz /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Haatainen puhui toimeentulotukeen liittyvästä asumismeno-

jen 7 prosentin omavastuun poistamisesta. Kuten olen aikaisemminkin sanonut, tämä on uudistus, jolla on kaksi puolta. Yhtäältä se on positiivinen asia kaikille niille toimeentulotuen varassa oleville, joille työllistyminen ei missään olosuhteissa ole vaihtoehto, mutta toisaalta niiden kohdalla, jotka pienipalkkaista työtä tekevät tai joille pienipalkkaista työtä olisi tarjolla, tämä merkitsee tämän pienipalkkaisen työn kilpailukyvyn huonontumista toimeentulotukeen verrattuna. Kuitenkin työn pitäisi aina olla kannustava ja kannattava vaihtoehto, eli kannustan hallitusta tarkastelemaan asiaa myös tästä näkökulmasta, kun jatkossa mietitään, mitä kannustinloukkujen poistamiseksi voitaisiin tehdä.

Mitä kansaneläkkeeseen tulee, niin kovasti kaipaam 300 euron korotuksen Liisa Hyssälää tähän keskusteluun.

⁹ **Erkki Pulliainen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotin, että arvoisa sosiaali- ja terveysministeri olisi ainakin vihjauksenomaisesti kertonut, mikä on tämä vammaispuvelakien kodifiointityön nykyvaihe ja mitä linjauksia siellä on tulossa. Kysyn yhtä ainutta yksityiskohtaa. Onko vihdoin vaikeavammaisten henkilökohtaisten avustajien asiaan tulossa muutoksia subjektiivisena oikeutena?

¹⁰ **Maija-Liisa Lindqvist /kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallitus on tehnyt erittäin paljon lapsiperheiden hyväksi tällä kaudella, mutta odottaisin edelleen ennalta ehkäisevän perhetyön toimia. Meillä on hyvin järkyttäviä tapauksia sattunut viime aikoina, joissa perhe on ajautunut sellaiseen ahdinkoon, että pienet lapset joutuvat yhä useammin väkivallan kohteeksi. Siinä näkisin, että juuri ennalta ehkäisevä toiminta on kaikkein paras keino, saada näille lapsille turvaa ja koko perheiden tilannetta parantaa. Jälkikäteen tehtävät toimenpiteet ovat usein kalliita eikä niillä enää saada niin paljon aikaiseksi.

Sen lisäksi haluan kiittää siitä, että koulupukdokkaihin aletaan nyt entistä enemmän kiinnittää huomiota. Jos saamme heidän tilannettaan korjattua yhteiskunnallisilla toimilla, niin tulevaisuudessa varmasti sosiaali- ja koulupuolella säästetään. He löytävät paremmin paikkansa yhteiskunnassa.

¹¹ **Erkki Virtanen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Zyskoviczille totean käymättä nyt uudelleen sitä keskustelua, joka täällä jo kerran käytiin, että kannustavuuden lisääminen siten, että rangaistaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, ei ole oikein kohtuullinen menettely.

Ministeriltä kysyisin, kun te viittasitte siihen itse asiassa monessakin kohtaa, että on hyvä, että valiokunta on kiinnittänyt tähänkin asiaan huomiota ja tähänkin asiaan pitäisi tulevaisuudessa puuttua, niin aiotteko nyt todella puuttua näihin asioihin, niin että jotain tapahtuu. Luulen, että teidän valtanne on vähän suurempi kuin valiokunnan valta, ei tosin perustuslain mukaan mutta käytännössä.

Aiotteko huolehtia siitä, että esimerkiksi evokuntien todelliset saatavat evo-rahoista tulevat katetuiksi tulevina vuosina? Aiotteko huolehtia siitä, että terveyden edistämiseen osoitetaan todellakin varoja tulevina vuosina, ja aiotteko huolehtia siitä, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien lapsiperheiden asema tulee parannettua? Pelkät lupaukset eivät riitä.

¹² **Marjo Matikainen-Kallström /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lasten huostaanotot ovat lisääntyneet viime aikoina, ja syy on siinä, että perheet voivat entistä huonommin, koska kunnilla on entistä vähemmän varaa ja mahdollisuuksia, kiitos tämän pakkolainan, huolehtia niistä perheistä eli niistä toimia, mitä perheille on, on jouduttu karsimaan. Mitä toimenpiteitä hallitus nyt aikoo todella tehdä jatkossa näiden perheiden hyvinvoinnin parantamiseksi?

Toiseksi, olisin kysynyt ennalta ehkäisevästä terveydenhuollosta, johon muun muassa liikunta liittyy. Miksi tätä poikkitieteellistä eri ministeriön alojen yhteistä toimea ei ole nyt saatu ensivuoden budjettiin?

¹³ **Päivi Räsänen /kd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihmettelen sitä, miksi hallitus ei ole reagoinut kaikkein köyhimpien lapsiperheiden tilanteeseen, kun samalla kuitenkin olisi tarpeen myös kannustaa väestöä uusiutumaan. Kiinnitän erityisesti huomiota siihen, että minimiäitiyspäiväraha on kuukausitasolla edelleen noin 150 euroa pienempi kuin kaikkein pienin työttömyyspäiväraha, työmarkkinatuki. Tämä 150 euroa on melko iso raha, kun on kysymys

noin 500 euron kuukausituloista. Joka viides synnyttäjä edelleen jää tälle minimiäitiyspäivärahalle.

Tätähän on sanottu suomalaisen sosiaalipoliitiikan häpeätahraksi, ja kysyn: Miksi hallitus ei ole tätä korjannut? Samalla tiedustelen, onko hallituksella edes aikeita tämän hallituskautensa aikana tätä ongelmaa korjata.

¹⁴ **Maija Perho /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta suuri kysymys sosiaali- ja terveyspalvelujen tulevaisuuden kannalta on nimenomaan se, että toimenpiteet ovat oikea-aikaisia. Nyt me paikkaamme niitä ongelmia, joita syntyy siitä, että asioihin puututaan liian myöhään, jolloin ongelmat ovat ehtineet jo vaikeutua. Silloin ne myöskin maksavat paljon.

Kysyisin ensinnäkin sitä, miten nämä varhaisen puuttumisen hankkeet etenevät, ja varmasti myös terveyden edistäminen ja terveysliikuntahankkeet ovat tässä olennaisia, ja aiotaanko jatkaa tätä hoivatakuuajatusta. Esimerkiksi tänään Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa kiinnitetiin huomiota siihen, että sosiaalityöntekijän puheille pääsee liian myöhään, eli siihenkin pitäisi saada esimerkiksi tämä seitsemän päivän tai tarvittaessa vielä lyhyempi pääsyaika. Miten nämä asiat etenevät?

¹⁵ **Pentti Tiusanen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä hoitotakuusta eräs näkökulma. Nyt, kun on lainsäädäntöä kehitetty ja tilanne on tietysti parempi kuin aikaisemmin, sairaanhoitopiirit ovat alkaneet tällaiseen ikään kuin etukäteissuunnitteluun, niin että ne ensinnäkin sitoutuvat kuntien kanssa tiettyyn rahoitustasoon, ja jotta sitten pidettäisiin se yllä, esimerkiksi läheteiden vastaanottamisen käytäntö erikoissairaanhoidon poliklinikoilla saattaa muuttua. Siitä on jo näkyvissä esimerkkejä, eli läheteitä palautetaan lähettäville helpommin ja herkemmin kuin aikaisemmin. Näin ei potilaita tule jonoon. Onko tämä asia tuttu ja miten te, arvoisa ministeri, tällaiseen näkemykseen, mitä nyt toteutetaan, suhtaudutte?

¹⁶ **Sirkka-Liisa Anttila /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitushan on tehnyt erittäin mittavasti sosiaali- ja terveydenhuollon alueella. Hoitotakuu on siitä yksi erinomainen osoitus. Sen lisäksi nyt ollaan kunta- ja

palvelurakenneuudistuksessa kehittämässä näitä palveluverkostoja. En malta olla tässä yhteydessä sanomatta sitä, että me Forssassa pistimme jo kuusi vuotta sitten yhteen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon ja saavutimme sitä kautta 10—30 prosentin säästöt verrattuna siihen, mitkä ovat kyseisten palvelujen keskikustannukset maassa tällä hetkellä.

Sitten tämä perheneuvola, jota me olemme nyt perustamassa, luo juuri sellaista verkostoa, jossa ihmiset, lapset ja nuoret, eivät putoa väliin vaan on perheneuvola, jossa on alan palvelut saatavana ja sitä kautta varhaisen puuttumisen mahdollisuus on olemassa.

Ed. Räsäselä kysyisin, onko teiltä jäänyt huomaamatta, että syntyvyys on selkeässä nousussa, mikä on hyvä asia.

¹⁷ **Sari Sarkomaa /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei ole jäänyt huomaamatta, että ainakin täällä Suomessa ollaan vähän syntyvyyttä saamassa kasvamaan, se on hyvä asia.

Mutta tämä keskustelu, jota täällä on käyty — ministeri Haatainen, teidän puheenvuoronne kuvaa hyvin punamullan politiikkaa. Te täysin vaikenette siitä suurimmasta ongelmasta, mikä sosiaali- ja terveydenhuollossa on, ja se on kuntien talous, se että kuntien talous on romuttumassa ja palveluista leikataan. Kysynkin teiltä, eikö nyt olisi tärkein ja kipein paikka laittaa köyhyyspaketti sinne kunnille ja maksaa takaisin pakkolainaa, estää hoitotakuun leikkaukset, koska kaikkein kipeimmin kärsivät kaikkein vähäosaisimmat, jotka tarvitsevat juuri niitä lastensuojelupalveluita, tarvitsevat terveyspalveluita, neuvolaa, kouluterveydenhuoltoa. Meillä on kasvamassa ikävä noidankehä, joka johtaa vain kustannusten kasvamiseen ja väestön terveydentilan heikkeneemiseen. Erityisesti olen huolissani niistä lapsista, jotka voivat kaikkein pahimmin.

Kysynkin, minkä takia hallitus priorisoi tällä tavalla, että palveluista leikataan ja kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten elämää tällä tavalla hankaloitetaan. Tämä on todella kylmää politiikkaa. (Puhemies koputtaa) Tässä on juuri se suuri ero kokoomuksen ja punamullan politiikan välillä. Me painotamme palveluita ja pidämme kiinni kaikkein heikko-osaisimpien asemasta.

¹⁸ **Janina Andersson /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnat ovat todella kipeäkohta mutta myös muutenkin kasvava eriarvoisuus, ihan taloudellinenkin sellainen, perheiden välillä. Voi sanoa, että silloin, kun itse olin lapsi, Suomi sai ansaittua huomiota maailmalta siitä, että meillä täällä pienenevät tuloerot maailmassa ennätysvauhtia. Me olimme aivan huippumaa siinä, että meillä se myös näkyi ja tuntui perheissä.

Nyt viimeiset kymmenen vuotta tuloerot ovat kasvaneet ja sen kun jatkavat vain kasvamistaan. Se näkyy etenkin nyt yksinhuoltajaperheissä ja pienten lasten perheissä. Tämä on aika huolestuttavaa myös sen takia, että — raha ei ole tärkeä asia mutta henkinen hyvinvointi — jos on pätkätyö, epävarmuus, elämä aika rankkaa muutenkin, niin silloin ei jaksa myöskään olla hyvä vanhempi, ja se näkyy lapsissa. Tämä on kyllä meillä se kaikkein suurin uhka, että ylipäätään tämä eriarvoisuus kasvaa niin kuntien kautta kuin muutenkin. Loppujen lopuksi se näkyy siinä, miten vanhemmat jaksavat olla lastensa kanssa läsnä.

¹⁹ **Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä tuli iso määrä kysymyksiä, mutta keskityn muutamiin olennaisiin.

Lukuisat puheenvuorot käsitelivät Kansallista terveysohjelmaa. Tässä jatketaan Kansallisen terveysohjelman toteuttamista siten, että resursseja tulee lisää, mutta yhtä lailla kunnille on asetettu velvollisuus myös rationoida palveluja, jotta myös tällaisen järjestelmän kehittämisestä aiheutuvista kustannuksista saadaan aikaan rationointihyötyjä, jotka voidaan sitten käyttää vastaavasti kansalaisten elintärkeiden palveluiden kohentamiseksi.

Tämä hallitus nimenomaan on valinnut tieksi, että vahvistamme kansalaisten palveluja Kansallisen terveyshankkeen kautta, Sosiaalialan kehittämishankkeen kautta. Pienten lasten aamu- ja iltapäivähoito on toteutettu ja vahvistettu kuntien rahoitusta. Mutta olennaista kuntien rahoituksen näkökulmasta ja koko kuntatoimivuuden näkökulmasta on juuri kunta- ja palvelurakenneuudistus, jossa on tarkoitus hallituksen tehdä ratkaisuja, ja tässä keskustelussahan myös mukana ovat oppositio puolueet. Se on kaiken pohja, että kun tarahoitus on kunnossa.

Lapsiperheistä kysyttiin, miksi ei ole reagoitu. Lapsiperheiden olojen parantamiseksi on tehty lukuisasti toimia. Aamu- ja iltapäivätoiminta on yksi osoitus siitä, kotihoidon tukea korotettiin 42 eurolla tänä vuonna, yksityisen hoidon hoitorahaa nostettiin ja myös ansiosidonnaiselle päivärahalle pääsyä helpotettiin eli pätkätyöt ja useat peräkkäiset raskaudet huomioiden varmistetaan se, että äiti jäädessään äitiyslomalle saa edelleen ansiosidonnaisen päivärahan saman taoisena kuin aiemmasta raskaudesta. Samoin vähimmäisvanhempainpäivärahan korotus tapahtui. Sitä korotettiin 380 euroon. Korotus oli siis 3,75 euroa per päivä. Myös työeläkkeet kertyvät entistä paremmin näistä kausista.

Hallitus aikoo myös jatkaa tätä myönteistä perhepoliittista politiikkaansa. (Puhemies koputtaa) Meillä on valmisteilla perhekustannuksista aiheutuvien kustannusten tasaamisesitys, jossa työryhmä istuu. Ensi vuonna tulevat esitykset, ja tavoitteena suunnitelmissa on luoda erillinen vanhempainvakuutus, jossa voitaisiin myös parantaa entisestäänkin lapsiperheiden asemaa.

²⁰ **Irja Tulonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan näitä kysymyksiä lähinnä ennalta ehkäisevästä terveydenhuollosta.

Aika monessa kunnassa kannetaan huolta liian lihaviin lapsien kohtalosta, kun tiedetään, että jos ei tällaista terveysvalistusta saa, niin tilanne jatkuu. Ministeri, eikö olisi aika tehdä sen kaltainen projekti ministeriössä, jossa todella kuntia vähän kovisteltaisiin plus sitten annettaisiin vähän rahaa? Tämä on niin iso aikapommi, että se pitäisi neuvoloitten kautta järjestää.

Toinen kysymys kuuluu siitä, että on yliopistosairaaloissa lasten psykiatrisia oikeusturvaosastoja, joissa nyt mietitään sitä, kuuluuko esimerkiksi lasten hyväksikäytön uhrien hoitokulujen maksaminen kokonaan valtionosuuteen. Mitä mieltä ministeri on? Tuleeko valtionosuusuudistukseen tällainen kohta, jossa, niin kuin aikuiseläkin, maksetaan tämä hoito kokonaan?

Mitä mieltä ministeri on, kun ministeri Hyssälä ei ole läsnä, mitä pahoittelen, kun hoitotakuuta nyt ensi vuonna leikataan 25 miljoonaa euroa, joka on aika kohtuutonta? Onko 2007 myös samanlainen käytäntö, vai mietittekö te vielä asiaa?

²¹ **Katri Komi /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen on osa Vanhasen hallituk-

sen tasa-arvo-ohjelmaa. Väkivallan karsimiseen tähtääviä hankkeita on hyvin monenlaisia niin kansallisella kuin paikallisellakin tasolla. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut lähisuhteessa tapahtuvan väkivallan ehkäisyyn pyrkivän toimintaohjelman, jonka keskeisiä tavoitteita ovat väkivallan uhreille ja tekijöille tarkoitetun kokonaan laajuisen palveluverkoston parantaminen, väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten ja nuorten auttaminen sekä väkivaltaan liittyvien asioiden käsittelyyn tarvittavan ammatillisen osaamisen kehittäminen.

Kysyisinkin nyt ministeriltä, miten tämä toimintaohjelma on edistynyt ja mitä konkreettista tapahtuu ensi vuonna tämän puitteissa?

²² **Kari Uotila /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenterveyspalvelut ovat kriisissä. Erään tuttavani tytär yritti päästä moneen otteeseen Espoossa hoitoon sisälle mielenterveysongelmien vuoksi. Hän ei päässyt, kunnes heittäytyi vanhempiensa parvekkeelta alas loukkaantuen vaikeasti. Tämän jälkeen hänelle annettiin asianmukaista hoitoa. Hän jäi henkiin. Ministeri Hyssälä vastasi tähän asiaan liittyvään kirjalliseen kysymykseeni ja tietysti pallotteli vastuuta kunnille ja totesi, että mielenterveyspalvelujen järjestäminen on kuntien ja kuntayhtymien vastuulla. Tähän liittyy tietenkin kuntien taloustilanne. Ministeri Hyssälä, jonka poissaoloa myöskin pahoittelen, viittasi vastauksessaan myös moniin selvityksiin ja ohjelmiin ja totesi, että ministeriössä tullaan laatimaan kansallinen mielenterveyspalveluiden kehittämisohjelma. Onko tällainen ohjelma todella tulossa, ja mikä sen aikataulu mahtaa olla?

²³ **Sirpa Asko-Seljavaara /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin tiedustella ministeriltä, palautetaanko nyt se 25 miljoonaa, joka leikattiin kunnilta hoitotakuun toteuttamiseksi, kuten valtiovarainvaliokunta ehdottaa.

Toinen kysymys: Tuleeko omaishoitoon valtionapua, koska kun kuuntelimme valiokunnissa asiantuntijoita, he olivat hyvin iloisia tästä omaishoidon toteuttamisesta mutta heillä ei ole todellakaan rahaa tehdä mitään? Voi olla, että tilanne jopa pahenee, kun vain harvat saavat sen

300 euroa tai enemmän ja niitä tulee vähemmän, joille se maksetaan.

²⁴ **Eero Akaan-Penttilä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi useampiakin kysymyksiä, mutta kaksi koskee pieniä marginaaliryhmiä. Toisesta ed. Pulliainen jo kysyi, ja se on vaikeavammaisten lasten subjektiivinen oikeus henkilökohtaiseen avustajaan. Toivoisin, että ministeri kommentoisi jotenkin. Tämä on kymmenen vuotta ollut vammaisliikkeen ykkösasia, ja täällä meillä on monin tavoin yritetty sitä edistää, ja hallitus on vaan harvinaisen kovakorvainen.

Toinen asia on sotainvalidien työkyvyttömyyshaitta-asteprocentin kokonaan poistaminen. Oli aivan lähellä, ettei eduskunnassa mennyt toivomusponsi siitä läpi. Miten te suhtaudutte siihen? Sotainvalidejahan on 16 000 enää jäljellä ja keski-ikä on jo 85 vuotta. Eikö syytä olisi olla inhimillinen tätä porukkaa kohden niin kauan kuin he vielä elävät?

Myöskin toivoisin tästä isosta asiasta, josta aion varsinainen salipuheenvuoroni käyttää, ministerin kommenttia, ikääntymisen haasteista, vähän ohitse sen, mitä budjettikirjassa on sanottu. Siinä on itse asiassa aika positiivinen asenne, että ei tarvitse ehkä mitään tehdä. Olen kyllä täysin toista mieltä.

²⁵ **Anni Sinnemäki /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä syksynä eduskunnassa käsitellyistä köyhyyspaketeista, köyhyydenvastaisista toimenpiteistä, vihreiden eduskuntaryhmän köyhyyspaketti oli mielestäni paras. Hallituksen köyhyystoimenpiteitä voidaan mielestäni kritisoida erityisesti siitä, että yksinhuoltajien selkeä erottuminen köyhyystilastoissa on jäänyt huomioimatta hallituksen toimenpiteistä kokonaan. Vihreä eduskuntaryhmä esitti elatustuen korottamista. Tällä toimenpiteellä, elatustuen korottamisella, olisi voitu vastata nimenomaan hankalassa asemassa olevien yksinhuoltajien tilanteeseen, niiden yksinhuoltajien tilanteeseen, jotka eivät edes saa toisen vanhemman maksamaa elatusapua. Elatustuen korottamisella voitaisiin vaikuttaa myös siihen, että elatusapujen tasot nousisivat. Miten ministeri suhtautuu tähän asiaan? Voisiko se mahdollisesti olla valmistelussa jatkossa?

²⁶ **Olavi Ala-Nissilä /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri on tietenkin oikeassa siinä, että tälle vuodelle ja ensi vuodelle talousarviossa on paljon sosiaalisia painotuksia — ja eduskuntakin pieniltä osin myöskin tätä lisäsi, ja se on todella tärkeää — ja että palvelu- ja kuntarakennemuutos on välttämätön. Hallitus ansaitsee siitä kyllä pisteet, koska se ei ole hallitusohjelmassa edes, että pyritään tällä tavalla tulevaisuuden haasteisiin vastaamaan. Nyt minusta valtion rooli on hyvin keskeinen kuitenkin, kun kunnissa tuetaan peruspalveluita. Nyt on puhuttu siitä, että olisi valmistelussa valtiovarainministeriössä kunnallisverotuksen muuttaminen siten, että entistä enemmän kunnat keräisivät sen ja kunnat keskenään tasaisivat sitten verotuloja.

Arvoisa puhemies! Hallitukselle ei kai ole varsinaista mandaattia tällaisen selvityksen tekemiseen edes annettukaan, mutta mielestäni tässä on oltava kyllä varsin tarkkana, sillä kyllä tarvitaan valtion ohjausta, jos halutaan rahoitusta ja myöskin jos halutaan turvata peruspalvelut kaikissa kunnissa Suomessa. En usko, että sellainen, että kunnat keskenään sitten jakaisivat vain pelkästään, toimii, vaan kyllä verotuksessa valtiolla pitää olla keskeinen asema myöskin tulevaisuudessa, jos tällaisia ajatuksia, arvoisa herra puhemies, nyt mietitään jossain.

²⁷ **Veijo Puhjo /vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Haataisen mukaan Kansallinen terveyshanke tuottaa kansalaisille asianmukaisia palveluja. Palvelujen saanti ei kuitenkaan käytännössä toimi kuntien talousahdingon takia vastoin ministerin luuloa. Itse tunnen hyvin kuulolaitteiden saantiongelmat, ja puolet sairaanhoitopiireistä ilmoittaa, että ne eivät pysty toteuttamaan tätä hoitotakuulakia. Tunnen erään piirin erittäin hyvin, missä jono laitteen saamiseksi oli puolitoista vuotta ja nyt, kun hoitotakuulaki tuli, niin kuinka ollakaan, se toteutetaan ja potilaat pääsevät kolmessa kuukaudessa eli säädettyssä ajassa lääkärille arvioon mutta itse laitteen saaminen on edelleen se vuosi ja kahdeksan kuukautta. Jotenkin tuntuu siltä, että hoitotakuulakia pidetään kikkalakina, että teoriassa asia toimii mutta itse hoitotapahtuma ei pelaa.

²⁸ **Ahti Vielma /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan ensinnäkin heti aluksi ed. Pulliaisen ja ed. Akaan-Penttilän puheenvuoroja, joissa kosketeltiin vaikeavammaisten ja sotainvalidien ongelmiin paneutumista huolellisesti ja mahdollisimman pian.

Ministeri Haatainen käytti puheenvuorossaan 5 euron korotuksesta kansaneläkkeisiin termiä tasokorotus. Kyllä nyt vihdoin ja viimein pitäisi luopua siitä termistä. Se on ensi vuoden syyskuun alusta tuleva 5 euroa. Ei tarvitse kuin 5 minuuttia olla esimerkiksi Jyväskylän kävelykadulla, niin saa kymmenittäin erittäin vihasia puheenvuoroja ja palautetta nimenomaan tästä 5 eurosta ja kansaneläkkeen korotuksesta, jota mainostetaan tasokorotuksena, sitä se ei ole.

Mutta kysyisin, ministeri Haatainen: Kun ministeri Hyssälä on ilmoittanut julkisesti kannattavansa alkoholiveron korotusta ja pitää virheenä, niin kuin meistä monet, alkoholin rajua hinnanalennusta ja siitä seuraavien ongelmien korjaamiseen pitäisi paneutua, kannattatko te hallituksessa ministeri Hyssälän ajatuksia tältä osin?

²⁹ **Mikko Alatalo /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä syksynä on saatu lukea järkyttäviä tutkimustuloksia, kun Suomen vanhusten turvakotiyhdistys julkaisi selvityksensä iäkkäiden ihmisten kaltoinkohtelusta. Kyselyyn vastanneista vanhusten parissa työskentelevistä peräti 70 prosenttia on havainnut, että vanhusten huonoa kohtelua on jossain muodossa. Usein tämä huonosti kohteleva henkilö on puoliso, aikamiespoika tai tytär tai sukulainen, naapuri, tuttava, jopa vanhuksen hoitaja. Kyse on taloudellisesta hyväksikäytöstä tai psyykkisestä pahoinpitelystä, joskus fyysisestäkin. Kysyisin ministeriltä: Kuinka hyvin ministeriössä ollaan tietoisia tästä ongelmasta, joka sinänsä ei nyt ole hallituksen vika, mutta joka on syvä epäkohta meidän yhteiskunnassamme?

³⁰ **Olli Nepponen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama vuosi sitten eduskunta lähes yksimielisesti hyväksyi lausuman, että rintamaveteraanien kuntoutusta kehitetään, että kaikki pääsevät kuntoutukseen vuosittain. Viime syksynä jatkosodan päättymisen 60-vuotisjuhlan merkeissä hallitus päätti lisätä merkittävästi, noin 12 miljoonaa euroa, kiitos siitä, kun-

toutusmäärärahaa tälle vuodelle, mutta siitä huolimatta, että tällä rahallakaan eivät läheskään kaikki pääse vuosittaiseen kuntoutukseen, ensi vuoden budjettiin sisältyy 5,5 miljoonan euron leikkaus. Millä tämä tavoite toteutuu? Ei millään tavalla.

Toinen kysymys: Miten hallitus aikoo tehdä töitä niin, että eläkkeensaajien ostovoima turvataan? Sitä ei 5 euron kansaneläkkeen nousulla turvata. Erilaiset indeksit pelaavat, ja eläkeläisten määrä kasvaa, ja heidän ostovoimallaan on tärkeä merkitys Suomen talouden kehittymisen kannalta.

³¹ **Paula Risikko /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Stakesin tutkimuksen mukaan köyhyysrajan alapuolella olevia henkilöitä löytyy erityisesti eläkeläisistä, työttömistä, opiskelijoista ja lapsiperheistä. Täällähän on hyvin monta kysymystä jo tähän liittyen esitetty, mutta kysyisin minäkin: Mitkä ovat ne tulevaisuuden suunnitelmat, joissa nämä kohderyhmät erityisesti huomioitaisiin? Nythän sitä ei ole vielä nähty.

Sitten tästä hoitotakuusta. Kansallinen terveyshankehan on aikaansaanut tämän niin sanotun hoitotakuun, joka on sinänsä hyvä asia. Nyt on kuitenkin rahaa jäädytetty ja hyvin paljon tulee palautetta, että vammaiset, ikäihmiset, pitkäaikaissairaajat ja mielenterveysongelmista kärsivät ihmiset eivät koe olevansa hoitotakuun piirissä. Esimerkiksi kun puhutaan ikäihmisistä, niin edeltäjänne ministeri Mönkäre sanoi, että nämä henkilöt tarvitsisivat hoivatakuun. Nyt kun meille tehtiin sosiaalihuoltolakiin muutos, velvoite palvelutarpeen arvioinnista, niin sehän ei ole mikään hoivatakuu, sehän on vasta palvelutarpeen arviointi. Toivoisinkin, että ottaisitte kantaa tähän, milloin se hoivatakuu oikein tulee.

³² **Janina Andersson /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä eläkkeiden 5 euron korotus ymmärtääkseni tuli korvaamaan sitä, kun alkoholiveronalennus muutti indeksejä niin, että eläkkeet laskivat. Eikö nyt, jos nostetaan taas alkoholiveroa, tule eläkkeisiinkin lisää ja saisi kaksi asiaa hoidettua samalla? Elikkä jos nyt Hyssälää kannatatte, niin eikös tämä asia vähän parantuisi?

³³ **Suvi Lindén /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta on kiirehtinyt hallituksen toimenpiteitä adoptioperheiden tilanteen parantamiseksi. Ministeri Haatainen sai vastaanottaa raportin viime syksynä. Valitettavasti tämä työryhmä ei ota nyt kantaa esimerkiksi adoptioperheiden vanhempainvapaan pituuteen. Jostain kumman syystä meillä on olemassa se lähtökohta, että biologinen vanhemmuus ansaitsee pitemmän vanhempainvapaan kuin adoptiovanhemmuus. Toivottavasti tästä vanhakantaisesta periaatteesta päästään pois.

Toinen tärkeä kysymys, mihin hallitukselta toivottavasti tulee hyvä esitys, koskee hoitovapaata. Tänä päivänä moni adoptoitu lapsi on 1—2-vuotias, jopa vanhempi. Kun tämä hoitovapaa on sidottu lapsen 3 ikävuoteen, niin tällöin moni adoptioperhe jää kokonaan ilman tätä hoitovapaata. Tähän pitäisi saada myös tasavertainen oikeus. Toivon ministeri Haataiselta kannanottoa tähän asiaan.

³⁴ **Leena Harkimo /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin. Näillä ongelmilla on kauaskantoisia yhteiskunnallisia ja taloudellisia seurauksia puhumattakaan inhimillisistä seurauksista. Heidän pahoinvointinsa ja ongelmiansa ennaltaehkäisyyn täytyisi, arvoisa puhemies, löytyä varoja myös niukkuuden aikoina. Hallitus toteaa, että lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen ovat tämän hallituskauden painopistealueita. Tästä huolimatta hoitojonoissa, erilaisista syistä, on satoja kipeästi apua tarvitsevia lapsia.

Arvoisa puhemies! Minua hämmästyttää se enkä ymmärrä sitä, miksi lasten ja nuorten psykiatrian tähän tarkoitukseen osoitetuista rahoista on aina erikseen vuosittain ikään kuin tapettava. (Puhemies koputtaa) Mikä viisaus tässä lisäämäärärahajanssissa ja -menettelyssä piilee?

³⁵ **Päivi Räsänen /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä hallitus ole Kansallista terveysohjelmaa tai hoitotakuuta keksinyt, mutta sen sijaan Vanhasen hallitus on leikannut sovitusta hoitotakuurahoista, muun muassa ensi vuodelle 25 miljoonan euron edestä.

Sitten haluaisin vielä kysyä teiltä, kun viittasitte näihin tuleviin perhepoliittisiin uudistuk-

siin, joissa muun muassa vanhempainvapaajärjestelmän aukkopaiikkoja aiotaan paikata, aiotaanko siellä millään tavoin huomioida sijaisvanhempien tilanne. Meillähän on huutava pula perheistä, jotka olisivat valmiit ottamaan vastaan sijoitettavia lapsia, ja mielestäni sellainen ongelma tulisi huomioida, että esimerkiksi pienen vauvan sijaisäidillä ei ole oikeutta vanhempainrahaan tai äitiyspäivärahaan. Yhä enemmän meillä valitettavasti näiden päihdeongelmien lisääntymisen myötä on lapsia, jotka jo (Puhemies koputtaa) aivan vauvana tarvitsevat tätä perhesijoitusta.

³⁶ **Virpa Puisto /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme vuodenvaihteen jälkeen kääntymässä tämän hallituskauden loppusuoralle, ja pahoittelen suuresti sitä, että peruspalveluministeri Hyssälä ei ole nyt paikalla. Toivottavasti hänen menonsa on todella tärkeä, kun eduskunta käsittelee tätä pääluokkaa. Jos on sairas, sille ei voi mitään, ja sitten perun puheeni siitä osin.

Mutta nyt on aika keskustella siitä, että hallitusohjelmaan kirjatut merkittävät asiat ovat suullisen paljon myöhässä. Lastensuojelun kehittämisohjelma oli tarkoitus alkuvaiheessa hallituskautta toteuttaa, saada siitä alkiot ja eväät lastensuojelulakiin. Molemmat ovat toteuttamatta. Sen sijaan me olemme poistaneet tasausrahaston. Kansallisen terveysohjelman ja hoitotakuun toteutuminen edellyttävät tehokasta avopalvelua, joka toteutuu vain erittäin hyvän ja tuetun omaishoidon kautta. Nyt omaishoitolain, joka tuli voimaan, (Puhemies koputtaa) sopimukset on purettu, kukaan ei ole ohjeistanut niitä, ja sitä käytetään säästölakina kunnissa. Se on erittäin surullista.

³⁷ **Sari Sarkomaa /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä — Hyssälä hyvin usein, mutta ei nyt, kun ei ole paikalla, mutta nyt on Haatainen paikalla — kehutaan hallitusta ja hoitotakuuta ja Kansallista terveysprojektia. Kysynkin ihan, kun olette entinen opetusministeri, mihinkähän laskuoppiin tällainen perustuu, että kun kuntien talous on heikommassa kunnossa kuin koskaan ja kunnat joutuvat leikkaamaan palveluista, opettajia lomautetaan ja neuvoloista ja kouluterveydenhuollosta leikataan, niin hallitus kaiken päälle leikkaa vielä sitten Kansallisesta terveysprojektista 25 miljoonaa euroa. Kyllä tällaisella laskuopilla minun aikanani koulus-

sa olisi saanut ehdot. Kysyn: Mihin arvioon, ministeri, tämä perustuu, että on varaa leikata kunnilta, kun tiedämme, että meidän kuntapalvelumme ovat romuttumassa?

Kysyn vielä, kun tämä hallitus on ottanut asiakseen kurittaa keskitulaisia lapsiperheitä, viimeisimpänä tämä aie nostaa päivähoitomaksuja jopa 25 prosentilla: Voitteko tässä selkeäänaisesti irtisanoutua tästä maksukorotuksesta? Esimerkiksi, arvoisa ministeri, täällä teidän ja meidän kotikaupungissamme (Puhemies koputtaa) Helsingissä tämä merkitsisi 60 prosentilla (Puhemies koputtaa) lapsiperheistä 25 prosentin korotusta päivähoitomaksuun. Onko tämä lapsiystävällistä politiikkaa?

³⁸ **Maija Perho /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin jatkaisin ed. Puiston puheenvuorosta. Tässä sosiaali- ja työjaoston kannanotossa ja valiokunnan lausunnossa on kiinnitetty huomiota juuri siihen, että emme pitäneet lainkaan perusteltuna ja oikea-aikaisena tätä lastensuojelun suurten kustannusten tasausrahaston purkamista ja tätä ajoitusta juuri siitä syystä, että lastensuojelulaki olisi pitänyt ensin uudistaa ja katsoa sitten, millä perusteella taataan riittävät voimavarat tehokkaaseen ja tulokselliseen lastensuojeluun.

Ministeri Haataiselta olisin kysynyt siitä, kun tässä valiokunnan mietinnössä kiinnitetään huomiota apurahansaajien sosiaaliturvakysymysten hoitamiseen, vihdoinkin. Esitykset ovat olemassa, ne on jätetty aikoja sitten sosiaali- ja terveysministerille. Tämä koskee erityisesti tiedettä tekeviä naisia ja taiteen parissa työskenteleviä henkilöitä; heidän olisi jo korkea aika saada kohtuullinen sosiaaliturva.

³⁹ **Marjo Matikainen-Kallström /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri täällä ansiokkaasti luetteli, mitä tämä hallitus tekee lapsiperheiden hyväksi, kotihoidon tuen lisäämiseksi jne. Mutta ministeriltä taisi unohtua se, että lapsiperheitä ovat myös ne perheet, joissa lapset ovat jo kouluikäisiä, eivät pelkästään päivähoitoikäisiä, vaan siitä eteenpäin. Tämän kunnilta kiristetyn pakkolainan myötä kunnat joutuvat puuttumaan leikkauksilla muun muassa päihdehoitoon, mielenterveyspalveluihin, kotiapuun ja ylipäätään siihen seurantaan, miten perheet jaksavat, ja näitä huostaanottoja tapahtuu myös

kouluiässä, ei pelkästään alle kouluiässä. Miten te tähän aiotte vastata?

⁴⁰ **Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen:** Arvoisa herra puhemies! Jotta nyt tästä las-kuopista tulisi selvyys, niin kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtion-osuuksiin tulee lisäystä 333 miljoonaa euroa eli 9,1 prosenttia vuoden 2005 tasoon verrattuna. (Ed. Sinnemäki: Ei tuo ole uutta rahaa!) Valtion-osuuksien lisäyksestä 73 miljoonaa euroa käytetään Kansalliseen terveydenhuollon hankkeeseen ja sitä rahoitusta käytetään myös Sosiaalialan kehittämishankkeen kehittämiseen ja lisäksi myös tästä lisäyksestä 9,9 miljoonaa euroa käytetään kuntien sosiaalihuollon henkilöstön täydennyskoulutuksen turvaamiseen, joten kuntiin tulee lisää resursseja. (Ed. Tulonen: Ei riitä!)

Mutta tiedämme, että kunnissa on myös vaikeuksia ja ongelmia. Siitä syystä, hyvät edustajat, onkin äärimmäisen tärkeää, että tämä kunta- ja palvelurakenneuudistus saadaan vietyä loppuun. Siitä tehdään päätökset, jotta saamme sen pohjan kuntoon, jossa näitä kansalaisille tärkeitä peruspalveluita tuotetaan. Rahoitusta on lisätty, mutta lisäraha ei tee onnelliseksi, jos perusta on huono.

Lasten- ja nuortenpsykiatria on puhuttanut täällä aivan oikeutetusti, koska ongelmia on ollut hoitoonpääsyssä. Kiireelliset tapaukset on hoidettava aina. Siitä vastuusta eivät pääse kunnat eroon. Kuntien velvollisuus on järjestää lapsille ja nuorille kiireellinen psykiatrinen hoito. Hoitotakuu koskee kiireettömän hoidon osalta myös psykiatriaa. Henkilöstön riittävydessä ja koulutettujen työntekijöiden riittävydessä on ollut vaikeuksia, mutta tähänkin pyritään nyt puuttamaan lisäkoulutuksella. Mutta tämä on maassamme sellainen alue, jolla on tehtävä määrätietoisesti töitä, jotta asiat saadaan kunnolliselle tolalle.

Parisuhdeväkivallasta täällä tiedusteltiin ja myös ikääntyviin ihmisiin kohdistuvasta väkivallasta. Vuonna 95:hän aloitettiin naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyohjelma, erillinen projekti, jota jatkettiin sitten Lipposen molempien hallitusten aikana. Tästä erillisestä hankkeesta päätettiin luopua, koska sen kokemuksen pohjalta halutaan nyt toiminta viedä läänien kautta osaksi kuntien normaalia toimintaa eli sinne, missä ne väkivaltatapaukset myös tapahtuvat. Tärkeintähän on pyrkiä myös ennalta ehkäisemään näitä ongelmia. Mutta siinä sosiaali- ja ter-

veysministeriö tekee työtä, että tämä tulisi osaksi kuntien normaalia toimintaa.

Ed. Sinnemäki otti esille yksinhuoltajat ja heidän tilanteensa. Yksinhuoltajien osalta varmasti monella niistä, jotka ovat kaikkein vaikeimmas- sa taloudellisessa asemassa, toimeentulotuen asumismenojen 7 prosentin omavastuun poistaminen auttaa heidän tilannettaan. Mutta yksinhuoltajien kohdalla minusta suuri huoli pitää kantaa siitä, että yksinhuoltajien työttömyys on lisääntynyt. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota. Minusta yksinhuoltajien ympärille tarvitaan toimia, joilla tuetaan heidän työllistymistään ja edesautetaan sitä, että työmarkkinoilla heitä pidetään samanlaisina työntekijöinä kuin muitakin. Tässä suhteessa aivan oikein vanhemmuudesta aiheutuvien kustannusten tasaaminen on yksi asia, mutta ylipäättänsäkin tällaista yhteiskunnassa vallitsevaa asenneilmapiiiriä olisi syytä muokata siihen suuntaan, että näemme myös sen tärkeänä, että yksinhuoltajalle taloudellisen tilanteen pohja on siinä, että hän voi käydä työssä ja ansaita elantonsa. Tässä suhteessa on äärimmäisen tärkeää, että meidän palvelumme toimivat kunnissa ja että on olemassa erilaisissa töissä tarvittavia ja eri aikoina tehtävissä töissä tarvittavia palveluja päivähoidon muodossa. Eli päivähoidosta kiinnipitäminen on äärimmäisen tärkeää.

Veteraanikuntoutuksesta täällä kysyttiin. Veteraanipakettihan hyväksyttiin tänä vuonna. Rahoitusta tulee lisää 20 miljoonaa. (Ed. Nepponen: Entäs kuntoutus?) — Tuossa yhteydessä sovittiin, että kuntoutusmäärärahoja vähennetään samassa suhteessa kuin on poistumaa. — (Ed. Nepponen: Vähennykset ovat suurempia!) — Tämä sovittiin. — (Ed. Nepponen: Veteraanit ovat toista mieltä. Täällä on paperi!) Mutta me tiedämme, olemme tästä keskustelleet ja tiedämme, että veteraanikuntoutusta pitäisi edelleen kehittää niin, että se vastaisi tämän ikääntyvän ihmisryhmän tarpeita, kuten avokuntoutus, ja ne entiset menetelmät, joita aiemmin on tehty, eivät enää tässä tilanteessa ole välttämättä toimivia. Tässä kyllä hyvää yhteistyötä teemme veteraanijärjestöjen kanssa. Näitä etuisuuksiahan laajennettiin merkittävästi, tätä kuntoutukseen pääsevien piiriä. Tämä on kyllä hallituksen sydämen asiana ollut ja tulee olemaan.

Ed. Perho kysyi tutkijoiden sosiaaliturvasta. Tämä kysymys on valmistelussa, ja se on äärimmäisen tärkeä asia, koska se koskettaa nimen-

omaan erityisesti naistutkijoita. Ensi vuonna on valmistumassa tästä esitys, ja yrittäjien sosiaaliturvan pohjalta ollaan valmistelemassa tähän kokonaisuutta, joka tulee sitten eduskunnalle käsitelyyn.

Täällä oli lukuisa joukko muita kysymyksiä, joihin en ehdi nyt vielä vastata, kun kesken jää. Täällä perättiin sitä, mihin lapsuus loppuu, ja kyllä kouluikäiset ovat myös lapsia ja tarvitsevat, ed. Matikainen-Kallström, myös tukea. Kouluikäisten osaltahan laajennettiin muun muassa osittaista hoitorahaa koskemaan myös näitä kouluun meneviä lapsia, joten helpotettiin vanhempien työn ja perheen yhteensovittamista siinä vaiheessa, kun mennään kouluun. Aamu- ja iltapäivätoiminta on keskeinen uudistus, joka myös tämän hallituksen aikana on käyntiin saatettu.

Ed. Toimi Kankaanniemi merkitään läsnä olevaksi.

⁴¹ **Sari Sarkomaa /kok:** Arvoisa herra puemies! Ihan aluksi tekisi mieli sanoa, että kyllä lapsuus taisi monelta loppua punamultahallituksen alkuun, koska kyllä niin tiukkaa kunnissa on ollut ja niin paljon lasten ja perheiden palveluista on jouduttu leikkaamaan. Mutta ministeri Haataiselle sanon sen, kun täällä laskuoppia esittelitte, että kyllä ainakin koulussa minulle opetettiin, että se, mitä viivan alle jää, se ratkaisee, on se sitten miinus- tai yhteenlaskua, ja erilliset lisäykset, plussat siellä, ovat vain osia.

Nyt tässä kyllä aika tarkoitushakuisesti nostettiin esille niitä rahoja, joita on tullut lisää, mutta kyllä kuntatalous on todellakin kurjassa tilanteessa ja kyllä tämä hallituksen silmien sulkeminen kuntien ja kuntalaisten hädältä kuvaa kyllä vakavaa piittaamattomuutta tai sitten ihmisten arjesta täysin irtaantumista. Kunnissa lomauteetaan opettajia, se on tosiasia; lastemme perusoi-keudet ovat joissain kunnissa jopa vaarassa; palveluista karsitaan — ja tällaista budjettia sitten täällä kehutaan. Kyllä kuntien tilanne on huonompi kuin koskaan. Jos 140 kuntaa nostaa veroprosenttia, alijäämä syvenee ja ennätysmäärä hakee harkinnanvaraista tukea. Tämä velkaantumi-

nen, verojen nosto ja palveluista leikkaaminen ei ole kyllä kestävä tie.

Kuntien palvelurakenne ja palvelu-uudistus on hyvä asia, mutta sen vaikutukset tulevat vasta sitten, kun tämän päivän ekaluokkalaiset ovat jo ehkä työelämässä tai lukiossa tai ammatillisissa oppilaitoksissa, niin että kyllä pitää kahta asiaa pystyä tekemään: tämän päivän arjen palveluista huolehtia ja sitten tulevaisuuden mahdollisuuksista. Tämän rakenneuudistuksen alle ei pitäisi nyt lakaista kuntien tämän päivän ongelmaa. Ero punamullan ja kokoomuksen linjassa onkin se, että kokoomuksen painopiste on palveluissa, kuntatalouden tasapainottamisessa sekä työllisyyden ja yrittäjyyden edistämisessä. Me emme halua lakaista tätä ongelmaa maton alle, vaan esittämme ratkaisuja kuntien kurjistuvaan tilanteeseen.

Nämä esitykset ovat meidän hyvin hallitussa ja tasapainotetussa vastalauseessa, ja tässä on hallituksen ja kokoomuksen ero. Me vastalauseessamme haluamme pelastaa palvelut ja todellakin tuoda vähän tehokkaampia keinoja työllisyyden edistämiseen, mikä on kaiken lähtökohta jos hyvinvointiyhteiskunnan haluamme säilyttää. Me olemme esittäneet pakkolainan palauttamista ja hoitotakuurahaleikkausten perumista, ja tätä esitystä ovat täällä hallituspuolueet kovasti kritisoineet ja sanoneet, että kokoomus pistää överiksi. Kyllä minä kysyn, onko se ylilyönti, jos kunnille annetaan edes ne rahat, jotka kunnille kuuluvat. Että aika kylmää kyytiä tämä hallituspuolueiden politiikka on, ja näkyy, että tämä kokoomuksen esitys on varmasti sellainen, joka kunnissa otettaisiin lämpimästi vastaan. Toivonkin vielä, että ministeri vastaa, kun täällä ei ole peruspalveluministeriä eikä kuntaministeriä, mihin laskelmiin tämä perustuu, että hoitotakuun ja pakkolainan osalta nämä leikkaukset on varaa näin kriittisessä kuntataloustilanteessa tehdä.

Erityisen huolissani olen siitä, että hallitus on luopumassa tavoitteesta: Lipposen ykkös- ja kaksohallitus teki työtä työn kannattavuuden lisäämiseksi, ja tämä hallitus on täysin tästä tavoitteesta irtaantunut. Hyvin paljon on tehty esityksiä, jotka heikentäisivät työn kannattavuutta. Viime hallituksen aikana tehtiin päätös, jossa todettiin, että selvitetään lapsiperheiden kannustinloukut ja se, mitä toimenpiteitä voitaisiin tehdä, että erityisesti lapsiperheiden riesana olevat kannustinloukut voitaisiin purkaa. Nyt sitten esimerkiksi esitetään ihan päinvastoin 25 prosentin koro-

tusta päivähoitomaksuun. Kysynkin ministeriltä — tämä on työryhmäesitys, mutta hallitus ei ole tästä irtisanoutunut, mutta nyt on mahdollisuus irtisanoutua — toivon, että ministeri vastaa, perutaanko tämä aie vai ei.

Arvoisa puhemies! Erityisesti lapset ovat jäämässä hallituksen epäonnistuneen politiikan jalkoihin. Palveluista olen eniten huolissani, työllisyysstilanteesta, mutta sitten on myöskin tämä köyhyysasia, jonka ministeri itsekin nosti esille. Eduskunta kävi monta keskustelua lasten ja nuorten hyvinvoinnista, ja yksi toimenpide nostettiin yksimielisesti, se oli lapsilisän sitominen indeksiin, ja tästä on eduskunnan yksimielinen päätös. Kysynkin ministeriltä: Miksi tätä asiaa, lapsilisän sitominen elinkustannusindeksiin, ei ole toteutettu? Onko tarkoitus, että se ehkä seuraavaan budjettiin tulisi? Kokoomus esittää tästä lausumaa vastalauseessaan.

Myöskin sitten tämä yksinhuoltajakorotus. Kun sosiaali- ja työjaostossa kuunneltiin asiantuntijoita, niin siellä nousi yli muiden toimenpiteeksi nostaa yksinhuoltajakorotusta, ja toivoin, että tässäkin ryhdyttäisiin toimiin.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, toivon, että kun palvelurakennemuutostusta viedään eteenpäin, niin nostettaisiin esille se asia, että kun Pääkaupunkiseutu voi hyvin, niin koko maan talous kasvaa. Toivonkin, että hallitus keskittyisi enemmän miettimään, miten tänne saataisiin lisää työllisyyttä ja hyvinvointia, kuin miettimään sitä, miten Pääkaupunkiseudun voimavaroja entistä vahvemmin voitaisiin maakuntiin jakaa, koska varsin väärä käsitys on hallituksella ollut Pääkaupunkiseudusta. Ministeri Vanhanen on useaan otteeseen esittänyt puheenvuoroja, joissa hän toteaa, että Pääkaupunkiseudun kuntien menot kasvavat. Tosiasia on se, että Helsinki on saanut jo menonsa kuriin ja tasapainottanut palvelut. Toivon, ettei tämän rankan palveluiden kuntoonlaittamisen jälkeen enää Helsinkiä uudestaan rokoteta.

⁴² **Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En voi olla vastaamatta väitteeseen, että tämä hallitus muka olisi unohtanut lapsiperheet.

Otetaanpa esimerkkinä nyt näistä kannustavuusideoista toimeentulotuen asumismenojen 7 prosentin omavastuu. Sehän oli kokoomuksen suuri idea, josta piditte kiinni, silloin kun olitte hallituksessa. Ette suin surminkaan halunneet

sitä poistettavaksi. Ideana oli se, että lapsiperheiden olisi pitänyt siis muuttaa halvempiin tai pienempiin asuntoihin, jos he ovat toimeentulotuel-la. Nyt tämä poistetaan. Siitä on monta vuotta tässä salissa keskusteltu. Tämä poistetaan, ja se auttaa erityisesti pienituloisia, vähävaraisia lapsiperheitä. He saavat asua asunnossaan, jonka ovat valinneet. Kannustimia voidaan löytää muillakin tavalla.

Vanhemmuudesta aiheutuvat kustannukset ovat yksi asia, joka minusta liittyy myös kannustavuuteen sikäli, kannattaako mennä töihin vai ei. Nyt selvityksessä on nimenomaan se, että voisimme luoda vanhempainvakuutuksen, tasata vanhemmuudesta aiheutuvia kustannuksia työnantajien kesken ja maksaa sieltä korkeampia vanhempainpäivärahoja. Työnantajapuoli vastustaa tätä. (Puhemies koputtaa) Nyt on kokoomuksella oiva tilaisuus keskustella ja luoda yhteiskunta-rauhaa lapsiperheiden puolesta, jotta voimme saada maahan järjestelmän, joka myös palvelee lapsia, lapsiperheitä ja sitä, että työtä ja perhettä on helpompi yhteensovittaa.

⁴³ **Katri Komi /kesk:** Arvoisa herra puhemies! "Kahteen asiaan ei ole luottamista: että paha tekemme jäisi salaan ja että hyvä tekemme havaittaisiin." Näin totesi Ludvig Fulda, ja kun tätä keskustelua kuuntelee esimerkiksi perhepolitiikasta, ei voi olla enemmän samaa mieltä.

Arvoisa puhemies! Itsenäisyyspäivä toi taas mieliin ne ponnistukset, joita veteraanit, monet vapaaehtoiset ja itse asiassa koko kansakunta maamme itsenäisyyden säilyttämiseksi teki. Rintamaveteraaneja on nyt arviolta 95 000, sotainvalideja heistä on noin 16 000, keski-ikä on jo 84 vuotta. Sotaveteraanien itsenäisen toimintakyvyn säilyttäminen vaatii aivan erityistä tukea.

Jotta veteraanit selviäisivät mahdollisimman pitkään kotona, on sosiaali- ja terveysministeriö rääätelöinyt erityisetuksia, ja veteraanien kuntoutukseen osoitettavista rahoista on pidetty huolta. Tarvitaan myös kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä valtion tukien sujuvaa yhteensovittamista. Rahaa veteraanien kuntoutukseen on nyt jaossa melko hyvin. Rintamaveteraanien ja sotainvalidien erityisetuksiin on tänä vuonna käytetty reilut 450 miljoonaa euroa. Kuntoutusta on ymmärtääkseni pyritty kehittämään siten, että kuntoutujaa tuetaan hänen kotiympäristössään.

Arvoisa puhemies! Päihteiden aiheuttamat terveyshaitat eivät kosketa ainoastaan suurkuluttajia vaan koko yhteiskuntaa. Panoksena on niin käyttäjien kuin heidän läheistensä hyvinvointi sekä laajemmin ajateltuna kansanterveys ja -talous. Suomalaiset juovat jo yli 10 litraa puhdasta alkoholia henkeä kohti. Määrä on suurempi kuin koskaan. Suomessa arvioidaan olevan jo noin 600 000 alkoholin suurkuluttajaa. Tähän joukkoon kuuluu yhä lisääntyvässä määrin naisia, nuoria, vanhuksia sekä odottavia äitejä. Tutkimukset kertovat, että alaikäiselle alkoholin hankkiminen ei ole ongelma. 90 prosenttia alkoholia käyttävistä alaikäisistä pystyy itse hankkimaan juotavansa joko ostamalla itse tai pyytämällä kaveria noutamaan juotavaa. Valitettavaa on, että usein hankkija on myös nuoren lähipiiriin kuuluva aikuinen. Viime kädessä jokainen on vastuussa omasta terveydestään. Valtiovallan velvollisuus on kuitenkin tukea eri toimijoita alkoholihaittojen torjumisessa. Alkoholiohjelma on osa tätä työtä.

Arvoisa puhemies! Erityisesti varhaiskasvatukseen osallistuvalla henkilöstöllä tulee olla koulutuksen avulla saatua tietoa ja ammattitaitoa ymmärtää lapsia ja lasten henkistä kasvua. Muun muassa opettajilla on suuri vastuu havaita mahdollisia kehityshäiriöitä ja mielenterveyden järkkymisiä ajoissa. Heillä on myös haasteena olla vanhempien tukena näiden lasten kasvatuksessa. Mielenterveydeltään terveet lapset ovat aikaan tasapainoisia aikuisia. Silti edelleen on tarvetta erillismäärärahaan hoidon ja tutkimusten puolella lasten- ja nuortenpsykiatriaan liittyen. Tästä aiheesta omakin hyväksytty talousarvioaloitteeni vielä kerran oli tehty.

Lapsiperheiden palveluiden parantaminen onnistuu helpoiten yhteistyöllä eri toimijoiden kesken. JJR-allianssikunnatkin ovat käynnistäneet lapsiperhepalvelujen osaamisverkostohankkeen, jonka tavoitteena on palveluiden saatavuuden varmistaminen, työtapojen uudistaminen ja lastensuojelun palveluketjujen vahvistaminen Joensuussa, Juvalla ja Rantasalmella alueellisenä yhteistyönä. Hankkeeseen osallistuvat lastensuojelun, sosiaalityön, päivähoidon, esi- ja alkuopetuksen, äitiys- ja lastenneuvolan, perhetyön ja kolmannen sektorin työntekijät sekä lasten vanhemmat. Osaamisverkoston tarkoituksena on tuottaa palveluja näillä aloilla joustavasti ja tehokkaasti. Tämä on entistä tärkeämpää kuntatalouden kireässä tilanteessa. Lastensuojelutoi-

menpiteiden oikea ajoitus ja resurssien riittävyys on varmistettava ja avohuollon ja varhaisen tuen kehittämistä edelleen vahvistettava.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus selvittää lausuman mukaisesti vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten oikeuden palvelutarpeen arviointiin. Oikea suunta on myös siinä, että vammais- ja taakkoisten verotonta työosuusrahaa korotetaan 9 eurosta 12 euroon päivässä. Kansaneläkkeiden korotukseen ohjataan vuositason noin 40 miljoonaa euroa.

Kuntien kalleusluokituksesta luopumisesta sanon tässä yhteydessä sen, että toivon tosiaan lopullisen esityksen tulevan pian. Sosiaalialan osaamiskeskusten rahoitusta helpotti hieman se, että tämän vuoden toisessa lisätalousarviossa niille osoitettiin 400 000 euron siirtomääräraha.

Arvoisa puhemies! Hevostilojen lomitusoikeuden alarajaa on jo pitkään koetettu ajaa 12 hevosesta 8:aan. Viimeisen parin vuoden ajan on näyttänyt, että hanke on myötätulessa. Sosiaalija terveysministeriössä myönnetään, että kotieläinluetteloa on uudistettava yleensä. Lomitusryhmä pohtii parhaillaan, miten lomitusta kehitetään eli lisätäänkö yksi tarpeellinen lomapäivä ja mitä muuta tehdään ja mistä rahat. Vaikeampi kysymys hevostiloille on vielä, mitä kuuluu lomitukseen mukaan laskettaviin töihin. Myös sijaisapu-oikeutta olisi tarve laajentaa.

Arvoisa puhemies! Noin joka viides parisuhhteessa elävä nainen joutuu nykyisessä parisuhhteessaan joskus kumppaninsa fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi. Vaikka väkivalta saattaa kohdistua satunnaisesti, on suurimmassa riskissä usein puoliso, yleensä nainen. Väkivallan seurauksia voidaan tarkastella henkilökohtaisella tasolla mutta myös kansantaloudellisesta ja -terveydellisestä näkökulmasta. Vuonna 2002 Hämeenlinnassa tutkittiin väkivallan aiheuttamia välittömiä kustannuksia. Valtaosa sosiaali- ja terveys ja oikeussektorilla tulleesta väkivallasta oli parisuhdeväkivaltaa. Naisiin kohdistuvasta väkivallasta aiheutui vuositason noin 91 miljoonan euron kustannukset. Suurin osa kustannuksista jää silti piiloon.

⁴⁴ **Kirsi Ojansuu /vihr:** Arvoisa puhemies! Minäkin kaipailisin ministeri Hyssälää paikalle.

Vuodesta 2000 eduskunta on osoittanut vuosittain erillisen määrärahan lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen järjestämiseen, ja määrära-

han taso on vaihdellut siis runsaasta 3 miljoonasta eurosta vajaaseen 12:een. Kuluvan vuoden aikana tämä määräraha on 5 miljoonaa. Tällä rahalla on saatu paljon hyvää aikaan, muun muassa palkattu uusia työntekijöitä, koulutettu kouluterveydenhoitajia, terveydenhuoltoalan työntekijöitä laajemmin, käynnistetty projekteja sekä luotu yhteistyöverkostoja. Vuodelle 2007 rahaa ei kuitenkaan ole enää tulossa eduskunnalta. Valtiovainvaliokunta korostaa mietinnössään, että kyseessä on nyt viimeinen kerta, kun eduskunta antaa lisärahaa lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon.

Rahan tarve lasten ja nuorten psykiatriassa ei ole kuitenkaan vähentynyt. Päinvastoin, viestit lasten ja nuorten psykiatrian kentältä kertovat, ettei hoitotakuu toimi vielääkään. Tärkeänä syynä hoitotakuun toimimattomuudelle on resurssien puute. Vaikka tämä hoitotakuu on ollut voimassa lasten ja nuorten psykiatrisessa hoidossa vuodesta 2001, psyykkisesti sairaiden lasten ja nuorten hoitojonot ovat ongelma koko maassa. Jonotus hoitoon kestää kuukausia, pahimmillaan vuoden. Jonotuksen aikana psyykkiset ja muut ongelmat pahenevat. Noin 200 lasta on jonossa psykiatriseen hoitoon. Heistä suurin osa on diagnosoitu itsetuhoiseksi. Kyse on kipeästi hoitoa tarvitsevista, erittäin sairaista lapsista. 200 jonotavaa lasta ja nuorta on kerrassaan liikaa. Tilanne on sietämätön sairaille lapsille sekä heidän läheisilleen.

Arvoisa puhemies! Mielenterveysongelmista kärsivien lasten tilanne on erittäin traaginen varsinkin niissä perheissä, joissa on muitakin ongelmia. Näiden lasten kohdalla huostaanoton kriteerit täyttyvät, mutta huostaanottoa ei tehdä, koska se pudottaisi lapset psykiatrisen hoidon jonosta. Sosiaalityöntekijät joutuvat taktikoimaan viivyttämällä tai pidättäytymällä tarpeellisesta huostaanotosta varmistaakseen lapsen hoitoonpääsyn. Miksi huostaanotto heikentää lapsen tilannetta? Osa kuntien virkamiehistä katsoo lapsen saavan huostaanotossa turvallisen elinympäristön, joka muka ratkaisee kaikki mielenterveydellisetkin ongelmat. Lastenpsykiatrian asiantuntijat taas katsovat, etteivät voi ottaa huostaanotettua lasta osastolle, koska hoitoa aloitettaessa lapsella pitää olla hoidon jälkeistä aikaa varten pysyvä sijoituspaikka. Sellaista ei huostaanotetuilla lapsilla ole, koska lastensuojeluviranomaiset pystyvät usein päättämään sijoituspaikasta vasta

osastohoidon jälkeen, kun lapsen kunto on tiedossa. Tähän ongelmaan on puututtava välittömästi sosiaali- ja terveysministeriössä.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan antama määräraha lasten ja nuorten psykiatriaan ei riitä hoitojonojen purkamiseen. Tällä kertaa suuri osa määrarahasta, tästä rahasta, jota siis eduskunta nyt myöntää, tullaan käyttämään oikeustieteelliseen tutkimukseen. 4 miljoonan euron määrarahasta voidaan käyttää 2 miljoonaa euroa lasten oikeuspsykiatristen tutkimusten kustannuksiin. On hyvä, että oikeuspsykiatriaan panostetaan. On todennäköistä, että sille osoitettu määräraha on erittäin tarpeellinen ja rahantarve psykiatriseen hoitoon, psykoterapiaan ja kaikkiin muihin tarvittaviin hoitoihin tulee kasvamaan sen seurauksena. Nämä tutkimukset osoittavat juuri sen, kuinka paljon lapset ja perheet tarvitsevat apua. Me vihreät kannatamme ed. Perhon talousarvioaloitetta, jossa lasten ja nuorten psykiatria saisi lisärahaa.

Mielestäni nyt on korkea aika sille, että sosiaali- ja terveysministeriö ottaa lasten ja nuorten psykiatrian rahantarpeen huomioon jo omassa budjettiesityksessään. Toivon, että te, ministeri Haatainen, tulette tällaista myös omalta puoleltanne esittämään jatkossa, koska lasten ja nuorten mielenterveyden hoito on liian tärkeä asia jätettäväksi ilmaan roikkumaan vaille rahoitusta, ja nyt näyttää kuitenkin siltä, että vuonna 2007 näin käy.

Vastuuta mielenterveysongelmista kärsivien lasten hoidon rahoituksesta ei tule myöskään syntä täysin kuntapäätäjien vastuulle. Käytäntö on osoittanut, että kuntapäätäjien priorisoinnissa mielenterveyspotilaat ovat useasti listan lopupäässä. Vastuun siirtäminen kunnille lisäisi myös potilaiden eriarvoisuutta, sillä alueelliset erot hoitoonpääsyn mahdollisuuksissa tulisivat todennäköisesti kasvamaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Sairaille lapsille on yleensä riittänyt myötätuntoa niin yhteiskunnalta, budjetin laatijoilta kuin ministeriöiltäkin. Lasten oikeutta päästä hoitoon ei yleensä kyseenalaisteta. On huolestuttavaa huomata, kuinka nyt näyttää siltä, että yhteiskunnan myötätunto koskeekin vain somaattisesti sairaita lapsia, vai miksi muuten mielenterveysongelmista kärsivien lasten hoidon rahoitusta pallotellaan täällä vuodesta toiseen. Missä on sosiaali- ja terveysministeriön vastuu?

⁴⁵ **Aila Paloniemi /kesk:** Arvoisa herra puhemies! On liikuttavaa havaita, että kokoomus on nyt niin kovin huolissaan lapsiperheiden toimeentulosta, vaikka lapsiperheiden köyhyys lisääntyi sen ollessa hallituksessa. Kokoomus muun muassa leikkasi hallituksessa ollessaan lapsilisiä vuonna 95. Nykyhallituskauden aikana perhepolitiikan suunta on totaalisesti muuttunut.

Väestö ikääntyy Suomessa Italian lisäksi Euroopan unionin maista ennätysvauhtia. Tiedossamme on hyvin myös se, että terveyspalvelujen tarve kasvaa selvästi 65 ikävuoden jälkeen. Stakesin tuoreet selvitykset osoittavat kuitenkin, ettei ikääntymisestä johtuva palvelutarpeen kasvu olisikaan niin suuri kuin on luultu. Palvelutarpeen huippu ajoittuu kahteen viimeiseen ihmiselämän vuoteen ja terveydenhuollon kohdalla viimeisiin elinkuukausiin. Silloin erityisesti erikoissairaanhoidon kalleimpien hoitojen käyttö lisääntyy.

Tunnettua on myös se, että mitä koulutetumpaa on alueen väestö, sen vaativampia ihmiset ovat kunnallisten palvelujen suhteen. Tästä esimerkkinä on vaikkapa se, että syövän hoidon kustannukset Helsingin seudulla ovat selvästi korkeammat kuin maan muissa osissa. Näyttää siltä, että syövän hoitotulokset olisivat Pääkaupunkiseudulla paremmat kuin muualla maassa, ei kuitenkaan ole.

Oecd:n arvioijat ovat läpivalaisseet tämän vuoden aikana suomalaista terveydenhuoltoa. Kyseisessä raportissa terveydenhuoltoamme ei ole moitittu erityisen tehottomaksi. Kritisoitavaa sen sijaan löytyy lääkekustannusten nopeasta kasvusta. Myös suomalaisen erikoissairaanhoidon pirstaleisuuteen ja sairaanhoitopiirien suureen lukumäärään kiinnitetään tuossa raportissa huomiota. Keskittymistä, verkostoitumista ja työnjakoa perätään.

Voimme olla erittäin iloisia siitä kuitenkin, että terveydenhuoltomme ikäisuusongelma, jonnottaminen, näyttää hoitotakuun ansiosta helpotuvan. Hoitotakuu on jo nyt saavutus, jonka merkitystä kenenkään ei pitäisi aliarvioida.

Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä, että ensi vuoden budjetissa varaudutaan juuri ikääntymisen haasteisiin. Omaishoito saa oman lain. Omaishoidon asema siis vahvistuu. Omaishoitajan alinta hoitopalkkiota nostetaan 300 euroon kuukaudessa, ja sekä omaishoitajan että perhehoitajan hoitopalkkion indeksisuoja paranee.

Perhehoitajalaki on vanhentunut ja kohtelee hoitajia eri tavoin riippuen siitä, minkä kunnan alueella he toimivat. Kannustankin hallitusta toimimaan niin, että perhehoitajalaki avataan vielä tällä kaudella ja siihen saadaan tarpeelliset korjaukset. Perhehoidon sijoituksista lähes 50 prosenttia on erityishoidettavuutta Kelan erityishoidon luokituksen mukaan. Tätä erityishoidettavuutta ei valtaosassa hoitosuhteita ole lainkaan otettu huomioon, vaikka laki sitä edellyttäisikin.

Suomessa perhehoitajien palkkiot ovat myös lähes puolta pienemmät kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa, joissa perhehoidossa on yli 70 prosenttia kaikista sijoitetuista lapsista ja nuorista. Palkkioita korottamalla voitaisiin varmistaa perhehoidon olemassaolo ja myöskin perhehoitajien mahdollisuus toimeentuloon. He tekevät todella arvokasta työtä, ja me tarvitsemme tuon osa-alueen tässä lastensuojelun sijaishuollon päätelissä.

Arvoisa puhemies! On aivan välttämätöntä, että budjetissa parannetaan kaikkein pienituloisimpien asemaa. Vuonna 2006 siihen suunnataan noin 30 miljoonaa euroa ja yhteensä noin 90 miljoonaa euroa. Vähävaraisten asemaa parantava paketti sisältää muun muassa kansaneläkkeen tarkistuksen ja asumiskulujen omavastuun poistamisen toimeentulotuesta. Yli 60 000 lapsiperheen asema paranee monilla kymmenillä euroilla kuukaudessa. Kaikkiaan asumismenojen omavastuun poisto helpottaa yli 400 000 suomalaisen elämää.

Kotitalousvähennys muun muassa hoito- ja hoivatyöhön kaksinkertaistetaan. Pidän tätä erittäin hyvänä. Tällä parannetaan oleellisesti vammaisten ja ikäihmisten mahdollisuuksia erilaisiin palveluihin ja myös valinnanvapaus lisääntyy.

Syyskuussa Jyväskylässä aloittaneen Lapsiasiavaltuutetun toimistoon ensi vuoden budjetti tuo myös ilonaiheen. Jo nyt täystyöllistettyyn toimistoon saadaan ylitarkastajan virka. Olemme vielä kaukana muiden Pohjoismaiden panostuksesta vastaavan toimiston henkilökuntaan, mutta olemme erittäin oikealla tiellä joka tapauksessa.

⁴⁶ **Sirpa Asko-Seljavaara /kok:** Arvoisa herra puhemies! Tuoreimmassa Oecd-raportissa todetaan jälleen, että suomalainen terveydenhuolto on hyvää ja halpaa. Vuonna 2003 käytimme 7,4 prosenttia bkt:stä terveydenhuoltoon, kun se kes-

kimäärin muissa Oecd-maissa oli 9 prosenttia. Kun bkt ensi vuonna tulee olemaan 160 miljardia, puuttuu suomalaisesta terveydenhuollosta edelleen pari miljardia euroa muihin Pohjoismaihin verrattuna, vaikka otettaisiin huomioon ne panostukset, jotka Kansallisessa terveystieteessä on annettu.

Suomalaiset potilaat ovat tyytyväisiä saamaansa hoitoon. Meillä on korkeatasoinen syöpäseulonta, munuaistensiirtoja tehdään erityisen menestyksellisesti, lonkkamurtuman hoitoon pääsee nopeasti ja kuntoutuskin on kohtuullisella tasolla. Sydäninfarktiin sairastuneet pääsevät välittömästi pallolaajennukseen lähes kaikkialla Suomessa. Aivohalvauksen liuotushoidossa on toistaiseksi vielä puutteita.

Suomessa terveydenhuollon henkilöstö on siis erityisen taitavaa ja ahkeraa, kun saamme kaiken tämän näin vähällä rahalla. Tulosten halpuus johtuu siitä, että palkat ovat hoitajilla kuin myös lääkäreilläkin huomattavasti alemmat kuin muissa Pohjoismaissa, mutta eivät yksinomaan palkat vaan myös mitoitukset ovat alhaisemmat, joten samasta työstä revitään irti paljon enemmän kuin muissa Euroopan maissa.

Lääketieteen korkea taso on riippuvainen osaamisesta, laitteista, käytettävissä olevista tiloista, mutta ennen kaikkea klinisen lääketieteen tutkimuksesta ja osaamisesta. Yliopistosairaaloille myönnettävää tutkimusmäärärahaa ei ole korotettu 90-luvun puolivälin jälkeen. Korvaustaso on jäänyt jälkeen 30 prosenttia. Yliopistosairaaloita omistavat kunnat joutuvat siis terveystieteellisen tutkimuksen ja koulutuksen maksamiehiksi. Matti Vanhasen hallitusohjelmassa on todettu, että tutkimus- ja koulutustoiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaukset sairaanhoitopiireille tulisi saattaa todellisten kustannusten tasolle.

Jos klinistä lääketieteellistä tutkimusta ei tehdä jatkuvasti, putoaa terveystieteellinen ja lääketieteellinen osaaminen muutamassa vuodessa. Evo-rahathan käytetään pääasiallisesti tutkimuspotilaiden poliklinikkakäynteihin, laboratorio-, röntgentutkimukseen ja hoitopäivien maksamiseen. Jos evo-rahaa ei ole käytettävissä, loppuu klininen tutkimus tai sitten kunnat joutuvat maksamiehiksi. Tämän vuoden budjetissa siirrettiin 8 miljoonaa euroa tutkimus-evosta opetuspuolelle ja ensi vuoden budjetissa tehdään temppu toisinpäin, siis hölmöläisten peitto. Onneksi valtiovainvaliokunta on esittänyt nyt opetus-evoon 5

miljoonaa lisää rahaa. Kuitenkin Stakes-tutkimuksen mukaan opetus-evo on jäljessä 33 miljoonaa ja tutkimus-evo 28 miljoonaa sille suunnitellusta tasosta. Valtionosuuksia puuttuu siis, kuten aikaisemmin moneen kertaan on sanottu, 61 miljoonaa.

Kauppa- ja teollisuusministeriön kansliapäällikkö Erkki Virtanen työryhmineen esitti syksyllä, että lääketieteelliselle tutkimukselle riittää rahat, koska tutkimusmäärärahaa jakaa Suomen Akatemia, Tekes, Juselius Säätiö, Sitra ym. Nämä apurahat eivät kuitenkaan ole klinisen lääketieteen tutkijoiden käytössä, vaan niistä suurin osa menee lääketieteelliseen ja muuhun tieteelliseen perustutkimukseen, joka myös hyödyttää maatamme erittäin paljon.

Arvoisa herra puhemies! Kansliapäällikkö Erkki Virtanen ei voi sanoa: "Sinulla ei ole kylmä, kun kaverillasi ei ole kylmä", kun kaverilla on toppatakki ja toisella on t-paita. Akatemian ja EU:n apurahat, joita myönnetään vajaa 15 prosenttia anotuista, eivät mene kliniseen lääketieteelliseen tutkimukseen, vaan suurimmaksi osaksi perustutkimukseen. Evo-rahoilla taas maksetaan, kuten kerrottu, tutkimuspotilaiden kustannuksia. Evo-rahoitus siis menee kliniseen soveltavaan tutkimukseen ja Akatemian apurahat perustutkimukseen.

Talousarvioaloitteessani 52/2005 ehdotan, että terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoidolain mukaisesta tutkimustoiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi lisätään ensi vuoden budjettiin 10 miljoonaa euroa.

⁴⁷ **Ulla Anttila /vihr:** Arvoisa puhemies! Usein yhden asian ihmisestä tai liikkeestä puhutaan kielteiseen sävyyn, mutta tässä puheenvuorossa aion julistautua yhden asian ihmiseksi ja keskittyä vammaisasioihin.

Tänä syksynä 130 kansanedustajaa allekirjoitti kirjallisen kysymyksen, jossa tivattiin, milloin hallitus aikoo tuoda eduskuntaan esityksen, jonka perusteella vaikeavammaiset saisivat oikeuden henkilökohtaiseen avustajaan. Yli 130 kansanedustajan joukko on huomattava, ja tätä taustaa vasten oli erittäin kielteistä, että hallitus ei pystynyt lupaamaan päivämäärää tälle esitykselle tai muutakaan tarkempaa strategiaa. Ministeri Hyssälän allekirjoittamassa vastauksessa viitattiin siihen, että vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistäminen on kesken ja että tässä yhteydessä asiaa voidaan tarkastella, mutta mi-

tään lupausta valitettavasti tuohon esitykseen ei sisältynyt.

Olen, arvoisa puhemies, kuitenkin erittäin iloinen siitä, että tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on käsitelty vammaisasioita, nimittäin vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten oikeutta palvelutarpeen arviointiin. Kun hallitus teki tästä niin sanotusta hoivatakuulaista esityksen, tein rinnakkaislakiesityksen, jossa vaadittiin, että tämä sava-selvitysvelvollisuus hoidontarpeesta ulotettaisiin koskemaan vammaisia ja pitkäaikaissairaita lapsia. Valitettavasti sosiaali- ja terveysvaliokunta ei hyväksynyt esitystäni ja asiaa koskenut ponsiesitys, jonka laadin marraskuussa koskien nimenomaan palvelusuunnitelmien laatimista, hävisi äänin 93—78. Nyt tässä luonnoksessa on kuitenkin hyvin samansisältöinen ponsiehdotus. Siinä, missä itse viittasin palvelusuunnitelmiin tuossa ponnessa, tässä viitataan ylipääntään palvelutarpeen arviointiin ja siihen, että tarvittaessa hallituksen pitää tuoda tuo esitys eduskuntaan ensi vuoden aikana, jos muutosta parempaan suuntaan ei muuten saada aikaiseksi.

Arvoisa puhemies! Olen optimistinen sen suhteen, että tällainen täydentävä esitys tuodaan eduskuntaan tämän ponnin ja aiemmin käydyn keskustelun vauhdittamana.

Vammaisasioissa on tapahtumassa pieniä muutoksia. Viime keväänä keräsin nimiä 113 kansanedustajalta liittyen lakialoitteeseen osittaisen hoitovapaan laajentamisesta koskemaan vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten vanhempia siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Tänä syksynä työnsä päätti perhevapaita käsitellyt työryhmä, ja tämä työryhmä otti laatimani ehdotuksen omakseen. Nyt toivon, että kun hallitus tekee esityksen tai useampia esityksiä tämän perhevapaatyöryhmän raportin pohjalta, tämäkin osa esitystä sisällytetään tuohon hallituksen esitykseen. Yleensä näin käy, että nämä työryhmän raportit otetaan joko sellaisenaan tai pienin muutoksin hallituksen esitykseen.

Mutta todella asioissa, joissa on kyse suuremmista resursseista, mikä on nimenomaan tämä avustajakysymys ja muut sellaiset asiat, jotka liittyvät vammaisten henkilöiden asemaan lisäresursseja vaatiessa, on vaikeampi saada muutosta aikaiseksi. Katson kuitenkin, että vammaisasioissa on kysymys hyvinkin perustavanlaatuisista ihmisoikeuksista. Suomi on sitoutunut perusoikeusuudistuksessa näiden perustavaa laatua ole-

vien ihmisoikeuksien kehittämiseen, ja tämän kanssa sopusoinnussa olisi sitten se ajattelutapa, että lainsäädännöllä parannetaan vammaisten ihmisten asemaa. Kun otetaan huomioon esimerkiksi vaikeavammaisten henkilöiden pieni määrä, niin kyse ei ole resursseista. Paljolti on kyse siitä, että tämän ihmisryhmän taustalla ei ole niin suuria intressiryhmiä kuin monilla muilla tahoilla ja näin ollen sen on vaikea saada ääntään kuuluviin, niin että nämä esitykset tosiasiallisesti menisivät läpi hallituksen esityksiksi asti.

Mutta, arvoisa puhemies, pidän hyvin tärkeänä sitä, että kansanedustajat puhuvat ja toimivat aktiivisesti vammaisten henkilöiden puolesta. Ilman tätä yhteistyötä ei ole mahdollista viedä näitä hankkeita eteenpäin.

⁴⁸ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan hyvin lämpimästi edellisen puhujan ed. Ulla Anttilan mielipiteitä vammaispolitiikasta. Haluaisin oikeastaan lisätä vain yhden prosenttiluvun, jonka edustaja tietää varsin hyvin, mutta kun on niin paljon puhuttavaa. Vaikeavammaisia on Suomessa 0,07 prosenttia väestöstä. Se kertoo varmasti, että se ei voi olla mikään budjetillisesti merkittävä menot, vaan syyt ovat täysin muualla, minkä takia heidän elämäänsä ei haluta tukea, niin kuin lainsäädännön mukaan pitäisi. Olisin sivunnut näitä asioita muutenkin, mutta jätän ne nyt siihen, koska Anttila ne käsiteli ja siirryn ikääntymistä käsitteleviin asioihin. Lähinnä en kerrokaan omia mielipiteitäni, vaan siteeraan eri tekstejä, mitä olen tähän liittyen löytänyt, miten esimerkiksi hallitus kuvaa ikääntymistä.

Kyllä tämän salin puheet jotain vaikuttavat. Vuosi sitten vielä hallitus puhui omassa budjettiesityksessään, että ikääntyminen on ongelma tässä maassa. Meidän täällä olevien ansiosta on sen verran käsitteistö muuttunut, että puhutaan nykyisin siitä, että ikääntyminen aiheuttaa haasteita, mikä on positiivisempi tapa. Se on budjettikatsauksessa 2006 onneksi näin sanottu, mutta muuta ei sitten oikeastaan sanotakaan, kuvataan kyllä, minkälainen tämä tilanne on, ja sanotaan noin yleisluonteisesti, mitä pitäisi tehdä esimerkiksi työllisyyden parantamisen ja menokurin lisäksi ja hallinnon tuottavuuden parantamiseksi. Ei mitään selkeää deskriptiivistä. Itse talousarvioesityksessä sivulla Y 24 kerrotaan hyvin rauhallisesti tähän liittyvät demografiset tiedot, mikä sinänsä on hyvä, mutta pikemminkin tode-

taan, että meillä Suomessa on varauduttu jo useimpia muita maita paremmin tämän ikääntymisen erilaisten haasteiden hoitamiseen, ja sehän nyt ei tietenkään riitä tässä asiassa. Ihan sivumennen myönnetään, että menojen kasvua on tulossa, mutta ei kuitenkaan kuvata, mitä se lähemmin tarkoittaa.

Valtiontilintarkastajien lausunto vuodelta 2005, erinomainen vuosittain ilmestyvä kertomus kuvaa sivulla 148 samaa asiaa seuraavasti. Tämä on suora lainaus: "- tiedossa olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden ongelmien ratkaisemiseen tulisi tarttua mahdollisimman pian, sillä uhkana on jopa sellainen kehitys, että voimavarojen riittämättömyyden vuoksi palvelujen tarjontaa joudutaan supistamaan." Tämä lainaus on sivulta 148.

Näiden lisäksi haluan, arvon puhemies, vielä siteerata Sitran tekemää tutkimusta Seniori-Suomi-nimikkeellä. Se on valmistunut jo vuonna 2003, siis kaksi vuotta sitten. Luulisi, että hallitus olisi tämän lukenut. Jos olisi, niin ehkä olisi esittänyt jotain muuta. Surullista, että nämä hyvät tietolähteet jäävät useimmiten hyllyyn. Ensinnäkin tässä Sitran tutkimuksessa myönnetään: "Tärkein tavoite on ikääntyneiden terveydentilan, toimintakyvyn ja elinolojen parantaminen." Näinhän sen pitäisi olla. Tämän pitäisi olla se visio tai strategia tai toimenpideohje, jolla lähdetäisiin eteenpäin. Kelpaisi esimerkiksi ensi vuoden talousarvion otsikoksi.

Lainaan yhden tekstin tästä samaisesta kirjasta: "Ikäihmisten määrän ja osuuden kasvu on seuraavina vuosina ja vuosikymmeninä niin nopeaa, että heidän palvelutarpeiden tyydyttämiseksi on suunnattava lisää resursseja. Resurssien lisäyksen ohella on kuitenkin myös kiinnitettävä huomiota resurssien käytön tehokkuuteen ja kohdentamiseen. Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisessa on toistuvasti havaittu suuria kustannus- ja tehokkuuseroja, verrattiinpa sitten sairaaloita - tai vanhusten pitkäaikaishoitolaitoksia. Tällaiset tulokset viittaavat siihen, että monissa terveyden- ja vanhustenhuollon yksiköissä olisi mahdollista parantaa toiminnan tuottavuutta. Tähän voidaan pyrkiä parantamalla panosten laatua (henkilökunnan koulutustaso), prosessien laatua (saumattomuus, nopeus, ehkäisy, sairauksien hoito ajoissa, yhteistyö) ja johtamisen laatua (koulutettu johto, työn organisointi, palvelun käytön seurantajärjestelmät)."

Arvon puhemies, lyhyesti kehotan niitä, joita nämä asiat yleensä kiinnostavat, lukemaan myöskin Alzheimer-keskusliiton tämän vuoden julkaisun n:o 5, jossa mainiosti hallituksen puheenjohtaja kuvaa, kenen ehdoilla pitää tehdä peruspalveluratkaisut dementiaa sairastavien ihmisten kohdalla, jotka ovat yksi erittäin selkeästi kasvava ihmisryhmä ja johon kunnat ovat hyvin huonosti valmistautuneet.

⁴⁹ **Satu Taiveaho /sd:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön toimialalle tulee monia kipeästi kaivattuja parannuksia niin sanotun köyhyyspaketin kautta. Tärkein parannus on ehdottomasti toimeentulotuen saajilta poistuva 7 prosentin asumismenojen omavastuuosuus. Tärkeitä ovat myös korotukset, vaikkakin pienet, kansaneläkkeeseen, vajaakuntoisten työosuusrahan vähimmäismäärään sekä korotus omaishoitajan hoitopalkkioon sekä pitkäaikaistyöttömien mahdollisuus kuntoutusrahan päihdekuntoutuksen ajalta. Myös muiden sektorien toimin kuten pitkäaikaistyöttömien niin sanotun asumistuen bonusrahan turvin helpotetaan työn vastaanotto-tilanteissa henkilöiden asemaa, vaikkakin bonusrahan toivoisin laajenevan myös työttömyysturvaan ainakin työn vastaanottoa seuraavan kuukauden osalta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia korotetaan terveyshankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen mukaisesti toimiin. Ikäihmisten palvelujen kannalta on tärkeä parannus ensi vuonna toteutettava hoivatakuu, mikä nyt vihdoin 2000-luvulla vahvistaa ikäihmisten oikeutta palveluihin. Uudistus tulee varmistamaan kaikkein iäkkäimmille ja Kelan erityishoitotukea saaville oikeuden hoivatarpeen pikaiseen arviointiin. Hyvää on myös lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon rahoituksen lisääminen eduskuntakäsittelyssä.

Liian monella lapsella ja nuorella on todella paha olla yhteiskunnassamme, ja jonoja mielen-terveys- ja psykiatrisiin palveluihin on, vaikka avun saannin viivästyminen on lapsen kehitysvaiheessa todella haavoittavaa. Vähävaraisempien ja heikommassa asemassa olevien asiat on nostettu nyt budjetin painopisteeksi, kuten oikein on. Heikommassa asemassa olevien asiat ovat olleet liian kauan taka-alalla, ja eriarvoisuus sekä tuloerot ovat kasvaneet. Nyt otetaan vihdoin kipeästi kaivattuja askeleita oikeaan

suuntaan. Tällaista kehitystä tarvitaan jatkossakin. Erityisesti vähimmäisetuudet minimiäitiyspäivärahasta kansaneläkkeeseen kaipaavat todella korotusta. Työmarkkinatuen tasokorotuksen olisin toivonut sisältyvän jo tähän budjettiin, kuten ryhmämme esitti. Lisäksi etuuksien yhteensovittamiseen tulee jatkossa kiinnittää huomiota, erityisesti vähävaraisten lapsiperheiden, kuten yksinhuoltajaperheiden, tilanne nostaa painopisteeksi ja adoptioperheiden perhe-etuuksia kehittämään vastaamaan muiden lapsiperheiden tilannetta. Eräs erityinen seikka, jonka haluan ottaa esiin, on vankilassa vanhempien mukana olevien lasten asema. Näiden lasten riipaisevaan asemaan tarvitaan todella parannusta.

Ennalta ehkäisevän työ- ja toimintakykyisyyden ylläpitämistä tukevien palveluiden tarve tulee olemaan jatkossa entistä keskeisemmässä asemassa, kun väestö ikääntyy. Se olisi inhimillisintä ja taloudellisesti yhteiskuntapolitiikkaa ja ainoa keino pitää kurissa jatkuvasti kasvavat sosiaali- ja terveystalouden resurssitarpeet. Sosiaali- ja terveystalouden edistämiseen esitti budjettiin lisäystä terveyden edistämiseen, mutta tämän toteutus on valitettavasti jäänyt valtiovarainvaliokunnassa toteutumatta. Terveyden edistäminen on sektorit ylittävää toimintaa, jonka tarve tulee kasvamaan. Se tarkoittaa monenlaisia toimia, esimerkiksi nopeaa avun ja tukipalvelun saantia, perhetyön ja lastensuojelun ennalta ehkäisevän työn ja avopalveluiden riittävää resursointia ja riittävän kouluterveydenhuollon saatavuuden varmistamista.

Ennaltaehkäisyn painottaminen sosiaali- ja terveystaloudessa tarkoittaa myös esimerkiksi ravitsemusterapian saannin varmistamista ja liikuntaohjauksen saantia sekä riittävän nopean avun ja palveluiden saantia eri väestöryhmien palveluissa. Erityisesti esimerkiksi ikäihmisten kotipalveluja ja kotipalvelujen tukipalveluita tulisi saada heti, kun palvelutarve ilmenee, toimintakykyisyyden ylläpysymiseksi ja kehittämiseksi. Painopistettä tulisi todella siis siirtää korjaavasta toiminnasta ennaltaehkäisyyn. Tällä hetkellä muun muassa erikoissairaanhoidon menot kasvavat jatkuvasti ja psykiatrisen hoidon tarve on kasvanut. Seula vuotaa. Apua ei pystytty antamaan riittävästi eikä riittävän nopeasti.

Painopisteen siirto ehkäisevään toimintaan on kunnissa vaikea toteuttaa, koska budjetit joudutaan tekemään taloudellisesti tiukkoihin raameihin vuoden perspektiivillä ja koska korjaavissa

palveluissa on aina paljon paikattavaa. Niinpä tilanne jatkaa kulkuaan. Esimerkiksi sydän- ja verisuonisairaudet lisääntyvät. Seurauksena on inhimillisen pahan olon ja lisääntyvän palvelutarpeen ja kustannusten nousu. Painopisteen siirtoon tarvitaan valtion ohjausta. Valtionosuuksien tulisi kannustaa ja edellyttää toimia ehkäisevän politiikan suuntaan. Valitettavasti nyt mennään jopa toiseen suuntaan, kun uusi lastensuojelulainin huomioi vain huostaanotot valtionosuuksia määrittävinä lastensuojelussa. Tätä tulee ehdottomasti kehittää pikaisesti siten, että se huomioi ennalta ehkäisevän työn ja avopalvelut. Tämän ennaltaehkäisyn painottamiseen tarvittavia toimia odotan hallituksen jatkossa tuovan käsittelemme laajasti. Kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä tulisi rakenteiden kehittämisen ohella kehittää myös palveluiden sisältöä ja ohjata nimenomaan tähän ennalta ehkäisevään suuntaan.

Arvoisa puhemies! Parannukset sosiaali- ja terveystalouden sektorin budjetissa ja toimet köyhyyden ehkäisemiseksi lisäävät pienen piirun verran ihmisten hyvinvointia ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Haastetta riittää jatkossakin ja niistä tärkeimpänä tulee olla ennalta ehkäisevän työn vahvistaminen kaikilla yhteiskunnan sektoreilla.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Paavo Lipponen.

⁵⁰ **Riikka Moilanen-Savolainen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Matti Vanhasen hallitusta voi onnitella onnistuneista ja kauaskantoisista linjauksista, jotka konkretisoituvat myös nyt käsitellyssä olevassa talousarviossa. Terveydenhuollon osalta suurimpia haasteita ovat väestön ikääntyminen ja palveluiden lisääntyvä tarve. Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmassa todetaan, että omaishoitajien asemaa parannetaan sekä selvitetään, kuinka omaishoitoa voidaan kehittää lainsäädännöllisesti osana palvelujärjestelmän kokonaisuutta. Vastikään eduskunnan hyväksymä laki omaishoidon tuesta on merkittävä saavutus. Omaishoito saatiin lopultakin asetuksien ja säädösten sijasta lain tasolle. Parannukset omaishoitajien vapaapäiviin, korotukset minimi-

palkkioon ja uusi mahdollisuus lyhytaikaiseen omaishoittoon esimerkiksi saattohoitovaiheessa ovat loistavia avauksia. Kannustan hallitusta jatkamaan onnistunutta politiikkaa omaishoitajien aseman parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Vastikään julkistettiin Oecd:n tekemä arviointi, jonka mukaan Suomen terveyspalvelujen tekninen laatu on hyvä, ennalta ehkäisevää toimintaa on painotettu, terveydenhuoltohenkilöstön ammatillinen osaaminen on korkeatasoista ja monet vaikuttavuus- ja vastaavat mittarit kertovat muihin maihin verraten keskimääräistä paremmista tuloksista. Meillä Suomessa ovat siis asiat kunnossa, kun vertaa tilannetta moneen muuhun maahan. Tämä valitettavasti unohtuu julkisesta keskustelusta liian usein.

Meillä on yhteiskunta, joka huolehtii, mutta uudenlaiset ongelmat vaativat kuitenkin selkeitä päätöksiä. Korkean elintason myötä esimerkiksi mielenterveyssairaudet ovat hiipineet salaa suomalaisiin koteihin. Yhä useammassa perheessä sairastutaan mielenterveydellisiin sairauksiin. Tutkimuksien mukaan näiden perheiden lapsilla on nelinkertainen riski sairastua myös itse jossakin vaiheessa elämää. Mielenterveyssairaus koskettaa yleensä koko perhettä. Useat maailmanlaajuiset tutkimukset osoittavat, että vanhemman tai jopa molempien sairastuminen heijastuu perheen lapsiin.

Oulussa psykiatrian klinikalla toteutettiin Toimiva perhe -projekti. Sen tavoitteena oli kouluttaa ihmisiä puuttumaan ennalta ehkäisevästi mielenterveyspotilaan lapsien tilanteeseen. Projekti oli ainutlaatuinen valtakunnan tasolla ja toteutettiin pienillä taloudellisilla voimavaroilla. Tulevaisuutta silmälläpitäen juuri näin ongelmiin tulee puuttua riittävän hyvissä ajoin. Olen aivan vakuuttunut siitä, että ensi vuoden talousarviosta löytyvät satsaukset muun muassa toimeentulotukeen ja köyhyyden vähentämiseen omalta osaltaan vahvistavat ennalta ehkäiseviä toimia. Olen siis kovin ilahtunut siitä, että valtiovarainvaliokunta esittää lisärahoitusta lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon.

Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta oivalluksista, jotka edistävät vajaakuntoisten ja vammaisten asemaa. Työosuusrahan korotus kannustaa heitä työelämään osallistumisessa. Olen vakuuttunut myös siitä, että ensi vuodelle suurta ilon aihetta tuottaa rikosasioiden sovittelutoiminnan vakinaistaminen. Olen myös ilahtunut siitä, että valtiovarainvaliokunta esittää lisärahoitusta

erikoissairaanhoidon koulutuksen valtionosuuksiin. Kannustan myös hallitusta Paras-hankkeessa, palveluiden tuottamiseen liittyvät uudistukset ovat muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta nyt välttämättömiä. Toivottavasti hallitus toimii rohkeasti uudistuksen yhteydessä, mikä edellyttää reippaita muutoksia hallinnossa ja ennen kaikkea palveluiden tuottamistavoissa. Viimeaikaiset keskustelut tehtävien uudelleenjaosta kuntien ja valtion välillä osoittavat, ettei tehtävä ole kovinkaan helppo.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2006 talousarvio on onnistunut, ja tästä on hyvä jatkaa.

Ed. Mauri Pekkarinen merkitään läsnä olevaksi.

⁵¹ **Pia Viitanen /sd:** Arvoisa herra puhemies! Ihan tältä samalta pohjalta kuin edellinen puhuja haluaisin tässä pääluokassa todeta sen, että me kaikki muistaisimme, että kuitenkin merkittäviä uudistuksia tässä budjetissa on sisässä nimenomaan kaikkein heikko-osaisimpien ihmisten tilanteen helpottamiseksi. Minua on hieman joskus häirinnyt tässä julkisessa keskustelussa ja niissä asioissa, joita tulee mediaan otsikoihin, se asia, että nämä merkittävät painopisteet, jotka ovat miljoonien satsaus työllisyyteen, sitä kautta köyhyyden vähentämiseen ja toisaalta liki sadan miljoonan satsaukset pienituloisten ihmisten helpottamiseksi, jäävät varsin pienelle huomiolle, joskus jopa marginaaliselle huomiolle, vaikka ne ovat erittäin merkittäviä tämän budjetin painopistealueita. Jo pohjissa on hyviä uudistuksia, ja eduskunta on myös omalta osaltaan viisaasti tätä samaa linjaa jatkanut tekemällä muutaman merkittävän täydennyksen tähän pohjaan. Mutta varmasti, kun puhutaan esimerkiksi köyhyydestä ja köyhyydestä vaikkapa lapsiperheiden keskuudessa tänä päivänä, se on todella iso ja vakava ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa.

Minä uskon, että ne kaikki toimet, mitä me nyt tässäkin budjetissa teemme nimenomaan työllisyyden helpottamiseksi, ovat niitä toimia, joilla myös tätä ongelmavyöhytää pääsemme purkamaan. Pitkäaikaistyöttömyyden raadolliset seuraukset näkyvät pahoinvointina perheissä, ne näkyvät pahoinvointina yhteiskunnassa. Siksi pidän äärimmäisen tärkeinä satsauksia muun mu-

assa nuorisotakuuseen, ikääntyviin työttömiin jnp., selkeitä euromääräisiä satsauksia tässä budjetissa. Tämä toimenpidekokonaisuus, joka on kaikkein pienituloisimmille ihmisille suunnattu, on merkittävä ja tärkeä.

Meille sosialidemokraateille oli äärimmäisen tärkeää se, että saimme tämän asumisen omavastuun poistettua, sen puolesta on kamppailtu jo pitkään. Valitettavasti ed. Zyskowicz ei ole nyt salissa, mutta hän ei ole vielä kukaan tarjonnut minulle niitä kahveja Strindbergillä, mitkä hän lupasi tarjota, jos tässä tavoitteessamme onnistumme. Tässä terveiset menevät varmaan sitten sinne kokoomuksen ryhmään tämän asian osalta.

Samoin pidän merkittävänä esimerkiksi asumistuen maksatuksen pidentämisiä siinä tapauksessa, jos pitkäaikaistyötön saa työpaikan. On hyvin tärkeää, että muistamme myös kehitysvammaisia, mielenterveyskuntoutujia, vapautuvia vankeja. Myös esimerkiksi pitkäaikaistyöttömille suunnatut uudistukset — jo pohjissahan on tämä oikeus saada kuntoutusrahaa päihdekuntoutuksen ajalta ja sitten eduskunnan lisäämään vielä tämä terveystarkastuspuoli — ovat todella tärkeitä. Nämä satsaukset ovat pieniä mutta hurjan suuria näille yksilöille. Meille jää vielä haasteeksi tämä työmarkkinatuen taso, jota sosialidemokraatit olivat toivoneet jo tässä ratkaistuksi. Nyt siinä ei vielä edetty, mutta haastettahan aina tulevaisuuteen täytyy olla.

Eduskunta teki osaltaan, kuten jo totesin, viisaita lisäyksiä myös tälle sosiaali- ja terveyspuolen sektorille. Evo-rahast, lasten mielenterveyspalvelut ja oikeuspsykiatriset tutkimukset ovat mitä tärkeimpiä kohteita, mihin rahaa voidaan lisätä satsata.

Lapsiperheet kaiken kaikkiaan, kuten täällä debattissakin tuli jo ilmi, ovat kyllä viime vuosina ihan hyviä uudistuksia osakseen saaneet. Olemme lisänneet lapsilisää, nostaneet kotihoidon tukea, minimiäitiys- ja -vanhempainpäivärahoja sekä helpottaneet ansiosidonnaisille vanhempainrahoille pääsyä niin ptkätyöläisten osalta kuin niidenkin perheiden osalta, jotka tekevät usean lapsen peräkkäin. Olemme perustaneet lapsiasiainvaltuutetun viran, ja minä ainakin uskon, että nyt tämä omavastuun poisto asumistuesta kaikista köyhimpiä lapsiperheitäkin auttaa, eli ihan hyvääkin siellä olemme saaneet aikaiseksi.

Tosin minun mielestäni kuitenkin edelleen yhteiskunnan vakavin haaste on se, että meidän

joka ikinen pikku pirpanamme voisi hyvin ja että voisimme niiden lapsiperheiden, joilla ei tällä hetkellä mene hyvin, tilannetta helpottaa. Tässä tietenkin on myös aivan olennainen tekijä se, miten kunnat voivat tuottaa palveluja lapsiperheille. Aina tulonsiirrot eivät auta vaan se, että palvelut pelaavat vaikeissa tilanteissa. Tässä suhteessa myös omalta osaltani paljon odotan tältä kuntaja palvelurakenneuudistukselta, jotta sitä kautta kunnissa toimintakyky säilyisi, sillä senhän tarkoitus on nimenomaan se, että pystymme niin lapsille kuin ikäihmisillekin tarjoamaan kunnolliset palvelut myös 20:n, 30:n ja 40 vuodenkin päästä.

Puhemies! Lopuksi, jos puhumme perheiden tilanteesta, niin kyllä myös tämä eduskunnan lisäys toisen asteen opiskelijoiden opintotukeen osaltaan näiden perheiden tilannetta tulee auttamaan. Yksi kysymys, mikä minulla olisi ministeri Hyssälälle ollut, hän ei nyt ole valitettavasti paikalla, on tämä perhepäivähoitajakysymys, ja toivon, että eduskunta siihen vielä erikseen joskus palaa.

⁵² **Olli Nepponen /kok:** Arvoisa puhemies! Ministerin paikalla ollessa täällä kehuttiin kovasti, kuinka kansaneläkkeitä on nostettu muutamalla eurolla — hyvä edes sen verran.

Mutta kiinnittäisin huomiota siihen asiaan, jonka nostin esiin, miten turvataan eläkkeensaajien eläkkeen kehitys ja sen ostovoima. Sillä on erittäin suuri merkitys talouden pyörimiselle, miten eläkkeet kertyvät. Kun ne ovat nyt täysin poikkeavat palkansaajien kanssa, pitäisi löytää keino, jolla tämä turvataan. Siksi kokoomus on tehnyt lausumaehdotuksen, että eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti, miten eläkeläisten ostovoiman kehitys ja toimeentulo voidaan jatkossa turvata. Se olisi erittäin tärkeää.

Toisena asiana nostan esiin jo täällä debatin aikana puhutun rintamaveteraanien kuntoutuksen. Veteraaneja elää keskuudessamme vielä yli 90 000, ja heidän toimintakykynsä heikkenee varsin nopealla tahdilla, ellei omatoimista selviytymistä tueta. Riittävä ja asianmukainen, ennen kaikkea säännöllinen kuntoutus turvaa ja edistää veteraanien kykyä selviytyä päivittäisistä toiminnoista kotiolosuhteissa omin avuin mahdollisimman pitkään. Potentiaalisten kuntoutettavien veteraanien määrä vuonna 2006 on noin 70 000, kun heidän kokonaismäärästään on vähennetty

sotainvalidit, joilla on oikeus vuosittaiseen kuntoutukseen. Uusien ohjeiden mukaisesti kuntoutuksen painopistettä on siirretty laitoskuntoutuksesta päivä-, koti- ja muuhun avokuntoutukseen siten, että jatkossa vähintään puolet kuntoutuksesta toteutettaisiin avokuntoutuksena.

Aikaisemmin veteraanin puolisollla oli oikeus osallistua kuntoutukseen. Nyt, kun on siirrytty avokuntoutukseen, tämä oikeus on poistettu. Se on suuri vääryys. Silloin, kun kuntoutusta annetaan kotona, jossa saattaa olla, että puoliso hoitaa rintamaveteraania, hän tarvitsisi myöskin sitä kuntoutusta. Nyt sitä mahdollisuutta ei ole ja siitä kieltäydytään. Se on koettu erittäin suurena vääryytenä.

Muutama vuosi sitten täällä eduskunta edellytti lähes yksimielisessä lausumassaan, että veteraanikuntoutusta kehitetään niin, että jokainen pääsisi vuosittaiseen kuntoutukseen. Viime vuoden syksyllä, kun jatkosodan päättymisestä tuli kuluneeksi 60 vuotta, hallitus korotti veteraanimäärärahoja 12 miljoonalla eurolla. Mutta miten sitten, kun tänä vuonnakaan nämä rahat eivät ole riittäneet lähellekkään, että jokainen pääsisi vuosittaiseen kuntoutukseen, nyt budjettiesitykseen, jonka hallituspuolueet ovat siunanneet, sisältyy 5,5 miljoonan euron vähennys? Se tulee entisestään hankaloittamaan veteraanikuntoutuksen kehittämistä. Tiedossa on, että vielä vähän huommin ensi vuonna veteraanit pääsevät vuosittaiseen kuntoutukseen, kun se tänä vuonnakin on mahdotonta. Niin suuri veteraanipoistuma ei ole. Tässä on tietenkin omat syynsä. On kovasti mainostettu vuosittaista kuntoutusta. Nekään veteraanit, jotka aikaisemmin ovat sosiaalisista syistä katsoneet, että heillä ei ole tarvetta mennä kuntoutukseen, eivät ole menneet, ja nyt he ovat läheneet, kun kerran mainostetaan, että vuosittain päästään. Siksi moni jää ilman. Kun myöskin avokuntoutuksen hinnat nousevat ja toisaalta siellä ei ole myöskään riittävästi kiinnitetty kuntouttajien ammattitaitoon huomiota, tämä on erittäin huonosti hoidettu asia. Siksi toivoisin, että ainakin ensi vuonna hallitus tähän asiaan kiinnittäisi korostettua huomiota.

Erään pienen yksityiskohdan rintamaveteraanien osalta noston vielä esiin. Kun Suomen joukoissa palvelleille Virossa asuville myönnetään rintamaveteraaniläke ja entisen Neuvostoliiton alueella eläville, mutta heitä on paljon Ruotsissa, Kanadassa ja monissa muissa maissa, miksi heillä ei ole sitä oikeutta? Se on kysymys, johon olisi

korkea aika saada myöskin vastaus, koska se olisi tunnistus muualla eläville.

Ed. Pekka Kuosmanen merkitään läsnä olevaksi.

⁵³ **Mikko Alatalo /kesk:** Arvoisa puhemies! "Älä sure, mamma, älä sure, pappa, vaikka olen linnan vanki. Kyllä se poika tallella on, kun ovella on rautakanki." Millaista sosiaali- ja yhteiskuntapolitiikkaa Suomi harjoittaa jatkossa? Haluammeko rautakankipolitiikkaa ja kuin USA:ssa jättivankiloita vai haluammeko ehkäistä syrjäytymistä? Haluammeko puuttua varhain jo nuorten ongelmiin vai laittaa rautakankia vankeiloiden oviin?

Meillä on tässä yhteiskunnassa hyvin laaja yksimielisyys siitä, että työ on parasta sosiaaliturvaa. Työ on myös paras lääke nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen. Kävin Vammalassa tutustumassa nuorten työpajaan. Järkytykseni oli melkoinen, kun kuulin ohjaajilta, että ensimmäiseksi täytyy joillekin nuorille opettaa kellon käyttöä. Onnea vaan!

Tämän vaalikauden aikana työllisyys on parantunut 40 000 hengellä. Määrätietoisesti on toimittu sen puolesta, että uusia työpaikkoja syntyisi, ja yrittämisen edellytyksiä on parannettu. Hyvä on, että yrittäjille aletaan maksaa myös sairauspäivärahaa työkyvyttömyyden ajalta ja että yrittäjien työterveyshuoltoa aletaan korvata.

Monet ovat väheksyneet köyhyyspakettia ja sanoneet, ettei se auta tarpeeksi kaikista pienituloisimpia. Tästä voi olla montaa mieltä. Sen uskallan sanoa, että toimeentulotuen asumismenon omavastuun poistaminen on merkittävä uudistus. Rahaa jää nyt enemmän käteen. Tätä kautta kyllä yhä useampi tulee toimeentulotuen piiriin ja kunnissa toimeentulotukimenot tulevat kasvamaan. Sosiaalityöntekijöitä asia koskettaa siksi, että asiakkaita tulee olemaan yhä enemmän ja jonot tulevat kasvamaan. Varsinaista sosiaalityötä ei pystytäkään enää tarjoamaan, koska suurin osa ajasta menee lippujen ja lappujen keräämiseen asiakkailta ja kirjoittamiseen. Nykyään painotetaan sitä, että asioidaan kirjallisesti elikkä sosiaalityöntekijä ja asiakas kohtaavat kasvokkain yhä harvemmin.

No, yrityksethän pyrkivät jatkuvasti parantamaan tuottavuuttaan. On helppoa sanoa, että sosiaalialalla pitäisi tuottaa enemmän ja parempia palveluja, mutta jossain vaiheessa tässäkin tulee pää vetävän käteen. Jos autettavien määrä kasvaa, yhtälö on yksinkertainen: euroja tarvitaan lisää. Itse asiassa Suomen sosiaalimenot ovat alle EU-maiden keskitason. Sen kertoo tämän päivän uutinen, että ei tässä Suomi vielä konkurssiin ole menossa sosiaalimenojen suhteen. Summa on 7 400 euroa asukasta kohti.

Summa summarum valtaosa toimeentulotuen asiakkaista on sellaisia, että heidän asiakkuutensa on hyvin pitkä. Samat ihmiset käyvät kuukaudesta ja vuodesta toiseen. Asiakkuuden pituus kertoo syrjäytymisen ja työkyvyttömyyden syvyydestä. Vaikka me kuinka haluaisimme uskoa, että toimeentulotuelta pumpataan kuin jousipatjalta takaisin työmarkkinoille, se on harhakäsitys. Suuri osa pitkäaikaistyöttömistä ei kykene enää palaamaan työelämään. Heillä on apunaan vain toimeentulotuki. Sen takia juuri olisi tärkeää pelastaa edes nuoret, että he pääsevät ajoissa töihin ja irti syrjäytymiskierteestä.

Ikääntymisen haasteet on otettu budjetissa huomioon. Omaishoitajien alinta hoitopalkkiota nostetaan 300 euroon kuukaudessa. Omaishoidon onkin aika saada uusi laki, jotta vastuut tulisivat selkeämmiksi. Tämä tapahtuu ensi vuoden alusta. Ikäihmisiä tulee helpottamaan myös sosiaalipalveluihin tuleva hoivatakuu. Hoito- ja hoivatyöhön tarkoitettu kotitalousvähennys kaksinkertaistetaan. Nämä ovat hyviä asioita.

Mutta yksi huono asia on EU:n kilpailudirektiivi, joka aiheuttaa sen, että Raha-automaattiyhdistys ei saisi enää omaishoitajajärjestöjä samassa määrin tukea. Kolmannelta sektorilta ollaan myös poistamassa verovapaudet. Jopa omaishoitajien tulisi tuottaa palvelukset yrityksiksi. Kysyn vaan, miten lähimmäisenrakkaus muutetaan yritystoiminnaksi. Jos Verohallitus ei korjaa ohjettaan tuosta tuloverosta ja alvista, moni vanhus joutuu laitoshoitoon ja sitten se vasta meille kaikille maksaakin, puhumattakaan inhimillisestä kärsimyksestä.

Lapsiperheille hallitus on ollut myönteinen, vaikka työttömät yksinhuoltajaäidit ja -isät ovat tilastojen valossa umpikujassa. Siitä saamme muuten tuossa selvityksessä ministeriöltä tietää ensi vuonna. Kuten valtiovarainvaliokunta on ehdottanut, on tärkeää osoittaa lasten ja nuorten

psykiatristen palvelujen järjestämiseen rahaa, ja se on hyvä hanke.

Eläkeasiaa en jaksa enää lähteä kovasti käsittelemään eikä ole aikaakaan. 12 euron kansaneläkkeiden perusosan korotus totta kai on epäoikeudenmukainen, se elinkustannusindeksi, joka laskee eläkkeitä, mutta tämän päivän uutinen on veronmaksajien etujärjestön mukaan, että eläkkeiden ostovoima kuitenkin kasvaa ensi vuonna 0,5—1,2 prosenttia.

Ihmisten terveydessä on yllättävän suuria alueellisia eroja. Moni kunta kaavailee tällä hetkellä nostavansa veroprosenttiaan, koska terveydenhuollon menoihin tarvitaan lisää rahaa, ja kuitenkin tämän rahan pitäisi olla ennaltaehkäisyyn.

70-luvulla me yhteiskuntatieteilijät opiskelimme, miten hyvinvointiyhteiskunta, kansankoti, rakennetaan. Nyt tässä tilanteessa täytyy kysyä, siirrymmekö globalisaation paineessa itsekkyysyhteiskuntaan vai voimmeko säilyttää edelleen sosiaalipolitiikan ja yhteiskunnan suojaverkon niille, jotka eivät itse itseänsä pysty puolustamaan. Toivottavasti pystymme.

Ed. Timo Seppälä merkitään läsnä olevaksi.

⁵⁴ **Jukka Vihriälä /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka on nyt käsittelyssä, ja kun sitä tuolta ajoittain kuuntelee, niin tulee semmoinen tuntu niin kuin aina joulun alla, että kaikki sosiaali- ja terveyspuolen asiat ovat huonosti tässä maassa. Mutta onneksi sitten tulee myöskin puhujia, jotka toteavat, että hyvinhän meillä pääsääntöisesti nämä kysymykset ovat.

Haluaisin, herra puhemies, tässä todeta nyt kahteen asiaan, tämmöiseen suureen linjakysymykseen, että kyllähän tämän hallituskauden aikana on nimenomaan lapsiperheiden asemaa voitu parantaa. Otan lapsilisän korotusasian ja kotihoidon tuen korottamisen esille. Nyt tässä budjetissa on tämä köyhyyspaketti. Se ei suinkaan ole riittävä, mutta se on aivan oikean suuntainen. Toimeentulotukea saavilta asumismenojen omavastuu poistuu 1.9. ensi vuonna ja samoin tulee kansaneläkkeiden korotus. Nehän ovat pieniä, mutta joka tapauksessa on saatu lisättyä siitä, mitä hallitusohjelmassakin on sovittu, kansan-

eläkkeisiin. Pidän näitä erittäin tärkeinä ja hyvinä asioina, joita on aikaansaatu.

Täällä ed. Nepponen otti vahvasti esille veteraanien kuntoutuksen. Meillähän on mielestäni hyvä laki ja asetus, miten kuntoutusta hoidetaan. On totta, että varmaankaan kaikki veteraanit eivät ole kuntoutukseen päässeet. Mielestäni olisiikin tarpeellista nyt pikaisesti selvittää aivan valtakunnallisesti joka kunnan kohdalta, miten tänä vuonna on esimerkiksi käynyt, kuinka moni veteraani on jäänyt kuntoutuksen, joko laitostuntoutuksen tai avokuntoutuksen, ulkopuolelle. Kun tästä selvyys saadaan, niin on lisättävä, jos on tarvetta, tulevalle vuodelle, kun nyt tässä määrärahat supistuvat, myöskin lisäbudjeteissa rahoja, niin että kaikki veteraanit saavat tämän kuntoutuksen. Kyllä he ovat oikeutettuja siihen. Tässä on alueellisesti erittäin suuria eroja ollut, ja tämä pitäisikin nyt selvittää, varsinkin kun on tällaisia puheita, että ne ja ne eivät pääse, kuinka moni veteraani sitten on käytännössä halukas edes tänä päivänä lähtemään varsinkin laitostuntoutukseen. Minusta tämä on sellainen asia, jonka hoitamiseen meillä pitää olla varaa.

Herra puhemies! Haluaisin puuttua sitten asiaan, jota ed. Alatalokin edellisessä puheenvuorossa sivusi, eli tähän sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan lukuun 92 Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö. Totean sen, että Raha-automaattiyhdistys jakaa ensi vuodelle 400,5 miljoonaa euroa, josta järjestöjen käyttöön jaetaan 295,5 miljoonaa euroa ja sitten Valtiokonttorin käyttöön 59,7 miljoonaa euroa Sotainvalidien sairaskotien käyttökustannuksiin, 42,3 miljoonaa euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen ja 2,95 miljoonaa euroa eräiden Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen. Eli toisin sanoen merkittävä summa rahaa taas ollaan jakamassa.

Nyt julkisuudessa on paljon puhuttu sitä, että Raha-automaattiyhdistys olisi luopumassa joistakin tehtävistä. Tämähän ei pidä paikkaansa. On totta, että Raha-automaattiyhdistys on joutunut tekemään ja sen tuleekin tehdä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa hyvää yhteistyötä ja on sovittu tulostavoitteista ensi vuodelle, ja ennen kaikkea nyt selvitetään, miten avustukset kohdentuvat toimintoihin, joilla ei ole kilpailuvaikutuksia, ja kilpailuvaikutteisiin toimintoihin ja viranomastehtävän luonteisiin toimintoihin. Avustuslinjauksia tarkennetaan suhteessa yritys-

muotoiseen palvelutoimintaan ja julkiseen palvelujärjestelmään.

Avustustoiminnalla on kaksi päälinjaa. Avustuksia suunnataan ongelmien ennalta ehkäisevään toimintaan ja toisaalta sitten heikommassa asemassa olevien tuen ja palveluiden turvaamiseen ja omaehtoisen aktiivisuuden edistämiseen. Ehkäisevän toiminnan painopiste tulee olemaan suurten kansanterveysongelmien ehkäisemisessä ja syrjäytymiskehityksen katkaisemisessa. Avustuksia suunnataan myös terveyttä edistävään toimintaan, ja kun täällä on terveyden edistämisestä paljon puhuttu, niin Raha-automaattiyhdistys omalta osaltaan tulee tätä painottamaan. Raha-automaattiyhdistyksen avustuspäätökset ja esitykset valtioneuvostolle tehtäneen tämän viikon kuluessa, ja voin todeta taas kerran, että pelieuroja voidaan suomalaisessa yhteiskunnassa käyttää hyvin tarkoituksiin ja paikata niitä aukkoja, mitä julkisen ja yksityisen sektorin välimaastossa on.

55 Esko Ahonen /kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsiteltävänä on sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala eli pääluokka 33. Keskityn tässä puheenvuorossani työuupumukseen.

Suomessa yli puolet työssä käyvistä kokee jonkinasteisia työuupumuksen oireita. Arviolta runsaalla 150 000 työntekijällä on jatkuva levolla korjaantumaton väsymys. Suurimmassa vaarassa ovat henkilöt, joilla on jatkuvasti liikaa töitä ja jotka eivät voi vaikuttaa työn määrään. Tämä johtaa usein työn hallinnan tunteen menettämiseen. Koulutustaustasta riippumatta arvoilla ja asenteilla on suuri vaikutus työuupumiseen. Riskiryhmään kuuluvien arvomaailma on jähmeä, ja sitä leimaavat työ ja tunnollisuus, suoritukset, saavutukset ja korkeat tavoitteet.

Vakavaan työuupumukseen eli työstä aiheutuvaan henkiseen loppuunpalamiseen johtava kehityskulku on usein pitkä ja monivaiheinen. Perussyynä on sovittamaton ristiriita työn vaatimusten ja selviytymisedellytysten välillä. Ristiriidan on synnyttänyt viime vuosina työelämässä tapahtuneet suuret ja nopeat muutokset. Taloudellinen lama aiheutti valtavan työttömyyden sekä henkilöstön vähentämisen monilla työpaikoilla. Kilpailutilanne on muuttunut, työn tuottavuus- ja laatuvaatimukset ovat kasvaneet. Tämä ristiriita ei pääse purkautumaan, jos työn vaatimuksiin tai omiin edellytyksiin ei voida vaikuttaa. Seurauk-

sena on usein vastaavasti kiirettä, virheitä, yli-kuormitusta, stressiä, väsymistä ja turhautumista. Fyysinen, henkinen ja sosiaalinen toimintakyky heikkenevät. Työn ilo katoaa ja oman työn arvo aletaan vähätellä.

Työuupumus on eri asia kuin väsyminen. Väsyminen poistuu lepäämällä ja nukkumalla, mutta työuupumus ei parane tai poistu edellä mainituilla tavoilla. Viikonloppu ei helpota olotilaa yhtään, loma ei riitä poistamaan väsymyksen tunteita. Usein onkin niin, että tarvitaan muutoksia työntekijän toimintaympäristössä, jotta uupunut pääsee taas normaaliin elämään kiinni.

Työuupumus on vakava, työssä kehittyvä krooninen stressioireyhtymä. Se on häiriö, jolle on ominaista kokonaisvaltainen väsymys. Pitkälle edennyt työuupumus on sellaisenaan vakava hyvinvoinnin häiriö, joka heikentää terveyttä laajemminkin ja vaikuttaa haitallisesti myös työyhteisöön. Tulevasta työuupumuksesta kertovat usein fyysiset oireet, jotka voivat ilmetä päänsärkynä, unihäiriönä, sydäntuntemuksina, heikotuksena, huimauksena, ärtymyksenä, jatkuvana väsymyksenä.

Työuupumuksen riskiä pienentää työyhteisöä kehittävä ja työkykyä ylläpitävä toiminta. Työyhteisön myönteinen ja kannustava asenne ja yhteydenpito ovat ensiarvoisen tärkeitä niin uupumisen ennaltaehkäisyssä kuin toipumisprosessissa. Tärkeää on tuntea kuuluvansa työyhteisöön. Yksilötasolla on tärkeää oman itsensä tunteminen, mikä tarkoittaa vahvuuksien tunnistamista ja heikkouksien rehellistä myöntämistä. Itsensä hoitaminen on välttämätöntä. On huolehdittava ennen kaikkea sekä monipuolisesta ravinnosta ja liikunnasta että riittävästä levosta.

Arvoisa herra puhemies! Maaseudun kasvattina haluan erityisesti nostaa esille viljelijäväestön työssäjaksamisen. Tosiasia on, että viljelijäväestön ja varsinkin karjatilojen viikottainen työmäärä on kasvanut EU-aikakaudella lähes kohtuuttomiin määriin. Työtehoseuran tutkijan Janne Karttusen vuonna 2003 tekemä tutkimus maidontuottajan työstä, työkyvystä ja vapaa-ajasta kertoo viljelijöiden työtuntimäärien työhuippujen kasvavan jopa 118 tuntiin viikossa henkilöä kohden. Vuorokautiset työrupeamat voivat siis olla kiireisimpinä aikoina yhtäjaksoisesti 17 tunnin mittaisia niin kauan kunnes työhuippu on ohi. Yli 40 prosenttia viljelijöistä oli sitä mieltä, että he eivät ehdi levätä tarpeeksi uusien haasteiden jo kasautuessa päälle. Useimmissa tapauksissa

työhuiput ohitetaan vielä hyvän fyysisen kunnon ja henkilökohtaisen sitkeyden ansiosta, mutta vuosien kuluessa ja iän karttuessa ongelma vain pahenee.

Työkyky heikkenee ja työtapaturmat kasvavat väsymisen myötä. Maatiloilla sattuu vuosittain 7 000 raportoitua työtapaturmaa, joista noin puolet karjanhoitotöissä. Myös ammattitaudit, kuten hengitystieallergiat ja rasisussairaudet, ovat työvoimaan suhteutettuina hyvin yleisiä maataloudessa. Työmäärän lisääntymisen myötä myös henkinen kuormitus on lisääntynyt jopa niin runsaasti, että jaksamisen arvioidaan olevan yksi merkittävimpiä työterveysongelmia viljelijöillä. Miespuolisista viljelijöistä lähes 80 prosenttia, naispuolisistakin liki 70 prosenttia, vahvisti, että maataloustyö sitoo tekijänsä maatalaan niin tehokkaasti, että vapaa-aikaa ei ole tai sitten vapaa-ajan ja työnteon raja on hyvin hämärä.

Herra puhemies! Työuupumus, uusi kansansairautemme, on työelämässä kasvava ongelma. Se vaatii ennalta ehkäisevää toimintaa, kuntoutusta sekä erilaisten toimintamallien kehittämistä, joilla yhteisö- ja yksilötasolla saataisiin työuupumus kuriin.

⁵⁶ **Tarja Cronberg /vihr:** Arvoisa herra puhemies! Korostan edellisessä puheenvuorossa esille tulleen ennaltaehkäisyyn tärkeää merkitystä. Erikoisesti tilanteissa, joissa terveydenhoitokulut ovat riistäytymässä käsistä, pitäisi panostaa ennaltaehkäisyyn. Otan itse esimerkin tässä, yksinäisyyden.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto on tehnyt tutkimuksia niistä lapsista, jotka ottavat yhteyttä palvelevaan puhelimeen, ja on todettu tärkeää asia, se, että lapset kokevat olevansa yksin. Meillä on köyhyystutkimuksen ja lapsiperhetutkimusten yhteydessä todettu, että monelta sadaltatuhannelta lapselta puuttuu myös vanhemmuus, ei siten, ettei heillä olisi vanhempia, vaan ennen kaikkea puuttuu läsnä oleva aikuinen, jolla on aikaa kuunnella, joka jaksaa ja haluaa kuunnella lasta. Seurauksena on mielenterveysongelmien voimakas lisääntyminen, lasten huostaanoton lisääntyminen.

Jotta ennaltaehkäisyssä voitaisiin jotain tehdä, olisi nimenomaan tärkeää panostaa nuorisotoimeen kunnissa, panostaa kirjastotoimeen. Nämä kaikki ovat niitä asioita, joista nimenomaan on rahoja vedetty pois. Kunnat ovat lak-

kauttaneet nuorisokerhoja. Kirjastoilla ei ole enää mahdollisuuksia hoitaa tai ottaa vaari lapsista iltapäivätoiminnan puitteissa. Varsinkin kun lähikirjastoja lakkautetaan, mistä on suuria seurauksia lapsille.

Mutta eivät ainoastaan lapset vaan myös vanhukset ovat yksin. Vanhustyön keskusliitto on todennut, että erikoisesti yli 80-vuotiaat vanhukset kokevat yksinäisyyttä. Mutta myös sitä aikaisemmin ja varsinkin silloin, jos heidän terveytensä on heikko. Onkin aika dramaattista, että tässä hyvinvointiyhteiskunnassa lääkäri on tällöin ainoa, johon voidaan ottaa yhteyttä.

Erityisesti kun puhutaan ikääntyvästä yhteiskunnasta ja ikääntymisen ongelmista, että ennaltaehkäisy, liikunnan, yhteisöllisyyden, yhteisten tapaamismahdollisuuksien tulisi olla erittäin voimakkaasti esillä. Näin ei kuitenkaan ole. Helsingissäkin on tällä hetkellä uhan alla seniorien kuntosalitoiminta, ja Pohjois-Karjalassa Joensuuassa on eläkeläisten yhteistila uhan alla lämmityskustannusten takia. Jos hyvin lyhytnäköiset ylläpitokustannukset ovat ne, joita lasketaan, niin ei koskaan päästä siihen kokonaisvaltaiseen toimintaan, joka itse asiassa ennaltaehkäisyssä on tärkeää. Se on tärkeää myös tulevaisuuden tulosten mittauksessa. Nimenomaan tällaista yhteistoimintaa, yhteistiloja, pitäisi tukea. Tämä koskee myös Helsingin esikaupunkialueita, jotta pystymme estämään maahanmuuttajien ja suomalaisväestön välisiä ristiriitoja.

Haluaisin vielä lopuksi todeta Pohjoismaiden neuvoston hyvinvointivaliokunnan puheenjohtajana, että me olemme paneutuneet erityisesti mielenterveysongelmiin Pohjoismaissa. Suomen kohdalla voi todeta sen, että nuoria hoidetaan jatkuvasti yhdessä vanhojen ihmisten kanssa huolimatta siitä, että se on laiton. Se on useissa sairaanhoitopiireissä pikemminkin sääntö kuin poikkeus, ja tälle pitäisi välittömästi tehdä jotain. Resurssit olisi syytä välittömästi löytää, jotta nuoret voitaisiin hoitaa omilla osastoiltaan.

Ed. Lasse Hautala merkitään läsnä olevaksi.

⁵⁷ **Mikko Kuoppa /vas:** Herra puhemies! Suomessa ensisijaisen sosiaaliturvan taso, erityisesti alataso, on liian matala, jotta ihmiset tulisivat kunnolla toimeen. Tästä johtuu, että monet joutuvat turvautumaan viimesijaiseen toimeentuloturvaan eli toimeentulotukeen ja tästä toimeentulotuesta muodostuu heille pysyvä toimeentulon muoto.

Erityisesti kansaneläkkeen taso on kohtuuttoman alhainen, ja erityisesti se on alhainen toisessa kuntaryhmässä. Oli käsittämätöntä, että hallitus ei nyt muuttanut kuntaluokitusta, mikä olisi merkinnyt noin 20 euron korotusta toisessa kuntaryhmässä oleville kansalaisille kansaneläkkeen tasoon. Myöskin tämä ensimmäisessä kuntaryhmässä oleva hieman runsas 500 euron kansaneläkkeen taso kuukaudessa yksinäisellä henkilöllä ei riitä useinkaan kohtuulliseen elämiseen, vallankin jos joutuu turvautumaan terveydenhuollon palveluihin, ostamaan kalliita lääkkeitä tai olemaan lyhytaikaisesti sairaalassa. Tämän johdosta olisi välttämätöntä, että kansaneläkkeeseen tehdään kunnollinen tasokorotus. Nyt ensi syksynä tuleva 5 euron tasokorotus ei riitä alkuunkaan.

Toisena asiana, taitettu eläkeindeksi on leikkannut erittäin rajusti työeläkkeitä ja leikkaa jatkuvasti lähes prosentin vuosivauhdilla, ja työeläkkeet jäävät yhä enemmän jälkeen palkkakehityksestä. Sitä kautta syntyy uusia eläkeläisryhmiä, jotka eivät tule eläkkeellänsä toimeen, vaikka he saavat työeläkettä. Tämä on yksi kohtuuttomuus, kun muistetaan, että työeläkerahastoissa tällä hetkellä on noin 100 miljardia euroa varoja, ja työeläkkeet voitaisiin maksaa kunnollisella puoliväli-indeksillä korotettuina, kuten aikaisemmin tehtiin.

Työttömyysturvan peruspäiväraha on 23 euroa ja hiukan päälle viitenä päivänä viikossa. Se on myöskin täysin riittämätön toimeentuloon, ja se aiheuttaa toimeentulotuen tarvetta.

Kaikista yllättävintä toisaalta on se, että toimeentulotukiasiakkaista vuonna 2003 7,8 prosenttia oli työssä käyviä, eli yli 20 000 työssä käyvää suomalaista joutui turvautumaan toimeentulotukeen, vaikka he kävivät palkkatyössä, palkan pienuuden johdosta. Tämä kyllä on melkoinen huolenaihe, jos ajatellaan tulevaisuutta, kun Suomessa hallitus kannustaa erityisesti työnantajia maksamaan pieniä palkkoja työntekijöille. Jo ilman tätä kannustusta Suomessa oli hyvin paljon pienipalkkaisen työn tekijöitä, että he

alittivat tämän toimeentulotukirajan ja joutuivat kääntymään toimeentulotuen puoleen tullakseen toimeen. Tosiaan, vuonna 2003 7,8 prosenttia kaikista toimeentulotuen saajista oli työssä käyviä.

Suurin ryhmä toimeentulotuen saajista, 45,5 prosenttia, olivat työttömät. Se on tietenkin selvää, että kun työttömyysturvan taso, kuten aikaisemmin totesin, on täysin riittämätön perustaso, se johtaa siihen, että ihmiset joutuvat käyttämään toimeentulotukea. Eläkeläisiä toimeentulotuen saajista oli 28 prosenttia, ja se on varsin suuri määrä, jos ajatellaan, että toimeentulotuki on viimesijainen toimeentulon muoto.

Näin ollen, kuten jo alussa totesin, olisi erittäin tärkeää, että näitä ensisijaisia sosiaaliturvan muotoja: eläkkeitä, työttömyysturvaa, sairauspäivärahaa, nostettaisiin sillä tavalla, että he eivät joutuisi tulemaan tämän viimesijaisen toimeentuloturvan piiriin, vaan tulisivat tällä varsinaisella sosiaalipuolen toimeentuloturvalle toimeen. Tässä hallitus on kyllä jättänyt ison aukon.

Lisäksi vielä haluan todeta, että kun työkyvyttömyyseläkkeitä myönnetään, niin tämän vuoden syyskuun loppuun mennessä oli hylätty noin 5 000 työkyvyttömyyseläkehakemusta. Yksityisellä sektorilla hylkäysprosentti on noussut vuoden 2002 20 prosentista tämän vuoden alkupuolen, syyskuun loppuun mennessä, 23,2 prosenttiin, mikä aiheuttaa myöskin toimeentulovaikeuksia tuhansille suomalaisille.

Ed. Jyri Häkämies merkitään läsnä olevaksi.

⁵⁸ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa herra puhemies! Koska on kysymys nopeutetusta istuntokäsittelystä, 5 minuutin puheenvuorosta, ihan muuttamaan pääkohtaan.

Sairaanhoitopiirien tilanne on todettu hankalaksi. Kunnat valittavat, että "kaikki muu" on hallinnassa paitsi erikoissairaanhoito. Kuitenkin erikoissairaanhoito on ollut paineiden kohteena vuosia. On jatkuvasti vaadittu leikkauksia. Se, että erikoissairaanhoidon menot ovat lisääntyneet, johtuu tietysti ennen muuta siitä, että lääketiede on kehittynyt. Ei voi pitää negatiivisena asiana sitä, että pystytään hoitamaan ihmisiä yhä tehokkaammin, yhä laadukkaammin. Verisairau-

det, leukemiat, ja esimerkiksi elintensiirrot, kuten maksansiirrot jne., ovat tietysti kalliita hoitoja, mutta erittäin hyödyllisiä ja ihmishenkiä pelastavia.

Näin ollen tällainen lähtökohta, että erikoissairaanhoito on paha, koska sen menot lisääntyvät, on väärä. Etenkin väärää on tietysti se, että aletaan hallintokeinoin, hallinnoimalla, vähentää näitä menoja. Siihen on käytetty erilaisia asioita, muun muassa leikkausjonojen puhdistamista jälkikäteen. Kun hoitotakuu vaati sen, että 1.9.2005 olisi jonotusaika enintään kuusi kuukautta, niin näitä leikkausjonoja on alettu lyhentää sitten jälkikäteisesti niin, että on potilaita kutsuttu pois sieltä jonosta ja heidän tilannettaan on arvioitu uudelleen ja todettu, että te ette täytä kriteerejä ja teidät poistetaan jonosta.

Edelleen hoitotakuu ja sen asianmukainen toteuttaminen on johtanut siihen, että potilaiden pääsy erikoissairaanhoidon poliklinikoille on vaikeutunut. Eli lähetettä palautetaan lähettäjilleen, siis avoterveydenhoidon lääkäreille, ja todetaan, että näitä kriteerejä ei tämä lähete täytä, tai pyydetään hakemaan hoitoja muualta. Tausalla on se, että esimerkiksi käsikirurginen jono saattaa olla kolmen neljän kuukauden mittainen, siis jono poliklinikalle. Sen lisäksi pitäisi päästä vielä leikkaukseen.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tästäkin jo näemme, että hoitotakuuta emme pysty muuten kuin resursseja lisäämällä toteuttamaan.

Omaishoitajista puhuttiin tänään jo melkoisesti. Heidän kohdallaan on selvää se, että ilman heitä eivät kunnat palveluvelvoitteistaan suoriutuisi, ja omaishoitajille on tämän vuoksi tämä maksettava omaishoidon tuki tietysti tärkeä. Valitettavasti se useimmiten toteutuu palkkatukena: Se lasketaan palkaksi, ja siitä verotuksen jälkeen jää hyvin vähän itse näiden omaishoitajien hyödyksi. Toisaalta on selvää, että se 3 000 euron alaraja, joka nyt on ikään kuin asetustasolla säädetty, on hyvin matala, ja vapaapäivien toteuttaminen omaishoitajille on jatkuvasti ollut vaikea haaste kunnille.

Kuntataloudessa vähennetään henkilökuntaa nimenomaan sosiaali- ja terveystaloudella, esimerkiksi Kotkassa 55 henkilötövuotta ensi vuonna. Se on 2 miljoonaa euroa pois. Kaikki nämä 55 henkilöä ovat erittäin tärkeitä ja välttämättömiä henkilöitä näiden palvelujen tuottamiseen. Se koskee neuvoloita, sijaisten palkkaaminen on ennistä vaikeampaa, lasten päivähoitoa.

Puhemies! Tässä kohtaa pitää todeta myös eläkeläisistä se, että eläkeindeksin oikaiseminen on edelleenkin tärkeää. Kansaneläkkeen pohjaosan palauttaminen on unohtunut esimerkiksi keskustapuolueelta nyt, kun se on hallituksessa. Aikaisemmin se piti siitä kovin paljon ääntä.

Lääkkeet ovat yhä kalliimpia niille, jotka käyttävät niitä paljon tai joilla on kalliita lääkkeitä — siihen johti lääkeuudistus — ja potilasmaksuja aiotaan nostaa.

Lopuksi, puhemies, kun kerta käsittelemme ensi vuoden budjettia, niin täytyy todeta, että Puolustusvoimien erikoissairaanhoito ohjataan sairaanhoitopiireille, ja lain erikoissairaanhoitolain muuttamisesta 15 § on eduskunnassa, ja siinä todetaan, että sairaanhoitopiirien on annettava nopeammin palvelut nimenomaan Puolustusvoimien jäsenille ja asevelvollisille. Tässä on todellakin kysymys siitä, onko tasa-arvo toteutuksessa vai ei ja onko tähän rahoja olemassa.

⁵⁹ **Matti Kangas /vas:** Arvoisa puhemies! Kunnat joutuvat karsimaan kovalla kädellä palveluitaan. Muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluita ja vanhustenhuollosta joudutaan karsimaan kovalla kädellä, kun rahat on loppu. Nyt ollaan menossa aivan väärään suuntaan. Sosiaali- ja terveyspalvelut pitää tuottaa kuntien omana työnä. Korkeintaan ruuhkahuippuja voidaan tasata ostamalla yksityiseltä puolelta palveluita. Tämä on lähtökohta. Keskussairaaloissa on jonot edelleen, vaikka niiden piti olla purettu. Ihmiset joutuvat hoitoon jopa kuukausia. Sairaaloissa ja hoitolaitoksissa henkilökunta ei jaksu työssään. Työssä on aivan liian vähän väkeä. Samoin työpaikoilla on luvattoman paljon pätkätöitä. Niistä pitäisi valtion ja kuntien päästä vihonviimein eroon.

Eläkeläisten ostovoima on heikentynyt hintojen noustessa, ja erityisesti taitetun indeksin vaikutus ikäihmisten talouteen on suuri. Jos halutaan, että eläkkeet säilyvät edes vähän palkkojen nousun tahdissa, nykyisestä taitetusta indeksistä pitää luopua nopeasti. On laskettu, että taitetun indeksin takia työeläkeläiset ovat menettäneet aikavälillä 1995—2006 joka vuosi lähes 1 000 euroa eli miltei yhden kuukauden eläkkeen verran. Puhutaan siis isoista rahoista. Olisi hyvin tärkeää ottaa takaisin käyttöön 50—50-malli, jossa palkka- ja hintakehityksen painoarvo on sama.

Täällä on kehitetty köyhyyspakettia, varsinkin hallituspuolueiden kansanedustajat. Ihmettelen sitä. Siinä ei paljon kehumista ole. Kun eläkeläiset saavat 17 senttiä päivässä lisää ja työttömät eivät saa senttiäkään päivässä, niin on siinä ihmettelemistä eläkeläisillä ja työttömillä tästä rahamäärästä. Samoin ihmettelen myös sitä, että sotaveteraanien kuntoutusrahat tässä budjetissa vähenevät. Kuulee omassa kotimaakunnassani Keski-Suomessakin, että siellä eivät veteraanit ole päässeet kuntoutukseen, ja myös veteraanien lesket ovat valitelleet. Olen tästä tehnyt lakialoitteita ja eduskuntakyselyjä. Kunniavelkaa ei vielä ole Vanhasen hallitus maksanut sota-veteraaneille.

Arvoisa puhemies! Tilastokeskus kertoi viime perjantaina, että kotitalouksien väliset tuloerot kasvoivat viime vuonna selvästi. Viimeksi näin suuret tuloerot olivat vuonna 2000. Silloin ne olivat ennätysuurot. Tuloerojen kasvu johtuu Tilastokeskuksen mukaan pääasiassa osinkotuloista ja myyntivoitoista, joista 85 prosenttia meni suurituloisimmalle kymmenykselle. Tämän rikkaan kymmenyksen ansiot nousivat vuosina 1990—2004 keskimäärin 10 700 euroa, kun pienituloisimmassa kymmenyksessä yhden hengen tilipussi kasvoi vain 830 euroa. Muutama luku kertoo paljon tässä maassa olevasta eriarvoisuudesta: rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Tällaisista asioista tämä hallitus jää ihmisten mieliin ja historiankirjoihin.

⁶⁰ **Tuija Nurmi /kok:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokka kasvaa 12 prosenttia edellisestä vuodesta. Kasvua on kolmanneksi eniten kaikista pääluokista, mitä käsitellään budjetissa: ensiksi on valtioneuvosto, sitten tasavallan presidentti ja sitten tulee sosiaali- ja terveysministeriö. Kun ajattelee, mitä kaikkea nyky-yhteiskunnassa liittyy terveydenhuoltoon, niin täytyy vain ihmetellä, että opetusministeriön hallinnonala kasvaa vain 4 prosenttia ja maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala jopa vähenee prosentin verran, kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle ei tule lainkaan muutosta. Kuitenkin, vaikka lisäys on 12 prosenttia, emme näe mitään rakenteellisia muutoksia sosiaali- ja terveystoiminnassa, siis selkeitä radikaaleja uudistuksia.

Itse peräänkuulutan sitä, että kansanterveyslaki kokonaisuudessaan erikoissairaanhoitolain kanssa puretaan ja muodostetaan terveydenhuol-

lostaa yksi laki, joka yhteensovitetään kevennetyn ja uudistetun sosiaalilainsäädännön kanssa. Odotankin siksi aika paljon tältä pilottihankkeelta, joka on Päijät-Hämeen sairaanhoitopiirissä, mutta näyttää olevan, että kovin nopeasti tuloksiin ei päästä, onhan jo kaksi hallitusta työtä tehnyt tämän uudistuksen petaamiseksi ja aloittamiseksi. Niin suurista asioista on kysymys, että niitä ei tietenkään voida nopeasti tehdä.

Asia, johon haluaisin puuttua — en käy kertaamaan tätä evo-rahoitusta, josta täällä jo aikaisemmin ed. Sirpa Asko-Seljavaara puhui. Haluan kuitenkin korostaa sitä, että olisi tärkeää, että saataisiin lääkäreitä työpaikoille lääkärin työhön. On niin, että monet lääkärit pakenevat perinteisistä lääkärin tehtävistä, koska he eivät voi keskittyä selkeästi lääkärin työhön, jonka he itse voisivat määritellä ja tehdä sitä mukaa kuin on järkevää työskennellä. Muut työntekijäryhmät sanelevat helposti työtahdin ja työtehtävät. Koska lääkärit eivät koe hallitsevansa työtilannetta hallinnollisista syistä johtuen niin kuin heidän tulisi, lääkärit pakenevat pois valtion ja kunnan palkkalistoilta.

Omaishoitajien asemaa on parannettu. Se on hienoa, mutta edelleenkin täytyy sanoa, niin kuin tämän päivän uutisissa todettiin, että ikäihmiset ovat usein omaishoitajia, ja uskon, että tilanne kärjistyy entisestään. Tilannetta tulee seurata tarkoin ja keksiä uusia hoitomuotoja ja käyttää etälääketieteen hoitokeinoja ja nykitekniologiaa tässäkin apuna, että ihmiset saisivat elää yhdessä kotona mahdollisimman pitkään. Myös omaishoitajien ja heidän hoidettaviensa yhteiskuntoutukseen tulisi satsata.

Tässä kohtaa tulee huomata, että pitäisi enemmän kiinnittää huomiota funktionaaliseen terveydenhuoltoon. Onhan jo todettu, että esimerkiksi Becelillä, jos nyt sanon ihan tuotemerkillä, ja Gefiluksella on terveysvaikutuksia. Ihmettelenkin siksi, miksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta on vähennetty määrärahoja. Jos peräänkuulutetaan ennalta ehkäisevää terveydenhuoltoa, niin kyllä meidän pitäisi ruokaan ja liikkumiseen ja koulutukseen kiinnittää huomiota. Tämä ei budjetin rakenteessa valitettavasti näy.

Myös sotaveteraanien kuntoutus ja se, että olisi niin sanottu kuntoutusseteli, olisi äärettömän tärkeää, koska terveysliikuntahan on juuri sitä, että se ei ole yksittäinen liikuntasuoritus, vaan se on jatkuvaa, riittävän rasittavaa, mutta ei liian ra-

sittavaa liikuntaa päivittäin. Sitä varmasti soittamme veteraanitkin kotona tarvitsisivat samoin kuin omaishoitajat. Peräänkuulutan tässäkin uutta ajattelutapaa.

Ihmettelen sitä, että hallitus on ryhtynyt poistamaan sotaveteraanien kuntoutusmäärärahoja, kun linja on ollut yleensä se, että määräraha pysyy samana toistaiseksi, vaikka veteraanien määrä vähenisi.

Samoin eläkeindeksit ovat epäoikeudenmukaiset.

Kun hoitotakuusta puhutaan, täytyy tietenkin todeta, että se on hyvä asia. Mutta ihan niin kuin edellinen puhuja ed. Tiusanen sanoi, ihmettelen sitä, kuinka Puolustusvoimien erikoissairaanhoido lakkautetaan. Ainakaan budjettikirjasta en löytänyt mitään määrärahaa, joka olisi kohdennettu siihen erikoissairaanhoidoon, ja kuitenkin aiotaan hoitaa Puolustusvoimien varusmiehet nopeammin kuin niin sanotut tavalliset potilaat, sopimuksen perusteella nopeammassa hoidossa.

Ihan lyhyesti loppuun, koska en halua ylittää kovin pahasti 5 minuutin suositusaikaa puheenvuoron käytössä. Lienee nyt tässäkin tarkoitus olla 5 minuuttia? (Puhemies: Kyllä!) Haluan vaan mainita ohimennen, että teini-ikäisten, esimerkiksi lukiolaisten ja ammattikoululaisten, terveydenhuoltoa tulisi terävöittää. Yksinäisyyteen ja unettomuuteen kaikilla suomalaisilla tulisi puuttua, ja onneksi ei vielä alle kolmivuotiaan lapsen eläkkeestä ole rasitetta budjetille, mutta kun se sitten tulee, olisin toivonut, että siihen olisi tullut sitten myös opiskelijoitten mahdollisesta sairastumisesta opiskeluaikana tulevat kulut, jotka ovat nyt jääneet uudessa eläkelainsäädännössä täysin huomiotta.

61 Seppo Särkiniemi /kesk: Arvoisa puhemies! Puutun tässä puheenvuorossa vain yhteen seikkaan: lapsiperheisiin. Vanhasen hallitus on tällä alalla viimeinkin saanut suunnanmuutoksen aikaan. On vähitellen pystytty palauttamaan niitä tulonsiirtoja, joita edellisten hallitusten aikana leikattiin. Hallituksen työt on täällä niin moneen kertaan lueteltu, että en niitä nyt tässä käy toistamaan enää uudelleen. Pari seikkaa kuitenkin palautan mieleen historiasta.

Lapsiperheiden saamat tulonsiirrot olivat vuonna 2000 noin 170 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 1990. Nyt tilanne on parempi, mutta edelleen huonompi kuin muilla väestöryh-

millä, joiden tulotaso on kehittynyt varsin suotuisasti. Tilanne pääsi näin pahaksi 90-luvulla. Veronmaksajain Keskusliiton selvityksen mukaan Suomessa verotettiin ja verotetaan edelleen lapsiperheitä ja erityisesti perheitä, joissa on vain yksi tulonsaaja, hyvin raskaasti. Historiahan on se, että Esko Ahon hallitus poisti verotuksen lapsivähennykset, mutta nosti samalla lapsilisää. Lipposen hallitus sitten alensi lapsilisää, mutta näitä lapsivähennyksiä ei kuitenkaan palautettu. Tämän seurauksena lapsiperheiden vaikeudet ovat lisääntyneet. Edelleen Suomessa on tutkimusten mukaan yli 130 000 köyhää lasta. Vielä 90-luvun alussa alle kolmivuotiaista lapsista köyhyudessa eli 5 prosenttia; nyt kymmenen vuotta myöhemmin heitä oli jo noin 16 prosenttia.

Täällä on paljon kerrattu niitä yksittäisiä budjetissa esiin tulevia muutoksia, joita viime aikoina on saatu positiivisesti panna merkille, mutta minun mielestäni vähemmälle on jäänyt ihan tuollainen periaatteellinen poliittinen asian tarkastelu. Minusta tässä meidän ajattelussamme on paha arviovirhe. Järjestelmä nimittäin toimii hyvin silloin, kun perheessä on korkeintaan yksi kaksi lasta ja molemmat vanhemmat ovat ansiotyössä. Tällaisia perheitä myöskin päivähoito ja iltapäivähoito palvelee hyvin, ja siitä saamme olla tyytyväisiä. Mutta jos perheessä on vain yksi tulonsaaja tai jos perheessä on enemmän kuin kolme lasta, tilanne voi olla todella tukala.

Minulla on tässä kädessäni tulevaisuusvaliokunnan taustamuistio väestöselontekomietintöön. Tätä muistiotia kannattaa selata, jos väestöpolitiikkaan liittyvät kysymykset kiinnostavat. Täällä on lainattu EU-komission maaliskuussa vuonna 2005 julkaisemaa vihreää kirjaa väestöllisen muutoksen kohtaamisesta, uudesta solidaarisuudesta sukupolvien välillä. Siinä todetaan muutamia asioita, jotka tässä nyt lyhyesti kertaan: Euroopan väkiluku nousee vuoteen 2025 mennessä noin 470 miljoonaan, mutta laskee vuoteen 2030 mennessä jo lähes miljoonalla. Euroopan syntyvyys ei riitä väestön uusiutumiseen. Vuonna 2004 syntyvyys laski niin paljon, että se oli noin 1,48 lasta naista kohden, kun uusiutumisraja olisi 2,1.

Sitten täällä samassa muistiossa todetaan väestömuutoksesta näin: "Väestömuutoksessa ei ole kysymys vain vanhenevan työvoiman ongelmista työelämässä, terveydenhuoltojärjestelmän kestävydestä taikka eläkeuudistuksen tarpeista.

Kysymys on taloudesta ja hyvinvoinnista, markkinoiden ja elinkeinoelämän kehityksestä, liikeelämän toimintatavasta, työn organisoinnista, asuntojen suunnittelusta, äänestyskäyttäytymisestä, kaupunkien rakentamisesta, liikenteestä, pahoinvoinnista ja yksinäisyydestä sekä onnellisuudesta ja yhteisyydestä."

Jos tätä pidetään silmien edessä, minulla on sellainen mieli, että minä peräänkuuluttaisin todella radikaalia veropoliittista uudistusta, niin että yhden tulonsaajan perhe voisi elää säällistä elämää ja että perheen koko otettaisiin huomioon tilanteessa, jossa perhe hankkii itselleen asunnon. Kun tätä seikkaa on täällä monessa puheenvuorossa käsitelty, meidän tulee muistaa, että se enemmän tai vähemmän tietoisesti asetettu normi, joka Suomeen on muodostunut, koskee tällaista ajatusta, että meidän järjestelmämme on parhaiten mitoitettu yhteen kahteen lapseen. Se on hyvä saavutus, en sitä väheksy, mutta se ei riitä. Vaikka jokaisessa perheessä Suomessa olisi kaksi lasta, Suomi ikääntyy, ja kun otetaan huomioon se, että meillä on noin 15—20 prosenttia sellaisia naisia, jotka jostakin syystä eivät saa tai halua koskaan lasta, se tarkoittaa sitä, että jo tämän vajeen korjaaminen edellyttää aikamoista uudelleenajattelua.

Jos me siis haluamme puuttua siihen seikkaan, jonka tämä hallitus on asettanut yhdeksi tärkeimmäksi, eliikkä vastata tähän ikääntymisen haasteeseen, minä toivoisin todella, että tällaiset perusseikat voitaisiin ottaa vakavasti ja tehdä korjaavat toimenpiteet vielä, kun niistä on todella hyötyä. Jos tämä asia saataisiin säälliselle tasolle, Suomella olisi toisenlainen tulevaisuus. Minä nimittäin en usko, että tätä asiaa voidaan korjata sillä, että me toivomme saavamme Suomen maahanmuuttajia, vaikka työperäisiäkin. Nimittäin sama vaiva on kaikissa Euroopan unionin maissa, länsimaissa, ja Itä-Euroopan maissa se on vielä vakavampi.

⁶² **Jaana Ylä-Mononen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja työjaostossa olen saanut koko syksyn käytännössä olla puimassa ja puhumassa tästä osuudesta hallituksen esityksestä talousarvioksi vuodelle 2006. Voin sanoa, että sosiaali- ja työjaosto on mielestäni ollut mietintöä tehdessään suurista linjoista lähes yksimielinen hallituksen esityksen kanssa. Näistä yksityiskohdista, jotka sitten täällä näkyvät vastalauseina, sitten enemmän myöhemmin. Mutta se, mikä täs-

sä kokonaisuudessa itseäni erityisesti huolettaa, on ne ennusteet, joissa kaiken aikaa terveydenhuoltoon kohdistuvat paineet, sekä rahalliset että toiminnalliset, sisällölliset paineet, mutta hämmästykseni vielä suuremmat paineet sosiaali-puolella. Ne pakottavat ajattelemaan entistä vakavammin ja pitämään entistä tarpeellisempaa vireillä olevaa kunta- ja palvelurakennemuutoshanketta. Nykyisillä resepteillä ja resursseilla ei selvitä tästä paineesta, joka näkyvissä on.

Sellainen yksityiskohta, mikä on vuosi vuoden jälkeen ollut esillä budjettia eduskunnassa rakennettaessa, liittyy lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon järjestämisen ongelmiin. Edellä käytetyissä puheenvuoroissa on mainittu tämän rahan, joka nytkin tällä ylimääräisellä momentilla on, liittyvän jonojen purkamiseen. Viime vuonnakaan se ei suinkaan mennyt yksityiskohtaisesti jonojen purkamiseen vaan ohjattiin sairaanhoidopiirien kautta peruskuntiin ja siellä hyvien käytäntöjen ja perusterveydenhuollon valmiuksiin ja niiden parantamiseen.

Nyt tällä hetkellä olemme purkamassa yhtä ongelmaa, joka syö lastenpsykiatrian puolella resursseja muusta: oikeuspsykiatriset tutkimukset, jotka liittyvät hyväksikäyttötutkimuksiin ja niiden poliisiesitutkintaan. Ne samat ihmiset, jotka poliisin virka-apupyynnöstä tekevät tätä esitutkintaa näissä tilanteissa, ovat juuri niitä samoja lääkäreitä, hoitajia, sosiaalityöntekijöitä, joiden pitäisi samassa osastossa tai klinikassa toisaalla tehdä hoitotyötä. Kun tätä rahaa voidaan nyt käyttää toisaalta näiden oikeuspsykiatristen tutkimusten rahoittamiseen, ei vain tämä rahakysymys vaan henkilöstöresurssikysymys myöskin sisältyy tähän siten, että sinne voidaan palkata ihmisiä lisäksi tekemään tätä tavanomaista hoitotyötä. Tämä näin lyhyesti.

Terveydenhuolto on Suomessa hyvää ja halpaa, sanovat kansainväliset tutkimukset, kun bkt-panos on vain 7,4 prosenttia. Olemme niitä halvimpia maita, mitä sivistysmaiden joukossa ilmeisesti nyt yleensäkin on. Mutta kuten täällä on tullut ilmi, paljolti tämä halpuus johtuu siitä, että suomalainen työ, erityisesti terveydenhuollossa ja erityisesti hoitohenkilöstön työ, on halpaa. Silloin kun tilanne on tämä — haluan tämän eduskunnan pöytäkirjaan myös jäävän — en kovin ylpeänä tätä 7,4 prosentin bkt-osuutta täällä kyllä esiin tuo. Esimerkiksi Euroopan lehdistä viime viikolla Neue Zürcher Zeitung koko aukeaman artikkelissaan käsittelee suomalaista ter-

veydenhuoltoa, kuinka olemme ylpeitä terveyskeskuksistamme — Keski-Euroopassa tuntematon käsite, terveyskeskus, on tietysti jo avaamisen arvoinen sielläpäin — ja palveluihin ollaan tyytyväisiä, ja miten ihmeessä ne näin halvalla tuotetaan. Koko artikkelissa sanallakaan ei mainittu tätä palkkausasiasiaa. Se varmasti monia harmittaa.

Uusi avaus tässä eduskunnan lisäyslistassa on työttömien terveydenhuollon järjestäminen ja heidän terveystarkastustensa aloittaminen ja varmastikin ensin niin sanotuissa palvelukeskuksissa. Mutta jos toiminta osoittautuu hyväksi ja tarpeelliseksi ja toimivaksi ennen kaikkea järjestää näin, niin silloin varmasti se saisi koskea kaikkia työttömiä. Kuten tutkimukset osoittavat, jo puolen vuoden työttömyyden jälkeen ihmisen henkinen mutta ilmeisesti myöskin fyysinen kunto lähtee voimakkaasti laskemaan ja myöskin sairastumisen riskit lisääntymään, joten omasta mielestäni työttömien terveystarkastuksen paikka on viimeistään siinä kuuden kuukauden työttömyyden kohdalla, ei suinkaan vuosien kuluttua työttömyyden alkamisesta.

Yliä yhteen asiaan, arvoisa puhemies, terveyden edistämiseen. Aivan ansiokkaasti on pyydetty ja vaadittu lisää rahaa tällekin sektorille, mutta olen tyytyväinen siihen mietinnön kirjaukseen, joka on tavoitteellinen siten, että myöskin näissä hankkeissa, projekteissa ja erilaisissa suunnitelmissa, mitä tällä hetkellä meneillään on, pitäisi olla konkreettiset tavoitteet, kuten esimerkiksi, kuinka monta litraa alkoholia suomalainen keskimäärin voi juoda, mihinkä pitäisi pyrkiä, mikä esimerkiksi diabeteksen ehkäisyssä oikea tavoite on. Vain se, että pidetään hyviä kampanjoita ja on televisiomainoksia ja on erilaisia esitteitä ja projekteja, ei ole mielestäni riittävä taso terveyden edistämässä. Nyt ilolla olen pannut merkille, että sosiaali- ja terveysministeriön puolella ollaan lähdössä terveyden edistämisen maa-kuntakierrokselle ja otetaan hiukan kontrastia sieltäkin, mitä kenttä odottaa, mutta lisää rahaa tälle sektorille mielestäni ei pidä summamutikassa antaa, vaan pitää olla selvät kansalliset tavoitteet ja sitten edetä niiden mukaisesti.

⁶³ **Leena Harkimo /kok:** Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Haluan tuoda esille huoleni lasten ja nuorten terveydenhuollon ja nimenomaan psykiatristen palveluiden tilasta.

Muun muassa kouluterveydenhuollon kriisi sekä ennalta ehkäisevän terveysvalituksen puute ovat olleet olemassa jo vuosia, ja tilanne on pysynyt ennallaan. Nyt kun kuntien talous on ahtaalla, lasten ja nuorten terveydenhuolto on ollut se asia, josta on ollut helppo nipistää. Kouluterveydenhuollon resurssien pieneneminen näkyy suoraan lastensuojelun ja lastenpsykiatrian kustannuksien rajuna kasvuna. Lasten ja nuorten pahoinvointi on lisääntynyt hälyttävässä määrin. Lasten mielenterveyshäiriöt ovat yleisyydessään jo lähes kansantauti, ja oireet näkyvät entistä vaikeampina yhä nuoremmilla lapsilla, yhtenä joukkona tutkitusti voidaan nostaa esiin 13-vuotiaat tytöt.

Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, on eduskunnan vuosittain myöntämän erillisen määrärahan turvin vahvistettu merkittävällä tavalla lasten ja nuorten psykiatrisia palveluja. Vaikka hoitotilanne on viime vuosina parantunut, on palvelujen järjestämisessä edelleen isoja ongelmia. Lastenpsykiatrian hoitotakuu tuli voimaan vuonna 2001, mutta hoitojonossa on yhä noin kaksisataa kipeästi apua tarvitsevaa lasta. Pitkät jonot vaikeuttavat ongelmien hoitoa ja ovat esteenä tälle varhaiselle puuttumiselle. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmilla on kauaskantoisia inhimillisiä, yhteiskunnallisia ja taloudellisia seurauksia. Heidän pahoinvointiinsa ja ongelmiansa ennaltaehkäisyyn täytyy löytyä voimavaroja nyt tässä niukassa taloustilanteessa.

Hallitus sanoo lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn olevan tämän hallituskauden painopistealueena. Tässä yhteydessä tätä taustaa vasten on hämmästyttävää, miten lasten ja nuorten psykiatrilta osoitetuista korvamerkityistä rahoista on erikseen taisteltava joka vuosi. Ongelmat ovat isoja, ja on täysin järjenvastaista alistaa näin tärkeä asia epävarmaan tilanteeseen tulevan rahoituksen suhteen. Nyt olisi aika, arvoisa puhemies, panostaa riittävästi euroja ennaltaehkäisyyn, aikaiseen puuttumiseen ja jatkuvuuteen.

⁶⁴ **Tuomo Hänninen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala tulee olemaan keskeinen ala, kun ensi vuoden ja tulevien vuosien yhteiskunnan haasteita ratkotaan. Väestö on ikääntymässä, ja valitettavasti tutkimukset osoittavat tuloerojen kasvavan. Eriarvoisuus ponnisteluista ja köyhyyspaketeista huolimatta kasvaa.

Täällä on kattavasti käyty tämän budjetin myönteisiä asioita, perhepolitiikkaan liittyviä ratkaisuja on jo tällä vaalikaudella tehty ja köyhyyspaketti täydentää toimenpiteitä. Kotihoito ja omaishoito ovat myönteisiä vaihtoehtoja kuntien ja yksityisten järjestämien laitosmaisten lasten ja vanhusten palvelujen toteutuksessa. Toimeentulotuen asumistuen omavastuun poisto on aito parannus nykyiseen tilanteeseen. Kansaneläkkeen korotuksen osalta emme varmaankaan ole tyytyväisiä tällä kaudella tehtyyn yhteensä 12 euron korotukseen.

Pari itseäni askarruttavaa epäkohtaa haluan nostaa esille. Kuntien valtionosuuksien perusteiden osalta sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyvä syrjäisyysluku on keinotekoinen ja kuntia epäoikeudenmukaisesti kohteleva peruste. On vaikea ymmärtää sitä, miksi maakunnallisesta aluekeskuksesta tuntikaupalla kairaamattomasti syrjäisyysluku vain pienenee. Kuitenkin erikoissairaanhoidon palvelut on haettava sieltä keskuksesta ja kustannuksia luonnollisesti tulee, mutta valtionapu pienenee paikallisen asutuksen perusteella. Sama syrjäisyysluku on tulossa ongelma-ksi myös kuntaliitosten selvittelyssä ja päätöksissä tehtäessä. Esimerkiksi Posion, Taivalkosken ja Kuusamon mahdollisesti yhdistyessä kunnat menettäisivät syrjäisyysluvusta johtuen vuosittain 2,3 miljoonaa euroa valtionapuja. Tämä menetys käytännössä estää järkevät päätökset, niinpä mielestäni asetusta on pikaisesti muutettava.

Arvoisa puhemies! Päihde- ja raittiusasiain neuvottelukunnan puheenjohtajana haluan välittää neuvottelukunnan terveisiä tänne istuntoon. Päihde- ja raittiusasiain neuvottelukunta katsoo, että hallituksen tulee ryhtyä pikaisesti alkoholihaittoja vähentäviin toimiin, joiden valmistelusta se sopi iltakoulussa marraskuussa. Hallitus asetti alkoholipoliittisen ministerityöryhmän valmistelemaan toimenpide-ehdotukset helmikuun loppuun mennessä. Neuvottelukunta on jo aiemmin esittänyt useiden hallituksen käsiteltävänä olevien toimien toteuttamista, sitä, että alkoholin verotusta tulee nostaa hallitusti, alkoholijuomien mainontaa rajoittaa ja kuntien päihdepalvelujen rahoitusta lisätä.

Alkoholin aiheuttamat haitat uhkaavat jo vakavasti kansalaisten terveyttä, sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta. Ongelmien kärjistymiseen tulee vastata riittävän tehokkailla toimilla. Kunnat kantavat nyt raskasta vastuuta haittojen kasvusta. Alkoholiveron alennus on ollut tuhoisa

ainakin osalle päihdeongelmaisista. Lisääntynyt päihteiden käyttö ja siitä johtuvat haitat heijastuvat koko kuntien palvelujärjestelmään, ei vain päihdehuollon erityispalveluihin. Sosiaalibarometrissa 2005 päihdeongelmaiset todettiin kii-reellisesti uusien sosiaalisia tukitoimia tarvitse-vaksi ryhmäksi. Päihdepalvelujen työntekijät rap-portoivat asiakkaiden olevan entistä huonokun-toisempia. Valtion tulee osallistua myös talou-dellisesti tämän vastuun jakamiseen. Haittojen vähentäminen ei onnistu ilman lisäpanostusta ja toiminnan tehostamista, ja tuo tehostaminen vaa-tii mielestäni jo ensi vuonna 10 miljoonaa euroa lisää panostusta.

⁶⁵ **Jouko Laxell /kok:** Arvoisa puhemies! Rintamaveteraaneja on arvion mukaan vuoden 2006 lopussa vajaat 90 000, kun vuoden 2004 lopussa heitä oli vielä 100 000. Yhteiskunnan tulee tehdä kaikkensa, että jäljellä olevat harvat veteraanit saavat osakseen ansaitsemansa kohtelun. Olen sitä mieltä, ettei meillä ole oikeutta säästää vete-raaneihin kohdistuvissa hoito- ja kuntoutusme-noissa. Elämme vapaassa, kansanvaltaisessa maassa heidän ansiostaan. Sodasta selviytyneet ovat työllään rakentaneet hyvinvointivaltion pe-rustan. Veteraanien toimintakyvyn ylläpitämi-seksi joudutaan tekemään yhä enemmän. Sen pi-täisi merkitä jatkuvasti enenevää taloudellista pa-nostusta toimintakyvyn ylläpitämiseen.

Hallituksen vuonna 2004 hyväksymien vete-raanipoliittikan linjausten mukaan rintamavete-raanien säännönmukainen kuntoutus tarkoittaa sitä, että halukkaat pääsevät laitospalvelukseen vuosittain. Valtioneuvosto rajasi kuntoutusvu-orokausien määrän 13 vuorokaudesta enintään 10 vuorokauteen. Linjaus on tarpeeseen nähden väärä. Rintamaveteraanien kuntoutuksen tarve li-sääntyy jatkuvasti, mutta lisääntyvää tarvetta ei voi hoitaa kuntoutusvuorokausien määrää vähen-tämällä.

Yksi hallituksen vuonna 2004 julkistamien veteraanipoliittisten linjausten myönteisistä asi-oista oli rintamaveteraanien kuntoutusmäärära-han korottaminen kolmanneksella eli 12 miljoonalla eurolla vuonna 2005. Korotuksella ja avo-kuntoutuksen osuutta lisäämällä arvioitiin pääs-tävän tavoitteeseen eli turvaamaan kaikille kun-toutusta haluaville vuosittainen kuntoutus. Lisä-määrärahan tarpeen arveltiin vuonna 2006 olevan 7 miljoonaa ja vuonna 2007 vain 3—4

miljoonaa euroa. Kuntoutusmäärärahan pudotus 5,5 miljoonalla eurolla sisältyy hallituksen esi-tyksen mukaisesti valtiovarainvaliokunnan mie-tintöön vuoden 2006 talousarviosta. Se merkit-see noin 10—15 miljoonan aukkoa kuntoutusra-hoissa.

Veteraaniliiton mukaan kunnista on kantautu-nut viestejä varojen loppumisesta jo alkusyksys-tä. Kustannustason tuntuva nousun tiedetään senkin vaikeuttavan määrällisen tavoitteen saa-vuttamista. Kuntoutusmäärärahojen korottami-sen lisäksi tulisi toteuttaa veteraanien vuosittai-set terveys- ja kuntotarkastukset, joiden pohjalta heille laaditaan henkilökohtaiset kuntoutussuun-nitelmat. Samalla arvioitaisiin veteraanien koto-na selviytymistä. Veteraanikuntoutusta tulisi monipuolistaa siten, että osana laajentuvaa avo- ja laitospalvelusta veteraaneille voitaisiin antaa kotipalveluja tarpeen mukaan.

Arvoisa puhemies! Veteraanien kuntoutusetu-jen turvaamista varten tein lakialoitteen, jonka mukaan kuntoutusta voidaan antaa laitospel-tämyksenä vähintään 14 vuorokautta ja enintään 21 vuorokautta, päiväkotoutuksena vähintään 14 päivää ja muuna avokuntoutuksena enintään 24 käyntikertaa kalenterivuodessa. Aloitteen ideana oli, että kuntoutusvuorokausien määrä pitää sää-dellä lain eikä asetuksen avulla. Kuntoutusvu-orokausien määrän siirtäminen asetuksesta lakiin turvaa paremmin veteraanien edut, koska lain muutos edellyttää eduskunnan hyväksymisen. Valitettavasti sosiaali- ja terveysvaliokunta on jättänyt lakialoitteen tykkäänään käsittelemättä. Kansanedustajien lakialoitteiden huomiotta jät-täminen ei ole korrektia menettelyä.

Arvoisa puhemies! Veteraanien toimintaky-vyn tukemisessa on vaativin vaihe. Joka vuosi menetämme 8 000—10 000 veteraania. Siksi toi-mintakyvyn ylläpitämiseen tarvitaan lisärahoi-tusta ja paljon kuntoutusvuorokausia.

⁶⁶ **Paula Risikko /kok:** Arvoisa herra puhe-mies! Keskustelemme täällä ensi vuoden budje-tista ja sosiaali- ja terveysministeriön hallin-non-alasta. Tulen esittelemään omat vammaispoliitiikkaan liittyvät talousarvioaloitteeni.

Vammaispalvelujen kustannukset kasvavat tällä hetkellä noin 10 prosentin vuosivauhtia. Kustannusten kasvupainetta esiintyy erityisesti palveluasumisen ja tarvittavien tukipalvelujen järjestämisessä, mutta syntyy lisäksi myös suun-

nitellusta tulkki- ja avustajapalvelujen laajentamisesta. Kustannuskehitykseen vaikuttavat myös yleinen kustannustason nousu sekä henkilöstömenojen kasvu. Nykyinen rahoitusjärjestelmä jättää kustannusten nousun lähes yksinomaan kuntien maksettavaksi. Tämä on kuntatalouden kannalta kestävätilanne. Tästä syystä rahoitusjärjestelmää on syytä uudistaa kannustavampaan ja kansalaisten tasa-arvoista kohtelua tukevaan suuntaan. Palvelujen parantamiseksi valtion tulee luoda kunnille nykyistä paremmat taloudelliset edellytykset vastata lakisääteisiin tehtäviinsä. Se tarkoittaa paitsi valtionosuuksien kasvattamista myös valtionosuusjärjestelmän muutosta.

Vuoden 2006 alusta tulee voimaan valtionosuusuudistus, jossa yhtenä uutena määräytymisperusteena tulee olemaan kunnassa asuvien vammaisten lukumäärään perustuva kerroin. Kertoimen käyttöönotto on kannatettava uudistus, jonka avulla kuntakohtaiset erot kustannusten suhteen toivottavasti tasautuvat. Tietenkin tätä uudistusta tulee seurata, koska myöskin epäileviä kannanottoja tästä on tullut. Olen jättänyt talousarvioaloitteen, jossa ehdotan 500 000 euron lisäystä vammaispalvelujen tasapuolisen saatavuuden ja laadun kehittämiseksi. Tämä perustuu niihin moniin yhteydenottoihin, että vammaiset kokevat, että he eivät saa riittävästi palvelua.

Toinen talousarvioaloitteistani koskee apuvälinepalveluita ja niiden kehittämistä. Apuvälinepalveluiden tehokas järjestäminen on kuntien velvollisuus. Kun kunnat ja sairaanhoitopiirit sopivat yhteistyöstä, toimintalinjoista ja vastuujasta, voidaan apuvälinepalveluiden laatua nostaa ja kustannuksia vähentää. Apuvälinepalveluiden saatavuus viivytystä, maksutta ja koko maassa yhtäläisin perustein on varmistettava. Apuvälinepalveluiden tulee olla asiakaslähtöisiä, oikea-aikaisia ja ammattitaitoisia. Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut vuonna 2003 apuvälinepalvelujen laatusuosituksen, jonka noudattamista kunnissa ja sairaanhoitopiireissä on seurattava. Apuvälinepalvelut tulee sisällyttää osaksi vammaisen henkilön palvelusuunnitelmaa.

Apuvälineen käyttäjän kannalta on tärkeää, että hän saa nopeasti ja vaivattomasti tarvitsemansa apuvälineet ja niihin liittyvän palvelun, myös huollon ja korjauksen. Hänellä tulee olla oikeus saada tietoa apuvälineen valintaan liittyvistä vaihtoehtoista ja osallistua apuvälineen va-

lintaan. Häntä tulee myös informoida siitä, miten toimia tilanteissa, joissa hän ei ole tyytyväinen palveluun, esimerkiksi ohjaamalla häntä sosiaali- tai potilasasiamiehelle. Erityisesti aistivammainen, kuten näkövammaisten ja kuurojen, kohdalla kommunikaation ja tiedonsaannin turvaaminen edellyttää myös tiedon saattamista sellaiseen muotoon, että se on kaikkien saavutettavissa.

Apuvälineiden tarve ja käyttö kasvaa kotihoidon ja palveluasumisen lisääntymisen myötä. Myös apuvälineteknologian kehittyminen tuo uusia mahdollisuuksia vammaisten ja vammautuneiden elämään. Apuvälineiden sekä apuvälinepalveluiden käyttäjäystävällisyyteen ja nykyaikaisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Apuvälineiden tulee tukea käyttäjänsä itsenäistä suoriutumista, ja niiden tuotekehittelyyn tulee tapahtua yhdessä käyttäjän kanssa.

Kansallisessa terveyshankkeessahan on pyritty edistämään sitä, että apuvälinepalvelut olisivat mahdollisimman laadukkaita ja ne olisi saatavissa jokaisessa maanolkassa. Siitä huolimatta olen tehnyt talousarvioaloitteen, eli toivon 500 000 euron lisäystä vammaisten tarvitsemien apuvälinepalveluiden kehittämiseen.

Ja vielä yksi, arvoisa herra puhemies, määrärahan osoittaminen avustajakoirien koulutukseen. Näkövammaisten opaskoirien lisäksi Suomessa koulutetaan muun muassa vammaisille ja lyhytkasvuisille henkilöille tarkoitettuja avustajakoiria Raha-automaattiyhdistyksen tuen, kummitoiminnan ja avustusten turvin.

Avustajakoirien tarve on suuri. Niitä joudutaan odottamaan todella pitkään, sillä tällä hetkellä jonotus kestää vuosia. Koiria saadaan vuosittain nykyisillä resursseilla koulutettua vain pieni määrä. Uusien hakijoiden jonoa pidentää myös se, että niin sanotun eläkkeelle jäävän avustajakoiran haltija on yleensä etuoikeutettu saamaan uuden avustajakoiran.

Avustajakoira lisää avustettavansa elämänlaatua merkittävästi. Se auttaa elämään itsenäisesti ja antaa turvaa liikkumiseen. Käytännössä avustajakoira vähentää suuresti myös henkilökohtaisen avustajan palkkausmenoja, ja kaiken kaikkiaan tällä on sekä kansanterveydellinen että elämänlaatua nostava vaikutus, mutta myöskin kansantaloudellinen, eli niin sanotusti ihan suoranaisesti tämä aloite kyllä hintansa haukkuu, ja olenkin esittänyt 100 000:ta euroa avustajakoirien koulutukseen.

⁶⁷ **Terhi Peltokorpi /kesk:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväkenttä on varsin laaja. Yhtenä ministeriön tehtävänä on parantaa sukupuolten välistä tasa-arvoa. Ministeriön hallinnonalan ensi vuoden strategiaan tavoitteisiin kuuluu naisten ja miesten välisten palkkaerojen kaventaminen. Tavoite on erittäin tärkeä, onhan naisen euro vain 80 senttiä. Palkkatasa-arvon myötä paranevat myös perheiden todelliset mahdollisuudet tehdä aitoja valintoja työn ja perhe-elämän yhteensovittamisessa ja isän ja äidin erilaisten roolien toteuttamisessa perheen omaan elämäntilanteeseen ja arvoihin sopivalla tavalla. Mikäli miesten palkat ja naisten palkat olisivat saman suuruisia, ei esimerkiksi lasten kotihoitotilanteessa valinnan mahdollisuutta kavennettaisi siltä osin, kumpi vanhemmista jää kotiin. Myös isän kotiinjäätty olisi mahdollisempi, jos isän ja äidin palkkataso olisivat lähempänä toisiinsa.

Itselleni on jäänyt kuitenkin hieman epäselväksi, mitä konkreettisia toimia ministeriössä on ensi vuodelle suunnitteilla nimenomaan palkkatasa-arvon parantamiseksi. Varsin useinhan ministerit ovat vastanneet esimerkiksi kyselytunnilla tässä salissa, että palkkakysymykset eivät kuulu heille, vaan ne ovat työmarkkinaosapuolten välisiä kysymyksiä. Ministeriön pitäisi nyt kuitenkin päästä strategian kirjaamisesta sen toteuttamisen tasolle.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on kirjattu terveydenhuollon haasteita terveyden edistämiseen ja ennalta ehkäisevään toimintaan kohdistuvien lisätarpeiden näkökulmasta. Muutamat tässäkin salissa tehdyt päätökset ovat kuitenkin valitettavasti omalta osaltaan olleet pahentamassa kansanterveydellistä tilannetta.

Alkoholinkäyttö on lisääntynyt Suomessa vuosi vuodelta rajusti. Viimeisen vuoden aikana käyttö on lisääntynyt voimakkaasti alkoholin hinnan laskettua veroalennuksen myötä ja maahantuonnin vapautuessa. Keskikulutus asukasta kohti on jo nyt yli 10 litraa puhdasta alkoholia vuodessa. Muun muassa poliisitoimi onkin ollut erittäin huolissaan, kun lisääntynyt alkoholinkäyttö näkyy rattijuopumuskäryjen määrän lisääntymisenä ja valitettavasti erittäin selvästi monissa suomalaisissa kodeissa tänäänkin. Pahoinpitelyjen määrä on kasvanut, ja lastensuojellisiin tilanteisiin liittyy lähes poikkeuksetta vanhempien päihtymys.

Hallitus on aloittanut ohjelman päihdehaittojen ehkäisyn parantamiseksi, ja sosiaali- ja terveysministeriön ensi vuoden suunnitelmissa on lukuisia toimia asiassa. Ed. Hänninen äskens omassa puheenvuorossaan puhuikin näistä eri toimista ja luetteli niitä. En käy niitä nyt uudelleen luettelemaan, mutta mielestäni hallituksen olisi syytä kuitenkin ottaa käyttöön myös ministeri Hyssälän useampaan kertaan jo vaatima tärkeitä toimia puuttua ongelmien kasvuun ja tuoda eduskuntaan pikaisesti esitys alkoholiveron koroittamisesta.

Tällä viikolla eduskunnalle annetaan esitys ravintolatupakoinnin kieltämisestä. Vastaava kieltolaki on säädetty lailla jo useassa Euroopan maassa, ja tulokset ovat olleet positiivisia. Irlannissa terveysministeriö lanseerasi samaan aikaan uuden lain voimaan astumisen kanssa tupakoinnin lopettamista tukevat kampanjat ja tukitoimet ja käytti siten otollisen tilanteen hyväksi. Tupakoivien määrä onkin laskenut Irlannissa selvästi. Mielestäni sosiaali- ja terveysministeriön olisi syytä myös täällä meillä Suomessa käyttää tämä tilaisuus hyväksi ja pohtia kiireesti, mikäli sitä ei ole jo tehty, esimerkiksi Irlannin esimerkkiä ja tupakoinnin vähentämiseksi laatia toimenpiteet ja erilaiset kampanjat, tukitoimet, joilla saataisiin tässä tilanteessa motivoituvat ihmiset lopettamaan tupakointi. Tämä olisi kansanterveydellisesti erittäin merkittävä voitto.

Kansanterveyden edistämiseksi on tehtävä kaikki voitava. Terveystieteiden resurssien tarve kasvaa jatkuvasti, ja minkään muun kuin ennaltaehkäisyn avulla me emme voi saada aikaan selvää hoitotarpeen vähenemistä ja kustannussäästöjä. Toisaalta yhteistyön merkitystä eri hallintokuntien välillä ei myöskään vielä tunnu sadun puheiden tasolta käytännön toimintaan.

Yhtenä esimerkkinä nostan tässä ravitsemusterapian. Kunnissa neuvolat, hammashuolto ja ravitsemusterapia työskentelevät edistääkseen terveellistä ruokavaliota ja esimerkiksi vähentääkseen makean syöntiä. Olemme täälläkin salissa tänään kuulleet puheenvuoroja, joissa on oltu huolestuneita lihaviiden lasten määrän kasvusta, lasten lihavuudesta ja kakkostyyppin diabeteksen lisääntymisestä. Samaan aikaan, kun meillä tehdään tätä valistustyötä, kuitenkin kouluihin hankitaan oppilaskuntien varainkeruun nimissä makeisautomaatteja. Hyvä oppi valuu varsin helposti hiekkaan, kun houkutus tuodaan liian lähelle jokapäiväiseksi.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä puheenvuorossani puuttua myös siihen, että kokoomuslaiset erityisesti ovat täällä salissa moittineet hallitusta siitä, että lapsiperheiden tilanteeseen ei ole tuotu riittävästi helpotusta. Totean, että tämä hallitus on kuitenkin tältä osin, toisin kuin osa edeltäjistään, päässyt käytännön toimiin ja tehnyt positiivisia tekoja. Toivoisin, että kokoomuslaiset kuntien päätöksenteossa olisivat myös samoilla linjoilla kuin täällä eduskunnassa puheissaan.

Esimerkiksi nostan Vantaan. Vantaalla, jos kokoomus olisi meidän keskustan kanssa ollut samaa mieltä, kotihoidon tuen kuntalisää ei olisi leikattu. Vantaalla kokoomuksen politiikka oli kuitenkin toista. Tämä leikkaus tulee kuitenkin Vantaalle kalliiksi kotihoitoa huomattavasti kalliimman julkisen päivähoidon tarpeen tullessa kasvamaan.

⁶⁸ **Lasse Hautala /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan budjetti kasvaa ensi vuonna noin 12 prosenttia kuluvan vuoden budjetin tasosta. Tämä osoittaa sen, että talousarviossa painotetaan ensi vuonnakin ihmisten peruspalveluiden toteutusta.

Kuluvan vuoden talousarviota luonnehdittiin vuosi sitten oikeutetusti peruspalvelubudjetiksi. Tämän vuoden aikana olemme korottaneet lasten kotihoidon tukea, niin että se on tällä hetkellä lähes 300 euroa kuukaudessa. Samassa yhteydessä korotettiin yksityisen hoidon tukea, jonka myötä monille perheille on tullut paremmat mahdollisuudet yksilöllisempään ja tilanteeseen sopivampaan hoitomuotoon. Myös pienimmät päivärahat ovat korottuneet kuluvana vuotena. Korotusta on enimmillään tullut lähes 100 euroa kuukaudessa.

Tämän vuoden maaliskuussa kansaneläke korottui, ja ensi vuonna korotus toteutetaan toistamiseen. Näiden korotusten jälkeen nykyinen hallitus on korottanut kansaneläkettä 12 eurolla kuukaudessa. Tässä yhteydessä on syytä korostaa sitä, että nämäkin korotukset ovat vaatimattomia siihen tarpeeseen nähden, mitä eläkkeiden korotukselle olisi.

Tämän vuoden talousarvion käsittelyn yhteydessä valtiovarainministeri Heinäluoma antoi kuitenkin lupauksen siitä, että kuntien kalleusluokitus poistuu vuonna 2008. Kalleusluokituksen poistaminen tulee aikanaan korottamaan myös kansaneläkkeitä arvioiden mukaan noin 20 eurolla kuukaudessa. Toiveena toki olisi ollut se,

että kalleusluokituksen poisto olisi voitu toteuttaa aikaisemmin, mutta talouden kannalta siihen ei nyt ollut mahdollisuutta. Se olisi vaatinut noin 130 miljoonan euron määrärahan.

Arvoisa puhemies! Omaishoitajat tekevät tärkeää työtä yhteiskunnan mutta erityisesti hoidettavien ihmisten kannalta. Heidän työpanoksensa tulee yhteiskunnassa huomioida ja siihen tulee jatkossakin panostaa. Omaishoitajien turvaamiseksi hallitus lisää alimman omaishoidon tukea 67 euroa kuukaudessa. Vuodessa korotus on yhteensä runsas 800 euroa. Samalla omaishoitajien asema paranee saattohoitotilanteissa, jolloin omainen saa aina vähintään 600 euroa kuukaudessa, mikäli hän joutuu olemaan pois töistä saatessaan läheistään viimeiselle matkalle. Lisäksi Raha-automaattiyhdistys tukee omaishoitoa joka vuosi noin 8 miljoonalla eurolla.

Veteraanien jaksoittaisen laitoshuollon piiriin pääsevät myös 25 prosenttisen haitta-asteen omaavat ensi vuonna.

Kotitalousvähennyksen kaksinkertaistaminen, joka toteutetaan, koituu myös ikäihmisille hyötynä palvelun lisääntymisen ja valinnanvapauden mahdollistumisen kautta. Ensi vuonna se on jo 2 300 euroa ja tulee lisäämään myös haja-asutusalueidemme hoivayrittäjyyttä. Myös palvelusetelin käyttöönotto on toteutettu kotipalveluissa.

Ikäihmisten lisäksi lapsiperheet on tämän hallituksen myötä nostettu esille niille kuuluvaan asemaan. Lapsiperheille hallitus asetti jo viime vuonna oman lapsiasiainvaultuetun, joka on nyt aloittanut työnsä Jyväskylässä. Näin varmistuu myös heidän parempi huomioon ottamisensa kaikessa lainsäädäntötyössä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Lapsiperheistä noin 60 000:ta koskettaa asu- ja elämismenojen omavastuun poistaminen toimeentulotuen piirissä olevilta, ja tämä kohdistuu erityisesti monilapsisiin ja yksinhuoltajaperheisiin. Täten kaikkein vähävaraisimmat lapsiperheet huomioidaan. Kustannukset tästä valtiolle ovat vuositasolla noin 40 miljoonaa euroa.

Ensi vuoden budjettia voidaan oikeutetusti puhutella peruspalvelubudjettina, joka talouden tiukkuus huomioiden turvaa kansalaisille peruspalvelut.

⁶⁹ **Esko Ahonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallin-

nonalan eli pääluokan 33 kohdalla on käyty vilkasta keskustelua ja keskusteluun on nostettu eri osa-alueita, tärkeitä kysymyksiä ja asioita. Käsittelen tässä toisessa puheenvuorossani eläkeläisiä ja ikäihmisiä koskettavaa asiaa eli eläkeasiainvaltuutetun virkaa sekä maakunnallisia eläkeläisneuvottelukuntia.

Suomalaisten keski-ikä kasvaa ja eläkeläisten määrä lisääntyy suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Suomalaisista on 16 prosenttia täyttänyt 65 vuotta. Arvion mukaan vuonna 2010 heitä on 17 prosenttia ja vuonna 2030 jo 26 prosenttia. Kun tällä hetkellä 65 vuotta täyttäneitä on 773 000, on heitä kymmenen vuoden kuluttua jo 950 000 ja vuonna 2030 peräti 1,3 miljoonaa ja tuolloin heistä on yli 75-vuotiaita 690 000. Pohjanmaalla eli meillä päin edellä mainitut luvut ovat keskimäärin 3 prosenttia korkeampia.

Suomessa on tehty useita ikääntyneen väestönosan toiveisiin, tarpeisiin ja tulevaisuudennäkyymiin kohdistuvia tutkimuksia ja selvityksiä. Ennustettavissa oleva väestönkehitys edellyttää edelleen uusia toimenpiteitä. Kun ikääntyvät ihmiset ovat yhteiskunnan ja yksityisen sektorin tarjoamien palvelujen käyttäjiä, ei ole yhdentekevää, miten palvelutuotantoa kehitetään. Ikärakenteen muutokseen on suhtauduttava vakavasti sekä valtakunnan että maakunnan tasolla.

Herra puhemies! Tärkeää on ikääntyneen ihmisen erityistarpeiden huomioon ottaminen yhdyskuntasuunnittelussa. Tällä tavoin voidaan parantaa elämisen edellytyksiä merkittävästi. Suunnittelussa ikääntyneen ihmisen tarpeet on liian usein unohdettu tai ohitettu. Huonosti suunniteltu asuinympäristö on lisännyt turvattuutta ja johtanut ennenaikaiseen laitoshoittoon. Tämä taas on vastaavasti merkinnyt tarpeettomasti kasvaneita kustannuksia yhteiskunnalle.

Palkansaajilla on omat ammattijärjestöt, jotka pystyvät hoitamaan jäsenistönsä etujen valvontaa. Usein järjestöt kuitenkin unohtavat jäsenenä heidän jäädessään eläkkeelle. Eläke on työhistoriasta seuraava jatkopalkka. Suurelta osin eläkeläisten toimeentulo onkin eduskunnan ja hallituksen päätösten varassa.

Edellä oleviin näkökohtiin perustuen sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen on perustettava eläkeasiainvaltuutetun virka. Toimenkuvan mukaisesti valtuutettu seuraisi eläkeläisten määrän ja elinolosuhteiden kehitystä yhteistyössä niin ministeriön kuin valtakunnallisten eläkeläisjärjestöjen neuvottelukunnan Venkin kanssa. Val-

tuutettu voisi myös toimia Venkin sihteerinä sekä osallistua eläkeasioiden pitkän tähtäimen suunnitteluun yhdessä eläkeläisjärjestöjen kanssa.

Todettakoon tässä, että olen jättänyt kirjallisen kysymyksen kuluvan kuun 7. päivänä koskien eläkeasiainvaltuutetun viran perustamista. Tuossa kysymyksessä kysyn sitä, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta sosiaali- ja terveysministeriön alaisuuteen perustetaan eläkeasiainvaltuutetun virka. Odottelen suurella mielenkiinnolla ministerin vastausta.

Arvoisa herra puhemies! Vastaavasti maakuntaliittojen on asetettava ikääntyneen väestönosan asioihin keskittyvät maakunnalliset eläkeläisneuvottelukunnat. Ikääntyneiden ihmisten asioihin keskittyville neuvottelukunnille on maakunnissa suuri tarve ja tärkeä merkitys. Se ei ole kustannuskysymys verrattuna siihen hyötyyn, mikä neuvottelukuntien toiminnasta maakunnille tulee. Saadut kokemukset kunnallisista vanhusneuvostoista ikäihmisten ja kunnan välisenä yhteiselimenä ovat olleet myönteisiä. Samoin kokemukset muissa Pohjoismaissa sekä Saksassa valtakunnallisista ja läänin tason vanhusneuvostoista ovat olleet myös myönteisiä. Tanskassa ja Norjassa neuvostot ovat kaikilla tasoilla lakisääteisiä, vastaavasti Ruotsissa ja Saksassa ne ovat vapaaehtoisia. Asiaa kannattaa myös tutkia ja selvittää meillä Suomessakin.

70 Virpa Puisto /sd: Arvoisa puhemies! Pahoittelen aiemman puheenvuoroni ohimenoa ryhmämme kokouksen vuoksi.

Täällä on tänään tuotu esiin paljon myönteisiä asioita, jotka liittyvät ensi vuoden budjettiin ja joihin on helppo yhtyä, joskin joitakin asioita haluan tuoda esiin ja erityisesti lastensuojelun ja perhepolitiikan näkökulmasta — se häristä puhuu, joka niillä ajaa — ja ennen kaikkea perheiden toimeentulo ensimmäiseksi.

Me olemme lisänneet, kuten viimeksi kuulimme edellisessä puheenvuorossa, kotihoidon tukea ja lapsilisää tällä kaudella, mutta ne eivät kohdistu näihin köyhimpiin, Stakesin viimeisessä tutkimuksessa esiin tulleeisiin vähävaraisiin perheisiin. Toimeentulotuensaajaperheet eivät hyötäneet 10 euron lapsilisän korotuksesta, vaan se leikkautui toimeentulotuesta, joten heidän ostovoimansa ei yhtään noussut. Siitä asiasta aikaan tein oman lakiesityksen, jotta se olisi käsi-

teltty sosiaalivaliokunnassa ja huomioitu joku toimenpide, jolla myös köyhimpien perheiden tuloja olisi voinut korjata. Kotihoidon tuki on hyvä ratkaisu monelle perheellemä mutta ei ole ratkaisu yksinhuoltajille eikä vähävaraisille eikä työttömille. Yksinhuoltajan kohdalla ei ole sellaista kotihoidon tukea, että hän voisi jäädä yksinhuoltajana kotiin.

Myönteisenä asiana on kerrottu myös lapsiasiamiehen viran perustaminen, hyvä niin. Valitettavaa oli se, että vastoin kaikkia asiantuntijalausuntoja se hajasijoitettiin Jyväskylään, ehkä henkilökysymyksenä, ja vielä valitettavampaa on se, kun on tullut viestejä tällä hetkellä sieltä Jyväskylästä, että lapsiasiamiehen toimisto on selkeästi vielä suljetuin ovin eriytetty lääninhallituksen perheosaston toiminnasta, siis siitä osasta, jossa hajautettuna lapsiasiamies voisi olla vielä yhteistyössä niiden viranhaltijoiden kanssa, jotka käsittelevät samoja asioita. Toivon, että tästä menee edes vaikka sisäkäutta viesti, että kyllä yhteistyötä nyt pitää lisätä. Odotukset lapsiasiamiehen toimintaan valtion eri viranomaisten, asiantuntijatahojen, tutkijoiden, järjestöjen ja lainsäätäjän kesken olivat suuret. Mahdolltomuus ei ole tehdä sitä samaa Jyväskylästä käsin, mutta se vaatii uudenlaista ajattelutapaa ja suhtautumista kanssatyöntekijöihin.

Sitten lastensuojelun osalta se, että olen todella pahoillani siitä, että hallitusohjelma on pahasti jäljessä. Hallitusohjelmaan on selkeästi kirjoitettu myönteisiä asioita lapsiperheiden elinolojen parantamiseksi sekä selkeästi lastensuojelun kehittämishjelman toteuttaminen, jonka piti tapahtua aivan hallituskauden alussa, ja siitä saataavat eväät ja alkiot olisi käytetty sitten lastensuojelulain kehittämiseen, jonka olisi pitänyt olla viimeistään nyt käsittelyssä. Näin ei ole, ja on erittäin vakava kysymys, että tehtävät ovat jääneet jälkeen. On hyvin kyseenalaista, voimmeko edes saada enää hyvää lastensuojelulakia, koska kehittämishjelman on edelleen kesken. Työryhmästä ensimmäiset versiot ovat tulossa maaliskuussa 2006, ja virkamiehen mukaan ministeri ei osannut vastata tähän kysymykseen. Mutta virkamies soitti perään ja kertoi, että kai se sitten syksyllä on käsittelyssä, siis meidän kymmenen vuotta odottamamme uusi lastensuojelulaki, jota odottavat lastensuojeluviranomaiset, tuomioistuimet jne. Yhä problemaattisemman kentän ratkaiseminen jää sitten, jos se yleensä tulee käsitte-

lyyn, suurten budjettilakien alle syksyllä. Se on valitettavaa.

Samassa tilanteessa on vammaispalvelulaki, jota on odotettu vuodesta 95. Sekä kehitysvamma puoli että vammaispuoli ovat odottaneet ratkaisujaan. Meidän kaikki valtakunnalliset vammaisjärjestömme jättivät yhdessä kyselyn tänä syksynä peruspalveluministeri Hyssälälle vammaispalvelulain ja henkilökohtaisen avustajan tilanneratkaisusta. Sen kohdalla hän kertoi, että asiat ovat arvioitavana ja selvitettävänä. Se ei viittaa siihen, että olisimme saamassa myöskään vammaispalvelulakia. Se oli toinen merkittävä peruspalveluministeriön osa, jonka piti tulla tällä vaalikaudella.

Sen sijaan vastoin hallituksen henkeä on tuotu Lastensuojelun tasausrahoasto, joka vei viimeisen turvan niiltä lapsilta, jotka tarvitsevat avohuollon tukipalveluja. Olen todella pahoillani siitä, että samalla tavalla kuin tältä lapsilisäasialta sosiaalivaliokunta joko tietämättömyyttään tai vajalla tiedolla sulki silmänsä ja vei vain hallituksen esityksiä läpi, samoin tapahtui tämän tasausrahoaston osalta. Kuulemma keskustan vaateesta se on nyt viety läpi. Kuntaliitossa sen on valmistellut Timo Kietäväinen ja sitten STM:ssä keskustalainen virkamies, ja keskustan vaateesta se vietiin läpi. Näin on tämä kerrottu minulle. Valiokunnan puheenjohtaja voi kertoa, oliko tietämystä, tahtoa ja osaamista jonkun muun ratkaisun tekemiseen tilanteessa, jossa aiemmin kuvaamani lastensuojelun kehittämishjelman ja lastensuojelulaki puuttuvat ja muut ohjastukset, joita olisi pitänyt olla, kun tämä tehdään.

Nyt kuntien talouteen vedoten jätetään avohuollollistoimet tekemättä. Ei ole näyttöä, että vapautunut valtionosuus olisi kohdennettu lastensuojeluun, ja kunnat ilmoittivat, että ne eivät kannu vastuuta omien kuntarajojensa ulkopuolella olevista lapsista. Nyt on puhuttu kuntien talouden parantamiseksi uudesta veroratkaisusta, jolloin kunnat saisivat omat keräämänsä verot. Heti samat henkilöt nousivat ylös ja sanoivat, että juu juu, mutta meidän pitää antaa tasauksesta köyhille kunnille rahaa. Miksi turkulaiset olisivat kiinnostuneita näistä kunnista, kun nämä kunnat eivät olleet kiinnostuneita mahdollisesti heidän kunnastaan Turkuun muuttaneista lapsiperheistä? Joku raja, joku loogisuus pitää olla näissä puheissa ja toimissa ja vastuussa siitä, puhummeko me suomalaisista kansalaisista, palvelujen tarvit-

sijoista, lapsista vai kuntalaisista ja aina eri päivinä eri näkökulmasta.

Omaishoidon osalta: Täällä keuhuttiin omaishoitolaki, joka teoriassa on juuri niin kuin se täällä keuhuttiin. Valitettavasti se laki edellytti sen, että kaikki palvelusopimukset irtisanottiin nyt joulukuussa, koska tammikuun alusta laki on voimassa ja tulee uudet sopimukset. Monet kunnat ovat minimiksi tarkoitetun 300:n tulkinneet maksimiksi tai ainakin sen 600 euroa, joka oli saattohoidossa. Kysyin peruspalveluministeri Hyssälältä, miten tämä on ohjastettu. Hän sanoi, että kyllä me vuoden alussa ryhdymme laittamaan ohjauksia. Siis nyt ne on irtisanottu ja kunnat ovat toimineet näin, ei ole tullut lain mukaan yhtään ohjastusta. Ehkä olisi ollut syytä olla enemmän valvomassa, miten nämä lait menevät eteenpäin, ja vähemmän jakamassa tässä vaiheessa erilaista kahvia eri puolilla maakuntaa.

⁷¹ **Aulis Ranta-Muotio /kesk:** Arvoisa puhemies! Matti Vanhasen hallitus harjoittaa sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa. Tänä vuonna on huomioitu erityisesti lapsiperheet ja alimpia sairaus- ja äitiyspäivärahoja on korotettu. Ensi vuoden budjetissa kiinnitetään huomiota omaishoittoon. Molempina vuosina on myös huomioitu kansaneläkeläiset. Meillä sosiaalisesti suuri ongelma ovat tietysti liian pienet eläkkeet. Eläke-erot ovat paljon suuremmat kuin palkka-erot. Veteraani-ikäluokassa on paljon ihmisiä, jotka ovat pelkän kansaneläkkeen varassa. Kuitenkin tämä hallitus on pienin askelin kansaneläkettäkin saanut ylöspäin. Tästä köyhyyspaketista käytettiin merkittävä osa tähän valitettavasti vain 5 euron korotukseen, mutta korotukseen kuitenkin. Kuitenkin vuositasolla se merkitsee noin 40:tä miljoonaa euroa. Kun se tulee voimaan, niin tämä hallitus on kuitenkin 12 euroa per kuukaudessa kansaneläkettä korottanut. Sitten kun kalleusluokitus poistuu, niin siinä merkittävälle osalle kansaneläkeläisiä tulee 20 euron lisäkorotus.

Kuitenkin eläkeläisillekin on tärkeää, että sosiaali- ja terveystoimeen on yleensä panostettu niin, että terveyspalveluja on saatavissa hyvin ja on hoitotakuujärjestelmät. Meillä on kuitenkin paljon tehtävää. Itse olen sitä mieltä, että elintarvikkeiden arvonlisävero ei pidä haudata, vaan se on nyt sitten viimeistään ensi hallitusneuvotte- luissa sekin otettava vakavasti esille. Viime ker-

ralla se ei ollut mahdollista, kun työllisyysyistä satsattiin tuloveronalennuksiin.

⁷² **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Yleisön pettymyksenä, vaikka otinkin tämän koko valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaani, en aio sitä kokonaan tässä täydellisesti läpikäydä. (Ed. Puisto: Tämä on pääluokkakoh- tainen keskustelu!) — Mutta tätä pääluokkaa, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala, tästä, ed. Puisto, muutamia kohtia käsitellen.

Kun nyt tätä maailmaa katson, kuinka tämä si- sältö on olemassa, minkälainen tämä mietintö on ja miten tämän asioitten hoito on, niin tuleepa mieleen, kun katselen saliin, niin näen ed. Hänni- sen tuolta läheltä Kainuuta Kuusamosta ja tuleepa myöskin semmoinen asia mieleen, että täällä erinomaisen monessa talousarvioaloitteessa on esitetty muutoksia, korjauksia kuntien heikkoon rahatilanteeseen ja valtion velkaan näitten valti- onosuuksien hoitamiseksi ja korottamiseksi, niin että kaikissa kunnissa kuntalaiset saisivat oikeu- denmukaisen ja oikean palvelun, oikeat sosiaali- ja terveyspalvelut. Ed. Hännisestä vielä Kuusa- mo ei ole näitä köyhimpiä kuntia eikä kaikkein syrjimmässä, koska siellä on oma lentokenttä- kin. Mutta muistelen niin, että hiljan täällä viik- ko sitten, kun asiasta päätettiin sisältonä, niin Kuusamo taisi olla niitä suurimpia menettäjiä Suomessa. Tämän voisi todeta vielä näin jälkikä- teenkin, että se oli suuri vääryys näin etelästäkin katsottuna. Ei suurempaa vääryyttä voi olla eikä syntyä.

Mutta se, mitä tulee tähän sosiaali- ja terveys- ministeriön hallinnonalaan kaiken kaikkiaan, niin tämä on yksi niitä raskaimpia asioita, mitä kuntien rahoitettavana on olemassa, ja yksi niitä myöskin, missä tämä valtionosuuksien peräntu- lon seuraaminen on kaikkein jäykintä ja kaik- kein heikoimmin hoidettu. En väitä sitä, etteivät- kö kunnissa nämä asiat jotenkin olisi järjestyk- sessä, mutta eivät kuitenkaan niin järjestyksessä, että kansalaiset tuntisivat sellaista oikeudenmu- kaisuuden tunnetta, turvaa ja varmuutta, että heistä kaikissa olosuhteissa kannetaan huolta ja heidät loppuun saakka hoidetaan. Tämän päivän elämää on se, että ihmisen pitää olla luottavainen ja elää turvallisessa tunteessa siitä, että myöskin vanhuusiällä hänelle on tämä hoito kaikissa olo- suhteissa niin pitkälle turvattu, kuin se on suin- kin mahdollista.

Mutta yhteen erityiseen aiheeseen, missä aion tähän puuttua, myöskin samaan asiaan liittyy tämän suomalaisen yhteiskunnan kestävyys tulevaisuutta varten, tulevaisuuteen, missä työntekijöitä tarvitaan, jotka elättävät sen vanhenevan väestön, mitä tämänkin salin kuulijat tulevaisuudessa 20—30 vuoden kuluttua ovat olemassa, jotkut ehkä jopa vähän aikaisemminkin. Tarvitaan syntyvyyden kasvua ja tulevaisuudenuskoa. Siihen asiaan ei riitä se, että pannaan rahaa tälle asialle, vaan tarvitaan semmoista henkeä, sellaista henkeä, niin kuin ennen oli 50-luvulla, että syntyvä lapsi leivän tuo ja elämän perheessä laajentaa ja laventaa. Tällaista ajatusta pitäisi löytää ja nostaa enemmän pinnalle. Jos tietäisin, kuinka se nostetaan ja tehdään, sanoisin sen nyt tässä julki, mutta haastankin kaikki tätä asiaa tutkivat ja kuulevat miettimään sitä, mitkä voisivat ne ratkaisut olla olemassa, millä tämä tulisi parempaan järjestykseen.

Suomalaisen työn arvostus ja menestys maailmalla ei voi perustua siihen, että me laskemme sen varaan, että vierastyövoimaa tänne tuomalla tämä tulisi kuntoon ja hoitoon. Näin ei voi olla olemassa, vaan tämä kotimainen, omasta maasta kasvanut kansa on suomalaisten tulevaisuus, mihin meidän tulee turvata.

Mitä tulee tähän syntyvyyteen, se on yksi pieni osa vaan siitä olemassa. Olen tehnyt talousarvioaloitteen yksinäisten miesten, erityisesti poikamiesten, avioliittoaikomusten tukemisesta. En ole sitä nyt kuitenkaan halunnut tänne äänestykseen tuoda, koska arvelin, että se saattanee kuitenkin eduskunnan salissa saada suuren enemmistön ja hallitus tulee suuriin tunnontuskiin ja jopa pysyisikö sen jälkeen pystyssäkään. Mutta tulevaisuutta ajatellen jotain tällaista tarvittaisiin, tarvittaisiin semmoista tukea, missä kansa uskoisi, että kannattaa lähteä tämän hankkeen perään liikkeelle, ja erityisesti poikamiesten.

Kun eduskunnassa erään Kymenlaaksosta olevan kokoomuslaisen porvarikansanedustajan, jämerän vanhan asfalttiurakoitsijan, avustaja paheksu i tätä asiaa, kuinka olet tällaisen tehnyt, tämä ei ole tasa-arvoinen eikä oikein, kun ei siinä ole naisia otettu mitenkään huomioon, niin kerroin hänelle, että seuraava aloite, minkä tulen tekemään, on kaupunkilaistytöjen sopeuttaminen maaseutumaiseen elinpiiriin jne. Mutta se on sitten edessäpäin ja tulevaisuuden asia.

Mutta, herra puhemies, se, mikä tästä erityisesti nyt puuttuu, on edelleenkin nykyisellä halli-

tuksella hoitamatta, niin kuin aikaisemmillaakin, että kunniavelan maksu sotiemme veteraaneille heidän tekemästään työstä ei ole riittävässä mitassa täällä mukana. Niin kauan, kun täällä eduskunnan puheita on kuullut ja seurannut, on aina sanottu, että vapautuvien resurssien puitteissa tämä asia pannaan kuntoon ja hoitoon. Veteraaneja poistuu päivittäin valitettavasti tästä joukosta ja resursseja vapautuu, mutta vaan samassa suhteessa määrärahat pienenevät, jolloin mielestäni ne eivät ole ohjautuneet oikeaan paikkaan eikä oikealla lailla ole niitä resursseja täytetty siltä osin sinne, mistä niitä on vapautunut. Tässä on käynyt vaan niin, että valtiovarainministeriön ahne käsi ja sosiaali- ja terveysministeriön haluttomuus ovat johtaneet siihen, että moni veteraani viimeisinä aikoinaankin odottaa sitä kädenojennusta ja niin sanottuja kotipalveluja, ruokapalveluja, matkapalveluja ja vielä sitä pientä kuntoutustakin aivan toisella lailla, kuin täällä todistetaan, että nämä asiat ovat kunnossa. Ne eivät ole alkuunkaan vielä kunnossa, vaan ne pitäisi saada selvästi parempaan kuntoon ja järjestykseen, niin että kenenkään ei tarvitsisi sanoa, että hän ei ole niitä riittävästi saanut.

Ja kun näen, että ministeri on paikalla, niin haastanpa tässä erään toisenkin asian haasteellisesti esille — sen rakentajasukupolven, veteraanisukupolven, ne sotilaspojat ja ne kotirintaman naiset, jotka viime sotien aikana tämän työn tekivät ja sotien jälkeen jälleenrakensivat tämän maan, minkä jälkikasvua me lähes kaikki suurin piirtein olemme, heidän huomioimisensa niin, että heille jotain kättä pidempää voitaisiin myöskin erityisesti osoittaa. En tiedä, mihin se raja pitäisi vetää, mutta jotakin erityistä osoittaa. Tämä pitäisi saada parempaan järjestykseen ja sen osalta pitäisi ryhtyä myöskin jotakin toteuttamaan ja tekemään eikä vaan pelkästään puhumaan. Ja kun tiedän, että ed. Kekkonen tietävästi ottaa seuraavan vastauspuheenvuoron, taikka sitten sitä seuraavan, niin pelkkä puhekaan tässä ei auta, vaan selvästi tarvittaisiin tekoja ja neuvoja. Jos sanoisin tässä, niin kuin sanoin alkupuolellakin puheenvuoroa, että osaisin sanoa suoraan, kuinka se tehdään, niin sanoisin, mutta jotakin pitää tehdä. Heidän asemansa pitää erityisesti paremmin huomioida, nostaa, arvostaa ja antaa kättä pidempää.

Herra puhemies! Tämä näin lyhyesti. Syntyvässä keskustelussa annan sitten lisäohjeita.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Ilkka Kanerva.

Ed. Reijo Laitinen merkitään läsnä olevaksi.

⁷³ **Sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Seppo Lahtelan puheenvuoron perusteella haluan kyllä nyt korostaa, että juuri toteutetussa veteraanipaketissa yhdessä sovittiin, että veteraanietuisuuksia lisättiin tuossa paketissa 21 miljoonalla eurolla ja kuntoutusmäärärahoja nostettiin 12 miljoonalla eurolla eli vuonna 2005 taso on 47,8 miljoonaa plus siihen erityisryhmiin kuntoutus, 3 miljoonaa euroa.

Veteraanikuntoutuksessa asiat eivät tällä hetkellä ole kohdallaan siitä syystä, että väestö on ikääntynyt, ja nyt suuri haaste onkin nimenomaan kehittää veteraanikuntoutusta vastamaan tämän ikääntyvän väestön palvelutarpeita. Olen käynyt tästä veteraanijärjestöjen kanssa hyvässä yhteishengessä keskustelut, ja olimme täysin samaa mieltä siitä, että avopalveluiden suuntaan pitää kehittää tätä kuntoutusta. Se malli, jota on aiemmin harrastettu, että ollaan pitkäkestoisia kuntoutusjaksoja jossain laitoksessa, ei välttämättä enää kaikkien näitten ikääntyneitten kohdalla toimi.

Äärimmäisen tärkeää on, että kunnissa myös huolehditaan ja tehdään ja toimitaan oikein. Osittain on näitä rahoja palautunut (Puhemies koputtaa), mutta se on pieni osa, mikä sieltä on palautunut, ja nehan tulevat kuntoutukseen sitten takaisin. Mutta tässä kyllä toimitaan ja ihan hyvässä yhteishengessä.

Ed. Anne Huotari merkitään läsnä olevaksi.

⁷⁴ **Paula Risikko /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Haatainen otti hyvin tärkeän asian esille. Rintamaveteraaniasian neuvottelukunnassa juuri viime viikolla keskustelimme siitä, miten me voisimme järjestyksellään esimerkiksi Valtiokonttorin päätöksente-

koa ja miten ymmärretään kuntoutus ja avokuntoutus. Minä toivoisin, että te voisitte omalta osaltanne edistää sitä, että kunnat saisivat suhteellisen vapaasti käyttää niitä rahoja, koska eri veteraaneilla on hieman erilaisia tarpeita, ja se kuntoutuksen käsite toivottavasti olisi laaja. Se ei ihan niin laaja ole tällä hetkellä kuin sen pitäisi olla, ja minä toivoisin, että te terveydenhuollon ihmisenä edistäisitte tätä.

⁷⁵ **Paula Risikko /kok**: Arvoisa herra puhemies! Minullakin oli näistä rintamaveteraaniasian kuntoutusasioista tämä oma puheenvuoroni.

Valtioneuvoston linjauksessa veteraanipoliittiseksi vuosille 2004—2007 todetaan, että rintamaveteraanien itsenäisen selviytymisen tukemiseksi heidän kuntoutukseensa osoitetaan lisää voimavaroja, jotta kaikille kuntoutusta haluaville voidaan taata säännönmukainen vuosittainen kuntoutus. Vuoden 2004 tilinpäätöksen saldo oli 35 788 000 euroa, ja edellä selostetun linjauksen perusteella vuoden 2005 talousarviossa määrärahaa korotettiin 47 788 000 euroon. Kuluvan vuoden osalta uusimuotoinen veteraanikuntoutus on lähtenyt matkaan kangerrellen. Siitä huolimatta useissa kunnissa määrärahat ovat loppuneet kesken, vaikka linjauksen mukaiseen vuosittaiseen kuntoutukseen olisi vielä halukkaita ja kuntoutukseen oikeutettuja. Toisaalta joissakin kunnissa kuntoutus on tämän vuoden määrärahoilla vasta alussa.

Edellä kerrotun takia kuluvan vuoden kuntoutusmäärärahojen riittävydestä ei voi olla ihan täysin luotettavaa arviota. Vielä ei voida kuitenkaan myöskään ennakoida sitä, toteutuuko kuntoutettavien määrällinen tavoite, joka on 52 000 veteraania. Laitos- ja avokuntoutuksen hintojen nousu tulee myös osaltaan pienentämään kuntoutettavien määrää. Vuosien 2006—2007 kuntoutuksia ollaan parhaillaan kilpailuttamassa. Arvioiden mukaan hintojen kohoaminen jatkuu edelleen. Koko tälle vuodelle varattu kuntoutusmääräraha saattaa siis loppujen lopuksi osoittautua veteraanipoliittiseen linjaukseen nähden jopa liian pieneksi.

Vuoden 2006 talousarvioehdotuksessa hallitus esittää edellä kerrotuista tosiasiasta huolimatta veteraanikuntoutuksen määrärahaan peräti 5 500 000 euron leikkausta. Myös Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta, Sotainvalidien Veljesliitto ry, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Rinta-

maveteraaniliitto ry ja Rintamanaisten Liitto ry ovat omana painavana kantanaan esittäneet pitäväänsä ensiarvoisen tärkeänä, ettei veteraanikuntoutusrahoja edellä esitettyjen perusteluiden takia leikattaisi vuoden 2005 tasosta. Järjestöjen kanta on mielestäni täysin oikea, myös heidän perustelunsa ovat kiistämättömät. On aika korjata menneiden vuosikymmenten virheitä ja ainakin tältä osin huolehtia, että jäljellä olevat isänmaan pelastajat saavat oikeutta. Kyseessä on siis kunniavelan maksaminen. Veteraanisukupolvet eivät säästäneet itseään; säästäminen ei kuulu myöskään tähän asiaan.

Valtioneuvoston linjaus veteraanipolitiikaksi vuosille 2004—2007 on toteutettava tinkimättä ja varmasti. Tästä syystä olen tehnyt talousarvioaloitteen, jossa veteraanien kuntoutustoimintaan lisättäisiin rahaa ja säilytettäisiin määräraha vuoden 2005 tasolla. Tähän liittyi äskeinen puheenvuoroni siitä, että voitaisiin hyvin laajasti ymmärtää kuntoutus-käsitettä.

Toinen seikka, mihin olen myöskin kiinnittänyt huomiota, on sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoiminta. Valtiohan avustaa sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintaa erikseen vahvistettavien perusteiden mukaisesti. Kuntoutusjakson pituus vaihtelee kahdesta kolmeen viikkoon, ja kuntoutukseen arvioidaan pääsevän 1 420 henkilöä. Kuntoutuksen tarve on kuitenkin huomattavasti suurempi, ja kuntoutettavien piiriin kuuluvien henkilöiden ikääntymisen myötä myös kuntoutuksen vaatimukset ovat kasvaneet.

Määrärahan korottaminen 390 000 eurolla mahdollistaisi kuntoutukseen pääsevien määrän kasvun noin 200 henkilöllä, ja sekin olisi tähän tilanteeseen erinomaisen hyvä. Siitä syystä olen tehnyt talousarvioaloitteen, jossa esitin, että sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan lisätään rahaa.

⁷⁶ **Päivi Räsänen /kd:** Puhemies! Täällä on tänään varsinkin opposition puheenvuoroissa tehty monta hyvää ehdotusta, joilla vaikutettaisiin kansanterveyteen ja sosiaaliseen tasa-arvoon myönteisesti. Useimmat niistä toki lisäisivät jonkin verran valtion menoja, mitä hallitus voi käyttää perusteluna sille, että näitä epäkohtia ei korjata. Mutta hallitukselle on tarjottu myös toimenpidettä, joka ei maksaisi mitään, päinvastoin

toisi kassaan lisää rahaa, eli jos alkoholiveroa korotettaisiin 15 prosentilla, niin kun kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä omassa vaihtoehdossaan on ehdottanut, niin valtion tulot samalla karttuisivat noin 150 miljoonalla eurolla.

Ilmottelen sitä, miksi hallitus ei ole kuullut niitä hälytyskelloja, jotka kertovat päihdesairauksien ja lastensuojelutarpeen lisääntymisestä. Helsingin Sanomissa viime kuussa Kansanterveyslaitoksen alkoholitutkimusyksikön erikoistutkija Eriksson kirjoitti seuraavasti: "Hallituksen keväällä 2004 tekemä päätös alentaa alkoholiveroa oli virhe. Päätöksen tuloksena oli ehkä suurin yksittäisen tekijän vuodessa aiheuttama joukkokuolema sodan jälkeisenä aikana." Tiedämme myös, että puhutaanpa sitten lastensuojelukustannuksista tai päihdesairauksista, niin kuntien kontolleen se päihneiden lasku lankeaa. Kunnat maksavat 80 prosenttia alkoholin haitoista.

Toivoisin, että ministeri Haatainen, kun täällä on niin monessa puheenvuorossa pyydetty ja vedottu myös hallituspuolueen riveistä, että alkoholiveroa korotettaisiin pikaisesti, kommentoitte, mikä on teidän kantanne asiaan. Pyrittekö jouduttamaan alkoholiveron korotusta?

⁷⁷ **Valto Koski /sd:** Arvoisa herra puhemies! Totean aluksi, että sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan menot lisääntyvät vuonna 2006 yhteensä noin 12 prosenttia, mitä on pidettävä vähintäänkin tyydyttävänä lisäyksenä. Tämä merkitsee, että kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusprosentti nousee 32,99 prosentista 33,32 prosenttiin. Valtionosuuksiin esitetään lisäystä noin 330 miljoonaa euroa. Valtion talousarvion kautta rahoitetaan kaikista sosiaalimenosta noin kolmannes. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenosta on runsas viidennes, koska sosiaalimenoihin kuuluvia eriä rahoitetaan muidenkin pääluokkien kautta. Pääluokan suurimmat menoerät ovat siirtomenot kotitalouksille, kunnille ja kuntayhtymille.

Ministeriön strategiset tavoitteet on ryhmitelty seuraaviin kokonaisuuksiin: terveyden ja toimintakyvyn edistäminen, työelämän vetovoiman lisääminen, syrjäytymisen ehkäisy ja hoito, toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentulo, lapsiperheiden hyvinvointi ja sukupuolten välinen tasa-arvo. Edellä mainitut asiakokonaisuudet on kirjattu ministeriön toimialalla koko hallituskaudelle ulottuviksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiksi, jotka ovat yksilöity vuo-

den 2006 valtion tulo- ja menoarvion erillisiksi alakohdiksi. Sen osalta, mitä on tehty, en ryhdy laajemmin näitä päätöksiä kertaamaan, mikä johtuu siitä, että hyvät päätökset tulevat puhumaan puolestaan ja muusta asioiden kommentoinnista oppositio näyttää pitävän huolen.

Näiden tavoitteiden toteutumisen seuraamista pidän kuitenkin tärkeänä. Minkälaisia työkaluja ja menetelmiä tästä huolehtimiselle on sitten olemassa? Mistä eduskunta saa tietää, mitkä asiat etenevät ja mitkä odottavat toimenpiteitä? Saa-dakseen tietää, miten asiat ovat edenneet, sosiaali- ja terveysvaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota tällä vaalikaudella hallituksen esitysten seurantaan ja niiden vaikutusten arviointiin. Keinoina olemme käyttäneet muun muassa hallituksen toimenpidekertomusta ja erillisiä seurantaraportteja. Toimenpidekertomuksen yhteydessä olemme nostaneet esiin valiokunnan lausumia ja hallituksen niihin tekemiä toimenpiteitä. Mainitsen tässä yhteydessä hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2004. Sen käsittelyn yhteydessä valiokunta nosti esiin kolme keskeistä asiaa: ensimmäisenä sosiaalietuuksien tason, toiseksi hyvinvointipalvelut ja kolmanneksi alkoholi- ja päihdepolitiikan.

Sosiaalietuuksien tason osalta valiokunta jo vuonna 2003 kiinnitti huomiota työmarkkinatuen ja työttömyysturvan peruspäivärahan matalan tason aiheuttamaan toimeentulotukiin riippuvuuteen, enenevä osa pitkäaikaistyöttömistä kun joutuu sen takia säännönmukaisesti täydentämään toimeentuloturvaansa kunnallisesta toimeentulotuesta. Viimesijaiseksi ja tilapäiseksi tarkoitettua toimeentulotuesta on valiokunnan näkemyksen mukaan liian yleisesti muodostunut muiden järjestelmien vajeita, heikkoa toimivuutta ja liian alhaista tasoa paikkaava tukimuoto.

Työttömyysturvan tason korottaminen vähentäisi ratkaisevasti toimeentulotuesta riippuvuutta ja helpottaisi myös kuntien sosiaalitoimeen kasvannutta työtaakkaa. Tämä on jo ongelma sinänsä, jonka lisäksi toimeentulotuen varassa elävä kansalainen joutuu vielä odottamaan kohtuuttoman pitkään näitäkin ropoja. On otettava huomioon, että toimeentulotuen tarpeessa oleva on yleensä kiireellisen taloudellisen avun tarpeessa. Tuen matalan tason lisäksi valiokunta on nostanut esille kuntien sosiaalitoimen henkilöstöongelmat, jotka omalta osaltaan aiheuttavat muun muassa jatkuvasti pitkiä odotusaikoja, samoin kuin tuen myöntämiseen liittyvän sosiaalityön

heikentymistä. Asiantilasta on huolestunut myös eduskunnan oikeusasiamies, joka on antanut useita huomautuksia liian pitkistä odotusajoista kuntien sosiaalivirastoille.

Toinen kohta, johon sosiaali- ja terveysvaliokunta hallituksen toimenpidekertomuksen käsittelyn yhteydessä kiinnitti huomiota liittyy hyvinvointipalveluihin, niin kuin äsken totesin. Valiokunta toteaa, että vaikka eri selvitykset osoittavat ihmisten yleisen hyvinvoinnin viime vuosina lisääntyneen, kehityksen käänköpuolena on se, että pitkäaikaistyöttömien, mielenterveys-, päihde- ja huumeongelmaisten tilanne on huono. Lisäksi eri väestöryhmien väliset tuloerot ovat kasvaneet. Samanaikaisesti eri toimijat kokevat mahdollisuutensa erityisesti moniongelmaisten tukemiseen huonoiksi. Esimerkiksi sosiaalitoimella on heikot mahdollisuudet tukea sosiaalityön erityisessä tarpeessa olevia, vaikeista ja monimuotoisista sosiaalisista ongelmista kärsiviä kansalaisia. Tilanne on kestävämmän esimerkiksi lastensuojelun ja huono-osaisten ihmisten tilanteesta tarpeellisten perusteellisten tilannearvioiden ja suunnitelmien ja pitkäjänteisen toiminnan kannalta.

Muita tällaisia yhteiskunnassamme heikommien voivia ryhmiä, joiden hyvinvointia on mahdollista palvelutuottajan arvion mukaan turvata heikosti, ovat esimerkiksi asunnottomat, ylivelkaantuneet ja päihdeongelmista kärsivät henkilöt, joiden elämäntilanteessa on useita ongelmia. Lisäksi haluan mainita vankilasta vapautuvat vangit, jotka kuuluvat usein kaikkiin edellä mainittuihin ryhmiin. Myös pitkittyneesti työttömiä, työkyvyttömiä, omaishoitajia, lastensuojeluasiakkaita ja mielenterveysongelmaisten tukemismahdollisuudet ovat muuta väestöä heikommalla, vaikka näiden ryhmien avuntarve on suurin.

Kolmanneksi sosiaali- ja terveysvaliokunta on ilmaissut huolensa alkoholi- ja päihdepolitiikasta. Alkoholin kulutuksessa on todettu selvää kasvua viime vuosina. Väestön kymmenesosa juo lähes puolet kulutetusta alkoholista. Miesten alkoholin kulutus on kaksinkertaistunut ja naisten viisinkertaistunut runsaassa kolmessakymmenessä vuodessa. Huoli päihdeongelmien kasvusta ja vaikeutumisesta merkitsee sitä, että alkoholipolitiikan suuntaa olisi arvioitava uudelleen. Alkoholiverotuksen alentamisen painopiste väkeviä juomia suosivaksi on nostanut alkoholin kulutusta, kiistämätön tosiasia. Talouspoliittis-

ten ja sosiaalipoliittisten tavoitteiden keskinäisestä tasapainosta tuleekin jatkossa huolehtia. Päähdeongelmien kasvun kerrannaisvaikutuksiin lasten, muiden perheenjäsenten ja läheisten sekä työelämän kannalta on tarpeen varautua pikaisesti.

Edellä kuultu liittyy asioihin, joiden toteutus kaipaakin vielä käytännön toimenpiteitä. Toivottavasti hallitus ja eduskunta voivat näihin palata esimerkiksi valmistellessaan vuoden 2007 valtion tulo- ja menoarviota.

Mitä nyt käsittelyssä olevaan valtion tulo- ja menoarvioon muuten tulee, haluan esittää valio-kunnan puolesta kiitokset paitsi omalle sosiaali- ja terveysvaliokunnalleni, niin myöskin valtiovarainvaliokunnan jaostolle, joka omalta osaltaan on täydentänyt sosiaali- ja terveystoimen esityksiä.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä julkituoda käsitykseni terveyden edistämisen merkityksestä koko yhteiskunnan tulevan kehityksen näkökulmasta. Näyttää siltä, että siitä on alettu vihdoin tässäkin talossa puhua yhä enenevässä määrin, mutta käytännön toimenpiteet ovat kohdistuneet aivan toiseen suuntaan. Määrärahaa nimittäin vähennetään, kun sitä pitäisi nostaa, ja näin ollen monet hyvin pitkälle suunnitellut terveyden edistämisen toimenpiteet jäävät kuolleeksi kirjaimeksi. Täytyykin kysyä, onko tässä asiassa liian vähän ymmärrystä vai mistä tässä mahtaa oikein olla kysymys?

Mitä muuten tulee sosiaali- ja terveyssektoriin ja kunta- ja palvelurakennemuutostuotukseen, olen sitä mieltä, että varsin suurella huolella pitäisi tarkastella, miten kunta- ja palvelurakennemuutoksen yhteydessä nimenomaan sosiaali- ja terveyspalvelujen rakenteet pitäisi laittaa. Olen usein lainannut erästä tuttavani lausuntoa. Häneltä kysyttiin, mistä asiasta hän on yhteiskunnan kannalta eniten huolissaan. Vastaus kuului: näköalattomuudesta ja siitä, että tästä näköalattomuudesta ei kukaan näytä yhteiskunnassa olevan huolissaan. Lisäyksenä hän totesi, että näyttää siltä, että detaljeja hallitaan tässä maassa paremmin kuin useissa muissa maissa, mutta kokonaisuuksia näyttää olevan vaikea hallita. Tämän johdosta totean, että arvio on mielestäni aika oikea. Kokonaisuuden hallinnassa on paljon puutteita. Siksi tarvittaisiin yhä lisääntyvässä

määrin ministeriöiden välistä yhteistyötä ja asioiden koordinoitua.

Toinen varapuhemies: Samalla kun annan seuraavan puheenvuoron ed. Vielmalle, totean, että tarkoitus on, että seuraava pääluokka esitellään kello 17.

Edustajat Timo Kalli, Timo Soini ja Reijo Kallio merkitään läsnä oleviksi.

⁷⁸ **Ahti Vielma /kok:** Arvoisa puhemies! Ed. Valto Koski kantoi aivan oikein huolta kunta- ja palvelurakennemuutostuotuksesta. Tänä aamuna viimeksi hallintovaliokunnan kokouksessa toimitusjohtaja Parjanne oli huolissaan samasta asiasta ja hän totesi meille, että toivon mukaan tämä kehitys ei lässähdy ensi keväänä, kun tulee puitelaki, ja kaikki tämä työ, mitä on tehty, valu hukkaan. Minusta se on poliittinen kysymys, miten sosialidemokraatit ja keskusta saavat kunnan päätöksiä aikaan, että kunta- ja palvelurakennemuutos edistyy. Pahaa pelkään, että kun nurmi viheriöi, on puitelaki todella lässähtänyt tämän vuoden keskustelujen jälkeen ympäröyöreäksi puitelaiksi, josta käytännön tuloksia saamme varsin vähän. Tätä pelkään pahoin.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystoimi on erittäin tärkeä sektori myös hyvinvointivaltiossa, voisi ehkä sanoa, että nimenomaan hyvinvointivaltiossa. Kaikilla ei aina voi mennä hyvin, ja sen vuoksi on tärkeää, että järjestelmä huolehtii myös niistä, joilla ei mene hyvin; me puhumme vähäosaisista ihmisistä. Voimme keskimääräisesti ottaen kyllä todeta, että maamme on monessa suhteessa hoitanut tehtävänsä tältä osin hyvin. Sodanjälkeinen kehitys on ollut Euroopan mitassakin katsottuna suuri ihme, miten Suomi on nostettu jaloilleen, jälleenrakennettu Lappi, asutettu karjalaiset, maksettu sotakorvaukset jne. ja kuitenkin samaan aikaan on kehitetty myöskin sosiaaliturvaa. Se on myönnettävä. Paljon on kuitenkin vielä korjattavaa. Edelleenkin meillä oleva suurtyöttömyys johtaa korkeisiin sosiaalimenoihin ja pieniin verotuloihin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yhteiskunnan pyörät pyörivät väärin päin, ja se näkyy tässä

meidän ensi vuoden budjetissamme, keltaisessa kirjassa.

Kulunut sanonta on, että hyvä elinkeinopoliitiikka on parasta sosiaalipoliitiikkaa. Tämä sanonta on ihan käyttökelpoinen tänäkin päivänä. Hallituksen tavoitehan on — tekisi mieli sanoa oli — 100 000 uuden työpaikan luominen tähän maahan, mutta tämän päivän tilanne valitettavasti näyttää siltä, että tuohon tavoitteeseen ei päästä ja työttömyys jatkuu korkealla tasolla myöskin lähivuosien aikana. Tilanne synnyttää sosiaalisia ongelmia, ja niiden korjaamiseen eivät sitten tulot riitä. Tämähän on tämä keskeinen ongelma kaiken kaikkiaan maassamme, ja tämän hallituksen heikko-otteisilla konsteilla tämä tilanne ei tule paranemaan. Hallituksen budjettihan on hyvin väritön budjetti, virkamiesmäinen budjetti, jossa on väistetty suuret ja vaikeat asiat, ja tulos tulee olemaan sitten sen mukainen myöskin sosiaali- ja terveystalouden osalta.

Arvoisa puhemies! Minä haluan puuttua lopuksi eläkeläisten kohteluun tässä budjetissa. Vuosi sitten kokoomus teki jo ehdotuksen, että hallituksen piti antaa keuhkolla 2005 ehdotus siitä, miten eläkeläisten tulotaso, toimeentulo, voidaan jatkossa turvata. Mutta, kuten muistamme, vuosi sitten tämä äänestettiin tässä salissa nurin. Viime viikolla kysyin tässä salissa tämän pöytäkirjan perään, ja ministeri Heinäluoma kehotti meitä tekemään asiasta ehdotuksen, hän puhui jopa aloitteesta, ja vastasi minun henkilökohtaiseen puheenvuorooni. Minä henkilökohtaisesti tiedän tuolta kuntapuolelta 30 vuoden ajalta, että paras tapa tuhota hyvä asia on tehdä siitä aloite. Kun olen katsellut eduskunnan työtä ja näitä meidän budjettialoitteitamme ynnä muita, niin vastaava toteamus pätee kyllä valitettavasti myöskin täällä eduskunnassa. Paras tapa tuhota joku asia on tehdä aloite. Toisin sanoen jos hallituksessa istuvat puolueet, siellä olevat henkilöt, näkevät, että oppositiosta tulee hyvä ehdotus, sitä ei voi hyväksyä senkään vuoksi, että se olisi hallitukselle menetys, tappion tunnustaminen.

Toinen sanonta on, että paras tapa hoitaa jokin asia on istuttaa idea oikeaan maaperään. Minä toivon, että kun tänä päivänä on täällä eduskunnassa käytetty hyviä puheenvuoroja sosiaali- ja terveystaloudelta, niin pelkästään nämä puheenvuorot jo herättävät hallituspuolueet miettimään, mitä olisi tehtävissä eläkeläisten osalta jatkossa. Ei tarvitse kuin kymmenen minuuttia olla tuolla kadulla, tehdä työtä ihmisten keskellä, niin suu-

rin osa kielteisistä reaktioista ja puheenvuoroista on eläkeläisten puheenvuoroja. Ihan suorastaan on hävettänyt seisoa siellä ja kuunnella kannanottoja 5 euron kansaneläkkeen korotuksesta. Tältä puhujakorokkeelta olen jo kahteen otteeseen aikaisemmin todennut, että minua hävettää olla kansanedustaja, kun meille tehdään esityksiä kansaneläkkeitten 5 euron korotuksesta. (Ed. Vihriälä: Ei kansanedustaja ole tehnyt 5 euron korotusta!)

Mutta tästäkin huolimatta me näemme sitten hallituspuolueitten tahdon vielä huomenna tässä salissa, ja minä toivon, että sitä kansa seuraa, kun kokoomus tekee ponsiehdotuksen, että eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää pikaisesti, miten eläkeläisten ostovoiman kehitys ja toimeentulo voidaan jatkossa turvata, ja tuo tarvittavat esitykset eduskunnan käsittelyyn keuhkustuntokaudella 2006. Tämä on terveisenä niin ministeri Heinäluomalle kuin kaikille muillekin. Hallituksen tehtävä on tehdä esityksiä eikä yksittäisten kansanedustajien aloitteitten kautta pyrkiä vaikeita asioita korjaamaan. Huominen äänestys, jonka me tulemme näkemään, kertoo nyt sitten sen linjan, onko hallitus tosiasiasa valmis toimimaan eläkeläisten puolesta vai ei. Pahaa pelkään, että vastaus tulee olemaan ei, ja minä toivon, että sen jälkeen myöskin puheet tuolla maakunnissa, kentällä, vastaisivat tekoja tässä salissa.

⁷⁹ **Raimo Vistbacka /ps:** Arvoisa herra puhemies! Kun on muutaman tunnin kuunnellut suurimman osan työhuoneessa, näitä puheita käsiteltävänä olevasta pääluokasta ja kun on kuunnellut hallituspuolueitten edustajien puheenvuoroja, on voinut saada sen käsityksen, että kaikki on tässä maassa erittäin hyvin. Valiokunnan puheenjohtajakin hyvin pitkälle kehui, kuinka paljon rahaa tulee.

Haluan vaan ottaa esille sen, että Stakesin uusi selvitys tuli juuri äsken uutisissa ja siinä todettiin, että sosiaalimenot Suomessa, jossa me yrittämme puhua pohjoismaisesta hyvinvointivaltioista, ovat alle EU:n keskiarvon eli ovat Suomessa 27 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun keskimääräinen EU-prosentti on 28. Me tiedämme, että myöskin Stakesin hiljakkoin tekemän selvityksen mukaan Suomessa on tällä hetkellä jo yli 100 000 suomalaista lasta köyhyysrajan alapuolella. Minun mielestäni se on aika suuri häpeä jo suomalaiselle, pohjoismaiselle niin sa-

notulle hyvinvointiyhteiskunnalle. Lisäksi selvitksen mukaan yksinhuoltajaperheissä tulotaso on pudonnut jopa lamaa edeltävälle tasolle.

Kun täällä aikaisemmin puheenvuoroissa todettiin erityisesti veteraanisukupolven osalta, että siellä on lähes 90 000 henkilöä, jotka elävät lähes yksinomaan kansaneläkkeen varassa, niin silloin kun puhutaan hyvinvointivaltiosta ja meillä on tällaiset luvut, minun mielestäni se on häpeäksi meille kaikille, jotka olemme tekemässä näitä päätöksiä. Täällä on veteraaneista puhuttu hyvinkin paljon, ja kun hallitus esittää budjetissa 5,5 miljoonan euron vähennystä veteraaneilta, niin vaikka otettaisiin huomioon veteraanien poistuma, siitä huolimatta tämä vähennys on liian suuri.

Lisäksi minun mielestäni meidän pitäisi pysyä mahdollistamaan se, että jokainen sotiemme veteraani, ja myöskin kotirintamanaiset, pääsisi vihdoinkin jokavuotiseen kuntoutukseen. Näitä lupauksia on tuolla maakunnissa annettu jo vuosikausia, ja kun itsekkin täällä yli 18 vuotta olen ollut, koko ajan on puhuttu näistä samoista asioista, mutta todellisuudessa kunnan parannusta heidän kohdallaan ei ole tullut. Kohta näitä parannuksia on turha tehdä, koska poistuma on niin suuri.

Arvoisa puhemies! Olen useamman kerran täällä puhunut nimenomaan sotainvalidien kohdalla tästä kuuluisasta työkyvyttömyysprosentista. Silloin kun puhutaan keski-ikästään 84 tai 85 vuotta olevista henkilöistä, minun ajatusmaailmaani tällainen sana nimenomaan lakitekstissä ei kyllä oikein istu. (Ed. Akaan-Penttilä: Ei ollenkaan!) Olisin, arvoisa puhemies, toivonut, että sosiaali- ja terveysvaliokunta, kun käsitteli tätä hallituksen lakiesitystä, jossa kyseinen pykälä oli auki, olisi voinut edes sen verran korjata sitä hallituksen esitystä, mutta ilmeisesti tilanne on niin, että miltään osin siihen ei oikein paljon saa puuttua. (Välihuuto) — Mietinnössä puhuttiin; kyllä me kaikki tiedämme, mitä se merkitsee. Ed. Akaan-Penttilällä oli vielä aloite, jossa oli, mikäli muistan oikein, että kahden vuoden siirtymäajan kuluessa. (Ed. Akaan-Penttilä: Ponsi koko eduskunnalle!) — Kyllä. — Kyllähän me, ed. Koski, tiedämme, millä tavoin korjaukset tehdään, niin että se tuntuu, eli muutetaan hallituksen esitystä valiokunnassa, ja tämän sanan poisto ei edes olisi merkinnyt valtiollalle yhtään lisää rahanmenoa.

Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä omaishoitajärjestelmästä ja uudesta laista, joka tulee ensi vuoden alusta voimaan. Laki sinällään varmasti on hyvä, muttei se tapa, jolla kunnat sitä toteuttavat, ja kun on seurannut ja kuunnellut eri kuntien valtuustojen päätöksiä ja sitä keskustelua, mikä siellä on käyty, näyttää valitettavasti siltä, että omaishoitosopimuksia ei tulla tekemään enää edes sillä tavoin kuin aikaisemmin on ollut. Ja millä tavoin sitten on tulkittavissa tämä 300 euroa, joka tässä uudessa laissa on mainittu? Mutta minun käsitykseni on se, että vanhat sopimukset on nyt sanottu irti.

En toki ole asiantuntija tällä puolella, mutta siltä osin olen huolestunut siitä, että niin kauan kuin meillä ei ole subjektiivista oikeutta tältä osin samoin kuin määrätyiltä vammaispalveluosilta — osassahan on subjektiivinen oikeus — silloin eri kunnissa on erilainen kohtelu. Ja aamulla, kun ajelin lentokentälle, ainakin Pohjanmaan radiossa oltiin huolestuneita, nimenomaan omaishoidon edunvalvontajärjestö, mikäli ymmärsin oikein, tästä eriarvoisuudesta, joka tulee vallitsemaan Pohjanmaallakin eri kunnissa. Eli se riippuu siitä, miten rahoja on ja minkälaisen linjan asianomaiset virkamiehet ottavat sitten, kun näitä asioita harkitsevat.

Arvoisa puhemies! Olen tehnyt muutamia aloitteita. Mielestäni ne ovat hyviä ja kannatettavia, ja rahaa varmasti riittäisi näille noin 90 000:lle lähes pelkän kansaneläkkeen varassa olevalle, vaikka sinne pikkasen, muutaman kymmenen euroa. (Ed. Vihriälä: Mistä rahat otetaan?) — Vaikka omaisuusverosta, ed. Vihriälä.

⁸⁰ **Sari Sarkomaa /kok:** Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Valto Koski tiivistä hyvin täällä käydyin keskustelun, sen keskustelun, mitä hallituspuolueet ovat yrittäneet käydä tästä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta: esitellään detaljeja, pieniä yksityiskohtia, joihin on tullut sinänsä hyviä parannuksia, mutta sitten ei ole nähty sitä kokonaisuutta, sitä kokonaisuutta, jota taas kokoomus pääoppositiopoalueena on yrittänyt hahmottaa. Ei kuntia auta se, ei kuntia pelasta eikä meidän palveluitamme pelasta se, että tulee pieniä virtoja, pieniä korotuksia, jos viivan alla tilanne on negatiivinen. Kuntien tilanne on tällä hetkellä heikompi kuin koskaan. 140 kuntaa nostaa veroäyriä, alijäämät syvenevät, kunnat velkaantuvat ja leikkaavat aivan välttämättömistä

peruspalveluista. Kuvaavaa on, että opettajia lomautetaan ja meidän lastemme perusoikeudet ovat vaarassa ja samalla koko maamme tulevaisuus. Onnittelten puheenjohtaja Koskea siitä, että hän osui aivan oikeaan.

Valitettavaa on, että täällä ei ole peruspalveluministeriä tai valtiovarainministeriä vastaamassa siihen, mistä johtuu se, mihin analyysiin perustuu se, että näin vaikeassa tilanteessa, jossa todella kunnat ovat syvässä kriisissä, pakkolainaa ei makseta takaisin. Se, että hoitotakuusta leikataan 25 miljoonaa euroa, on aivan käsittämätöntä laskuoppia. Valiokunnissa tämä kyllä asian tuntijoiden kuulemisessa tuli selväksi, että näin ei pitäisi tehdä, ja uskon, että valtaosa tästä salista on sitä mieltä. Ikävää oli, että ei ollut rohkeutta tehdä niitä korjauksia.

Otan kiitokset vastaan sosiaali- ja työjaostolle. Puheenjohtaja Perho ei ole paikalla, mutta toimin itse siellä varapuheenjohtajana. Mielestäni hyvässä yhteistyössä saimme tiettyjä asioita korjattua tähän budjettiin, mutta keskeiseen asiaan, kuntatalouden tasapainottamiseen, emme saaneet vielä ratkaisua. Mutta kokoomuksella on siihen hyvät ehdotukset, ja tulemme niitä äänestytämme huomissa äänestyksessä, ja toivon, että saamme niihin tukea.

Puheenjohtaja Koski nosti myöskin erinomaisesti esille sen ikävän asian, joka näkyy monessa asiassa hallituksen politiikassa, että ennaltaehkäisystä säästetään. En tarkoita pelkästään hallituksen esittämiä voimavaroja, vaan myöskin sitä politiikkaa, mitä hallitus on tehnyt ja mikä on ajanut kunnat säästämään ennaltaehkäisystä. Tämä näkyy terveysbarometrissä ja hyvin monissa asiantuntijoiden puheenvuoroissa. Me olemme aika vaikeassa tilanteessa, kun kunnat yrittävät toteuttaa kynsin ja hampain hoitotakuun, säästävät kouluterveydenhuollosta, neuvolasta, monesta muusta ennalta ehkäisevästä toimesta. Me tiedämme, mihin tämä johtaa. Pitkällä tähtäimellä väestön hyvinvointi vähenee, terveydentila heikkenee ja myöskin sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset vain kasvavat, ja nyt olisi korkea aika paikata tämä virhe. Näyttää siltä, että tähän budjettiin emme saa muutoksia, mutta toivottavasti hallitus ottaa vinkistä vaarin sitten ensi vuoden budjettiin.

Huolestuttavasti tämä näkyy esimerkiksi lastensuojelun suurten kustannusten tasausjärjestelmässä. Täällä on erinomaisesti sosialidemokratien Virpa Puisto tehnyt vastaväittämäksi laki-

aloitteen, jonka valtaosa kokoomuksen kansanedustajista on allekirjoittanut. Olemme hyvin huolissamme siitä, että esimerkiksi lastensuojeluun jaetaan voimavaroja vain huostaanottojen perusteella eikä oteta avopalveluita, ennakoivia toimenpiteitä, huomioon. Tässä tilanteessa tämä on ihan katastrofaalinen yhtälö. Ihmettelen kyllä sitä piittaamattomuutta, mitä osoitetaan kaikkein vaikeimmassa tilanteessa olevia lapsia kohtaan.

Toinen asia on lastenpsykiatrian voimavarat. Ihan selvä on, että ennaltaehkäisyyn, perheiden tilanteeseen, neuvoloihin, perheneuvoloihin, kouluterveydenhuoltoon, pitäisi laittaa rahaa, niin kuin sanoin, mutta kyllä hoitoa tarvitsevat nämä lapset, jotka jonottavat hyvin vaikeissa olosuhteissa. 200 lasta, arvoisa herra puhemies, jonottaa lastenpsykiatriseen hoitoon. Sen takia eduskunta teki hoitotakuun etuajassa 2000-luvun alussa jo näille lastenpsykiatrisille potilaille, ja hoitotakuu ei ole toteutunut. Sen takia eduskunta on joka vuosi sen erillismäärärahan täällä taistellut. Taas tänä vuonna se puuttui hallituksen esityksestä. Sosiaali- ja työjaostossa kovasti teimme töitä sen eteen, ja onneksi hallitus pääsi sopuun, että tähän saatiin voimavarat. Mutta ihmettelen kyllä, miksi hallitus ei sitä esittänyt. Ministerit eivät ole paikalla. Se on ymmärrettävää, ja täällä ministeri Haatainen hyvin on istunutkin, mutta tähän hän ei ole vastannut eikä Hyssäläkään, mitä vastataan niiden 200 lapsen vanhemmille ja niille 200 lapselle puhumattakaan monesta muusta lapsesta, jotka jonottavat perheneuvoloihin, joissa jonotusajat ovat kasvaneet. Toivon todella, että tämän keskustelun perusteella seuraavaa budjettia kun käsitellään, nämä voimavarat olisivat tässä kunnossa ja hallituksen esityksessä.

Aivan lopuksi, arvoisa herra puhemies, haluan yhden yksityiskohdan nostaa eli adoptioperheet. Vuosi vuodelta yhä useampi perhe adoptoi lapsen, ja heidän asemansa on täysin eriarvoinen suhteessa perheisiin, joissa on biologisia lapsia. Vanhempainvapaa on nimittäin adoptioperheillä lyhyempi kuin biologisilla perheillä. Toivoisin, että tämä epäkohta korjattaisiin. Hallituksella oli tästä eräs työryhmä. Olen tästä tehnyt talousarvioaloitteen, niin kuin moni muukin useana vuotena, ja toivon, että tämä asia sitten, kun uutta budjettia ryhdytään valmistelemaan, siinä olisi. Tässä ei ole kysymys isosta taloudellisesta määrärahalisäyksestä, vaan tasa-arvoisuudesta. Kyl-

lä adoptiolapsi on lapsi siinä missä muutkin lapset.

⁸¹ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa puhe-mies! Tulin tänne uudestaan puhumaan sen takia, että tästä ikääntymisestä vielä muutaman sanan sanoisin ja ennen kaikkea siihen suhtautumisesta.

Nimittäin vuodesta 1945 lähtien Suomessa kansa on ikääntynyt suurin piirtein niin, että keski-ikä on noussut yhdellä kuukaudella per vuosi. Siis tämä ei ole uusi ilmiö. Nyt ensimmäistä kertaa meillä on 60-vuotiaita enemmän kuin 20-vuotiaita. Kun nyt tällä hetkellä olemme neljänneksi nuorin EU-valtio, niin me olemme kolmanneksi vanhin vuonna 2030. Näitä demografisia tietoja muitakin on aika paljon kerrottu. Hallitus tietää nämä varsin hyvin. Kun vuonna 2025 korkein huoltosuhde on Suomessa EU-maista, niin kyllä toivoisi, että jo tässä budjetissa olisi ollut ihan selkeästi toisenlainen ote näihin asioihin tai edes asenne tässä salissa tänään.

Eläkeläisistä tuntuu, ettei oikein heidän ostovoimakehityksestään välitetä mitään. Pelkästään eläkkeiden tasohan on pudonnut 20 vuodessa noin 15 prosenttia. Onko se osin jopa meillä eläkelainsäädännön vastainen? Ainakin eläkelainsäädännön tarkoitus ei ole näin, vaan tarkoitus on, että olisi ollut 60 prosenttia siitä palkasta, jolla jää eläkkeelle aikanaan, noin vähän pyörisevän.

Sotaveteraanien kuntoutuksesta täällä on ministerin kanssa otettu yhteen, ja kuitenkin budjetitikirjassa lukee, että heidän kuntoutuksestaan otetaan pois lähes 6 miljoonaa, 5,5 miljoonaa euroa. Se on ihan selvä numero siellä. Turha sitä on mitenkään kieltää kertomalla tämän vuoden jonkinlaisista määristä, ja jos ajatellaan, että hinnat nousevat tänä aikana, niin itse asiassa tässä on ihan selkeästä huononnuksesta kysymys. Ohitse näiden rahojen sanoisin koko sotaveteraanien kuntoutuksesta, että kummallista, että tässä maassa ei voida henkilökohtaisesti järjestää kunkin sotaveteraanin kuntoutuspalvelua ja kuntoutustarveselvitystä sen laatuiseksi kuin juuri hän sattuu siinä kunnassa sinä kuukautena tarvitsemaan. Sehän tämän ongelman ydin on. Sitä taustaa vasten on minusta suorastaan pöyristyttävää, että nämä työkyvyttömyys- ja haitta-asteprosentit edelleen sotainvalideilla ovat kriteereinä, saako jotain vai eikö saa, kun mies tai nainen on 85-vuotias. Se kertoo vaan meidän hallituksen ja ko-

neiston asenteesta, jossa pieniäkään drastisia muutoksia ei haluta tehdä. Ihmeellistä se on. — Vaikeavammaisilla on aivan samanlainen ongelma.

Näitä uusia asioita, joista ei vielä tiedetä, jotka ovat ikääntyneisiin liittyviä, on tämä demensia ja siihen liittyvät seikat. Erittäin hyvän yhteenvedon Alzheimer-keskusliitto on tehnyt siitä omassa julkaisussaan numero 5. Siellä on useita selkeitä palveluihin liittyviä tarpeita, joita en tiedä yhdessäkään kunnassa kunnolla vielä selvitetävän, ainakaan tämän liiton tietojen mukaan. Kehotan teitä sieltä lukemaan näitä asioita. En rupea niitä nyt tässä toistamaan. Mutta siis se on Alzheimer-keskusliiton julkaisu numero 5/2005, jossa on erittäin hyvä käsitteistö kenen tahansa teidän tutustua, jotka kuuntelette tätä puhetta, omaiset joko tulevat aikanaan sairastumaan tai ovat jo sairastuneet muun muassa osittain tähän tautiin. Tuntuu ihan, että näitä asioita hallitus ei tiedä. Minä luulen, että tietää, mutta jostain syystä ei pysty vastaamaan vaikka haluaisi kai vastata tähän asiaan.

Kun sosiaali- ja terveystalouden johtaja päätti oman esityksensä tähän näköalattomuuteen, niin minulle tuli mieleen semmoinen sanonta, jonka King Lear sanoo, näyttelijä Salminen Kansallisteatterin esityksessä, että hullut johtavat sokeita. Onko meillä nyt osittain Suomessa esimerkiksi ikääntymiseen liittyvissä asioissa koko tässä sosiaali- ja terveystalouden sisällä kysymyksessä diagnostinen harha: me menemme vanhoilla rakenteilla ja luulemme tekevämme hyvää? Meillä pitäisi olla paljon rohkeammat asiat ja voimavarat kohdentaa oikein se, että meidän hyvinvointivaltio säilyisi. Kaikki sanomme siitä sanasta, mutta ei mitään uutta tähän ole.

Tässä Alzheimer-keskusliiton jäsenlehdessä nostetaan kysymyksenalaiseksi uusista ratkaisuista sekin seikka, ovatko Kansanterveyslaitos, Työterveyslaitos ja Stakes aikansa luomuksia, vaikka juuri uusimme osittain näiden lainsäädäntöä ja turvasimme niiden hallintoa. Se on erittäin hyvä kysymys, ei murskaavassa mielessä, vaan rakentavassa mielessä. Me kerta kaikkiaan emme tässä ikääntyneiden haasteiden seassa pärjää tämän laatuksella budjettiesityksellä, mikä meillä nyt on. Päällimmäisenähän siellä on kunniakan-salaiset, joka on eräänlainen mittari, eli sotainvalidit ja sotaveteraanit. Heidätkin ohitetaan ja väitetään väärillä luvuilla, että heidän asiansa olivat

hyvin, vaikka eivät ole. Järkeä tähän toivotaan. Näköaloja toivotaan ed. Valto Kosken mukaan, ja minä toivon, että meitä sokeita eivät hullut joh-taisi.

⁸² **Olli Nepponen /kok:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti ministeri Hyssälä ei ole paikalla. Hänelle tietääkseni nämä veteraaniasiat kuuluvat. On ikävää kuulla täällä toisen ministerin suusta, että rahat säilyvät ennallaan, kun ne puolitetaan, se viime vuonna saatu. Kiitos siitä! Hyvä nousu.

Kyllä veteraanikuntoutusta pitäisi kehittää, koska on paljon veteraaneja, jotka eivät enää lähde edes kotoaan, eivät pysty enää lähtemään pyytämään sitä kuntoutusta. Sen laatua pitää muuttaa kohtaamaan tämän päivän veteraani, joka on kotona, jota hoitaa ikääntynyt puoliso.

Toinen asia, jonka haluan vielä tässä ottaa esiin: Kuntien ongelmat ovat kovat sosiaali- ja terveydenhuollon hoitamiseksi. Erityisesti esimerkiksi lasten huostaanotto lisääntyy kiihtyvällä vauhdilla. Sitten vasta hoidetaan, kun ongelmat ovat käsissä. Syy on siellä kodissa, johon pitäisi ennalta ehkäisevää hoitoa saada.

Erikoissairaanhoidon kustannukset karkaavat käsistä. Siinä sitten yritetään hoitaa, ja siksi on alijäämisiä budjetteja niinkin paljon. Veroja joudutaan kunnissa nostamaan. Tähän olisi pitänyt pystyä tällä budjetilla jo vastaamaan.

⁸³ **Anneli Kiljunen /sd:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin ed. Sarkomalle haluaisin tästä taloudesta sanoa muutaman sanan: Kyse ei ole vain pienistä virroista, vaan kyse on 11 miljardista eurosta eli noin 12 prosenttia kuluvaa vuotta suuremmasta summasta, elikkä kyse ei ole mistään pienistä summista, ja sosiaali- ja terveydenhuollon budjetilla ei tasapainoteta kuntien taloutta.

Mutta ihan muutama asia. Tiedän sen ja me kaikki tiedämme, että kuntien talous ei ole parhaassa mahdollisessa kunnossa, mutta kuitenkin valtio omalta osaltaan on selkeästi panostanut sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Syksyn lähetekeskusteluissa puutuin erityisesti kaikkein vähävaraisimpiin kohdistettuihin erityismenoihin, tähän niin sanottuun köyhyyspakettiin, jota voi pitää budjetin merkittävimpänä suurena linjauksena. Tämän lisäksi olen aikaisemmin puhunut sosiaalityön tilanteesta, niin lastensuojelusta kuin lasten huostaanotoista ja sosiaalialan osaamiskeskuksista. Suurta huolta kannan nimen-

omaan sosiaalialan osaamiskeskustenkin tilanteesta, kun budjettiin ei riittäviä määrärahoja siltä osin ole tullut. En palaa kuitenkaan näihin asioihin nyt tällä hetkellä enempää, kun aikaa on niukalti.

Lapsiasiainvaltuutettu on toiminut kolme kuukautta. Valtuutetun viran perustamista odotettiin pitkään, ja on selvää, että myös paljon odotuksia ja paineita kohdistuu valtuutetun työhön. Vuoden alusta toimistoon saadaan yksi lisävirka vastaamaan runsaasiin yhteydenottoihin, mutta arvi-on mukaan tämäkään ei riitä. Tämä omalta osaltaan kertoo lapsiasiainvaltuutetun tarpeesta. On ehdottoman tärkeää, että valtuutettu saa käyttöönsä riittävän asiantuntemuksen ja henkilöresurssit vastatakseen haasteisiin laaja-alaisessa työssään. Kuten mietinnössä todetaan, on menokehyksissä varauduttava jatkossa resurssien lisäämiseen.

Täällä on otettu monesti jo kantaa lasten ja nuorten psykiatriseen hoitoon. Lasten psykiatrian hoitotakuu ei ole toteutunut kaikilla odotetuilla tavoilla, varsinkaan yliopistosairaanhoidopiireissä. Hoitojonoissa on edelleen noin 200 lasta, ja viime kädessä ongelmana on henkilökuntava-

je. Ministeri Haatainen totesi täällä jo tänään aiemmin, että nyt tehdään monialaista ja määrätietoista työtä, jotta tilanne saadaan jatkossa parane-maan. Toivottavasti tilanteeseen todella saadaan parannus, sillä pitkät jonot ovat esteenä myös varhaiselle puuttumiselle, ja näin ollen ongelmat pääsevät helposti vaikeutumaan. Täytyy myös muistaa, että lapsen ja nuoren psyykinen sairaus ei voi odottaa, sen hoito ei voi odottaa. Lapsen kohdalla on kyse muustakin kuin ainoastaan sairaudesta ja sairauden hoidosta. Kyse on myös koulusta, koulumenestyksestä, koulukavereista, syrjäytymisen ehkäisystä, sosiaalisesta verkostosta, lapsen tulevaisuudesta. Tuolloin on kyse myös koko perheestä. Koko perhe kärsii, kun lapsi kärsii. Hienoa on, että ensi vuodelle on valtiokunnassa lisätty momentti ja erilliset määrärahat lasten ja nuorten psykiatristen palvelujen järjestämiseen.

Arvoisa puhemies! Totesin jo valtioneosuusuu-distuskeskustelun yhteydessä, että lastensuojelu-toimenpiteiden oikea ajoitus ja resurssien riittävyys on turvattava. Tämän lisäksi avohuollon ja varhaisen tuen kehittämistä on vahvistettava rahoitustavasta riippumatta. Kun lastensuojeluker-roin otetaan käyttöön, on sen toimivuutta arvioi-

tava tarkasti ja tehtävä tarvittavat muutokset lastensuojelulain lähtökohdasta käsin.

Yhdyin myös erittäin mielelläni valiokunnan kantaan adoptioperheiden asemasta. Hallituksen olisi ryhdyttävä pikaisesti toimiin parantaakseen adoptioperheiden perhevapaita ja adoptiopalveluiden tarjontaa.

Arvoisa puhemies! Muutama sana vielä ikäihmistien palveluista. Hoivatakuulla mahdollistetaan 80 vuotta täyttäneiden pääsy sosiaalipalvelujen tarpeen arviointiin. Tavoitteena on edistää vanhusten omatoimisuutta ja kotona asumista. Haluan ottaa esiin sen tosiasian, joka lain käsitteilyn yhteydessä todettiin, ettei ikäraja saa kunnissa tarkoittaa sitä, että alle 80-vuotiaat jäävät tarpeen arviointia vaille. Kaikille kuntalaisille on palvelujen arviointi turvattava myös kiireellisissä tapauksissa. Jatkossa hallituksen on, kuten lausumaehdotuksessa todetaan, syytä selvittää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden lasten oikeus palvelutarpeen arviointiin.

Omaishoitoon saatiin tänä syksynä laadittua oma laki. Ensi vuoden budjetissa uusi lainsäädäntö näkyy lähinnä valtionosuuksissa, kun alin hoitopalkkio on korotettu 300 euroon kuukaudessa. Tästä avauksesta on hyvä lähteä kehittämään omaishoitoa tulevaisuudessa merkittäväksi taloudelliseksi ja inhimilliseksi hoitomalliksi. Tässä yhteydessä tulee muistaa, että laissa ei ole kyse ainoastaan hoitopalkkiosta vaan myös palvelukokonaisuudesta, jolla tuetaan kokonaisvaltaisesti sekä hoidettavaa että omaishoitajaa. Lainsäädäntöä kehitettäessä on koko ajan muistettava omaishoitajien jaksamisen turvaaminen.

Arvoisa herra puhemies! Terveiden edistämisen pitäisi olla entistä voimakkaammin osana lasten ja nuorten hyvinvointia. Terveiden edistäminen on aina satsaus tulevaisuuteen. Terveiden edistäminen alentaa terveydenhuollon kustannuksia ja lisää tämän laatua. Kansanterveyslaitoksen uusien tutkimus kertoo, että tällä hetkellä jo 60 prosenttia suomalaisista työikäisistä miehistä on ylipainoisia. Naisista ylipainoisia on noin 40 prosenttia. Toivoisin, että terveyden edistämisen näkökulmasta ryhdyttäisiin yhä useammin arvioimaan kunnallisia ja valtakunnallisia päätöksiä niin kaavoituksessa kuin ruuan arvonlisäverossakin. Toivoisin, että kaikki mah-

dolliset keinot olisi lähivuosina kartoitettava, jotta voimme pitää ihmiset työkykyisinä, fyysisesti ja psyykkisesti terveinä.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan talousarvioesityksessä painotetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuutta ja saatavuutta, rahoitusjärjestelmien selkeyttämistä sekä riittävän toimeentulon turvaamista jokaiselle. Terveidenhuollon ja sosiaalihuollon kansallisten hankkeiden toteuttamista jatketaan, ja kunta- ja palvelurakenneuudistuksen suhteen odotukset ovat korkealla. Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla toteutetaan nyt haastavia lainsäädäntöhankkeita. Seuraavassa budjetissa toivoisin näkeväni myös työmarkkinatuen korotuksen. Joka tapauksessa tulevaan vuoteen tämä budjetin pääluokka antaa hyvät lähtökohdat.

Toinen varapuhemies: Tarkoitus on ollut keskeyttää tämän pääluokan käsittely kello 17 ja siirtyä silloin pääluokkaan 28. Mikäli puhujat käyttävät puheenvuoronsa paikaltaan, vielä sen sallin niille, jotka ovat sen pyytäneet. Muussa tapauksessa keskeytämme pääluokan käsittelyn.

⁸⁴ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa herra puhemies! Näihin puheenvuoroihin, joissa myös tulevat esiin monet ongelmat, jotka meillä on terveydenhoidossa ja sairaanhoidossa, haluaisin todeta vain sen, että Suomi käyttää edelleen vähemmän terveydenhoitoon taloudellisia resursseja asukasta kohden vuodessa kuin useimmat Euroopan unionin jäsenmaat. Vaikka kaikki ongelmat eivät riipu rahasta, niin monet ongelmat riippuvat siitä. Muun muassa terveydenhoidon henkilökunnan palkkaus on liian matala, ja se johtaa siihen, ettemme saa palkattua kylliksi työvoimaa. Näin ollen tämä pohjaongelma on edelleenkin taloudelliset resurssit.

Yleiskeskustelu pääluokasta 33 päättyy.

Toinen varapuhemies: Pääluokan käsittely keskeytetään.

Pääluokka 28

Valtiovarainministeriön hallinnonala

Yleiskeskustelu:

⁸⁵ **Jari Koskinen /kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis valtiovarainministeriön pääluokka. Ensi vuoden osalta pääluokkaan ei sisälly mitään uutta tai ihmeellistä, sen vuoksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkään ei ole erillistä tekstiä pääluokasta 28.

Mutta mielenkiintoiseksi tämän pääluokan tekee kuitenkin se, että tämän pääluokan kautta maksetaan nimenomaan Suomen osuus EU:n menoista. Ensi vuodelle Suomen maksuosuudeksi on kirjattu reilut 1,5 miljardia euroa. EU:lta saatavat tulot ovat sitten useammassakin eri pääluokassa.

Viime viikonvaihteessa, kuten tunnettua ja tiedettyä, Eurooppa-neuvosto sopi EU:n rahoituskehyksistä vuosille 2007—2013. Päätös oli merkittävä monessakin mielessä sekä EU:lle että Suomelle. Tietenkin on pidettävä hyvänä sitä, että päätös ylipäättään syntyi. Raamit ovat nyt tiedossa, ja erilaisten ohjelmien valmistelu pääsee käyntiin. Ratkaisun sisältö sen sijaan herättää monenlaisiakin kysymyksiä. Ei varmaankaan ollut yllätys, että alue- ja rakennepoliittisten tukien määrä Suomessa pienenee. Laajentuneen EU:n sisällä on paljon Suomeakin köyhempiä alueita. Seurauksena kuitenkin on se, että vähenevistä rakennetuista tulee aiempaa kovempi kansallinen vääntö. Siinä aluelobbareille tulee kyllä erittäin kova savotta.

Herra puhemies! Tehdyn ratkaisun perusteella Suomen nettomaksuosuus Euroopan unionille kasvaa voimakkaasti. Valtioneuvoston tiedotteen mukaan maksumme kasvavat maltillisesti. Numeroyhteenvedosta käy kuitenkin ilmi, että maksumme nousevat 12 prosenttia. Minun mielestäni 12 prosenttia on ihan jotain muuta kuin maltillinen. Ehkä yksinnumeroista lukua voisi pitää maltillisena mutta ei kaksinnumeroista. Rahassa mitattuna nettomaksumme kasvavat noin 250 miljoonaa euroa vuodessa eli noin 1,5 miljardia vanhaa markkaa. Tiukkojen menokehysten aikana se on paljon. Kun nyt käsittelyssä oleva valtion ensi vuoden budjetti on lähes 500 miljoonaa euroa alijäämäinen ja tähän lisätään lisääntyvät EU-maksut, on pakko kysyä pääministeriltä: Mi-

ten valtiontalous aiotaan saada tasapainoon vai otetaanko lisää syömävelkaa EU-maksujen hoitamiseksi? Kun tähän lisätään vielä tarvittavat kansalliset rahoituspäätökset maaseudun kehittämisen osalta, joihin palaan kohta, valtiontalouden alijäämä näyttää entistäkin synkemmältä.

Erityisen huonosti, ellei peräti kehnosti, Suomelta sujui rahoituskehysneuvotteluissa maaseuturahojen puolustaminen. Lehdistä olemme voineet lukea, että Suomi häviää tulevina vuosina yli 100 miljoonaa euroa EU:n rahoitusosuutta maaseudun kehittämiseen. Aiemmin monissa EU-puheenvuoroissa on korostettu nimenomaan maaseudun kehittämisen tärkeyttä. Vuonna 2003 päätetyssä maatalousuudistuksessa päätettiin siirtää vuosittain maataloustukia, niin sanottuja cap-tukia, maaseudun kehittämisrahoihin. Nyt EU:n johtajat tekevät ihan toisenlaista politiikkaa. Maaseudun kehittämisrahat ovat olleet Suomelle äärettömän tärkeitä. Niiden avulla on maksettu luonnonhaittakorvauksia eli lfa-tukia koko maahan. Koko Suomen maatalouden monimutkainen tukijärjestelmä on rakennettu lfa-tukien varaan. Jos sieltä nyt sitten jotain ottaa pois, romahtaa koko järjestelmä kuin korttitalo.

Maaseudun kehittämisrahoilla on Suomeen pystytty laatimaan ympäristötukijärjestelmä, johon kaikki viljelijät ovat sitoutuneet. Parhailleen valmistellaan uutta ohjelmaa, joka ei onnistu ilman riittävää rahoitusta. Kannattaako uutta ohjelmaa tehdä, jos siihen ei ole käytettävissä tarpeeksi rahaa? Lisäksi maaseudun kehittämisvaroilla on pyritetty erillisiä alueellisia maaseutuohjelmia, joilla on pyritty monipuolistamaan maaseudun elinkeinotoimintaa. Nyt tämäkin työ on siis vaarassa.

Kokoomuksen mielestä hallituksen pitää sitoutua huolehtimaan kansallinen rahoitus maaseudun kehittämiseen. Nyt neuvotteluissa jäänyt ammottava aukko on paikattava kansallisesti. Siksi kysynkin: lisääkö hallitus kansallista rahoitusta maaseuturahoitukseen tulevaisuudessa? Helsingin Sanomissa pääministeri totesi, että tehty ratkaisu on laskumme EU:n laajentumisesta. Nyt on kysyttävä pääministeriltä ja paikalla olevalta valtiovarainministeriltä ja koko hallitukselta: Jos kerran laajentumisen hinta on se, mitä viikonloppuna sovittiin, niin ei kai se voi olla oikein, että maanviljelijät ja maaseudun ihmiset maksavat yksin koko laajentumisen, kai joku oikeudenmukaisuus tässäkin pitää olla?

⁸⁶ **Pääministeri Matti Vanhanen:** Arvoisa puhemies! Noin kahden vuoden valmistelu ja päätöksenteko EU:n rahoituskehyksistä vuosille 2007—2013 saatiin valtaosaltaan päätökseen varhain lauantaiaamuna. Tuon päätöksen seurauksena EU:n rahoituskehys tulee olemaan 1,045 prosenttiyksikköä EU:n yhteisestä bruttokansantuotteesta eli loppusumma on 826 miljardia euroa. Suomen nettomaksusuudeksi jää noin 400 miljoonaa euroa, eli niin paljon enemmän tulemme maksamaan unionille kuin siltä saamme.

Alun perin komissio lähti omassa aloitteessaan ja esityksessään huomattavasti korkeammasta, suuremmasta budjetista, joka tähtäsi 1,24 prosenttiyksikön osuuteen yhteisestä bruttokansantulosta. Suurimmat nettomaksajat julkistivat sen jälkeen kuuden maan kirjelmän, jossa edellyttivät, että osuus voi olla korkeintaan 1 prosenttia. Suomi asetti omaksi tavoitteekseen enintään 1,1 prosenttia. Me olimme valmiita suurempaan unionin budjettiin kuin suuret nettomaksajat, koska unionin budjetilla toteutetaan unionin politiikkaa. Hieman nyt toteutunutakin suurempi budjetti olisi paremmin onnistunut vastaamaan niihin tavoitteisiin, joita unionilla on, mutta kohuullinen tulos tästäkin syntyi.

Luxemburg esitti puheenjohtajakautensa päättyessä budjettia, joka olisi ollut 1,06 prosenttiyksikköä eli selvästi nyt hyväksyttyä suurempi, mutta sitä suhteellisesti suuremmat nettomaksajat eivät suostuneet hyväksymään. (Ed. Kallis: Eikä Suomi!) Erityisesti Britannia ei voinut hyväksyä sitä, että sen maksualennukseen olisi tullut noin 15 miljardin euron leikkaus, jota oikeastaan kaikki muut maat olivat siltä vaatineet, ja tämä Luxemburgin esitys ei voinut toteutua. Myöskään Suomi ei kesän esitystä voinut hyväksyä, koska näimme sen, että näiden suurimpien nettomaksajien tavoitteena on alentaa omaa osuuttaan ja suunnata lisälasku muille maille, erityisesti Suomen tyyppisille maille, jotka olivat pienempiä nettomaksajia mutta vauraustasoltaan niihin suurimpiin nettomaksajiin verrattavia.

Tämä pelko realisoitui sitten Britannian puheenjohtajakaudellaan tekemässä ensimmäisessä esityksessä, jossa budjetin kokoa oli alennettu tuntuvasti 1,03 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Britannian omaa maksualennusta oli vedetty reippaasti alaspäin noin 8 miljardiin euroon ja leikkaukset oli kohdistettu sellaisiin pääotsakkeisiin, jotka olivat myös meille tärkeitä ja uusille

jäsenmaille tärkeitä, erityisesti koheesiopuoleen mutta myös melko merkittävältä summalta maaseudun kehittämisvaroihin, mutta leikkauksia oli tullut kautta linjan. Tätä Britannian ensimmäistä esitystä emme me, kuten useimmat muutkaan maat, voineet missään tapauksessa hyväksyä. Se olisi tarkoittanut Suomelle erityisesti maaseudun kehittämisvaroissa lähes 500 miljoonan euron heikennystä kesälläkin esillä olleeseen ratkaisuun.

Lopputuloksena päädyimme sitten 1,045 prosentin tasoon budjetissa. Suomen maksut unionille nousevat 12 prosentilla, ja tulomme pienevät 6 prosenttiyksiköllä. Paljon on verrattu siihen, miten tämä suhteutuu tuohon kesän Luxemburgin tulokseen, ja voidaan sanoa näin, että meidän tulomme suhteellinen osuus unionilta tuli nyt päätöksessä paremmaksi kuin oli Luxemburgin esityksessä, mutta maksumme kasvavat enemmän johtuen siitä, että Luxemburg haki Britannialta suurta maksualennusta ja lopulta, kun se toteutui 10,5 miljardina euna, tämän erotuksen maksaa myös Suomi omalta 2,5 prosenttiyksikön osioltaan. Eli yksi suurimmista maksajista säästy sille kohdistuvilta leikkauksilta niin suurelta määrin kuin Luxemburg oli esittänyt, ja tältä osin tulos oli myös Suomen kannalta kielteinen. Mutta se oli juuri se syy, minkä takia Luxemburgin esitys ei voinut läpi mennä. Maksajia sille esitykselle ei yksinkertaisesti löytynyt.

Nettomaksumme nousee nykyisestä vajaasta 150 miljoonasta eurosta noin 400 miljoonaan euroon. Se loppusumma ratkennee vasta tammi—helmikuun aikana, kun maaseudun kehittämisrahojen kohdentuminen jäsenmaittain päätetään. Palaan siihen kohta erikseen.

Saavutettu sopimus oli unionille kuitenkin ensiarvoisen tärkeä, sillä muutoin kriisi olisi pahentunut entisestään. Haluan tältä paikalta kiittää myös puheenjohtajamaa Britanniaa siitä, että se teki erittäin määrätietoisesti työtä sopimuksen aikaansaamiseksi ja lopulta oli valmis myös sekä päätöksiin että tulevaisuuden suunnitelmiin, joissa sen maksuhelpotuksista voitaisiin luopua.

Suomen kannalta myös sopimus oli kohtuullinen ja hyväksyttävissä. Lähtökohtamme oli se, että laajentuminen tulee maksamaan. Silloin, kun laajentumisesta oltiin päättämässä, vuoden 2002 valtiovarainministeriön arviossa päädyttiin siihen, että laajentuminen tulee Suomelle merkitsemään nettomaksua 600—800 miljoonaa euroa vuositasolla, pahimmoillaan jopa yli miljardin

euron vuositasoja. Tähän ennakkoarvioon, jonka tietojen varassa aikanaan laajentumisesta päätettiin, verrattuna nyt saavutettu tulos on selvästi halvempi ilmeisesti koko unionille, mutta erityisesti myös Suomelle. Tässä suhteessa tieto siitä, että laajentuminen maksaa vanhoille jäsenmaille, ei pitäisi olla kenellekään yllätys.

Unionin tehtävänä on osoittaa solidaarisuutta köyhimmille alueille, ja se tapahtuu tämän laajentumisen yhteydessä siten, että vanhat, vauraimmat maat Suomi mukaan lukien, kohdistavat tukea köyhimpiin maihin. Tämä on unionin tehtävä, ja tämä oli tiedossa silloin, kun unioni laajentui. Samalla tavalla unioni on menetellyt silloin, kun se on ottanut aikaisemmin poikkeuksellisen köyhiä jäsenmaita — Kreikan, Espanjan, Portugalin, Irlannin. Myös niille on suunnattu merkittäviä koheesioavustuksia, jotka rikkaimmat maat ovat maksaneet. Tämä oli osa unionin laajentumispolitiikkaa. Ellei se ollut aikaisemmin selvää, niin sanon, että se on myös näin jatkossa. Kun Kroatia tulee jäseneksi, sekin maksaa vanhoille jäsenmaille. Jos Turkki tulee joskus jäseneksi, sekin maksaa vanhoille jäsenmaille. Tätä on tämä unionin sisäinen solidaarisuus, jonka kustannus, jonka laajentumisen hinta siis meille oli tuo. Meidän tulomme unionilta keskimäärin alentuvat 6 prosentilla ja maksumme kasvavat 12 prosentilla.

Muihin vanhoihin jäsenmaihin verrattuna nettomaksuasemamme on kuitenkin verraten hyvä. Se on 0,23 prosenttia bruttokansantuotteestamme keskimäärin. Muiden maiden osalta ei vielä lopullisia laskelmia ole, mutta alustavien laskelmien mukaan esimerkiksi Ruotsin, Hollannin, Itävallan maksuasema on noin 0,4 prosentin tasolla. Ne ovat vauraudeltaan samanlaisia maita kuin Suomi, mutta tulevat maksamaan unionille huomattavasti enemmän. Tuolla prosentilla myös Suomen nettomaksuasema olisi muodostunut silloin 2002 ennustetulle 600—800 miljoonan euron tasolle, mutta tältä tällä rahoituskaudella vältyimme.

Hyväksytty esitys Suomen kannalta kesän esitykseen verrattuna on siinä mielessä parempi, että vaikka alkuvuosina esitys on jonkin verran nettomaksuasemamme kannalta heikompi, olisi kesän Luxemburgin esitys merkinnyt sitä, että koko rahoituskauden ajan meidän nettomaksuasemamme olisi käynyt suhteessa heikommaksi ja heikommaksi. Nyt vuodesta 2008 eteenpäin taso säilyy noin 0,23 prosentin tasolla. Sillä on

tietysti merkitystä, kun sitten valmistaudutaan seuraavaan rahoituskauteen, miltä tasolta liikkeelle lähdetään. Meidän kokonaisnettomaksuasemamme heikkenee tällä tuloksella siis noin 0,15 prosenttiyksikköä suhteessa kansantuotteeseen.

Olennoisimmista yksityiskohtaisista tuloksista: Ensinnäkin maaseudun kehittämisvaroihin kohdistettua Ison-Britannian esittämää leikkausta kritisoivat hyvin monet maat Suomi muiden mukana. Se kohdistui maatalouspolitiikan moderneimpaan osaan, jota me olemme kutsuneet maaseudun ja maatalouden Lissabonin strategiaksi, ja osittain johtui siitä, että varsinaisen maatalouspolitiikan rahat on sovittu aikaisemmin ja lukittu vuoteen 2013 asti. (Ed. Soini: Se on sitä Ranskan solidaarisuutta se!) Neuvottelujen tuloksena leikkaus saatiin rajattua samaan kuin mitä Luxemburg esitti kesällä. Vielä 5. päivän joulukuun esityksessä Englanti esitti meille 460:tä miljoonaa euroa huonompaa sopimusta. Ensin se saatiin nostettua puoliväliin sitä, ja viimeisten tuntien aikana siihen tuli vielä 230 miljoonan euron helpotus tai lisäys tuloihin. Se oli hyvä saavutus näissä neuvotteluissa, joissa rahaa oli hyvin vähän jaossa ja 27 maata käytännössä jakamassa samaa kakkua.

Tästä huolimatta päätös maaseudun kehittämisvarojen osalta merkitsee 30 prosentin leikkauksena. Ensimmäinen Ison-Britannian päätös olisi Suomelle tarkoittanut 47 prosentin leikkausta. Se saatiin kahdessa erässä tingittyä 30 prosentin leikkaukseksi. Tämä Suomen leikkaus on keskitasoa pienempi kuin monen muun maan osalla. Hollannilla maaseudun kehittämisvarojen leikkaus on 54 prosenttia, Belgialla 51, Tanskalla 46, Ranskalla 42 ja Saksallakin 36 prosenttia.

Maatalouden muu rahoitus lisääntyy hieman vuoteen 2005 verrattuna. Se on seurausta aiemmin tehdyistä päätöksistä suorien tukien kasvatamisesta, mutta se vaikuttaa tähän koko nettomaksuasemaan vuositasolla noin 40 miljoonan euron edestä. Samalla hyväksyttiin neuvotteluissa niin sanottu reformilauseke, jonka mukaan myös maatalouspolitiikan uudistamisesta ryhdytään keskustelemaan jo kolmen vuoden päästä eli vuonna 2008—2009, ja Suomen tulee valmistautua tähän keskusteluun huolella. Meidän intressissämme on se, että maatalousrahoista keskustellaan kokonaisuutena eikä niin, että vain yksi siivu maaseudun kehittämisrahoista on esillä ja muu osio on lukittuna.

Alue- ja rakennepolitiikan osalla kaikkien vanhojen jäsenmaiden tuet vähenivät. Meille se merkitsee neljänneksen vähentymistä, mitä saatettiin odottaa, selvästi vähemmän luonnollisesti kuin vanhoilta koheesiomailta, kuten Espanjalta, Kreikalta tai Portugalilta, joilla tapahtuu raju rahoitusaseman muutos. Mutta ne hyväksyivät tämän, koska kokivat, että ne ovat aikansa saaneet muiden tukea. Nyt on niiden vuoro osallistua laajentumisen kustannuksiin.

Kansallisin päätöksiin pystytään tasoittamaan vaikutuksia Suomen sisällä alueittain. Koko Suomi on tukikelpoista aluetta alueellisen kilpailukyvyyn ja työllisyyden tavoitteessa. Itä-Suomelle on erikseen merkitty 327 miljoonan euron tuki. Lisäksi Itä- ja Pohjois-Suomelle neuvotteluissa saatiin erillinen 35 euron asukaskohtainen tuki harvaanasutulle alueelle. Lisäksi Euroopan alueellisesta yhteistyöstä reilu 100 miljoonaa euroa osoitetaan raja-alueyhteistyöhön.

Tutkimus- ja kehitysvarojen puiteohjelmaa kasvatetaan oikeastaan Suomen tavoitteen mukaisella tavalla. Tässä onnistuttiin, mutta sen sijaan EU:n maksujärjestelmän reformista ei saatu niin suuria tuloksia kuin tavoitteemme oli. Oli kuitenkin merkittävä oikea askel oikeaan suuntaan, että Britannian maksualennuksesta keskimäärin leikataan 10,5 miljardia euroa. Tämänhän ovat muut maat maksaneet. Tältä osin leikkaus keventää muiden maiden osuutta, myös meidän osuuttamme.

Suomen suurin ongelma on tietysti se, miten leikkauksista aiheutuvan taakan jakautuminen Suomen sisällä sitten tapahtuu. Maaseudun kehittämismenestysten kohdalla se kohdistuu yhteen aika pieneen väestöryhmään. Lopullinen summa nykyiseen verrattuna ei ole vielä tiedossa. Haluan nyt korostaa myös tämän keskustelun pohjaksi sitä, 18,9 miljardia euroa on jakamatta. Se siirtyi komission valmisteltavaksi niin, että maatalousministerien neuvosto tekee asiasta päätöksen. Siitä vasta tullaan tekemään niin sanottu jakoavain, prosenttitaulukko, kuinka paljon kukin maa maaseudun kehittämismenestysten saa. Ennen kuin tätä päätöstä on tehty, se toivottavasti saadaan tammi—helmikuussa aikaan, vasta sen jälkeen nähdään myös lopullinen nettomaksuasemamme ja myös se, mille tasolle Suomen kohdalla maaseudun kehittämismenestysten varat kohdistuvat. Siksi on tärkeää se, että myöskään Suomesta, vaikka kuinka paljon halua olisi, ei anneta sitä signaalia enempää komissiolle kuin tulevalle pu-

heenjohtajamaalle Itävallalle, että automaattisesti kaikki se maksetaan omasta takaa, mitä EU ei maksa. Tässä on noudatettava samaa neuvottelutaktiikkaa kuin Luxemburgin kaudella ja Britannian puheenjohtajakaudella. Me suuntaamme kaiken päähuomiomme hyvillä perusteilla siihen, että unionista saadaan mahdollisimman hyvä neuvottelutulos. Tältä osin ratkaisevat neuvottelut ovat tammi—helmikuussa.

Haluan lopuksi lausua erityisen kiitoksen eduskunnalle, varsinkin suurelle valiokunnalle, jonka kanssa tätä on toista vuotta käsitelty. Tulen antamaan keskiviikkona tarkan informaation erillistavoitteiden toteutumisesta suurelle valiokunnalle ja myös neuvottelujen etenemisestä, millä tavalla ne yksilöidymät tavoitteet, jotka asetimme, toteutuivat, ja erityisesti valiokunnan puheenjohtaja Jari Vilénille, joka oli puhelinlangan päässä jatkuvasti näiden neuvottelujen aikana. Tämä yhteistyö tavoitteiden asettamisesta ja tulosten saavuttamisen osalta oli myös hallituksen kannalta erittäin arvokasta. Eduskunta toimi tässä tiukkana valmentajana hallitukselle vahtimalla sitä, että asetetut tavoitteet mahdollisimman hyvin saavutetaan.

⁸⁷ **Erkki Pulliainen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Matkoilla on käyty ja näin on käynyt ja solidaarisia on oltu. Kun on niin antelias, niin sehän on ihan okei.

Mutta, arvoisa pääministeri, se, mikä tietysti on ihan realiteetti, on se, että luonnonhaitat eivät ole poistuneet teidän keikkanne aikana mihinkään eivätkä Suomen ympäristönsuojelun tavoitteet ja tarpeet ole mihinkään häipyneet. Kun katsotaan, miten teidän hallituksenne kehukset ovat viime viikkoina soineet, niin aika rajusti, ja siellä ei ole ollut yhtään ylimääräistä rahaa. Olemme tietysti tilanteessa, jossa täytyisi rahoitusta löytää jostakin lisää, jotta tämä keskustelu voisi jatkua. Kysynkin arvoisalta valtiovarainministeriltä, varapääministeriltä, eikö nyt olisi aika vihdoin, kun maksumiestä etsitään, harmaa talous panna kuriin ja ottaa sieltä rahat ja jättää maaseutu rauhaan.

⁸⁸ **Bjarne Kallis /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minusta on hyvä, että pääministeri tuolla asenteella meni Brysseliin. Toivon, että asenne on sama, kun tätä taakkaa ruvetaan kotimaassa jakamaan. On aivan selvä ja helppoa on sanoa, että kyllä meidän täytyy niitä

köyhiä maita auttaa ja tällä tavalla voimme sen tehdä. Mutta tämä sama mieli pitäisi säilyä silloin, kun jaetaan tämä 100 miljoonaa niin, ettei se kohdistu yhdelle ryhmälle. Se tieto, mikä on tullut EU-sihteeristöstä, kertoo, että viljelijöille tulisi tuollainen 100 miljoonan euron lasku vuodessa, joka tarkoittaa tasan kaikkien kesken jaetuna pyöreästi 1 400 euron suuruista lisäleikkausta. (Puhemies koputtaa) Se on tietenkin kohutun yhdelle ryhmälle. Siinä mielessä se oikea mieli ja sosiaalinen mieli pitäisi säilyä myöskin silloin, kun ruvetaan jakamaan.

⁸⁹ **Jari Koskinen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan maaseudun kehittämisrahoista ja samaan aikaan todetaan, että lopullisesti ne jaetaan tammi—helmikuussa. Olisi ehkä syytä tietää, mikä on se todellinen tilanne. Onko niin, että kaikki toivo tästä eteenpäin pannaan ministeri Korkeaojan päälle, joka sitten joutuu neuvottelemaan siellä, mikä Suomen asema tulee tulevaisuudessa olemaan?

Totta on se, että jonkinäköistä laskua tulee kuitenkin, ja sen takia kysyn valtiovarainministeri Heinäluomalta, miten nyt hallitus aikoo tehdä näitten rahojen suhteen. Toinen asia, mistä kannoin huolta, on se, mitä tehdään tälle meidän alijäämällemme. Nyt kun nettomaksut lisääntyvät, mistä katetaan se nykyinen alijäämä plus sitten lisääntyvä alijäämä EU-maksujen takia?

⁹⁰ **Martti Korhonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän ratkaisua voi monella lailla selittää ja monella lailla kuvatakin, mutta lopputulemahan on kumminkin se, niin kuin pääministeri kertoi, että hänen mielestään ratkaisusta tulee hyväksyttävä, kun ensin kertoo kauhuskenaarion sinne eteen ja sanoo sitten, että tämä on parempi, kuin mitä olisi ehkä se kauhuskenaario sitten toteutuessaan ollut. (Ed. Pulliainen: Torjuntavoitto!) — No, totta kai, näin sitä voi katsoa ja näin voi sitä perustellakin, mutta fiaskohan tämä kaiken kaikkiaan oli, todella huono saavutus neuvottelutuloksena.

Kysymyshän kuuluu, mihin ed. Koskinenkin viittasi, onko nyt tarkoitus sitten menokehyksistä antaa jälkeen, onko ne tarkoitus räjäyttää nurin, koska muutoinhan tässä hukka perii kotimaassa, ja se on kumminkin myös asia, josta on kannettava huolta. On hienoa, että te kannatte EU:n näkökulmastakin huolta, mutta kannetaan

nyt välillä aivan tästä suomalaisesta perusihmisestäkin vähäsen huolta.

⁹¹ **Timo Soini /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellinen torjuntavoitto vei sokeritehtaan ja 2 000 työpaikkaa, tämä torjuntavoitto vie 400 miljoonaa euroa, 2,5 miljardia tapettua markkaa, ja tuhansia työpaikkoja. Alkaa hieman kyllästyttää tässä vaiheessa Vanhasen voittolinja, jota SDP ja kokoomus tukevat, myös vasemmistoliitto on hyväksynyt tämän ratkaisun.

Nimenomaan tämä cap-tuki tarkoittaa, että ranskalaisiin suurviljelijöihin, Englannin kuningattareen, näihin ei kosketa, ja luovasta osuudesta, lfa-tuista, ympäristötuista, jotka veisivät eteenpäin, jotka toisivat tuotantoa, sieltä leikataan 30 prosenttia, 20 prosenttia. Tämä on täysin käsittämätön. Tällaisessa kolhoosissa eletään, ja suomalainen maaseutu tyhjenee ja kuolee. Se on aivan selvä.

Mistä rahat otetaan? Varallisuusvero ökyrikaille meni. Nostetaanko köyhien palvelumaksuja? Mistä te tämän rahoitatte? Perussuomalaiset eivät hyväksy tätä. Kaikki ne uhkakuvat Suomen maaseutua kohtaan, jotka ennen EU-jäsenyyttä sanottiin, ovat olleet totta, (Puhemies koputtaa) ja tämän linjan päässä on talonpojan kohtalo, se on shakki ja matti.

⁹² **Timo Kalli /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä asia, että saatiin aikaan ratkaisu. Keskustan eduskuntaryhmä tukee tätä ratkaisua ja toteaa, että oli hyvä, että valittiin strategia, jossa arvioitiin, mihinkä asioihin voidaan vaikuttaa, eikä tuhlaata voimavaroja tämän kaltaisiin asioihin, mitä ed. Soini totesi. (Ed. Soinin välihuuto) Sen tähden jatkossakin nyt edelleen niin kauan kuin maaseutuasetuksen mukaiset toimet ovat auki, on syytä tarkkaan tehdä laskelmia ja yrittää maksimoida vielä ne mahdollisuudet, jotka EU:lta voidaan saada, eikä arvuuttaa ja esittää kysymyksiä, kuinka paljon nyt ollaan käyttämässä kansallisia varoja. Tähän asiaan tullaan myöhemmin.

⁹³ **Liisa Jaakonsaari /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri ansaitsee todella vilpittömän kiitoksen siitä, että Suomi oli mukana Euroopan unionissa mukana hakemassa ratkaisua, koska jos perustuslakisopimuskiistan

rinnalle olisi vielä jäänyt tämä rahoituskehys auki, niin silloin eurooppailmasto olisi heikentynyt jopa Suomessa. Se oli jo käsin kosketeltavissa. Sen takia tämä tulos on arvokas ja Suomenkin kannalta hyvä, siedettävä. Erityisesti arvostan pääministerin rehellistä lähestymistapaa siinä, että todellakin kysymys on solidaarisuudesta, siitä että Suomi itse asiassa aika hyvin menestyvässä kansantaloutena nyt kantaa omaa vastuutaan EU:n laajentumisesta. Minä ymmärrän kokoomuksen puheenvuoroja, koska he eivät muutenkaan ole välittäneet solidaarisuudesta, niin eivät tietenkään tämän itälaajentumisenkaan (Puhemies koputtaa) solidaarisuudesta, ja niitä, jotka eivät koko unionista välitä, on ymmärrettävä.

Ed. Heikki A. Ollila merkitään läsnä olevaksi.

⁹⁴ **Jari Vilén /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun mielestäni tämä ratkaisu oli tarpeellinen Euroopan unionille. Unioni tarvitsi rahoitusratkaisun, se tarvitsi sen senkin takia, että myös meidän puheenjohtajuutemme tulee olemaan paljon helpompi, kun tämä asia ei ole enää meidän edessämme. Mutta se tarvitsi sen myös sen takia, että me voimme keskittyä muihin asioihin, koska unionilla on vielä suurempia ja tärkeämpiä asioita edessään.

Olen samaa mieltä pääministerin kanssa siitä, että mekin tulemme maksamaan ja meidän kuuluu maksaa oma osuutemme EU:n laajentumisesta. Tuleeko ja koemmeko me Suomessa tämän maksuosuuden oikeudenmukaiseksi, riippuu siitä, kuinka hyvin nämä uudet jäsenvaltiot käyttävät ne rahat, joita myös meiltä Suomesta tulee, ja myös, pääministeri, kuten keskusteluissa toimme esille, kuinka hyvin ne puutteet, ne menetykset, mitä suomalaiset kokevat tänä päivänä, tullaan kansallisesti kompensoimaan.

Toivon todellakin omalta puoleltani, että hallitus voisi mahdollisimman pian kertoa sen, minäkälaisia suunnitelmia sillä on, koska jo hallituksen omista riveistä ministeri Enestam on tänään lausunut huolensa siitä, miten nämä päätökset vaikuttavat suomalaiseen ympäristönsuojelun ta-

soon. Haluan myös omalta puoleltani esittää kiitoksen pääministerille siitä erittäin tiiviistä yhteydenpidosta eduskuntaan ja suureen valiokuntaan, mitä hän on tehnyt tämän prosessin aikana. Uskon, että me kaikki arvostamme kyllä sitä.

⁹⁵ **Astrid Thors /r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, värderade ministrar! Ordförande Vilén hade ett klokt inlägg, där han visade hur största delen av stora utskottet har varit ansvarsfullt. Med två undantag när har stora utskottet under konsultationen stött det förslag som statsministern förhandlade fram, av de orsaker som före detta ministern Vilén hänvisade till.

Det är viktigt att konstatera att Österrike, Finland och Tyskland är de länder som redan nu dragit den största nyttan och kommer att dra den största nyttan av utvidgningen, och därför var vi tvungna att visa beredskap. Med det är också viktigt att vi internt i eget land kommer att ha en solidarisk lösning av den här frågan och att våra viktiga målsättningar, till exempel i miljöpolitiken, också kan förverkligas i fortsättningen.

Statsministerns standpunkt att vi skall diskutera (Puhemies koputtaa) ...

Pääministeri totesi, että meidän tulee hyvissä ajoin varautua tähän tulevaisuuskeskusteluun. Toivon, että se tapahtuisi näin myöskin huomioiden se, että Britannian maksualennuksen vähennys kohdistui vain osittain budjettiin, eli vain siihen, joka liittyy uusiin jäsenmaitiin. Näin hän on sen markkinoinut kotimaassaan.

On hyvä siis, että saatiin aikaan sopimus niistä syistä, joihin ed. Vilén viittasi. Meidän on todettava, että Suomi, Saksa ja Itävalta ovat niitä maita, jotka ovat hyötynet ja hyötymässä eniten EU:n laajentumisesta. Olemme tavallaan diskontanneet sen jo. Mutta nyt vähennykset pitää kohdistaa oikeudenmukaisesti, sillä tavalla kuin edustajat Vilén ja Kallis sanoivat.

⁹⁶ **Tarja Cronberg /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaseudun kehittämisvarat vähenevät noin 100 miljoonalla eurolla. Jotta jäljelle jääviä 250 miljoonaa voitaisiin käyttää, pitäisi olla maaseutua, jota kehittää. Hallitus on omalla politiikallaan, ensin valtionosuusdistuksella, vähentänyt kyläkouluja ja niiden eloonjääntimahdollisuuksia. Joukkoliikenne: yli

1 000 vuoroa loppuu maaseudulla. Maaseudun perusrakenne on todella kyseenalaistettu, eikä myöskään laajakaistaverkkoja tule kaikkiin kyliin. Mikä on tämän perusrakenteen tulevaisuus, ja voidaanko ylipäänsä kehittämisrahoja työntää kaivoon, jos perusrakenne ei toimi?

⁹⁷ **Martin Saarikangas /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kymmenen vuotta sitten liityimme Euroopan unioniin, varmaan tiesimme, että jossain vaiheessa meistä tulee myös maksaja. Kun täällä salissa kuukausien varrella on kuullut puhuttavan kehitysmäälistä ja kaikesta muusta, niin nyt meillä on mahdollisuus osoittaa, että Euroopan unionin laajentuessa ja näiden 10 uuden jäsenmaan tullessa mukaan me voimme auttaa heitä. Me tulemme hyötymään siitä, globalisaatio meidän kannaltamme tarkoittaa meille uusia sisämarkkinoita. Sen takia tämä järjestelmä, johon nyt on lähdetty, vaikka se maksaa meille, niin uskon, että se on aivan oikeutettu.

⁹⁸ **Antti Rantakangas /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen kunta- ja alueministeri Korhonen käytti kyllä puheenvuoron, joka sopisi varmasti vasemmistoliiton osaston pikkujouluun. Aluepolitiikan osalta unohtui, että tässä neuvottelussa nimenomaan Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen kannalta saatiin merkittävä voitto. Harvan asutuksen alueet tunnustettiin erityisalueiksi, ja esimerkiksi Pohjois-Suomen osalta plus 35 euroa per asukas tulee lisää tukea. Tällä tavalla saatiin liittymissopimuksen mukainen järjestelmä jatkumaan.

Maatalouden osalta me tarvitsemme kansallista yhtenäisyyttä, että ensi kevään aikana sekä maatalouspolitiikan selonteon keskustelun yhteydessä että kehyspäätösten yhteydessä voidaan viljelijäkuntaan antaa sellainen viesti, että Suomen eduskunta haluaa olla eri keinoin turvaamassa maatalouden kannattavuutta kansallisena ja yhtenäisenä kysymyksenä ja on valmis tekemään tarvittavia ratkaisuja. Ei nyt ole riidan aika eikä keskinäisen syytelyn aika vaan yhteistyön aika.

⁹⁹ **Minna Lintonen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministerin analyysi EU:n rahoituskehyksistä oli erittäin selkeä ja selvästi pohdittu ja harkittu. Voitte tietysti todeta niin, et-

tei vielä ole ajankohtaista keskustella Suomeen kohdistuvista leikkauksista ja maaseudun kehittämisvaroista. Mielestäni yleiskeskustelu maatalouden kansainvälisistä ja kansallisista haasteista olisi nyt juuri erittäin ajankohtaista. Miten asemme järjestykseen erilaiset tuotantosunnat, etelän, pohjoisen, idän, lännen jne?

¹⁰⁰ **Petri Salo /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun muistaa SDP:n ryhmäpuheenvuoron, kun käytiin maaseutupoliittista keskustelua, ja katsoo tätä lopputulosta, niin voi sanoa, että SDP:llä tuntui olevan jo sisäpiirin tietoa. Tämä ratkaisu mukailee aika paljon sitä ryhmäpuheenvuoron henkeä, mikä silloin esitettiin. Jos hallitus pitää kohtuullisena tätä siirtoa, solidaarisena heikko-osaisempia maita kohtaan noin 500 miljoonan osuudelta, niin pitääkö hallitus myöskin solidaarisena sitä, että noin 100 miljoonalla hyvitetään niitä viljelijöitä ja alueita, jotka ehdottomasti tästä ratkaisusta tulevat kärsimään? Ja kun tiedetään, mikä on viljelijöiden asema ollut muutenkin jo tämän hallituksen aikana ja tämän maatalouspolitiikan aikana, niin varmasti sitä kansallista ratkaisua sillä kentällä jo odotetaan.

¹⁰¹ **Mikko Kuoppa /vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä Suomella on hyvät neuvottelijat. Kun vaan rahaa riittää, niin sopimuksia syntyy. Nyt on kysymys vaan siitä, kuka sen maksaa täällä Suomessa, mikä väestöryhmä se pistetään maksamaan, miten kehyksiin mahtuu tällainen 400 miljoonan nettomaksuosuus. Minusta näyttää, että ei mahdu mitenkään. Se merkitsee silloin, että jostain leikataan. Onko se taas tämä pienituloinen, kaikista köyhin kansanosa, jolta leikataan sitten nämä rahat? Minun mielestäni kyllä, kun neuvottelijat lähtevät neuvottelemaan, niin olisi syytä miettiä, millä valtuuksilla neuvotellaan, mikä kansanosa pistetään maksamaan. Mielestäni tämä 400 miljoonaa euroa on iso raha, vaikka se näyttää tässä tapauksessa taas olevan pääministerin mielestä pieni raha.

¹⁰² **Päivi Räsänen /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta olisi nyt hyvin tärkeää, että pääministeri selväsanaisesti kertoisi, millä tavalla nämä Suomelle lankeavat EU:n laajenemiskustannukset kompensoitaisiin maaseudun väestölle. Maaseudun kehittämisvaroista vä-

henee noin 100 miljoonaa euroa vuositasolla, ja toivon, että pääministeri kertoisi, aiotaanko nämä tukimenetykset korvata kansallisella lisärahalla vai ei.

Kun muistelee taannoista maatalouspoliittista keskustelua ja erityisesti tätä sosialidemokraattien ryhmäpuheenvuoroa, jossa suhtauduttiin tyyliä nykyisiin maataloustukiin jo näillä taasoilla, niin ihmettelen kyllä, kykeneekö tämä hallitus sisäisesti sellaisiin ratkaisuihin, joilla tämä kompensatio toteutettaisiin. Toivon, että myös valtiovarainministeri Heinäluoma kommentoisi tätä kysymystä.

¹⁰³ **Pertti Hemmilä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri on julkisuudessa todennut, niin tämä neuvottelu ei ollut mitenkään onnistunut, niin että turpiin tuli. Kolmannes maaseuturahaston rahoista lähtee, ja se on hyvin paljon pois suomalaiselta ympäristönsuojelulta.

Nyt meitä kiinnostaa tämän kaiken solidaarisuuden keskellä, kun on oltu solidaarisia Brysselissä Itä-Euroopan maita kohtaan ja on oltu solidaarisia Hongkongissa maailman köyhiä kohtaan, ollaanko todellakin täällä Suomessa solidaarisia siten, ettei panna yhden väestöryhmän maksettavaksi tätä kaikkea solidaarisuutta.

Herra pääministeri, onko teillä ollut valtiovarainministerin kanssa ja ylipäätään hallituksessa keskustelua siitä, että nämä rahat tulevat sitten nykyisten kehysten ulkopuolelta Suomen valtion budjettiin?

¹⁰⁴ **Markku Laukkanen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos ratkaisua nyt ei olisi syntynyt, sehän olisi tarkoittanut sitä, että EU olisi ollut kaaoksessa, niin kuin komission puheenjohtaja Barroso sanoi, että EU olisi halvaantunut. Ymmärrän, että ed. Soini sitä olisi toivonut, mutta nyt syntyi ratkaisu ja hyvä näin. Sen takia ne puheenvuorot, mitä edustajien Vilénin ja Saarikankaan puolelta myös kokoomusoppositiosta on tullut, ovat olleet erittäin rakentavia. Te olette nähneet metsän puilta ja ymmärtäneet, mitä laajentuminen myös Suomen osalta tarkoittaa. Tämä on tässä nyt se olennainen ja pihvi. Pääministerikin oli aika kriittinen sen suhteen, että tämä maaseudun kehittämisrahojen leikkaus kohdistuu tavallaan siihen maaseudun ja maatalouden moderniin osaan. Se on tietysti pettymys ja huono asia.

Mutta kun puhutaan tästä leikkausten taakan jakamisesta kansallisesti, kansallisen tasapainon hakemisesta niistä ratkaisuista, joilla tasapainotetaan tilannetta, niin kyllähän se jakoavain on hyvin pitkälle nyt hallituksen ja ennen muuta valtiovarainministeri Heinäluoman taskussa. Toivoisin myöskin, että valtiovarainministeri kommentoisi nyt (Puhemies koputtaa) tätä syntyneitä tilannetta: oliko joitakin välipuheita päähallituspuolueiden kesken tässä asiassa, kun tähän ratkaisuun Suomen puolelta lähdettiin?

Toinen varapuhemies: Tässä on varattuna listallani reilusti yli kymmenen puheenvuoroa, kaksoita tarkasti ottaen. Ne myönnän ensin ja sen jälkeen ministereille mahdollisuuden. Armo käyköön oikeudesta!

¹⁰⁵ **Pääministeri Matti Vanhanen:** Arvoisa puhemies! Ensin vasemmistoliiton ed. Korhonen arvioi, että tämä tulos oli fiasko. Ed. Korhonen tulee Pohjois-Suomesta alueelta, missä laskennallisesti aluepoliittiset tuet lisääntyvät noin viidenneksellä. Tämä saavutettu tulos ei ole niin huono kuin tässä ehkä annetaan ymmärtää. Tässä on hyvin monia puolia. Totta kai tämä on raskas meidän kansantaloudellemme. Tämä on paljon paljon raskaampi vielä monille muille vanhoille jäsenmaille. Joillakin vanhoilla jäsenmaille nettomaksuasema heikkenee prosenttiyksikön kansantuotteesta, ja silti ne olivat tähän valmiita, käyttivät kannatuspuheenvuoroja, että nyt on heidän aikansa osallistua tähän unionin sisäiseen rakentamiseen. Tässä on pitkistä ajanjaksoista, seitsemästä vuodesta, kyse, ja tällaiseen vaan pitää sopeutua.

Siksi me olemme unionissa, että kannetaan yhteistä vastuuta ja harjoitetaan yhteistä politiikkaa. EU:n budjetin kautta me erityisesti menestymme sen tyypisissä aiheissa, joissa olemme vahvoja, esimerkiksi tutkimus- ja kehitystyössä. Kaikista lisäyksistä, jotka sinne tehtiin, tulemme saamaan erittäin hyvän potin. Sieltä tulee lisää meille. Itse asiassa meidän nettomaksuasemamme lopulta nähdään sen mukaan, minkälaisia hankkeita ja minkälaisella osaamisella me olemme esimerkiksi näillä tutkimusrahoilla tehneet. Samoin meidän nettomaksuasemamme tulee vaikuttamaan positiivisesti se, että kemikaalivirasto asettuu tänne. Pelkästään sen vuosittaiset palkkatulot ovat noin 100 miljoonan euron luokkaa, joka meiltä on tähän mennessä puuttunut ja

joka myös tuo meidän kansantuotteellemme lisää.

Mutta sitten tähän maaseudun kehittämisrahoitukseen. Minä ymmärrän erittäin hyvin sen huolen ja kritiikin ja pelot, jotka tähän liittyvät, mutta haluan sanoa tähän kaksi asiaa.

Ensimmäinen on se, että tältä osalta neuvottelut ovat vielä keskeiseltä osaltaan kesken. Vanhalla ohjelmakaudella meidän osuutemme oli 15:n joukossa 6,85 prosenttia näistä rahoista, ja tämä prosenttiosuus on neuvotteluissa. Me olemme laskelmat tehneet, koska on ollut tärkeää tietysti pyrkiä kuvaamaan tämä vaikutus mahdollisimman rehellisesti, me olemme laskelmat tehneet tältä historialliselta pohjalta ja pyrimme siihen. Mutta toisaalta kun me olemme pystyneet käyttämään erityisesti ympäristötukea hyvin — meidän olemme viime vuosina onnistuneet käyttämään itse asiassa enemmänkin kuin tämän 6,85 prosenttia, muut eivät ole käyttäneet, ja me olemme saaneet Suomeen tätä rahaa — sekin saattaisi muodostaa tietyn historiallisen pohjan.

Tässä on neuvotteluvaraa vielä olemassa. Prosenttityksikön ero 19 miljardin euron summasta on erittäin suuri. Ei pidä antaa sitä viestiä nyt komissiolle eikä Itävallalle, että täältä löytyy kyllä halua hoitaa nämä hommat kaikki kansallisesti. Koko syksyn ajan me Britannian kanssa olimme siinä asetelmassa, että he sanoivat, että meidän nettomaksuasemamme on aivan liian alhainen, maksakaa itse. Tämän sanoi myös Tony Blair kahteen kolmeen kertaan minulle suorassa keskustelussa. Tämä oli heidän peruslähtökohtansa. Mitä jos siihen keskusteluun olisi tullut se kuva, että tulkoon mitä hyvänsä EU-päätöksellä, niin kyllä Suomen eduskunta maksaa kaiken täältä?

Sama asetelma nyt vielä jatkuu tammi—helmikuun ajan tämän tietyn määrärahan osalta, joka on ehkä kaikkein kriittisin. Vetoan siinä, että tässä tiettyä maltillisuutta pidetään. Eduskunta on erittäin hyvin informoituna maatalousministereiden neuvoston kokouksen valmistelusta, ja tammi—helmikuussa tämä prosessi tulee jatkumaan, ja eduskunta pääsee siihen prosessiin varmuudella myös vaikuttamaan.

Sitten toinen asia, joka liittyy maatalouden tulevaisuuteen. Kun tässä muun muassa ed. Hemmilä nosti Wto-neuvottelut Hongkongista esille, mistä sieltäkin tuli, voi sanoa, huolta herättäviä tietoja vientituen lopettamisesta vuonna 2013. (Ed. Hemmilä: Viimeistään!) — Niin. (Välihuutoja) — Mitä se merkitsee? Paljonko, ed. Soini,

vientituet ovat olleet EU:n maatalouspolitiikassa? Suuruusluokkaa verrattuna capiin? Entäs, ed. Hemmilä, paljonko? Minkälaisista rahoista tässä puhutaan? (Välihuutoja)

Toinen varapuhemies (koputtaa): Herra pääministeri, pyydän, että pysytte omassa puheenvuorossanne.

Puhuja: Pyydän puhemieheltä anteeksi.

EU:n vientituet ovat olleet noin 3,5 miljardin euron suuruusluokkaa. Halusin nostaa tämän esille sen tähden, että näissä rahoitusneuvotteluissahan me sovimme, että me olemme valmiita avaamaan myös tämän maatalouspoliittisen keskustelun. Cap-tuet ovat 44 miljardia euroa vuodessa. Tällä seitsemän vuoden aikajänteellä vuoteen 2013 ei voi olla mahdollon asia unionille maatalouspolitiikassa, jos cap-uudistuksen 44:ää miljardia euroa katsotaan vuositasona ja 3,5 miljardin euron vientitukea vuositasona, etteikö unionin sisällä pystyittäisi tekemään ratkaisuja, niin että tämä olisi viljelijöille kohtuullinen ja voitaisiin löytää ratkaisu, jossa vientituen kautta tätä tukea ei mene. Minusta tässä on seitsemän vuotta aikaa tällainen järjestely kyllä tehdä. Minusta tältä osin ei pitäisi liian suuria huolia viljelijäväestön keskuuteen myöskään levittää.

Toinen varapuhemies: Nyt keskustelu takaisin saliin, ja pidämme sen siellä, kunnes kaikki vastauspuheenvuorot on pidetty.

¹⁰⁶ **Jyri Häkämies /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maaseudun ohella tämän ratkaisun häviäjiä ovat Etelä- ja Länsi-Suomen maakunnat ja alueet, jotka tätä nykyä ovat teollisuuden rakennemuutosalueita. Ymmärtääkseni alue- ja rakennetuen volyymi laskee noin 70 miljoonaa.

Pääministeri tv-uutisissa maaseuturahoituksen aleneman osalta totesi jotakuinkin siihen tyyliin, että lopputulos on selvillä vasta sitten, kun kansallisista kompensatiotoimista päätetään, mikä niiden määrä on. Kysyisinkin nyt sitten ministeri Heinäluomalta: Miten on tämän 70 miljoonan osalta, joka koskettaa monia työllisyyden kannalta vaikeita alueita? Aiotaanko tätä alenemaa kompensoida kansallisin päätöksin budjettivaroista? Ymmärrän, että keskustaa nämä alueet

eivät välttämättä hirveästi kiinnosta, mutta uskoisin, että ministeri Heinäluomaa pitäisi kiinnostaa.

¹⁰⁷ **Pentti Tiusanen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuollaisia alueita, mihin ed. Häkämies viittasi, on muun muassa Kymenlaakso.

Mutta tähän maksamiseen voi suhtautua monella tavalla. Billy Wilderin elokuvassa Etusivu uusiksi taksista noussut innokas nuori toimittaja, kun häneltä kysyttiin, miten meni, tokaisi, ettei hyvin, "mutta minä sain maksaa taksin". Tämä tapahtui, kun kokeneet rikostoimittajat palasivat takaisin vankilan lehdistöhuoneeseen.

Tätä maksamista voidaan tarkastella tietysti myös siltä kannalta, että Suomen puheenjohtajuus on helpompaa, kun EU:n budjetti on käsitelty.

Mutta edelleenkin kysyisin, arvoisa pääministeri: Kun kuitenkin Suomen netto-osuus noin paljon lisääntyy ja tuen alenema kohdistuu hyvin kapealle alueelle, onko ministeri Enestamin huoli nimenomaan maatalouden ympäristötuesta teidän mielestänne aiheellinen ja onko ympäristötuksi kompensoitavissa?

¹⁰⁸ **Anni Sinnemäki /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin historian myönteisiin puoliin kuuluu nimenomaan se, että kun köyhät maat ovat liittyneet sen jäseniksi, niin tasaantumista eri maiden tulotasoin on tapahtunut. Köyhät maat ovat pystyneet kirkkaasti kiinni taloudellista kehitystä. On aivan oikein, että laajentumisesta myös maksetaan.

Kaikkein vähiten ymmärrän sitä omituista hiljaista jupinaa, joka koko ajan kuuluu ed. Soinin suunnalta. Onko ed. Soini sitä mieltä, että sosialismi oli niin siunauksellinen järjestelmä, että ne valtiot, jotka lakkasivat soveltamasta tätä järjestelmää, eivät ansaitsisi mitään rakennerahastovaroja? Kuuluu hallituksen vastuulle sitten Suomessa huolehtia siitä, että täällä niitä ryhmiä, joille unionin jäsenyys on muutenkin tuottanut kaikkein suurimpia muutoksia, kohdellaan oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! (Puhemies: Minuutti!) Ulkoministeriltä olisin kysynyt: Mitä tämä ratkaisu tarkoittaa kehitysyhteistyön rahoitukselle?

¹⁰⁹ **Paula Risikko /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri, te totesitte, että on pohdittava, miten hoidetaan leikkauksista aiheutuva taakan jakaminen. Äskeisessä puheenvuorossanne te ette selkeästi sanonut siihen juuta eikä jaata, mutta olen aivan vakuuttunut siitä, että teillä joku suunnitelma jo on. Voisitteko te hieman valottaa sitä meille, ja leikataanko nimenomaan maanviljelijöiltä? Sitähän meiltä tulaaan kysymään heti tänä iltana.

¹¹⁰ **Outi Ojala /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Vanhanen, kyllä minä omasta puolestani voin hyvin onnitella tätä ratkaisusta. Se oli vaikea neuvotteluprosessi, ja oli tärkeää, että se saatiin nyt Britannian kaudella vietyä loppuun. Me emme varmaankaan olisi saaneet parempaa ratkaisua Suomen puheenjohtajakaudella.

Mutta, arvoisa pääministeri, te olette kyllä velkaa sen suomalaisille, että te uskallatte nyt tänään ja täällä ja nyt heti vakuuttaa, että tätä solidaarisuutta, jota me nyt osoitamme EU:n uusille jäsenmaille ja maailman köyhille, ei oteta suomalaisten köyhien selkänahasta, ei työttömien, ei sosiaaliturvan varassa elävien. Antakaa nyt se vakuutus, että jos kotimaassa joudutaan tekemään näitä kompensatiotoimia maaseudun kehittämISRahoissa, niitä ei leikata muusta hyvinvoinnista köyhiltä, pienituloisilta.

¹¹¹ **Kimmo Sasi /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on tärkeää, että ratkaisu saatiin aikaiseksi, jotta Euroopan unioni voi toimia tehokkaasti. Sitten täytyy sanoa, että ratkaisu kokonaisluonteeltaan osoittaa tiettyä uudistusmielisyyttä, tehdään rakenteellista kehitystä, ja se muun muassa, että panostetaan tutkimus- ja tuotekehitykseen 75 prosenttia reaalisesti lisää, on erittäin tärkeä ratkaisu. Tässä suhteessa täytyy kyllä erityisesti onnitella pääministeri Tony Blairia uudistusmielisenä demarina, mutta myöskin täytyy sanoa, että komission puheenjohtaja Barroso on tehnyt hyvää työtä tässä suhteessa Epp-ryhmästä tulevana henkilönä, ja ehkä kaikkein suurin kiitos kuuluu kansleri Merkelille. Nyt näemme, että Saksassa on uudistusmielinen, eurooppalainen johtaja, ja se antaa toivoa meille Euroopassa siinä suhteessa, että Saksan johtajan muutos antaa mahdollisuuksia Euroo-

pan unionin toimia tehokkaammin, määrätietoisemmin ja myöskin uudistusmielisemmin.

Mutta, puhemies, (Puhemies koputtaa) mitä tulee Suomen neuvottelutaktiikkaan, niin en ole aivan vakuuttunut, että kaikissa vaiheissa toimittiin aivan oikein. Kun oli kaksi leiriä, tämä 1,24 prosenttiyksikön kerho ja sitten nämä säästäjät, 1 prosentin kerho, niin oikeastaan (Puhemies: Minuutti) niitten kanssa neuvoteltiin ehkä enemmän, jotka halusivat antaa vähän rahoja, koska heidän tukeaan tarvittiin, ne olivat mielenkiintoisia neuvottelukumppaneita.

Toinen, mitä tulee ratkaisuun sitten Luxemburgin puheenjohtajakauden lopussa, kun Suomi sanoi ei, (Puhemies koputtaa) mielenkiintoista oli, että Britannian ensimmäinen tarjous Suomelle oli erittäin heikko, ja oikeastaan mikä meidät pelasti, oli se, (Puhemies koputtaa) että ne summat, mitä Suomi pyysi, olivat niin pieniä, että ne oli helppo meille antaa.

¹¹² **Sinikka Hurskainen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri on tehnyt upean urakan, ja lopputulos on vähintäänkin kohtuullinen Suomen kannalta, kun verrataan muihin maihin. Suomesta tulee jatkossa selvä nettomaksaja — tähän saakkahan olemme varallisuuteen nähden olleet hyvin pienellä maksulla — mutta niin kuin pääministeri sanoi, EU:n laajentuminen maksaa ja Suomi on valmis panemaan kortensa kekoon. Uskon ja tietenkin toivon, että tällä ratkaisulla turvataan maakuntiin suuntautuvien rakenneohjelmien maksatus ajallaan. Toivoisin tähän kommenttia.

¹¹³ **Olli Nepponen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ratkaisu on syntynyt, ja sen kanssa on elettävä. Kyllähän oli tiedossa, että kun unioni laajenee, se myöskin maksaa, ja sen edessä nyt olemme. Valitettavaa vain on, että maaseudun kehittämistä ja maataloutta se uhkaa kaikkein eniten. Nyt on katsottava eteenpäin, löydettävä ratkaisut, niin että myöskin näillä ratkaisuilla pystytään elämään, ja niissä neuvotte luissa, joissa nyt lopullisesti ratkaistaan, on onnistuttava, että ne mahdollisuudet, mitkä on nostettu esiin täällä, voidaan sataprosenttisesti hyödyntää. Mutta tämän kanssa on vaan jouduttava tulemaan toimeen, ja ratkaisu oli sellainen kuin se syntyi. Ei sitä voi paljon kehua, mutta tulos on tullut.

¹¹⁴ **Raimo Vistbacka /ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viime viikolla ja tällä viikolla valtiovarainministeri on kehunut, kuinka hyvä on, että meillä on raamit, joiden sisällä pitää pysyä. Meillä on yli 100 000 lasta köyhyysrajan alapuolella, 90 000 veteraanisukupolven eläkeläistä lähes pelkällä kansaneläkkeellä. Nyt puhutaan yhteisvastuusta. Nyt kyllä raha kelpaa, kun ohjataan tuonne muualle. Miksei yhteisvastuuta ole tänne kotimaan köyhille millään tavoil la? Raamit estävät sen. Entäs sitten kun maaseutua ruvetaan könittämään oikein kunnolla? Miten voidaan ajatella, että ihmiset menestyvät enää maatalouden parissa? Siellä tulee vielä suurempi suurtilalinja ja autoituminen jatkuu entisestään.

¹¹⁵ **Arto Satonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli ilmiselvää, että tämä ratkaisu täytyi saada aikaan. Eihän tässä Euroopalla ollut mitään muuta mahdollisuutta. Jos ajatellaan, että tässä maailmanlaajuisessa kilpailussa yritetään pysyä pelissä, niin kyllä keskenään täytyy yhteistyöhön kyetä. Mutta olisin huolissani siitä, että kun tässä saavutettiin se neuvottelutulos, että Itä- ja Pohjois-Suomeen näitä aluetukia saatiin, niin tässä on jo aika monessa asiassa tämän vaalikauden aikana Länsi- ja Etelä-Suomen esimerkiksi viljelijä- ja maaseutuväestö joutunut kärsimään. Vakavien vaikeuksien tukitaso heikkeni. Oli tämä sokeriratkaisu. Oli monta muuta, ja nämä maaseudun kehittämisvarat ovat todella tärkeitä myöskin etelässä, ja toivoisin, että tämä tausta otetaan huomioon, kun näitä rahoja sitten Suomessa jaetaan.

¹¹⁶ **Risto Kuisma /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ratkaisu maatalouden osalta ei suinkaan ole mikään voitto. Tässä on vähän samaa makua kuin siinä, että sokeriratkaisua väitettiin torjuntavoitoksi, kun kansallisella tuella voidaan korvata menetykset. Tämä on vähän sama kuin työmiehen palkkaa alennettaisiin ja sanottaisiin, että saat vastaavan summan ottaa pankkitililtäsi. Minä luulen, että semmoisia harva työmies pitää voittona.

Eikä tässäkään asiassa se ole ilmoitusasia, että tämä on ihan siedettävä, kun se 100 miljoonaa, tai joku summa, otetaan kansallisesta tuesta. Se ei ole ilmoitusasia, jos pääministerillä on takataskussa ylimääräistä rahaa 100 miljoonaa, joka ei ole mistään pois, nykyisistä eikä tulevista hyvis-

tä tarpeista. Tämähän olisi silloin voitto, mutta luulen, että semmoisia rahoja ei ole, eikä minus-ta kannata luoda sitä kuvaa, että tämä on ilmoitusasia, ne rahat jostain löytyvät.

¹¹⁷ **Pertti Hemmilä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vähän jatkaen siitä, mihin ed. Kuisma lopetti, että tämä ei ole mikään ilmoitusasia, arvoisa pääministeri, kyllä ne rahat jostakin sitten kaavitaan. Lähinnä ilmoitusasia olisi se, että te ilmoittaisitte täällä yhdessä hallituskumppaneittenne SDP:n ja Rkp:n kanssa että rahat on sovittu lisättäväksi nykyiseen valtion budjetin kehykseen. Silloin ehkä se rauhoittaisi nyt niin jääkylmiä joululahjoja saaneita suomalaisia maanviljelijöitä.

Sitten haluaisin, jos puhemies sallii, vielä pääministeriltä tiedustella, kun tässä on nyt puhuttu vain näistä maaseudun kehittämisrahaston rahoista, reilusta 100 miljoonasta eurosta, miten kävi näitten alue- ja rakennetukien, kun te äsken totesitte vastatessanne ed. Korhoselle, (Puhemies: Minuutti!) että Itä- ja Pohjois-Suomessa nämä alue- ja rakennetuet nousevat jopa viidenneksellä, ja julkisuudessa on ilmoitettu, että (Puhemies koputtaa) niihinkin tuli neljänneksen leikkaus. Mistä se neljänneksen leikkaus sitten otetaan?

¹¹⁸ **Timo Soini /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puhutaan kompensaatios-ta. Siihen on lupa haettava Brysselin teknokraateilta, aneltava itsenäisen Suomen Brysseliltä tätä lupaa, ei sitä niin vaan maksella. Tämähän on aivan harhautusta.

Sitten, arvoisa puhemies, nimenomaan jäykistettiin tämä maatalous, kun capiin ei puututtu. Nimenomaan tuetaan ranskalaista bulkkituotantoa, Elisabethia ja kaikkea, siihen ei koskettu, ja dynaaminen osa, siis ympäristötuet, leikattiin. Päinvastoin juuri kävi. Ja sitten, jos ajattelisi, että kepu olisi oppositiossa, se huuttaisi kuin sumutorvi, kuinka tämä aseveliakseli on nyt tehnyt valtaavan tappotyön. Ja korruptio-ongelma näissä uusissa jäsenmaissa: EU on suuri rahanpesuorganisaatio, ja sieltä tulee löytymään. Ja oikeuslaitos ei ole sillä tasolla kuin pitäisi olla.

Ja ed. Sinnemäki: Neuvostoliitossa ei ollut oppositiota, mutta Suomen eduskunnassa on, (Puhemies koputtaa) perussuomalaiset, ja hyvä, että on.

¹¹⁹ **Ahti Vielma /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kuisman puheenvuoroon on hyvä jatkaa, että kyllä kaikkien on tässä salissa se myönnettävä ja tunnustettava, että ratkaisu on raskas, eikä pidä ihmetellä, että kansalaiset ovat pettyneitä. He ovat pettyneitä, puhumme me tässä salissa mitä puhumme. Se pettymys on meidän vaan nieltävä.

Kun täällä on käytetty sanaa solidaarisuus ja sanottu tätä suomalaiseksi solidaarisuudeksi köyhiä maita kohtaan, niin minä huomautan, että koko sota-ajan jälkeisessä ulkopoliitiikassa Suomi on ollut solidaarinen itään päin. Olemme maksaneet paljon, mutta olemme kyllä saaneetkin.

Täytyy muutamien edustajien puheenvuoroihin jatkaa myöskin: Me nostamme jaloilleen entisiä kommunistimaita tällä ratkaisulla. Pitää muistaa, että tätä on tämän päivän solidaarisuus.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Markku Koski.

¹²⁰ **Valtiovarainministeri Eero Heinäluoma:** Arvoisa puhemies! (Ed. Soini: Tuleeko rahaa?) Tärkeätä on suhteuttaa tämä ratkaisu isoon yhteiskunnalliseen kehykseensä ja katsoa todellakin, niin kuin täällä sanottiin, metsää myös puilita.

Se, että uudet jäsenmaat nousevat jaloilleen, niiden talous kehittyä vahvasti, on ehdottomasti myös Suomen etu. Se antaa meille työtä ja toimeentuloa, mitä suurempi kehitys ja vauraus näissä uusissa liittyneissä jäsenmaissa tulee olemaan. Toisaalta on tärkeätä, että me teemme unionissa vastuullista politiikkaa, joka sekä on meidän etujemme mukaista että avaa mahdollisuuden myös unionin kehittymiseen 25 jäsenmaan yhteisönä.

Nyt tehty ratkaisu noudattaa aikaisempia laajentumisen yhteydessä tehtyjä periaatteita. Ne, jotka ovat köyhimpiä, saavat tukea päästäkseen jaloilleen. Näin on tapahtunut Espanjan, Portugalin osalta esimerkiksi, ja se tuottaa yhteistä hyvää koko unionin alueella. Irlanti on malliesimerkki maasta, joka on voinut pitkälti rakennerrahastotukien ansiosta nousta jaloilleen ja sitä kautta tulla mukaan kansainväliseen kauppaan ja

vaihdantaan. Uusien jäsenmaiden nousu jaloilleen on meidän suomalaisten etu.

Sitten kun katsotaan tämän ratkaisun sisältöä, niin tietenkin oli etukäteen tiedossa, niin kuin täällä on osoitettu, että ilman muuta tämä uusien jäsenmaiden joukko, joka tulee sisään, on sen tyyppinen, että se tulee aiheuttamaan vanhoille kohtuullisen vauraille jäsenmaille jossain määrin lisää jäsenmaksua. Samalla on sanottava, että tämä lisä jäsenmaksuun jää selvästi pienemmäksi kuin aikaisemmissa arvioissa. Siinä mielessä nyt tehty neuvottelutulos on kohtuullinen. (Ed. Pulliainen: Mistä otetaan se raha?)

Kun tehdään vertailuja, on hyvä katsoa läntistä naapuriamme Ruotsia. Me olemme Ruotsin kanssa kansantuote per henkilö suurin piirtein samassa luokassa, yhtä vauraita, ja tosiasia on, että Ruotsi maksaa kansantuoteosuudella katsoen lähes kaksinkertaisen määrän EU-menoista kuin me maksamme, lähes kaksinkertaisen määrän. Me maksamme siis vähän päälle 0,2 prosenttia kansantuotteesta, Ruotsi lähelle 0,4:ää. Täytyy sanoa, että ei tämä tulos tässäkin vertailussa kovin huono ole. (Ed. Ollila: Taas hävittiin Ruotsille!)

Sitten on tämä kysymys, että tästä tulee erilaisia seurauksia eri rakennerahasto-ohjelmiin ja niiden arviointi täytyy tehdä, kun kaikki sitä koskeva tieto on olemassa.

Maaseudun avustusrahojen leikkaukset jäivät selvästi pienemmiksi, kuin Ison-Britannian alkuperäisessä ehdotuksessa oli, mutta ovat kuitenkin kohtuullisen tuntuja. (Ed. Soini: Niiden tavoitetaso oli 10—15 prosenttia!)

Nyt on tärkeää katsoa kokonaisuus. Tässä vaiheessa on vastuullista keskittyä siihen, että saamme komissiolta sen lopullisen päätöksen ja mahdollisimman suuren osuuden Suomeen tuleviksi maaseudun avustusrahoiksi. Nyt ei ole aika ilmoittaa, että veronmaksajien lompakko on täällä avattu ja me teemme sen, mitä Iso-Britannia on meille esittänyt, että maksakaa omista rahoistanne. Puolustamme komission kanssa käytävässä keskustelussa sitä, että saamme mahdollisimman suuren osan myös lopullisessa päätöksenteossa näistä maaseudun rahoista. Tällä tavalla etenemme, niin kuin tähänkin saakka, vastuullisella ja Suomen ja suomalaisten kannalta viisaalla tavalla.

Sitten tämän ratkaisun vaikutuksiin. Meillekin on tärkeätä, että nämä rakennerahasto-ohjelmat jatkuvat häiriöttä. Meillä on aika isoja ohjel-

mia käynnissä myös täällä niin Itä- kuin Pohjois-Suomessa kuin muuallakin Suomessa. On tärkeää, että nyt kun tämä rahoituskehys saatiin sovittua, se mahdollistaa sen, että päästään ajoissa suunnittelemaan näiden ohjelmien jatkoa.

Ed. Hurskaisen kysymys on meidän kannaltamme aika olennainen, niin kuin tietysti muidenkin maiden kannalta, että tiedetään ajoissa, kuinka paljon on käytettävissä eri ohjelmiin, ja päästään varautumaan näiden ohjelmien häiriötörmään jatkamiseen.

Esimerkiksi erittäin tärkeä saavutus näissä neuvotteluissa on se, että saimme erillisen korvausmerkityn rahan raja-alueyhteistyöhön, joka tulee Etelä-Karjalan, Kymen osalta niin kuin muidenkin meidän rajamaakuntiemme osalta olemaan tärkeä tekijä ja jolla on käytännöllinen vaikutus siellä tapahtuvaan elinkeinotoimintaan ja myös työllisyyteen.

Lopuksi on tietysti selvää, että me olemme tämän ratkaisun myötä selvästi nettomaksajia. Kyllä se osaltaan antaa meille syyn katsoa hyvin tarkasti unionin menojen kehitystä jatkossa. Unionista tuleva raha ei ole mitään akuunkarahaakaan vaan ihan yhtä arvokasta rahaa kuin Suomen valtion budjetista tuleva raha on. On tärkeätä, että ne hankkeet, joita täällä teemme, tehdään mahdollisimman tehokkaalla ja hyvällä tavalla kohdentaen ne oikein ja samalla otamme tarkan otteen siihen, miten unionin kokonaisuudet kehittyvät. Meillä siis on intressi myös siihen, että unionissa säilyy menokuri ja sen rahaa käytetään ja kohdennetaan järkevällä tavalla.

Tässä tapahtui myös tärkeä uusi päänaavaus, niin kuin täällä ed. Sasi sanoi. 75 prosentin reaalin lisäys osaamispuolen rahoitukseen on tosi tärkeä, oikea suunnanavaus tulevaisuuteen. Näin tehden unionimaat pysyvät maailman kehityksen eturivissä.

¹²¹ **Pääministeri Matti Vanhanen:** Arvoisa puhemies! Ed. Hemmilälle: Tämän aluerakennetuksen osalta ensimmäisessä puheenvuorossani kerroin, että aluerakennetuet kaventuivat neljänneksellä Suomesta, mutta vastasin tähän ed. Korhosen kritiikkiin. Pohjois-Suomen osalta laskennallisesti tapahtui selvää nousua, Itä-Suomessa ja Etelä- ja Länsi-Suomessa putoaa. Ylipäätään vanhoissa jäsenmaissa luonnollisesti alueen rakennepoliittikaan tulivat suurimmat leikkauk-

set. Vauraimmilta alueilta siirretään tukia itäiseen Keski-Eurooppaan.

Ed. Sasi sanoi, että hän ei ollut aivan varma tästä strategiasta, lähinnä siitä, olisiko meidän pitänyt olla nettomaksajien mukana vai ei. Edelleen vastaan, että meidän paikkamme ei ollut näiden kuuden nettomaksajan joukossa, koska itse asiassa, jos me olisimme toteuttaneet nettomaksajien tavoitetta, 1,045:n sijasta toteuttaneet vaikka tämän 1,03:n, sen jälkeen esimerkiksi meidän maaseudun kehittämisvaramme olisivat olleet 460 miljoonaa euroa pienemmät kuin nyt saavutettiin. Meidän kohdallamme on tietty ero nettomaksajiin nähden. Meille ilmeisesti optimaalisin tulos olisi saavutettu sillä noin 1,1 prosentin tasolla, jota hallitus tavoitteli. Kyllä me osaamme sen laskea. Silloin unionin kokonaisbudjetissa olisi ollut riittävästi rahaa esimerkiksi meille tärkeään maaseudun kehittämistoimintaan. Me olisimme pystyneet pitämään hyvin entisen tasomme, vaikka samalla maksumme olisivat lisääntyneet, mutta ne eivät olisi lisääntyneet niin paljon kuin olisimme tulojen puolelta saaneet. Tämän takia tämä nettomaksajien joukko ei ollut se meidän joukkomme.

Nyt meistä on tulossa aikaisempaa astetta selvempi nettomaksaja, ja saattaa olla, että seitsemän vuoden päästä meidän positiomme on hieman erilainen. Siihen on järkevää palata sitten sillä kerralla. Mutta on selvää, että kaikelta tältä kritiikiltä, joka nyt tässä on esitetty, olisi välttytty sillä, jos koko EU:n budjetti olisi ollut tasoltaan korkeampi. Silloin tuloja olisi tullut mutta kyllä myös meidän maksumme olisivat kasvaneet ja voisi sanoa, että sitten se olisi ollut enemmän tällainen kehysongelma meillä. Ilmeisesti optimaalisin tasapaino, niin kuin sanoin, olisi saavutettu jonkin verran selvästikin korkeammalla tasolla. (Ed. Pulliainen: Eikö sitä kehysongelmaa enää olekaan?) Mutta tässä nettomaksajien tavoite pääosin toteutui ja budjetti meni hyvin alhaiselle tasolle.

Nyt unionilla on edessä vielä neuvottelu instituutioiden välillä. Tarvitaan sopimus neuvoston, komission ja parlamentin kesken. Parlamentti lähetti aika tiukat viestit siitä, että tämä 1,03:n taso ei heille käy kerta kaikkiaan, ja se oli vaikuttamassa, voi sanoa, myönteisesti siihen, että haettiin ratkaisua hieman korkeammalta tasolta. On toivottavaa, että neuvoston ja parlamentin ja komission kesken saavutetaan tästä sopimus hyvin pian. Komissio oli itse tiiviisti mukana näissä

neuvotteluissa, ja voidaan odottaa, että se hyväksyy tämän sopimuksen. Täytyy toivoa, että myös parlamentin kohdalla näin tapahtuu, sillä ed. Hurskaisen toive siitä, että ohjelmat voisivat jatkua ajallaan, edellyttää nyt hyvin ripeää toimintaa. Normaalisti tarvitaan 18 kuukautta ennen uusien ohjelmakausien alkua valmistautumiseen. Nyt ei ole aikaa käytännössä kuin 12 kuukautta.

¹²² **Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja:** Herä puhemies! Kun pääministeri ja valtiovarainministeri ovat tätä kokonaisuutta käsitelleet, on mielestäni todella tärkeätä, että tätä saavutettua ratkaisua ja koko Euroopan unionin tilannetta arvioidaan kokonaisuutena, sillä on tietysti ymmärrettävää, että jokaisessa maassa, myös meillä ja myös meidän hallituksemme toimesta, tietysti pitää tarkastella asiaa myöskin siitä näkökulmasta, mitä yksi maa maksaa ja mitä yksi maa on saamassa, mutta se ei saa johtaa siihen, että tämä eurooppalainen kokonaisuus ja Euroopan rooli maailmassa jäisivät toissijaiseksi. Me korostimme lähtiessämme näihin neuvotteluihin, että on tärkeätä, että unionin menoja tarkasteltaessa kiinnitetään riittävästi huomiota ja painotetaan niitä kohteita, jotka tuovat todellista eurooppalaista lisäarvoa, siis joissa rahankäyttö unionin budjetin kautta tuottaa enemmän kokonaisuudessaan kuin se, että vastaava määrä rahaa käytettäisiin kunkin jäsenvaltion omasta toimesta. Kaikki tunnustautuivat tämän periaatteen kannattajiksi, mutta siitä huolimatta on kyllä varmasti perusteltua epäillä, että tämä ei kaikilta osin nyt hyväksytyssä ratkaisussa tullut vielä toteutuneeksi. Mutta senkin vuoksi on hyvä, että tähän ratkaisuun myös sisältyi tämä koko budjetti, ei ainoastaan maatalousosuutta vaan koko budjettikehystä koskeva tarkastelu seuraavan rahoituskehyskauden aikana, joka voi myös johtaa sen kehyskauden aikana uusiin tarkistettuihin ratkaisuihin.

Kun mietimme sitä, mikä on se varainkäyttö, joka kiistattomimmin tuottaa lisäarvoa, niin kaikki ovat olleet samaa mieltä siitä, että se on yhteinen ulkosuhdetoiminta. Jos 25 jäsenmaata käyttää saman rahan Länsi-Balkanilla tai Lähi-idässä tai muualla, niin taatusti emme saa samaa tulosta aikaiseksi kuin silloin, jos unioni kykenee yhdessä toimimaan. Sen vuoksi oli tässä tärkeätä, että enää tämän viimeisen vaiheen osalta ei tarvinnut keskustella ulkosuhdebudjetista. Se oli sen mukainen kuin jo Luxemburgin esityksessä. Voi tietysti kysyä, onko sekään riittävä, mut-

ta joka tapauksessa kaikki näkivät, että siihen ei ole syytä koskea.

Ed. Sinnemäen kysymykseen, mitä tämä merkitsee kehitysyhteistyölle, täytyy vain vastata tässä vaiheessa, että arviomme mukaan varsinaisesti muutoksia ei tule juuri tästä syystä, että haluttiin varjella ja säilyttää tämä kokonaisuus. Mutta on tietysti todettava, että kehitysyhteistyöpanoksessa edelleenkin vastuu Monterreyn sitoumusten täyttämisestä on ensi sijassa kuitenkin kaikilla jäsenvaltioilla yhdessä.

Ensimmäinen varapuhemies: Jatkamme edelleen vastauspuheenvuoroja, koska näyttää suurta halukkuutta siihen olevan, mutta toivon, että voimme siirtyä vähitellen myöskin puhujalistaan.

¹²³ **Bjarne Kallis /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On erittäin hyvä, että tämä tilaisuus järjestettiin ja annetaan meille edustajille tietoa siitä, mitä on tapahtunut. Mutta te vihjailette, että jos nyt paljastetaan liikaa, niin me voimme siitä kärsiä, kun neuvotellaan sitten tästä maataloustuesta, miten se jaetaan. Haluaisin kuitenkin ja pidän ihan oikeutettuna, että te, herra pääministeri, ainakin kerrotte sen haarukan, missä liikutaan, ettei sitten kahden kuukauden kuluttua saada kuulla, että meni odotettua paremmin tai odotettua huonommin. En minä usko, että Tony Blair suuttuu teille, vaikka te kerrotte, että haarukka on tämä ja tämä, eikä hän vaadi, että me joutuisimme maksamaan, kun oli kerrottu eduskunnalle, että haarukka on tuo ja tuo. Toivon todella, että tämän haarukan saisimme tietää.

¹²⁴ **Minna Lintonen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni huomiota ei pitäisi herättää pelkästään sen, kuinka paljon nettomaksu nousee, vaan kuinka edullinen se on ollut ensimmäiset kymmenen vuotta. Suomi kantaa jatkossakin maksuosuuden, joka on vertaisryhmässä edelleen kohtuullinen.

Ed. Salolle sanoisin, kun hän vihjaili ja aika suoraankin sanoi tuosta maatalouspoliittisesta selonteosta, että ei tarvita sisäpiiritietoa, kun seuraavaan aikaansa eikä työssä päätänsä pensaaseen, ed. Petri Salo, seuraa näitä kansainvälisiä haasteita.

¹²⁵ **Pertti Hemmilä /kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Huoli sen kun kasvoi, kun kuulin pääministeriltä, että näitten rahojen lopullinen jako maitten välillä siirtyy maatalousneuvostolle eliikkä käytännössä maatalousministerien lopullisesti päätettäväksi. Nimittäin kun maa- ja metsätalousministeri Korkea- ja viimeksi neuvotteli neuvostossa tämän sokerisopimuksen ja tuli sieltä sitten häntä koipien välissä kotiin, kun turpiin tuli niissäkin neuvotteluissa, niin maa- ja metsätalousministeri perusteli sitä ratkaisua, mikä ei ollut kovin onnistunut Suomelle, sillä, että ei saatu kavereita riittävästi, että olisi ollut neuvotteluvoimaa. Nyt, pääministeri, te olitte sellaisessa asemassa, että te yksinkin olisitte ollut riittävä neuvotteluvoima estämään tämän sopimuksen syntymisen, joka nyt uhkaa leikata maaseudun rahoja yhteensä lähes 200 miljoonalla. (Puhemies: Minuutti!) Nyt, arvoisa puhemies, tilanne muuttuu entistä kinkkisemmäksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Vastauspuheenvuorot ovat minuutin mittaisia.

¹²⁶ **Erkki Pulliainen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan muutama näkökohta. Ensinnäkin minä totean, että nyt ne kehykset jo rupesivat antamaan periksi. Kaksi viikkoa on todettu, että ne eivät anna periksi, mutta nyt ne antoivat periksi. Tämä on merkittävää. Lisäksi totean, että ei tätä haastetta harmaan talouden pistämiseksi kuriin näytetä voitavan todellisuudessa käyttä, kun on tosiasiallinen tilanne. Mutta, arvoisa puhemies, kaikkein tärkein asia on ympäristönsuojelun puolella, kun tämä ratkaisu nimenomaan kohdistuu Länsi- ja Etelä-Suomeen, jossa kaikkein merkittävin rooli ympäristöuella on ympäristön kannalta, ja se on paha asia.

¹²⁷ **Markus Mustajärvi /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Vanhanen sanoi, että EU:ssa rakennettiin nyt tällainen eurooppalainen köyhyyspaketti, joka maksaa 400 miljoonaa euroa Suomelle, ja se kuulosti olevan pieni raha. Jokin aika sitten rakennettiin Suomessa muutaman kymmenen miljoonan köyhyyspaketti, ja se oli sitten taas pääministeri Vanhasen mielestä valtavan suuri summa. Missä on teidän johdonmukaisuutenne? Mutta täällä ed. Vielma sanoi, että nyt tuetaan entisiä kommunistimaita. Se on varmaan ihan totta,

mutta tuetaan paljon muitakin. Tuetaan kuningatar Elisabetia, ralliautoilija Ari Vatasta ja esimerkiksi miljonääri Wahlroosia, joka toden totta on entinen kommunisti, (Naurua) joten siinä suhteessa se tuki varmaan menee oikeaan osoitteeseen. Mutta miksi te olette puhuneet täällä usein pelkästään maataloudesta, kun pitäisi puhua maaseutupolitiikasta? Se on paljon laajempi käsite, ja maaseutupolitiikan määrärahat vähenevät monilla alueilla Suomessa, ja kuitenkin te ette ole kertoneet, millä se paikataan.

¹²⁸ **Timo Soini /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ajatelkaa, kuinka paljon se Honkajoella nyt lohduttaa, tämä Vanhasen ja Heinäluoman kehuma solidaarisuus, kuinka paljon, kun menee tila alta ja tiloja lopetetaan.

Sitten haluaisin kysyä näiltä niin sanotuilta oppositio puolueilta, mitataanko hallituksen luottamus, rupeanko rustaamaan välikysymystä, tuleeko nimiä kokoomukselta, tuleeko vasemmistoliitolta. Te olette hyväksyneet suuressa valiokunnassa tämän sopimuksen. (Ed. Mustajärvi: Ei ole hyväksytty!) Tämä on se tilanne, te olette hyväksyneet tämän sopimuksen. (Ed. Hemmilä: Eikä ole hyväksytty!) Sen, että suomalaista maaseutua ajetaan alas, te olette myöskin hyväksyneet. Ja kun katsoo, millä Suomi saatiin Euroopan unioniin — luvattiin halpa viina ja halvat autot ja turvaa — niin halpaa viinaa ja halpoja autoja olisi voitu tehdä kansallisilla päätöksillä. Ne ovat eduskunnan päätettäviä asioita, siihen ei EU:ta olisi tarvittu. Ja turvakin on vähän niin ja näin. Tämä on kelvoton sopimus, ja on hyvä, että se dokumentoidaan tässä salissa.

¹²⁹ **Petri Salo /kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä minä sen ymmärrän, että sosialidemokraatit saattavat olla mielissään tästä ratkaisusta ja tukevat sitä, mutta kyllä minä sitä hämmästelen, että vielä tässä vaiheessa keskustelua en ole kuullut keskustapuolueelta yhtään ainutta viljelijän arkipäivästä huolehtivaa kannanottoa, kun me muistamme kuitenkin, kuinka Lipponen ja Hemilä aikoinaan tekivät agendaratkaisuja: heillä oli rahaa kukkarossaan enemmän, kun he palasivat Suomeen.

Nyt kertoo Heinäluoma, että ei tässä voida avata veronmaksajien kukkaroa. Veronmaksajien kukkaro avattiin kyllä EU:n solidaarisuuden suuntaan, mutta sitä ei avata suomalaisten viljeli-

jöiden suuntaan, jotka ovat tästä asiasta nyt erittäin huolissaan, kun mietitään, mitä on tapahtunut tilatukiuudistuksessa, mitä on tapahtunut 141-ratkaisussa, mitä on tapahtunut sokeriratkaisussa, ja riidellään 20 miljoonan markan tuporatkaisusta viljelijöiden kohdalla. Tämä on paljon mittavampi ratkaisu. Nyt pitäisi olla huolissaan niistä ihmisistä siellä maaseudulla eikä Ruotsin maksuosuudesta.

¹³⁰ **Markku Laukkanen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Salon puheenvuoroa kuunnellessani tulee nyt mieleen se, että te haluatte siis tietää tarkat summat nyt. Sehän tarkoittaa silloin sitä, että pääministeri tai valtiovarainministeri vie kaiken neuvottelumandaatin Suomen ministeriltä ministerineuvostossa. Mitä järkeä siinä on? Tässähän kävi näissä edellisissä pääministerin ja valtiovarainministerin puheenvuoroissa täysin selväksi Suomen strategia ja tahtotila. Tavoitellaan mahdollisimman hyvää ratkaisua siellä, kun euroista todella puhutaan. Sen takia emme kai me nyt anna täältä viestiä, että me olemme valmiit maksamaan tämän laskun ilman tarkkaa loppusummaa. Älkää nyt hulluja puhuko.

Sitä paitsi suuren valiokunnan mandaatin mukaisella tavallahan tässä on toimittu. On hyvä nähdä, että suuri valiokunta antoi haarukan, jossa pysyttiin. Puheenjohtaja Vilén voi sen kyllä vuorenvarmasti täällä vahvistaa. Sitten on kuitenkin hyvä muistaa, että maaseudun kehittämisrahojen ohella pitää puhua koko ajan myöskin rakennerahastoista ja tutkimus- ja kehityspanostuksista, joista syntyy se kokonaisuus, ja kokonaisuuden kauttahan se todellinen hyöty tässä tulee. Valtiovarainministeri Heinäluoma totesi aivan oikein, että uudet maat muodostavat myös Suomelle todellisen kasvun mahdollisuuden.

¹³¹ **Mikko Immonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Solidaarisuus on kaunis asia. Tässä toivon nyt, kun ei ole vielä ratkaisuja siitä, mistä nämä rahat kerätään, että kun se solidaarisuuden kirstu nyt avataan, niin köyhät eläkeläiset, työttömät, opiskelijat ovat myöskin saamassa siitä kirstusta osansa, koska he ovat tosi kiukkuisia siitä, että me olemme nyt lisäämässä nettomaksua.

Sitten olen samaa mieltä kuin ed. Pulliainen tästä harmaan talouden osuudesta ja sieltä otetta-

vasta rahasta siitäkin syystä, että nyt me tuemme näitä valtioita, missä harmaa talous kukoistaa, ja sitä kautta myös Suomeen tulee harmaata taloutta. Toivon, että ei ainakaan sille tielle lähdetä, että me olemme avokätisesti tukemassa semmoista linjaa ja antamassa rahaa sille tielle, joka suosii harmaata taloutta.

¹³² **Päivi Räsänen /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että te, pääministeri, selkeästi nyt kertoisitte, mitä mahdollisuuksia näissä tulevilla neuvotteluilla Suomella on vielä voittoa. Kertoisitte edes suuruusluokan, onko Suomen kannalta kysymys miljoonista vai kymmenistä miljoonista, vai onko sekin mahdollista, että näissä neuvotteluilla Suomen lasku vielä kasvaa. Kysyn, uskotteko te oikeasti, että Suomen neuvotteluasemat siitä heikkenisivät, jos te täällä nyt lupaisitte, että viljelijöitä kohtaan tullaan olemaan solidaarisia. Sitähän täällä vain on kysytty. Ei täällä ole Itävallan eikä Britannian edustajia nyt kuuntelemassa, (Naurua) mutta sen sijaan Suomen maaseudun väestöä ei tule masentaa ikävillä uutisilla ilman lohdutusta ja ilman lupauksia tulevaisuudesta. Toivon, että myös kerrotte tarkemmin, miten kauan maaseudun väestöä pidetään epätietoisuudessa.

¹³³ **Raimo Vistbacka /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun itse olen tuolta Länsi-Suomesta, Pohjanmaalta, ja olen vuosien saatossa nähnyt sen, millä tavoin maatalousväestön tulorakenne on kehittynyt, niin täytyy vaan miettiä sitä, kuinka usein hallitus voisi lähteä siihen, että tavallisen työläisen palkkaa lähdetäisiin valtiovallan, hallituksen, toimesta alentamaan. Näinhän maatalousväestön osalta nyt tapahtuu. Se on aivan selvä. Miten tämä aiotaan korvata ja millä rahoilla?

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi vielä se, että nyt kun jokainen suomalainen joutuu maksamaan EU:n pohjattomaan kirstuun suurin piirtein 100 euroa vauvasta vaariin, se tarkoittaa kylä sitä — niin kuin ennen vanhaan sanottiin, että on naskalilla työtä — että saadaan tehdä lisää reikiä nälkävyöhön.

¹³⁴ **Pääministeri Matti Vanhanen:** Arvoisa puhemies! Ed. Hemmilä totesi, että olisin voinut yksin estää päätöksen. Pitää paikkansa. Olin sitä kesällä tekemässä, ja myös näiden neuvottelujen aikana oli pitkään tilanne, jossa yksinkertaisesti

Suomi ilmoitti Britannialle, että emme hyväksy tätä. Se oli se keino, jolla asteittain saatiin tingittyä 460 miljoonaa euroa lisää. Mutta sitten neuvotteluissa pitää myös tietää se, milloin viimeinen tinkimiskierros on käyty. Kerron sen suurelle valiokunnalle kyllä keskiviikkona, koska tämä koskee myös muiden maiden käyttäytymistä. Oli selvästi nähtävissä, missä viimeinen kierros oli, ja oli maita, jotka yrittivät sen jälkeen, mutta se ei enää onnistunut. Tässä suhteessa tuli tilanne, jossa piti myös päättää, hyväksytäänkö vai hylätäänkö. Vastaus oli, että hyväksytään. Se oli vastaukseni tähän sopimukseen. Jossain vaiheessa unionin piti saada rahoituskehyksistä päätös. Nimittäin en usko, että tämän jälkeen Itävallan ja Suomen kaudella olisi ratkaisua tullut. Olisi menty huomattavasti pidempään; se olisi tarkoittanut, että olisi siirrytty vuosittaiseen budjettinettelyyn ja niihin neuvotteluihin komission, neuvoston, parlamentin kesken.

Tämän ratkaisun arvioinnin kohdalla en tainnut tuoda sitä esille, että nämä kokonaissummat vaikuttavat tietysti, mistä myös muut maat päättävät, kuinka suuri on EU:n budjetti. Se vaikuttaa tietysti myös meidän saamiimme aluerakennetukien ja maaseutuvarojen määrään. Mutta niissä puitteissa, joissa päätös tehtiin, Suomen maaseutuvarojen osuus nousi. Meidän suhteellinen osuutemme tehdyillä päätöksillä nousee 6,68 prosentista 7,67 prosenttiin — prosenttiyksiköllä 15 vanhan maan joukossa nousi. Eli sen potin osalta, joka lopulta oli jaossa, pärjäsimme neuvotteluissa ihan kohtuullisesti. Meidän osuutemme nousi, mutta kun kokonaistaso laski, niin se merkitsee myös meillä absoluuttista leikkausta.

Mitä ovat sitten nämä suuruusluokat? Nythän verrattuna edelliseen ohjelmakauteen oikea vertailuluku ei ole noin 100, vaan se on noin 80 miljoonaa se leikkaus, josta puhutaan, mutta me olemme onnistuneet viime vuosina saamaan muiden käyttämättä jääneitä ympäristötukia myös meille jonkin verran, mutta noin 80 miljoonaa on se ero ohjelmakausien välillä. Sitten tämä jakamatta oleva 18,9 miljardin euron potti. Jos katsotaan meidän historiallista taustaamme, niin kun verrataan sitä, minkä olemme viime sopimuksessa saaneet, pelkästään siihen, mitä olemme vuosien mittaan ylimääräistä muiden käyttämättä jääneitä onnistuneet saamaan, siinä on jo pelkästään noin prosenttiyksikön ero, joka tarkoittaa 190:tä miljoonaa euroa. En voi tietää, minkälaisella haarukalla tullaan maiden välisistä

prosenteista neuvottelemaan. Me tulemme ensi sijassa hakemaan tulosta, joka perustuu historialliseen toteutuneeseen tasoon. Mutta jos siinä on prosenttiyksikönkin vaihteluväli, siitä kannattaa todella taistella. Se on iso summa rahaa sekin.

En tule tässä ilmoittamaan eikä hallitus tule ilmoittamaan, eikä hallitus tule keskenään neuvottelemaan, ennen kuin on nämä neuvottelut Brysselissä käyty, siitä, mitä tulemme päätösten jälkeen tekemään. Sen jälkeen, kun päätökset on tehty, tullaan Suomessa katsomaan, miten eri alueiden välillä, miten eri väestöryhmien välillä tätä taakkaa jaetaan. Se on sitten oma sisäinen asiamme. Sitä keskustelua ei käydä silloin, kun on kesken Brysselissä neuvottelut. (Välihuuto) — Niin kuin sanoin, kyllä muissa maissa seurataan jokaista kansallista keskustelua. Niin seurataan myös Suomessa sitä, mitä muualla keskustellaan. (Ed. Kallis: Minä kysyn, minkälaista keskustelua käydään Itävallassa! Tiedättekö te?) — Pidämme kiinni siitä, että meidän neuvottelijoilamme on kaikki paineet niskassa. Se kannustaa parhaiten parhaan lopputuloksen saavuttamiseen.

¹³⁵ **Valtiovarainministeri Eero Heinäluoma:** Arvoisa puhemies! Voisi ajatella niinkin, että ei täällä aina tarvitse olla eri mieltä. Tässä mielessä annan suuren arvon sille puheenvuorolle, jonka suuren valiokunnan puheenjohtaja Jari Vilén käytti keskustelussa, ja myös sille puheenvuorolle, jonka ed. Outi Ojala käytti. (Eduskunnasta: Hampaaton kokoomus!) — Ei, vaan tosiasia on se, että voi katsoa sitä annettua neuvottelutehtävää, joka hallitukselle annettiin, ja lopputulosta ja vertailla näitä keskenänsä. — Tässä sopimuksessa on kipeitä asioita niin meille kuin muillekin. Britanniassa on käynnissä erittäin iso keskustelu siitä, miksi pääministeri Blair on suostunut siihen, että Ison-Britannian jäsenmaksualenukseen puututaan ja sitä lähdetään alentamaan. Maaseuturahoihin tehdyt leikkaukset ovat yhtäläisiä kaikille niille maille, jotka ovat maaseuturahoja saaneet. Ei ole koskaan semmoista ratkaisua, joka olisi yksinomaisesti ahtaan kansallisessa mielessä ja lyhyellä tähtäimellä pelkästään edullinen, vaan tässä on kysymys sopeutumisesta, jossa sitten hyödyt tulevat pitkällä ajalla myös meille.

Tärkeätä tietenkin on, ja se vahvistaa tietysti hallituksen neuvotteluasetelmaa, että neuvotteluja voidaan käydä sillä tavalla, niin kuin tässä on

käyty, että hallituksella on ollut vahva ja yksimielinen eduskunnan tuki näissä neuvotteluissa. Se on tietysti antanut neuvottelijoille selkänöjää, kun neuvotellaan muiden maiden kanssa tämän tyyppisistä rahoitusratkaisuista.

Silloin on tietenkin oikein, että kun loppuarviota tehdään, täytyy katsoa, mikä on meihin verrannollisten maiden tilanne myös suhteessa nettjäsenmaksuun. Ed. Lintonen sanoi kyllä merkittävän totuuden, kun hän sanoi, että meille nämä menneet runsaat kymmenen vuotta ovat olleet erittäin edullisia. Meidän osuutemme on ollut rahassa mitattuna hävyttömän pieni tämän Euroopan unionin kokonaismenojen rahoituksesta muiden maiden kannalta katsoen, muiden maiden kannalta katsoen näin. Me olemme olleet useana vuonna nettosaajia, ja kun meidän taloudellinen asemamme on vahvistunut, kansantuotteemme on voimakkaasti kasvanut — Irlannin ohella EU-maiden paras kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana — niin täytyyhän sen jossain vaiheessa näkyä myös tässä nettomaksun uudelleenorientoinnissa. Mutta meillä on ollut pohjalla erittäin hyvä sopimus, viimeksi 99 Berliinissä tehty sopimus, joka on tuonut meille sekä maatalouteen, maaseudulle, että aluepoliittisiin tukiin ja muihin rakennerahaston kautta tuleviin ohjelmiin, huomattavan lisärahoituksen. Olkaamme tästä tyytyväisiä.

Sopii kysyä, mitä olisi tapahtunut, jos olisimme olleet neuvottelemassa jäsenyydestä nyt näiden uusien köyhempien jäsenmaiden kanssa, emmekä olisi tehneet ratkaisua 94, jolloin saimme erittäin edullisen sopimuksen myös tämän päivän tiedolla asiaa arvioiden. Nämä vuodet ovat olleet meidän kansantaloutemme kehitykselle erittäin hyviä.

Ed. Pulliaisen kanssa kävimme tämän keskustelun harmaasta taloudesta, ja vahvistan sen aikaisemmin viime viikolla sanomani, että otamme tämän hyvin vakavasti. Siihen liittyen on ensi keväänä tulossa muun muassa rakennusalaan liittyviä uusia toimia, joilla pyritään varmistamaan se, että saamme harmaasta taloudesta päivänvaloon siellä olevaa liikevaihtoa. Niin kuin kerroin, hallituksella on tässä hyvin selkeä yhdessä hyväksytty ohjelma, jota eri puolilla viedään eteenpäin. Siihen kuuluu muun muassa poliisin voimavarojen lisääminen talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjumiseksi, ja sen ensimmäiset tulokset näkyvät jo nyt moninkertaisena saantina niihin panostuksiin nähden, joita olemme

tehneet. Eli, ed. Pulliainen, tässä asiassa olemme yhteisellä asialla myös ensi vuonna.

¹³⁶ **Jouko Laxell /kok:** Arvoisa herra puhemies! Nyt vähän vaisumpia aiheita.

Ensiksi, hallitus vastustaa tinkimättömästi perintö- ja lahjaveron poistamista. Pääministeri Vanhasen mielestä verolla on fiskaalinen merkitys. Tosiasiassa vuodeksi esitetty perintö- ja lahjaveron määrä on 1,15 prosenttia valtion tuloista. Koska hallitus vastustaa tinkimättömästi perintöveron poistamista, se merkitsee, että perintöveroasia voi tulla voimaan vasta vuonna 2008, jos seuraava hallitus ottaa sen ohjelmaansa. Hallituksen härkäpäisyyden seurauksena monet sukupolvenvaihdostilanteissa olevat yritykset lopettavat toimintansa. Näyttää siltä, että hallitus ei halua kantaa vastuutaan tästä, vaan näkee parempana vaihtoehtona jopa yritysten lopettamisen kuin perintöveron ensimmäisen luokan poistamisen. Perintöveron osalta kysymys on periaatteellinen. Omaisuuden kertymisestä ei rangaista, vaan jokainen saa tehdä omaisuudellaan, mitä haluaa, ilman valtion väliintuloa. Suomeen tarvitaan lisää omistajia, omaisuutta ja pääomia.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, ravitsemuspalveluiden kilpailussa on vääristäviä tekijöitä. Suuren marketin kahvila voi noudattaa 17 prosentin verokantaa, mutta työvaltaisissa kahviloissa ja ravintoloissa joudutaan maksamaan ruuan tarjoilusta 22 prosenttia. Hallitusohjelman mukaan hallitus toimii EU-säännösten muuttamiseksi siten, että ravintoloiden ja henkilöstöruokaloiden ruokailutarjoilun arvonlisäverokanta voidaan alentaa elintarvikkeiden arvonlisäveron tasolle. Hallitus ei ole toistaiseksi onnistunut muuttamaan EU:n arvonlisäverodirektiiviä sen enempää ravintoloiden kuin työvoimavaltaiten palvelualojen osalta, mutta nyt odotan, että valtiovarainministeri tekee kaikkensa, jotta saisimme Suomen kannalta suotuisia säännöksiä ravitsemuspalveluiden arvonlisäveron alentamiseksi. Tästä on jo kyllä elkeitä.

Arvoisa herra puhemies! Kolmanneksi, Suomessa on tuhansia yksinyrittäjiä, joilla on valmius palkata työntekijä tai työntekijöitä, jos työnantajamaksuja huojennettaisiin esimerkiksi määrätyksi ajaksi. Huojennuksella luotaisiin edellytyksiä mikroyritysten liikevaihdon, toiminnan ja henkilöstön kasvuun, joka toisi valtiolle lisää verotuloja. Lisäksi työntekijän palkkaamisen riskiä on huojennettava. Hallituksen sisällä on tietä-

västi pohdittu työllistävien yksinyrittäjien veronhuojennusta entiseen malliin. Hallitus on teettänyt erilaisia selvityksiä ja pohdiskellut erilaisia malleja, mutta hallitus ei ole pystynyt tekemään asiasta päätöstä. Toivon, että valtiovarainministeri saa tähän jotain tolkkua. Työllisyyden kannalta on erittäin tärkeää, että mikroyritykset saadaan kasvuun.

Arvoisa puhemies! Neljänneksi, autoveron vuotuinen tuotto on Suomessa noin 1,2 miljardia euroa. Autoverosta kannetaan lisäksi 260 miljoonaa euroa arvonlisäveroa; ajoneuvoveron määrä on 285 miljoonaa euroa ja käyttövoimaveron 125 miljoonaa euroa. Autojen verotukseen menee siis 1,87 miljardia euroa. Autoilijat maksavat polttoaineesta valmisteveroa 2,1 miljardia. Autoilun verotus kohoakin noin 4 miljardiin euroon vuodessa, mutta miljardiverot eivät näy tienpidon voimavaroissa. EU:n komissio ehdottaa uutta direktiiviä henkilöautojen verotuksesta. Suhtaudun ehdotukseen myönteisesti. Ehdotuksen mukaan henkilöautojen rekisteröintivero eli Suomen autovero poistettaisiin vuoteen 2016 mennessä. Rekisteröintiveron eli autoveron poistamista voisi aikaistaa Suomessa. Toimenpiteellä elvytettäisiin myös uusien autojen kauppaa. Autoveron poisto ei saa johtaa auton käyttöveroon tai liikenteen muiden verojen nostamiseen. Direktiiviehdotuksessa ei esitetäkään auton käyttöveroa tai auton verotuksen nostamista. Tavoitteena pitäisikin olla autoverotuksen yhdenmukaistaminen koko EU:n alueella. Sekä hallitus että valtiovarainvaliokunta ovat suhtautuneet nuivasti autoverotuksen kehittämiseen kohti käyttöveroa. Odotan hallitukselta tässäkin asiassa tekoja vuoden 2007 budjettiin mennessä.

¹³⁷ **Pertti Hemmilä /kok:** Arvoisa herra puhemies! Tuskin eduskunnan historiassa löytyy montaa budjettikeskustelua, missä valtiovarainpääluokasta on puhuttu näinkin pitkään ja jolloin sekä pääministeri että valtiovarainministeri ovat kumpikin paikalla. Tuo äsken käyty puolitoistatuntinen keskustelu EU:n budjettisovusta oli tietysti erittäin positiivinen näyttö pääministeriltä ja hallitukselta siitä, että halutaan välittömästi, kun tällainen ratkaisu on syntynyt, antaa siitä mahdollisimman rehellinen kuva ja käsitys koko eduskunnalle, koska se rehellisyys tulee siitä, että tässä salissa kaikki, mitä puhutaan ja sanotaan, myöskin kirjataan historiantutkijojitakin varten.

Arvoisa puhemies! Tämä rahoitussopeus, kun puhemies ilmeisesti puhemiesneuvoston päätöksellä sallii tästä tässä pääluokassa puhuttavan ja jatkettavan keskustelua edelleen, on todellakin Suomelle aika raskas. Erityisen raskasta taakkaa joutuvat tästä ratkaisusta kantamaan maaseudun ihmiset, erityisen raskasta maaseudulla maanviljelijät ja vielä erityisen raskasta ne maanviljelijät, joita koskevat myöskin alue- ja rakennetuet. Erikoista tässä ratkaisussa on se, että hallitus on täälläkin tänään, niin kuin monissa tiedotusvälineissä tässä viikonlopun kuluessa kehunut, että taas saavutettiin ikään kuin voitto. Tässäkin keskustelussa äsken pääministeri moneen kertaan totesi, että me saimme lisää rahaa yli 400 miljoonaa euroa. Todellisuushan on aivan toinen. Todellisuus on se, että Suomi tässä ratkaisussa menetti vuositasona noin 0,5 miljardia euroa rahaa. Todellisuus tulee näyttäytymään vasta lähivuosien kuluessa, mutta hämmästykseni on varsin suuri ollut kuunnellessani tätä keskustelua. Hämmästykseni on ollut suuri sen vuoksi, että tuolta keskustasta, tämän salin keskeltä, on niin kovin vähän kuulunut maaseutua ja maanviljelijöitä puoltavia puheenvuoroja. On käsittämätöntä, mikä ero voi olla jopa samoilla edustajilla suhtautumisessa nyt ja suhtautumisessa kolme vuotta sitten näihin samoihin asioihin. Kun kolme vuotta sitten tämä eduskunta keskusteli budjetista, muutama kymmenentuhatta euroa, saatikka muutama miljoona euroa oli todella suuri menetyks maaseudulle, todella suuri menetys maanviljelijöille. Nyt 100 miljoonaa tai 180 miljoonaa ei tunnu missään.

Kun kuuntelin ed. Laukkasen puhetta äsken, väistämättä tuli mieleen vanha sananparsi: kun tarpeeksi paljon veloista puhutaan, niin velat muuttuvat saataviksi. Se tuli mieleen, kun kuunteli ed. Laukkasen puhetta.

Täällä valtiovarainministeri Heinäluoma, jolle kuuluu kiitos siitä, että hän osallistuu edelleenkin tähän eduskuntakeskusteluun, äsken totesi, että meille suomalaisille nämä 10, kohta 11, jäsenyysvuotta Euroopan unionissa ovat olleet suuri menestys. Ehkä Suomelle on ollut jossain määrin menestys tämä Euroopan unionin jäsenyys, noin Suomelle kokonaisuutena ja keskimäärin, mutta mitähän miettii se maanviljelijä, se suomalainen talonpoika, jolta on näitten 11 vuoden aikana tuloista lähtenyt 40 prosenttia? Tilastokeskuksen ja Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen kiistattomista selvityksistä käy ilmi,

että maanviljelijöitten tulot monilla maanviljelijöillä ovat pudonneet ja nimenomaan täällä Etelä-Suomen maanviljelijöillä maatalouden tulot ovat pudonneet jopa 40 prosenttia. Mitä hän miettii näistä puheista, että EU-jäsenyys on ollut menestys?

Maanviljelijän palkka. Mikä on maanviljelijän palkka? Jos ajatellaan (Puhemies koputtaa) sitä tuporatkaisun valossa, niin maanviljelijän palkka on yhtä kuin se tulo, mikä hänelle jää sen jälkeen, kun kaikki kulut ja verot on maksettu. Se on pudonnut 40 prosenttia.

Ed. Eero Reijonen merkitään läsnä olevaksi.

¹³⁸ **Martti Korhonen /vas:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin pitää oikeastaan muutama sana sanoa tuosta debattivaiheesta. Näitä tuloksiahan tietenkin voi arvioida monesta näkökulmasta ja monesta eri lähtökohdastakin lähtien. Kyllä tuossa väistämättä tuon keskustelun aikana kävi mielessä sellainenkin pikkuinen, skeptinen ajatus, että mitähän keskustapuolueen edustajat olisivat sanoneet ollessaan irti hallitustyöskentelystä tai jos pääministerinä ei olisikaan heidän oma ihmensä. Mielikuvissa ainakin voi nähdä, kuin ed. Pekkarinen tuossa pyörisi pientä ehkä juoksujalkaa, kun hänellä olisi kiire moittia tätä ratkaisua. Väistämättä uskon, että näin siinä olisi tapahtunut.

Pääministerinkin lausumiin viitaten on jotenkin ehkä, mitä sanaa siinä voisikaan käyttää, vähän kummallinen näkökulma, että kansanedustajan pitäisi olla tyytyväinen siitä, jos oma maakunta kokonaisratkaisussa jollakin lailla pärjää. Sehän on hieno asia sinänsä, mutta kyllähän tämän koko talon tehtävä on tietenkin kantaa vastuuta koko maasta. Tästä näkökulmasta lähtien kyllähän tämä hallituksen neuvottelutulos oli epäonnistunut, ei siitä mihinkään pääse. Se oli tietynlainen fiasko, viittaa siihen tuossa vähän myöhemmin. Tässä lopulta hyväksyttiin ratkaisu, joka oli kokonaisuuden kannalta huonompi kuin se, mikä aluksi mahdolltomana torjuttiin.

Suomi maksaa EU:lle nettona 142 miljoonaa euroa vuonna 2006. Uudella kaudella nettolasku kasvaa noin 180 prosenttia, 397 miljoonaan euroon. Kun tässä tietenkin sitten tarkastelee men-

neisyyteen ja katsoo, mitä siellä on, niin pakko-han niitä kiitoksiakin jostakin on antaa. Minusta oikeastaan tähän kokonaisuuden tarkasteluun sopii kyllä ne kiitokset, mitkä itse asiassa ministeri Heinäluoma myös on antanut: kokonaisuuttahan pitää tarkastella siitä käsin, mikä neuvottelutulos oli, kun Paavo Lipponen pääministerinä ollessaan neuvotteli Berliinissä Suomelle vuonna 99 ratkaisun. Se on ihan totta, se ratkaisu antaa aiheen kiitokseen. Olin täsmälleen samaa mieltä. Mutta sitten, kun tätä ratkaisua verrataan siihen, niin tämä ratkaisu on fiasko. Tämä on minusta se pohjimmainen totuus.

Kyllä maaseudun rahoituksen väheneminen näkyy kielteisenä koko alueiden kehittämiseen, se on totta: Se aiheutuu myös siitä, että kun yhtä-aikaisesti tapahtuu kaksi efektiä, kuntatalouden kiristyminen ja sitten tämä, niin väistämättömät seuraukset ovat negatiivisia. Ja jos siinä saman-aikaisesti tapahtuu se, että tiukoissa kehyksissä ei ole sijaa sitten uudelle kansalliselle paketille, jolla rahoitetaan myös maaseudun kehittämistä ja kuntataloutta, niin lopputulemaan on tiedossa. Vähän kummallinen näkökulma on tietenkin se, että siitä ei tässä vaiheessa voisi edes puhua mitään.

Minusta on aivan selvä, että vasemmistoliitto ei tule hyväksymään sitä, että palvelujen tai etuisuuksien rahoitusta leikataan kansallisen tukipaketin rahoittamiseksi, ja se on sanottava tässä. Kansallinen tukipaketti on mahdollista rahoittaa vain luopumatta tästä näkökulmasta katsottuna järjestöistä menokehyksistä. Ja se, että tuotaisiin joitakin leikkauslistoja, niin vasemmistoliitto ei tule missään nimessä hyväksymään EU:n jäsenmaksujen kansallisen tukipaketin rahoittamisen vaihtoehtoisena linjana tätä tietä. Siitä syystä me edellytämme selvästi sen, että hallitus ilmoittaa, että ei edellä mainittuihin, esimerkiksi liikenne- ja kunnarahoitukseen tai opetus- tai terveysrahoitukseen, kosketa tässä yhteydessä.

Valtion on kannettava vastuunsa koko maan kehityksestä. Siksi kehyspäättös ei saa olla este sille, että aluekehityksen ja maaseutupolitiikan kansallista osuutta nostetaan. Tämä on tehtävä, muutoin tässä tapahtuu niin, että aluepolitiikka yksinkertaisesti loppuu tämän maan sisäältä. Nyt on tilanne tällä hetkellä jo kohtuullisen kriittinen viitaten siihen, mitä äsken sanoin kuntatalouden romahduksesta ja siitä pisteestä, missä se tällä hetkellä on. Valtion rahoitusasema taas suhteessa tähän on kohtuullisen hyvä. Tästä näkökul-

masta katsottuna on aivan selvä, että nyt mitataan todellinen tahto kehittää koko maata tasapuolisesti. Silloin on käytettävä valtiontalouden resursseja, joita kiistatta sisällä on olemassa. Tästä syystä meidän linjamme on hyvin selkeä ja johdonmukainen.

Arvoisa herra puhemies! EU-neuvottelujen epäonnistumisen maksajaksi me emme tule hyväksymään alue- ja hyvinvointipolitiikan alasajoja. Me näemme myös sen, että nyt ei ole aika aloittaa leikkauslistojen tekoa. Siitä syystä meidän vaihtoehtomme on se, että nyt keskustellaan myös siitä, että räjäytetään tästä järjestömät menokehykset.

¹³⁹ **Tarja Cronberg /vihr:** Arvoisa puhemies! Minäkin jatkan hetken vielä tätä äsken käytyä debattia. Olen samaa mieltä pääministeri Vanhasen kanssa siitä, että yli 100 miljoonan menetykset maaseudun kehittämisrahoista eivät ehkä ole niin suuria, jos niitä verrataan tuleviin 3,5 miljardin vientitukien menetykseen vuoteen 2013 mennessä ja mahdolliseen 44 miljardin cap-tuen uudelleen organisointiin.

Tätä taustaa vastaan olisikin aika välittömästi aloittaa eräänlainen uusi innovatiivinen ja luova maatalous- ja maaseutupolitiikka. Ei kannata enää puolustaa tukia. Suomessa on erittäin hankala ja ikävä perinne, että puolustellaan tukia, jotka jo on menetetty. Nyt pitäisi katsoa uusia linjauksia maaseudun ja maatalouden kehittämiseen.

Yksi aivan selkeä vaihtoehto on energiatuotanto, niin peltoenergia kuin metsäenergiakin. Se vaatii rohkeita päätöksiä ei vain yksittäisiltä viljelijöiltä, vaan myös hallitukselta. Ja olenkin hiukan huolestuneena seurannut sitä, että esimerkiksi omakotitalojen pellettilämmitykseen ei löydy tukea. On ajateltu, että ... (Ed. Hemmilä: Äsken juuri kritisoiit tukia!) — Tämähän on toinen asia. Tämä on uusi innovatiivinen tuki, ja erittäin pieni symbolinen tuki. Jos ajatellaan näitä miljardeja, niin kymmenellä miljoonalla saadaan aikaan rakenteellinen energia- ja lämmitysmuutos suomalaisissa omakotitaloissa, sen lisäksi työtä Suomeen, veroja Suomeen, huoltovarmuutta Suomeen ja vähemmän öljyriippuvuutta.

Toinen kysymys on ruokatuotannosta. Totta kai Suomessa täytyy säilyttää ruokatuotanto. Suomalainen harha on se, että Suomessa katsotaan, että suomalainen ruoka on puhdasta ja sel-laisena sitä voidaan maailmalla markkinoida. Ei

tarvitse markkinoida luomuruokaa, kun suomalainen ruoka on niin puhdasta. Tämä on valitettavasti vain suomalaisten tiedossa, ja sen takia vientimahdollisuutemme ovat aika pieniä. Tällä hetkellä luomuruoka kasvaa eniten Saksassa ja Ranskassa, Ranskassa 30 prosenttia vuodessa. Jos lähdemme tukemaan luomutuotantoa Suomessa, niin tuemme maaseudun tulevaisuutta. Viittaan myös kestävän kulutuksen selvitykseen, jossa todettiin, että Suomen pitäisi päästä mahdollisimman nopeasti noin 20—25 prosentin luomutuotantoon.

Mutta rohkeita uusia linjauksia maatalouspolitiikkaan ja tukipolitiikkaan tarvitaan.

¹⁴⁰ **Timo Soini /ps:** Arvoisa herra puhemies! Jo on aikoihin eletty, että keskustalaisia ei ole salissa kuin ed. Lindqvist, kun talonpoikaa viedään kuin litran mittaa, kuin hyljettä kuivalla maalla. Kepu on tämän saanut aikaan. Kun ajattelee, että keskusta markkinoi itseään maaseudun asiantuntijana, nyt olisi kyllä kysyntää varmaan pitkin suomalaisia pitäjiä, että eduskunnan korkeimmalla foorumilla täällä kerrottaisiin nyt, mitä tämä merkitsee, mutta siinä joutuu nyt pientalonpojan edustaja sitten kertomaan, mitä tämä merkitsee, arvoisa herra puhemies. Tämä merkitsee autoituvaa maaseutua, konkurseja, tilojen sulkemisia. Sitä tämä merkitsee.

Nimenomaan tämä cap-politiikka, siis yleinen maatalouspolitiikka, betonoitiin vuoteen 2013. Ranskalaisten suurtilallisten bulkkituotanto, Englannin kuningatar Elisabethin maataloustukiaiset, Italiassa korruptoituneet viljelijät ja maatalousyhtymät, nämä kaikki saavat olla rauhassa vuoteen 2013. Minäkin luen näitä nettiversioita tuolla BBC:llä ja muualla, kun tässä sitä kansainvälisyyttä kaivattiin, niin Englannissa selitettiin asiaa aivan toisinpäin kuin täällä nyt herrat ministerit. Ranskassa sanottiin, että Ranska vuonna 2008—2009 tarkastelee capia. Kyllä tarkastelee, mutta mikään ei muutu. Ranska ei maksanut tästä sovusta mitään, englantilaiset lordit eivät maksaneet tästä sovusta mitään, kuningatar Elisabeth ei maksanut tästä sovusta mitään, mutta suomalainen köyhä viljelijä ja köyhtyvä viljelijä maksaa alue- ja rakennetuista 20 prosenttia ja näistä maaseudun kehittämistoimista 30 prosenttia. Se on solidaarisuutta. Se on solidaarisuutta tässä Euroopan unionissa, joka on täydellinen pannukaku. Se jäykisti oman maatalouspolitiikkansa. Se

pelaa itsensä ulos nimenomaan tällä cap-reformilla. Nimenomaan sellainen innovoiva, uutta luova lfa-tukimuotoinen alue- ja rakennepolitiikka ja tämän tyyppinen maatalouspolitiikka, pienet, luovat, uudet investoinnit, sieltä leikataan, ja bulkki voi hyvin vuoteen 2013. Tämä on neuvostomaataloutta tällainen. Tämä on aivan käsittämätön linja.

Arvoisa herra puhemies! Sitten minun ja köyhän kansan pitäisi olla siitä iloisia, että me makamme. Meillä on täällä ollut kova parku köyhyyspaketista, mutta köyhyyspaketti on samankokoinen kuin ensi vuonna nämä Suomen EU:n puheenjohtajuuskustannukset. Täällä on 23 miljoonaa yhdellä momentilla ja 13 toisella, 36 miljoonaa euroa tähän simpukansyöntiin ja sormenkoukisteluun. Tätä en missään tapauksessa hyväksy, ja esitän siitä 3:a miljoonaa pois. Makskoon Brysselin byrokraatit. Kun suomalainen talonpoika menettää 10 prosenttia, niin menettäkööt nämä juhlijatkin nyt 10 prosenttia. Katsotaan, onko solidaarista. Se selviää salissa. Onneksi täällä on demokratia.

Arvoisa herra puhemies! Olen yllättynyt siitä, että meillä on niin sanottuja oppositiopuolueita täällä kuten esimerkiksi kokoomus. (Ed. Salo: Täällä ollaan, joo!) — Joo, siellä on ehkä kaksi. — Minun ei tarvitse ilmeisesti vaivata päätäni ja kykyjäni tekemällä välikysymystä, kun kokoomus ei sitä allekirjoita. Ed. Salo, te hyväksytte tämän sopimuksen. Aivan juuri niin kuin valtiovainministeri Heinäluoma täällä kiitti ja kuorrutti puheenjohtaja Vilénin, niin kokoomus hyväksyy. Hallituksen luottamus pitäisi nyt mitata. Mitataanko vai eikö? Ette mittaa. Vasemmistoliitto: ed. Outi Ojala ilmoitti, että hyväksyy. Katseeni kohdistuu edustajiin Laakso, Mustajärvi, (Ed. Laakso: Korhonen, ryhmäpuhe!) Korhonen mahdollisesti, Kuoppa ja moniin muihin. Mahtavatko hyväksyä? Vihreäthän hyväksyvät kaiken. Se on nähty aina ja kaikkialla. Olisi ollut mielenkiintoista, hyväksyykö kristillisdemokraatit.

Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on erittäin erikoinen järjestelmä. Kun katsoo tätä tilannetta, mistä ne rahat otetaan, varallisuusvero poistettiin täällä viime tiistaina. Kaikkein rikkaimmille annettiin rahaa. Kuulin radiosta, kun olin tuolta tundralta tulossa Lapissa, että sosialidemokraatit ovat nyt moittineet, että luottamus on mennyt. Täytyy kysyä, saako kätellä tätä seitsikkkoa, joka on nyt Forssan ohjelman mukaisesti toiminut, ja saako kätellä niitä kahta kepulaista kyläkoulun

puolustajaa, jotka ripitettiin, kun puolustivat valtionosuudessa kyläkouluja. Luojan kiitos, että tässä maassa on vielä oppositiopuolue, jota voi äänestää, jos ei ole samaa mieltä kuin koko reper-tuaari alusta loppuun tätä EU:n ylistyslaulua. Tämä on käsittämätöntä.

Sitten vielä luullaan, että tämä systeemi toimii. Eihän tämä toimi, hyvät ystävät, tämä Euroopan unioni. Se on nyt jäykistänyt itsensä vääränlaiseen maatalouspolitiikkaan. Sen Lissabonin strategia on kuollut kirjain. Se on täysin tuuliajolla oleva järjestelmä. Vielä nyt Saksan johdolla keskuspankki rupeaa nostamaan korkoa. Se paukkuu. Suomella ei ole mitään sanomista siinä, kun Keski-Euroopan talouden mukaan ruvetaan nostamaan. Orastava nousukausi katkeaa tähän kolhoosirahaan.

Arvoisa puhemies! Sitten kun on puhuttu Ruotsista ja muusta, kuinka se maksaa. Ruotsille sanottiin, että aurinko sammuu Ruotsin kohdalla ja kruunu menee, jos ei Emuun mennä. Ei ole mitään sellaista nähtävissä. Päinvastoin, ovat pärjänneet ja, niin kuin ministeri sanoi, maksaneet lisää.

Kyllä valheelle perustuva järjestelmä aina ha-jooa. Suomi vietiin valheella ja viekkaukella Euroopan unioniin. Sen on nyt kapitalistinenkin tie-de todennut. Kansalle luvattiin halpaa viinaa, halpoja autoja ja turvallisuutta. Kaiken tämän olisi tämä eduskunta pystynyt tuottamaan. Alkoholivero on (Puhemies koputtaa) kansallisesti päätettävissä, samoin autovero. Ei siinä olisi tarvittu EU:ta yhtään mihinkään, eikä sitä tarvita mihinkään muuallekaan. Me elämme kummassa demokratiassa, jos aina on vain yksi vaihtoehto. Mitä tahansa Brysselistä sataa, sitä kehutaan: tämän kanssa voidaan elää. Kyllä ne täällä meidän juttuja nyt lukevat, kuinka tämä on hyvä neuvot-lutulos. Ilmeisesti niin hyvä, että seuraavalla rahoituskierroksella leikataan lisää.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät hyväksy tätä antautumista, tätä valkoisen lipun heiluttamista Brysselin tyrannian edessä.

¹⁴¹ **Petri Salo /kok:** Arvoisa herra puhemies! EU:n ministerikokous päätti lauantaityönä maaseuturahoituksesta. Tehty budjettipäätös on Suomen maaseudun kannalta kuitenkin murheellinen. On valitettavaa, että tätä tosiasiaa ei uskalleta hallituspuolueitten osalta tunnustaa tässä salissa. Suomen osalta EU:n laajentumisen lasku nimittäin maksatetaan suomalaisilla maanviljeli-

jöillä ja myöskin muilla maaseudun ihmisillä. Vielä päivää ennen ratkaisua Suomen tavoite oli, että leikkaus olisi noin 10—15 prosentin luokkaa, ja äsken pääministeri ilmoitti, että kauhukuvaprosentti oli miinus 45 prosenttia.

Silti täytyy todeta, että tämä ratkaisu, joka merkitsee Suomen maaseudun kehittämisvarojen vähentymistä noin 30 prosentilla, on kohtuuton suuri. Tarkoittaa sitä, että meidän maaseuturahoitus leikkautuu yli 100 miljoonaa euroa. Tällä maaseuturahoituksella kuitenkin pitäisi hoitaa lfa, ympäristötuki ja muun muassa kaikki hanketoiminta. EU-rahaa on käytetty noin 350 miljoonaa euroa, ja nyt summa supistuu noin 250 miljoonaan euroon. Jo nyt ilman EU-rahaa on hoidettu investointituet, kuten Makerat ja luopumisjärjestelmät, kun EU-rahaa ei ole riittänyt, mutta Makerakin on kohta imetty kuiviin.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti tämän ratkaisun myötä Suomesta tulee nyt EU:n nettomaksaja yhteensä 0,5 miljardin euron summalla eli 500 miljoonalla eurolla. Nettomaksu kipuaa tulevana seitsenvuotiskautena 0,4 miljardiin euroon, minkä päälle tulee vielä noin 0,1 miljardia euroa tullimaksuja, kuten on kerrottu. Aivan lopullista arviota vaikutuksista ei ole mahdollista vielä tehdä, sillä ratkaisu jättää budjetin maakoh-taisen jaon maatalousneuvoston päätettäväksi ja siltä osin maatalousministerimme Korkeaoja on merkittävällä paikalla.

Maatalousneuvosto tulee tekemään ratkaisunsa enemmistöpäätöksellä, joten on mahdollista, että ratkaisu muuttuu vielä tätäkin huonommaksi, mitä meille tänään on esitelty. Mikäli Suomen maatalousministeri ei onnistu neuvotteluissa, voi olla, että kylmä jatkuu vielä kylmempänä kuin tällä hetkellä näyttää. Lisäksi lopulliset vaikutukset riippuvat myös parhaillaan valmisteltavana olevan maaseudun kehittämisohjelman sisällöstä.

Arvoisa puhemies! Siinä vaiheessa, kun eduskunta kävi keskustelua meidän maatalouspoliittisesta selonteosta, emme voineet arvatakaan, kuinka oikeassa SDP:n ryhmäpuheenvuoron pitäjä ed. Lintonen oli, kun hän arvosteli nimenomaan meidän ympäristötukijärjestelmää. Nyt näyttää, että tämä "saavutettu" järjestelmä tukee nimenomaan SDP:n tavoitteita. Jos 500 miljardin euron siirto Suomesta muihin EU-maihin on poliittisten päättäjien mielestä kohtuullinen summa solidaarisuudesta Euroopan heikompiosaisia kohtaan, olisiko vastaavasti poliittisilla päättäjil-

lä ja tällä hallituksella valmiutta hyvittää maaseudulle aiheutuvat menetykset hoitamalla puutuvat runsaat 100 miljoonaa euroa kansallisesti?

Tähän eduskunta yritti äsken saada vastausta sekä pääministeriltä että valtiovarainministeriltä, mutta meille kerrottiin, että tämän ilmoituksen tekeminen tulee haittamaan Suomen neuvotteluasetelmia. Toki EU-säädökset, esimerkiksi maaseutuasetuksen toimintalinjojen rahoitusprosenttien aiheuttamat rajoitteet, ovat tässä varmasti ongelmana, se tiedetään, mutta nyt nekin mitataan. Löytyykö poliittisilta päättäjiltä solidaarisuutta myös suomalaisia viljelijöitä kohtaan? Kaikki on suhteellista, sillä pienenä pidetty 0,5 miljardin euron EU-jäsenmaksu on käytännössä puolet kaikkien suomalaisten maanviljelijöiden yhteenlasketusta yrittäjätulosta eli maataloustulosta. (Ed. Lindqvist: Kuinka paljon te leikkasitte tukia vuodesta 1995 alkaen?) — Arvoisa ed. Lindqvist, vielä sinä aikana, kun kokoomus oli hallituksessa ja kannoimme vastuuta myöskin valtioneuvoston piiristä ja teimme Agenda 2000 -ratkaisua jne., me saavutimme kahtena kolmena vuotena tilanteen, niin että maataloustulo lähti kasvuun ja viljelijän tuntipalkka lähti nousuun. (Ed. Lindqvist: Leikkasitte 600 miljoonaa!)

Nyt valitettavasti viljelijän tuntipalkka on koko ajan kehittynyt alaspäin verrattuna muihin tuloryhmiin. Tätä on hyvin vaikea perustella maaseudulla meidän viljelijäväestöllemme. Tämä on heidän kannaltaan kohtuutonta, ja sen takia olisimme odottaneet, että valtioneuvosto olisi ilmoittanut tänään täällä, että tulemme pitämään huolen siitä, että nykyinen asema viljelijöillä ei tule heikkenemään, ei maataloustulon osalta eikä myöskään tuntipalkan osalta. Se olisi ihan kohtuullinen vaatimus ollut.

Arvoisa puhemies! Suomi ei olisi saanut hyväksyä itselleen näin epäedullista budjettia, kun nimittäin samaan aikaan kansallinen ympäristöhallinto perää maataloudelta entistä tiukempia ympäristöhoitotoimia. Niihin ei yletä ilman kattavaa ympäristöntukijärjestelmää, jolla ympäristöhoito tehdään viljelijöille taloudellisesti mahdolliseksi. EU:n budjettiesitys vähentää roimasti myöskin maaseudun kehittämisvaroja, ja se tulee edellyttämään, että jäsenmaat käyttävät maaseudun kehittämiseen entistä enemmän varsinaista maataloustukea eli cap-tukea.

Suomessa tämä järjestely ei valitettavasti onnistu, koska EU:n suora maataloustuki hehtaaria

kohti on Suomessa vain noin puolet useimpien jäsenmaiden saamasta cap-tuesta. Meidän maatalouspolitiikka on siltä osin aivan erilaista kuin Keski-Euroopassa. Tätä haittaa on tähän asti pysytty korjaamaan käyttämällä maaseuturahaa muun muassa maatalouden ympäristöhoitokorvauksen ja luonnonhaittakorvauksen maksamiseen.

Valtionpäämiesten tekemässä päätöksessä on myös sovittu, että yhteistä maatalouspolitiikkaa modernisoidaan ja parannetaan vuonna 2008—2009 annettavalla välitarkastelulla. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että vuonna 2006 voimaan tuleva tilatukimalli, josta on väännetty täällä eduskunnassa hyvin paljon, tukioikeudet, topupit jne., joihin ed. Hemmilä on monesti käsitellyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota, voivat mennä hyvin pian uusiksi, jo esimerkiksi vuonna 2010 ja jopa paljon sitä aikaisemminkin.

Arvoisa puhemies! Haasteita siis riittää, mutta ensiksi meidän olisi haettava paikkauskeinoa 100 miljoonan euron negatiiviseen päätökseen. Kun tähän vielä lisätään viikonvaihteen aikana saadut tiedot meidän Wto-neuvotteluista, niin voidaan sanoa, että viljelijän luottamus tätä hallitusta kohtaan ei valitettavasti ole lisääntynyt.

¹⁴² **Paula Risikko /kok:** Arvoisa herra puhemies! Alun perin, kun varasin tämän puheenvuoroni, niin varasin tämän eri aiheita varten, mutta otan tässä aluksi nyt kantaa tähän keskusteluun, mikä äsken käytiin. Mehän olemme saaneet hiljattain tässä tietää, että olemme EU:n suuri nettomaksaja, ja se on aikamoinen isku tietysti hyvin monella eri tapaa. (Ed. Laakso: Koko ajan olemme olleet!) Äsken keskustelimme hyvin vaiherikkaasti täällä tästä asiasta, ja pääministerihän meille ilmoitti, että on pohdittava, miten hoidetaan leikkauksista aiheutuva taakan jakaminen. Täällä monesti kysyttiin pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä, mitä me nyt sanomme, mitä on suunniteltu, miten se taakka jaetaan. Siihen ei selvää vastausta kuitenkaan saatu.

Maatalousyrittäjien tilannehan on tällä hetkellä jo hyvin hankala. Itse olen MTK:n sosiaalipoliittisen valiokunnan jäsenenä ja olen aika hyvin ajan tasalla siitä, miten kiperä tilanne hyvin monella maatalousyrittäjällä tällä hetkellä on. Me saamme koko ajan ajantasaista tietoa, muun muassa tänä päivänä Yrjö Ojaniemeltä Seinäjoelta, tästä tilanteesta, ja myöskin hyvin monet maatalousyrittäjistä ovat jo kerinneet ottaa yh-

teyttä ja ovat hyvin huolissaan siitä, missä oikein mennään. Mielestäni olisi vähintäänkin kohtuullista kertoa heille, mikä tilanne on, koska tämä on aika ikävä joululahja.

Mutta sitten, arvoisa herra puhemies, se, minä tähden alun perin pyysin tätä puheenvuoroa, liittyi siihen, että olen tehnyt alkoholiveron korotusta koskevan talousarvioaloitteen siitä, että korotettaisiin väkevien viinujen osalta alkoholiveroa ja siten saataisiin lisää tuottoa valtakuntamme budjettiin. Ja millä sitten perustelen tätä esitystäni?

Tässä yksi niistä: Suomalaiset joivat viime vuonna alkoholia keskimäärin 10,3 litraa 100-prosenttiseksi alkoholiksi muutettuna. Kokonaiskulutus kasvoi lähes 10 prosenttia. Myös alkoholiin liittyvät sairaalahoidot lisääntyivät. Suurin lisäys, 25 prosenttia, oli 55—65-vuotiaiden hoitajakoissa.

Alkoholisairauksiin ja alkoholimyrkytyksiin kuoli viime vuonna 1 860 henkilöä eli 300 ihmistä enemmän kuin edellisellä vuonna. Maksakirroosikuolemat lisääntyivät 30 ja alkoholimyrkytyskuolemat 20 prosenttia. Alkoholikuolemat ja alkoholiehtoinen sairastavuus oli miehillä selvästi yleisempää kuin naisilla. Sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla kirjattiin viime vuonna lähes 36 500 alkoholiin liittyvää hoitojaksoa, mikä oli yli 10 prosenttia enemmän kuin vuonna 2003. Sekä alkoholin aiheuttamien elimellisten aivo-oireyhtymien että maksasairauksien hoitojaksot lisääntyivät noin 16 prosenttia. Päihtymistilan aiheuttamia hoitojaksoja oli 12 prosenttia enemmän kuin vuonna 2003. Miesten ja naisten hoitojaksot kasvoivat yhtä paljon.

Alkoholisairauksien hoitojaksojen määrä kasvoi merkittävästi vanhemmissa ikäryhmissä. Suurin kasvu oli 55—64-vuotiailla, joiden hoitojaksot lisääntyivät neljänneksen. Hoitojaksot lisääntyivät 45—54-vuotiailla 9 prosenttia ja yli 65-vuotiailla 11 prosenttia. Ainoa poikkeus olivat 15—44-vuotiaat, joiden alkoholisairauksien sairaalahoido väheni jonkin verran. Tässä on vain pieni tilastotieto siitä, missä täällä yhteiskunnassamme oikein mennään. Samanaikaisesti leikataan sosiaali- ja terveydenhuollon määrärahoja ja emme pysty vastaamaan ennalta ehkäisevään työhön, varhaiseen puuttumiseen ja päihdesairauksien hoitoon. Tästä syystä esitän, että alkoholiveroa väkevien viinujen osalta tulisi pikaisesti nostaa.

¹⁴³ **Valtiovarainministeri Eero Heinäluoma** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama havainto käydyin keskustelun johdosta.

Ensinnäkin ed. Laxell peräsi täällä uusia verojen poistoja kokonaan autoveron ja perintöveron osalta. Olen hivenen huolissani siitä, että kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa oltiin sitä mieltä, että pitäisi pikemminkin pyrkiä vähentämään valtion velanottoa. Eikö tämä ed. Laxellin puheenvuoro siitä, että valtion tuloja edelleen vähennettäisiin, juuri johda siihen, että otetaan lisää velkaa ja siirretään tätä räsistusta tuleville sukupolville? Toivoisin, että myös oppositiossa harrastettaisiin koordinaatiota näiden puheenvuorojen välillä, että ryhmäpuheenvuorot olisivat noin suurin piirtein linjassa sen kanssa, mitä edustajat linjaksi haluavat. (Ed. Salo: Saman verran eroa kuin Lintosen ja Wallinin välillä!)

Jos poistetaan veroja, niin kyllä se ilman muuta tarkoittaa sitä, että velan määrä sitten vaan lisääntyy. Niin kuin täällä ed. Häkämies sanoi, tässä taloussuhdanteessa, jossa menee kohtuullisen hyvin talouden kasvun osalta eli olemme menossa vahvaa kasvuvaihetta, niin on aika onnetonta, jos vaan velanottoa lisättäisiin. Se ei kovin hyvältä myöskään suhdannemielessä tuntuisi.

Sitten ed. Hemmilä kertoi, että 40 prosenttia olisivat maataloilla pudonneet tulot. (Ed. Hemmilä: EU-jäsenyyden aikana!) Olen kyllä todella huolissani, mitä tapahtui niiden runsaan kahdeksan vuoden aikana, kun kokoomus oli hallituksessa ja siitä osan aikaa maatalousministerinä. Jos tämä on saldo, että 40 prosenttia ovat tulot pudonneet, niin kyllä olisi todella huonosti mennyt. Mutta kun katson tilastoja, en löydä sille tukea enkä myöskään tiloilla käydessäni, että olisi toimeentulo puolittunut. (Ed. Hemmilä: Kyllä!) — Jään odottamaan uusia tietoja, joissa käy ilmi, että 40 prosenttia ovat tulot pudonneet menneen kymmenen vuoden aikana. (Ed. Hemmilä: 11 vuoden!) Me olemme sekä EU-rahoituksessa että sitten myös kotimaisessa rahoituksessa satsanneet erittäin paljon maatalouteen. Suomi käyttää EU-maista kotimaista veronmaksajain rahaa kaikkein eniten, aivan kärkiluokassa, maatalouden tukemiseen, joten yhteiskunta omalta osaltaan on tehnyt voitavansa.

Sitten kun ed. Soini, joka näyttää poistuneen salista, puhui, miten Ranskalle on käynyt, niin jotta ei jää pöytäkirjoihin väärää merkintää, on syytä todeta, että Ranskan maksuosuudet kasvavat runsaat 4 miljardia euroa vuositasona, joten

kyllä Ranska maksaa tästä ratkaisusta, joka Brysselissä nyt huippukokouksessa sovittiin.

Muutoin: mielestäni virkistävän puheenvuoron käytti kyllä ed. Cronberg, joka kaipasi katseen siirtämistä eteenpäin ja sen pohtimiseen, miten maatalous ja maaseutu voivat pitkällä aikaa pärjätä, koska me näemme, että EU:n maatalouspolitiikka on muutoksessa. Se ei tule loppumaan tähän, vaan siellä on tulossa seuraava capuudistus, ja sitten siihen liittyy tämä Wto-ratkaisu, muun muassa vientitukien asteittainen poistaminen, joka on tulossa ja joka tietysti kansainvälisen kaupan oikeudenmukaisuuden kannalta on perusteltu ratkaisu, että me emme dumpkaa omaa ylituotantoamme maailmanmarkkinoille ja estä kehitysmaiden oman maataloustuotannon kehittymistä. Eli me tarvitsemme kyllä katsetta eteenpäin koko maatalous- ja maaseutupolitiikassa, ja siihen kuuluu kyllä se, (Puhemies koputtaa) että kehitämme yhdessä monipuolista maataloutta yhdistyneenä maaseutuyrittäjyyteen ja haemme muun muassa energiatuotannon alueelta uusia pärjäämisen mahdollisuuksia.

¹⁴⁴ **Raimo Vistbacka /ps:** Arvoisa herra puhemies! Ensimmäisenä itse joudun ihmettelemään, ennen kuin ministeri mahdollisesti poistuu salista, minkä johdosta tässä pääluokassa nimenomaan kohdassa EU-puheenjohtajuus on sama asia, 23 miljoonaa euroa, merkitty myöskin valtioneuvoston kanslian määrärahoihin. Mistä johtuu tällainen mielenkiintoinen, ainakin minun mielestäni, omituisuus eli se, että EU-puheenjohtajuuskauden menoja on valtioneuvoston kanslialle merkitty suurin piirtein samoilla perusteilla 23 370 000 euroa ja sitten valtiovarainministeriön pääluokkaan kohtaan 28.80.26 EU-puheenjohtajuuteen 13 miljoonaa euroa? Eikö näitä olisi voinut kuitenkin yhdistää sikäli kuin otsake on sama ja perusteluosa jotakuinkin sama? Tuntuu aika suurelta summalta nimenomaan tällainen ylimääräinen meno, kun lisäksi täällä todetaan, että näihin menoihin, erityisesti valtioneuvoston kanslian osalta, ei sisälly kokousten järjestelyistä välittömästi aiheutuneita kuluja. Aika kalliiksi ainakin minun mielestäni tulee tältä osin puheenjohtajuus, mitä jo tähän budjettiin on merkitty.

Arvoisa herra puhemies! Muutamia mielenkiintoisia yksityiskohtia tästä pääluokasta. Yleisesti voisi todeta Tullilaitoksen osalta sen, että ministeri äsken totesi ed. Pulliaiselle, että on tehty harmaan talouden osalta hyvinkin paljon, mut-

ta kun katsoo Tullilaitoksen osalta selvittämistä, mitä arvioidaan ensi vuodeksi, ja myöskin tullirikostorjunnan vaikuttavuutta miljoonina euroina, niin ei siellä ainakaan tämän mukaisesti ole lisäystä tullut. Päinvastoin henkilöstön osalta esitetään vähennystä, eli tältä osin täytyy sanoa näin, ettei ainakaan harmaata taloutta kovin paljon saada kuriin.

Arvoisa puhemies! Erityisesti minua hämmästyttää Tullilaitoksen toimintamenoissa oleva kohta eli se, että huumekoiratoimintaan saatavat lahjoitukset tavallaan otetaan nettobudjetoinnissa huomioon. Olemmeko tältä osin niin heikossa jamassa, että pitää pyytää lahjoituksia, että pystytään pitämään toiminnassa huumekoirajärjestelmää?

Arvoisa puhemies! Eräs asia minua myöskin huolestuttaa, kun itse olen aika paljon joutunut, niin kuin moni muukin edustaja varmasti, tekemään valituksia valtion eläkelautakunnalle. Sinne ei ole juurikaan tehty lisäyksiä, ja kun me tiedämme, kuinka pitkiä valitusajat eläkelautakunnassa ovat, olisi odottanut, että tältä osin myös olisi lisäresursseja annettu, että henkilöiden oikeusturva pystyttäisiin takaamaan paljon paremmin kuin tällä hetkellä on. Yleisestikin voisi todeta sen, mikä liittyy Valtiokonttoriin, erityisesti sotainvalidi- ja veteraanipäätöksiin, että siellä myöskään ei ole lisää resursseja osoitettu. Me, jotka olemme näitten asioitten kanssa joutuneet tekemisiin, tiedämme sen, että henkilöstövaje on sen verran suurta, että myöskin näitten päätösten osalta viivästymiset ovat aika pitkiä. Tässä arviossahan todetaan, että ennakoarvio on se, että nämä päätökset tulevat vähenemään, mikä saattaa tietysti olla tottakin, kun ottaa huomioon tämänhetkisen keski-ikäen erityisesti veteraanien osalta.

Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vaan tästä seikasta, josta on sallittu keskustelu, koska se liittyy nimenomaan tänne budjettiin eli Suomen maksuosuudet Euroopan unionille, tästä paljon puhutusta sopimuksesta, joka täällä nyt on ollut esillä. Minä itse en voi ymmärtää niitä perusteita, joita on käytetty siitä, että nyt kyllä hyväksyttiin mutta Luxemburgin kohdalla hylättiin. Minä en ainakaan itse ole ymmärtänyt, mitä parempaa tästä nyt sitten olisi tulossa, mutta maksuosuudet ovat aika suuria, kun ensi vuonna maksut Euroopan unionille -momentille myönnetään 1 540 000 000 eli 1,5 miljardia, vähän yli. Minun mielestäni tämäkin on jo aika suuri summa

silloin, kun puhutaan siitä, mitä EU Suomelle maksaa.

¹⁴⁵ **Arto Satonen /kok:** Arvoisa puhemies! Pyy-sin tämän puheenvuoron lähinnä siksi, että haluan ottaa kantaa työllisyyden edistämiseen ja sitä kautta myöskin valtiontalouden tilanteen parantamiseen, mutta en myöskään malta olla sanomatta paria kommenttia edellä käytyyn keskusteluun.

Oikeastaan täällä parhaimman puheenvuoron minun mielestäni käytti ed. Vielma, joka kertoi, mistä tässä asiassa on kyse. Tässä asiassa ja Suomen maksuosuuden kasvamisessa on kyse siitä, että kommunistisen järjestelmän aiheuttamat rappiot täytyy korjata. Juuri tästä on kyse, ja täytyy kiittää onneamme siitä, että tämä rappio ei levinnyt pidemmälle Länsi-Eurooppaan, muuten ei olisi niitä maksajia jäljellä enää tänä päivänä. (Ed. Laakso: Aikooko kokoomus vastustaa tämän rappion korjaamista?) Se on todella ... — No, ollaan tyytyväisiä, että te ette saaneet enempää aikaan, ed. Laakso ja kumppanit.

Mitä sitten tähän itse asiaan tulee, on tietysti väistämättä niin, että Euroopan unionin uskottavuuden kannalta, myöskin eurooppalaisen kilpailukyvyn kannalta suhteessa muuhun maailmaan oli täysin välttämätöntä, että tämä ratkaisu saatiin aikaan. Siinä suhteessa sitten, kuinka hyvä se on Suomen kannalta, minun mielestäni täällä ovat erinomaisen hyviä puheenvuoroja käyttäneet edustajat Salo ja Hemmilä, jotka ovat viitanneet nimenomaan siihen, että ei voi olla niin, että tämä jää pelkästään maaseudun ja maaseudun ihmisten maksettavaksi.

Tässä suhteessa, ainakin kun katsoo asiaa Etelä-Suomen viljelijöiden näkökulmasta, tässä on tullut tällä kaudella jo monta kertaa lunta tupaan niin cap-neuvotteluissa kuin monissa muissakin asioissa, viimeksi tietysti sokeriratkaisussa ja nyt vielä tässä, vientitukienkin osalta tulee näin käymään. Toki on niin, että pitkässä juoksussa maatalouden ei tule perustua tukijärjestelmiin, mutta niin se vain on, että tänä päivänä, jos suuri osa siitä maanviljelijän tulotasosta tulee tuesta, se on silloin omista tuloista suoraan pois, kun tämä tukitaso heikkenee.

Arvoisa puhemies! Vaikka valtiovarainministeri jo poistuikin täältä salista — kiireesti poistui — en voi silti olla kommentoimatta myöskään hänen heittoaan ed. Laxellin suuntaan. On varmasti niin, että tietyillä veronalennuksilla voi-

daan talouden dynamiikkaa kasvattaa ja sitä kautta työllisyyttä edistää. Jos ei näin olisi, tuskin valtiovarainministeri olisi muuten kehnut varallisuusveron poistoakaan.

Kokoomus on esittänyt tänne budjettiin hyvin voimakkaasti työllistämistä edistäviä toimia. Tämä matalapalkkatukiratkaisu — kiitos hallitukselle siitä, että se ylipäättään tuli — jäi pahasti puolitiehen. Sen nimenomainen idea oli edesauttaa nuoria pääsemään työelämään kiinni ja nostaa Suomen työllisyysastetta. Mitä sitten työllisyysasteessa vaikuttaa esimerkiksi 1 prosenttiyksikön nousu valtiontalouteen, ne vaikutukset ovat aika huomattavia. Etlan laskelmiin perustuen välittömät verotulot kasvavat 760 miljoonaa euroa, välilliset verotulot 420 miljoonaa euroa ja sosiaalimenot vähenevät 400 miljoonaa euroa, eli yhteensä 1,5 miljardia lisää jaettavaa tulee valtiontalouteen, jos työllisyysaste nousee prosentilla. On arvioitu, että noin 10 000 uutta työpaikkaa olisi syntynyt, jos matalapalkkatuki olisi ulotettu kattamaan kaikki ikäluokat.

Toinen merkittävä asia on se, että yritysten sukupolvenvaihdoksia tulisi edistää nykyistä selvästi voimakkaammin. Olemme tässä esittäneet sitä, että perintö- ja lahjaverot poistuisi, ei kokonaan mutta sillä tavalla, että yritysten sukupolvenvaihdosten yhteydessä, jos yritystä ei viiteen vuoteen myydä eteenpäin, pääsee perintö- ja lahjaverosta seuraamuksitta. Tämä on erittäin tärkeä asia sen takia, että seuraavien kymmenen vuoden aikana 70 000—80 000 yrittäjää jää eläkkeelle ja tulee lopettamaan toimintansa ja heillä on noin 500 000 työntekijää. Etla on arvioinut myöskin tätä asiaa, että jos joka toinen sukupolvenvaihdos epäonnistuu, julkisen talouden rahoitusasema neljän vuoden kuluessa heikkenee 1,25 miljardia euroa, mikä johtuu siitä, että työpaikkoja menetettäisiin 60 000 ja yrityksiä 32 000. Nämä ovat erittäin suuria ja huomattavia lukuja.

Haluan tähän vielä lisätä lopuksi, arvoisa puhemies, sen asian, jonka työministeriön kansliapäällikkö Markku Wallin otti esille pari viikkoa sitten. Hän totesi, että työläisten asiaa ajetaan parhaiten edistämällä työllisyyttä, ja hän vaati, että yritysten palkanmaksuvaraa korotetaan ja entistä enemmän päätöksentekovaltaa siirretään paikalliselle tasolle. Sitä hän ei ihan suoraan sanonut, mutta se on rivien välistä luettavissa. Tämä puheenvuoro tulisi ottaa vakavasti, koska kyseessä on henkilö, joka on vuosikausia keskeisellä tavalla ollut vaikuttamassa meidän työllis-

syyspolitiikkaamme, joka ei varmastikaan esitä näitä asioita ideologisista vaan käytännöllisistä syistä.

¹⁴⁶ **Pertti Hemmilä /kok:** Herra puhemies! Pitää nousta tänne korokkeelle vielä puolustamaan suomalaista talonpoikaa tässä asiassa, mikä hyvin selvästi koskettaa ensi vuoden budjettia. Nimittäin ensi vuonnahan hallituksen ja eduskunnan on päätettävä niistä toimenpiteistä ja niistä määrärahoista, miten tämä EU:n rahoitussopu nyt korvataan suomalaisille viljelijöille.

Suuresti minua ihmetyttää se, että vaikka keskustan eduskuntaryhmässä on niin suuri joukko, ainakin itse ovat näin mainostaneet, maanviljelijöitä, siis maanviljelijöiksi itseään tituleeraavia edustajia, heitä ei näy tässä salissa yhtään ainokaista. Heitä ei näy ainokaistakaan täällä salissa. Täällä on ollut vasemmistoliiton kansanedustajia, sosialidemokraattejakin täällä on viivähtänyt ja kaikkien muitten puolueitten edustajia, mutta ei näitä keskustan maanviljelijäkansanedustajia täällä näy. Kyse on kuitenkin siitä, että ensi vuoden aikana todellakin Suomen tasavallan, Suomen valtion budjettiin on löydyttävä nämä vähintään 100 miljoonaa euroa, millä sitten vuoden 2007 alusta kompensoidaan ne menetykset, minkä loven tämä rahoitussopu maaseuturahastoon teki.

Arvoisa puhemies! Pääministeri täällä aiemmin vastauksessaan minulle totesi, että tämän lopullisen ratkaisun tekeminen siirtyy tammi—helmikuulle maatalousneuvostolle. Kun maatalousneuvosto todellakin päättää näistä rahoista 18,9 miljardista eurosta — siis 18,9 miljardia euroa on edelleen jakamaton summa — niin maatalousneuvostossa päätökset tehdään enemmistöpäätöksillä. Kun Suomi ei ole onnistunut yleensä oikein hyvin viime aikoina näitten enemmistöpäätösten kanssa, niin sitä suurempi huoli tämän keskustelun kuluessa ja tämän asian käsittelyn kuluessa on tullut siitä, miten suomalainen talonpoika oikeastaan tulevaisuudessa tässä maassa menestyy, miten itse asiassa suomalainen ruuan tuotanto, kotimainen elintarviketuotanto voi menestyä.

Sitä enemmän huolia, näitä synkkiä pilviä nousi taivaalle äsken, kun kuuntelin arvoisan valtiovarainministerin puheenvuoroa, kun hän totesi, että maataloustulo ei ole alentunut sillä noin 40 prosentilla, minkä itse puheenvuorossani nostin esille. Maataloustulo on alentunut EU-jäse-

nyyden aikana noin 40 prosentilla. Tämä nyt vaan on faktaa. Tässä suhteessa se on suomalainen talonpoika, joka on suurin maksumies sille solidaarisuudelle, jota täällä on kovasti nyt keuhuttu, ja sille solidaarisuudelle, joka on aiheuttanut ja tulee aiheuttamaan tämän kahtiajakautumisen tässä maassa ja kansassa. Nyt, jos koska, on kahtiajakautumista, sitä kuuluisaa kansan kahtiajakamista tapahtumassa enemmän kuin silloin, kun keskusta oppositiosta käsin voimakkaasti silloista Paavo Lipposen hallitusta moitti kansan kahtiajaosta. Nyt kansaa jaetaan kahtia.

Arvoisa puhemies! Pääministeri kysyi myöskin allekirjoittaneelta vientituista, minkä verran vientituet merkitsevät tässä kokonaisuudessa. Euroopan unionin jäsenmaiden välillähän ei tietenkään vientitukijärjestelmää ole olemassa, mutta sen sijaan Euroopan unioni on maksanut yhteensä vientitukia noin 2 miljardin euron verran. Tästä Suomen osuus, siis suomalaisen maataloustuotteen viennin osuus, on alle 5 prosenttia, tästä EU:n yhteensä 2 miljardin euron vientituesta. Kysymys siitä, miten vientituet suhtautuvat tulevaisuudessa, kun Hongkongissa Wtoneuvotteluissa on päätetty, että vientituet poistuvat maataloustuotteilta vuoteen 2013 mennessä, ei olekaan pelkästään tästä 2 miljardista eurosta vaan paljon suuremmasta, paljon merkittävämmästä maatalouden tulon menetyksestä viljelijöille. Se tulee nimenomaan sieltä markkinatalouden, markkinavoiman kautta. Kun kilpailu lisääntyy, kun näistä ennestään köyhistä maista alkaa virrata tänne EU:n alueelle halpaa ruokaa, halpaa elintarviketta, niin se samalla vie tilaa eurooppalaiselta elintarvikkeelta ja vie tuloja eurooppalaiselta maanviljelijältä. Tämä on se suuri kysymys. Se on edelleenkin kysymysmerkki, joka sitten jää nähtäväksi ja ongelmat myöhemmin tulevina vuosina tästäkin ratkaistavaksi.

Vielä, arvoisa puhemies, tästä rahoitussopu-ratkaisusta ja siitä, ketkä siinä voittivat ja ketkä hävisivät.

Ensinnäkin lehtitietojen mukaan Ranska on ollut kovin tyytyväinen ja ranskalaiset viljelijätkään eivät ole lainkaan protestoineet tätä ratkaisua vastaan. Mistähän se johtuu? No se johtuu varmasti siitä, että Ranskan maataloustukiin ei kajottu tässä lainkaan. Sen sijaan suomalaisten maanviljelijöitten saamiin oikeutettuihin tukiin nyt kajottiin erittäin ankarasti. Mikäli ministerit maatalousneuvostossa vielä tekevät sen lopullisen silauksen, pahimmillaan suomalainen talon-

poika voi menettää enemmänkin näistä tämän hetken ympäristötuistaan kuin sen 30 prosenttia. Tämäkin on vielä mahdollista.

Sen lisäksi, kuten jo aiemmin totesin, näistä alue- ja rakennetukirahoista ja niiden alaisesta toiminnasta tulee niin sanottua lisätuloa monille suomalaisille tiloille, suomalaisille viljelijöille. Tämä on vielä täysin ratkaisematta, miten alue- ja rakennetukirahat täällä kotimaassa jatkossa jaetaan. Se nyt kuulostaa olevan ainakin selvää, että joka tapauksessa Itä- ja erityisesti Pohjois-Suomen alueelle rakennetukirahoja korotetaan. Kun keskimäärin niitä Suomelta leikataan noin neljännes, niin tässä yhteenvedona voi todeta, että Etelä- ja Länsi-Suomi kärsii erittäin paljon enemmän kuin sen neljänneksen verran rakennerahaston tukien osalta.

Arvoisa puhemies! Seuraava agendaratkaisu näyttää olevankin lähempänä kuin vielä perjantaina uskoimme ja pelkäsimme. Nimittäin tähän rahoitussopuun liittyy myöskin se, että maataloustukipaketti, EU:n maataloustuki, avataan jo vuonna 2008—2009. Kun Suomi on näitä torjuntavoittoja tässä viime aikoina kovasti paljon saavuttanut, niin toivon vain, ettei tässä seuraavassa agendaratkaisussa, jolloin maataloustuet avataan, jälleen Suomi saavuttaisi vain torjuntavoittoa.

¹⁴⁷ **Petri Salo /kok:** Arvoisa puhemies! Minä vähän ounastelen, kuinka tässä rahoitusongelmassa tulee käymään. Minä veikkaan, että Suomi ei tule menestymään maatalousneuvostossa enemmistö päätöksellä, kuten ed. Hemmilä äsken kertoi, vaan meidän maksusuutemme on suurin piirtein sama kuin tästä kokonaisratkaisusta.

Me kaikki kansanedustajat varmasti ymmärrämme, että pääministeri Vanhanen olisi tarvinnut tässä salissa tänään valtiovarainministeriön selvän tuen sille, että tämä ongelma aiotaan suomalaiselle maataloudelle ja aluepolitiikalle korvata kansallisen tuen korotuksella ja joudutaan myöskin rahoittamaan se siten, ettei sitä rahoiteta maa- ja metsätalousministeriön pääluokan sisältä. Tätä me oppositiossa odotimme. Tämä olisi rauhoittanut tilanteen. Tämä olisi rauhoittanut sen, että suomalainen viljelijä olisi voinut nukkua joulunsa rauhassa, koska jokainen käsittää,

että joku 10 000 euron tulojen menetys seitsemän vuoden aikana jo kovissa olosuhteissa olevalle viljelijälle on ehdottomasti liikaa. Nyt mennään sietokyvyn ylitse.

Arvoisa puhemies! En yhtään ihmettele, kuinka tämä ratkaisu näin syntyi. Olin todella hämmästynyt siitä, että valtiovarainministeri julkisesti arvioi ed. Hemmilää siitä, kun hän kertoi, että meidän maataloustulomme on todella laskenut 11 vuoden aikana lähes 40 prosenttia. Tämä on perustieto, mikä täytyy olla valtiovarainministerillä, jos hän arvioi sitä, minkälaisia leikkauksia kestää suomalainen viljelijä enää tämän kaiken jälkeen. Tämä on ehdoton perustieto. Perustieto täytyy olla myöskin se, että Jacques Chirac, Ranskan presidenttihan on mennyt omillaan kertomaan, että se oli ranskalaisille suuri voitto. Heidän viljelijänsä eivät joutuneet maksamaan tätä laskua mutta suomalaiset joutuivat. Tämänkin täytyy olla asia, jonka täytyy olla meidän valtiovarainministerimme tiedossa. Tässä hävisi suomalainen talonpoika. Mutta syödään jouluna kotimaista ruokaa. Se on parasta, mitä voimme tehdä suomalaisen talonpojan eteen.

¹⁴⁸ **Pertti Hemmilä /kok:** Arvoisa puhemies! Toivottavasti tulevinakin jouluina me suomalaiset saamme syödä kotimaista ja täällä kotoisessa Suomessa tuotettua ruokaa.

Mutta suurin kysymys, mikä tässä keskustelussa on noussut esiin, on se, miten tämä yhteensä noin 180 miljoonaa euroa — todellakin vanha miljardi markkaa — tämä aukko, joka on syntynyt nyt Suomen valtion budjettiin, ensi vuoden aikana aiotaan paikata, jotta vuoden 2007 alusta eivät maksumiehinä olisi vain maanviljelijät. Odotan sen vuoksi hallitukselta nyt joulurauhan julistusta. Odotan sitä, että hallitus kertoisi suomalaisille, suomalaisille maanviljelijöille, kaikille, minkälaisin toimenpitein se aikoo budjettivaroista tämän homman hoitaa.

Yleiskeskustelu pääluokasta 28 päättyy.

Ensimmäinen varapuhemies: Pääluokan käsittely keskeytetään.

Pääluokka 27

Puolustusministeriön hallinnonala

Yleiskeskustelu:

¹⁴⁹ **Maija-Liisa Lindqvist /kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi haluan kiittää jaoston jäseniä siitä, että tärkeän turvallisuus- ja puolustuspolitiikan hallinnonalan asioita voidaan rakentavasti jaostossa käsitellä. Meillä on pohjana myös tietysti puolustusvaliokunnan kannanotot. Haluan myös kiittää ministeriä ja ministeriötä ja kaikkia asian tuntijoita, joilta olemme saaneet tärkeitä tietoja päätöksenteon pohjaksi.

Tässä aivan aluksi, ennen kun menen tähän varsinaiseen budjettiasiaan, haluan todeta, että oli erittäin hyvä asia, että toisessa lisätalousarviossa lopultakin saimme 15 miljoonaa euroa, jolla saadaan korjatuksi Hornet, joka oli vaurioitunut ja odotti todella useamman vuoden jo tätä korjausrahaa. Sikäli täytyy sanoa, että tämä 15 miljoonaa euroa tuli todella tarpeeseen.

Sitten ensi vuoden osalta puolustusministeriön hallinnonalan kehittämisen suuntaviivathan määriteltiin vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa. Tämän mukaisesti puolustusjärjestelmän kehittämisen painopistealueet ovat maavoimien valmiusyhtymät, ilmapuolustus, sotilaallinen kriisinhallintakyky sekä elinkeinoelämän verkotonut logistiikka ja huoltajärjestelmä. Puolustusvoimien koulutuksen painopistealueena on strategisen iskun ennaltaehkäisykyvyn ylläpito ja torjuntakyvyn kehittäminen.

Puolustusvoimien kehittämisohjelmista ja muista kasvupaineista aiheutuu huomattavia lisärahoitustarpeita lähivuosina. Puolustusvoimien taloutta joudutaan vuonna 2006 tasapainottamaan supistamalla käytännössä muuta Puolustusvoimien toimintaa paitsi varusmieskoulutusta. Nämä säästöt tietysti ovat omalta osaltaan vaikeuttamassa Puolustusvoimien toimintaa, mutta uskomme, että Puolustusvoimat strategisena toimijana tulee tästäkin vuodesta selviytymään.

Kehysleikkauksesta, rakennemuutoksesta, kustannustason noususta ja Tuottavuusohjelmasta johtuen sekä kehittämisohjelmasta syntyvinä seurannaisvaikutuksina Puolustusvoimissa joudutaan vuonna 2006 yhteensä 57 miljoonan euron suuruisiin toiminnan ja talouden tasapainot-

tamistoimiin. Nämä toteutetaan ydintoimintaa supistamalla, tukitoimissa säästämällä ja materiaalihankintoja siirtämällä.

Poltto- ja voiteluainekustannusten nousun johdosta Puolustusvoimien toimintamenoja lisättiin kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa 7,8 miljoonaa euroa. Polttoainekustannusten nousun taittumisesta huolimatta pelättävissä on, että kohonneet polttoainekustannukset rasittavat ennen muuta ilmavoimien toimintaa myös vuonna 2006. Tarvittava lisämääräraha polttoainekustannukseen tulisi myöntää viimeistään vuoden 2006 ensimmäisessä lisätalousarviossa. (Ed. Akaan-Penttilä: Myös merivoimille!) — Myös muille puolustushallinnon aloille. Tämä sama ongelma on muillakin.

Puolustusmateriaalihankintoihin on ehdotettu määrärahoja 643,3 miljoonaa euroa, ja uudella tilausvaltuudella, joka on yhteismäärältään 547,8 miljoonaa euroa vuosina 2006—2012, tehdään Puolustusvoimien integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen edellyttämiä hankintoja. Lukuperustelun selvitysosassa on todettu, että uskottavan materiaallisen suorituskyvyn turvaamiseksi noin kolmannes puolustusbudjetista käytetään puolustusmateriaalihankintoihin. Vähintään puolet puolustusmateriaalihankintoihin käytettävissä olevista määrärahoista kohdistetaan kotimaahan ottaen huomioon vastakaupat ja materiaalien elinjakso-kustannukset. Eduskuntahan on usein lausunut juuri tästä kotimaisen puolustustarviketeollisuuden tilasta ja vaatinut, että näin tulee toimia.

Sotilaallisen kriisinhallinnan osalta sen johdosta, että hallitus on peruuttanut esityksensä laiksi sotilaallisesta kriisinhallinnasta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, tullaan muuttamaan budjetissa olevaa termiä "kriisinhallinta". Se korvataan termillä "rauhanturva". Eli momentin 27.30.21 nimike "Sotilaallisen kriisinhallinnan kotimaan toimintamenot" muuttuu nimikkeeksi "Rauhanturvaamistoiminnan kotimaan toimintamenot", ja vastaavasti momentin 22 nimike "Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot" muutetaan nimikkeeksi "Rauhanturvaamistoiminnan kalusto- ja hallintomenot". Kun olemme käsitelleet näitä kriisinhallinta- ja rauhanturvatoimiin liittyviä menoja, niin olemme todenneet, että emme usko jaostossa, että täysimääräisesti tällä puolustusministeriön budjetilla selvittää, vaan on mahdollista, että puolustushal-

linnon erilaisiin määrärahatarpeisiin joudutaan palaamaan tulevan vuoden lisätalousarviossa.

Mietintöön on kaksi vastalauseetta sisällytetty, vasemmistoliiton ja kokoomuksen. Vasemmistoliitto ehdottaa määrärahoja pois — he varmasti nämä selvittävät tarkemmin — ja kokoomus puolestaan lisäystä.

Arvoisa herra puhemies! Täällä keskustelussa tulee varmasti enemmän esille, ja tämä aika ei anna mahdollisuutta esitellä laajemmin.

¹⁵⁰ **Paula Risikko /kok:** Arvoisa herra puhemies! Ed. Lindqvist täällä erinomaisen ansiokkaasti esitteli tämän puolustusministeriön hallinnon alan asioita, eikä siihen sen enempää. Olin varannut tämän puheenvuoroni omien talousarvioaloitteitteni esittelyyn, ja ihan lyhyesti niistä.

Olen esittänyt, että määrärahaa osoitettaisiin lisää kertausharjoitusvuorokausien lisäämiseen. Varusmiespalveluksen päätyttyä asevelvollinen kuuluu reserviin, ja kertausharjoituksilla ylläpidetään ja täydennetään varusmiesaikana annettua koulutusta, kuten hyvin tiedämme. Suomen puolustusratkaisu, alueellinen puolustus, on mitoitettu ja sopeutettu oman alueen väestön taloudellisten voimavarojen, olosuhteiden ja tarpeiden mukaan. Puolustuksen suunnittelun painopiste on strategisen iskun ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa.

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisesti sodan ajan joukkojen kokonaisvahvuus laskee vuoteen 2009 mennessä 350 000 mieheen. Kertausharjoitukset muodostavat olennaisen osan Puolustusvoimien rauhanaikaisesta koulutusjärjestelmästä ja vaikuttavat merkittävästi valtakuntamme puolustusvalmiuteen. Kertausharjoitukset ovat ainoa tapa ylläpitää Puolustusvoimien sodan ajan organisaation valmiutta ja osaamista. Reserviläisliitto suoritti muutama vuosi sitten satunnaisotannalla kyselyn jäsenistönsä keskuudessa siitä, miten reserviläiset kokevat hallitsevansa SA-tehtävänsä mukaiset tiedot ja taidot. Vajaa puolet kyselyyn vastanneista 20—60-vuotiaista liiton jäsenistä vastasi kyselyyn. Heistä yli puolet koki tietonsa ja taitonsa riittämättömiksi.

Puolustusministeriö on asettanut Puolustusvoimille tulostavoitteet vuodelle 2006. Tavoitteena on muun muassa kouluttaa SA-joukkoihin ikäluokasta kaikki terveydentilansa puolesta siihen sopivat eli tänä vuonna noin 23 000. Vuoden

2006 aikana kertausharjoitusvuorokausien määrä romahtaa 30 000:ta 5 000:een vuorokauteen, samoin romahtaa myös koulutettavien määräsuhde määriteltyn koulutustarpeeseen tämän vuoden 85 prosentista ensi vuoden 17 prosenttiin. Kertausharjoitusten määrän voimakas supistaminen on äärimmäisen haitallinen päätös koko Puolustusvoimille ja reserviläisille. Päätöksen ongelmallisuutta lisäävät uudet maakuntajoukot, koska niiden perustaminen osuu juuri Puolustusvoimien tiukemman säästökuurin ajalle. Olenkin esittänyt lisäyksenä kertausharjoitusvuorokausien lisäämiseen määrärahaa.

Arvoisa puhemies! Olen tehnyt myös toisen talousarvioaloitteen. En siitä totea sen kummempaa kuin totean aiheen elikkä "Määrärahan osoittaminen varusmiehen kotiuttamisrahan palauttamiseen". Tämä helpottaisi monen nuoren miehen ja naisen siviiliintuloa.

Arvoisa herra puhemies! Nyt kun ministeri Kääriäinen on paikalla, niin en voi olla käyttämättä tilaisuutta hyväksi, ja tiedustelin, miten ministeri näkee Kauhavan Lentosotakoulun tämänhetkisen tilanteen. Mehän toki kannamme jatkuvaa huolta tuolla Pohjanmaalla siitä, mikä on Kauhavan Lentosotakoulun tulevaisuus. Tiedän, että ministeri Kääriäinen on ollut hyvin suopea ja pyrkinyt hyvään ratkaisuun, mutta mielelläni kuulisin, mikä on tämänhetkinen tilanne.

¹⁵¹ **Olli Nepponen /kok:** Arvoisa puhemies! Eduskunta hyväksyessään turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon hyväksyi myöskin Puolustusvoimien resurssien linjaukset tuleville vuosille. Näin tapahtui vuosi sitten, jolloin linjattiin määrättyyn tasoon. Kun sitten olikin kulunut vasta kolme kuukautta, niin hallitus linjasikin uudestaan ja leikkasi vuosilta 2006 ja 2007 kummaltakin vuodelta 20 miljoonaa euroa, joka ei tietenkään yksittäisenä lukuna olisi kovin suuri, mutta samaan aikaan johtuen selonteosta Puolustusvoimissa määritettiin mittavia rationalisointitoimenpiteitä, jotka liittyivät tähän kehykseen, joka silloin hyväksyttiin ja joka jo se pakotti näihin rakennemuutoksiin, kahden joukko-osaston lakkauttamiseen ja moniin muihin tuntuviin rakennemuutoksiin, joilla kyllä tähdätään hyvään lopputulokseen.

Näin tuon 20 miljoonan euron lisäksi monia muita lisätarpeita tulee parina kolmena seuraavana vuotena, ennen kuin rationalisointi tuottaa sen hyödyn, mitä tavoitellaan. Se aiheuttaa kipeät

leikkaukset, ja ensisijaisesti joudutaan supistamaan ydintoimintoja, niin kuin täällä jaoston puheenjohtajakin toi esiin, mutta ei ollut lainkaan huolissaan siitä tuloksesta, mikä tästä aiheutuu. Siinä puututaan ydintoimintoihin, koulutukseen, operatiiviseen toimintaan, jota nimenomaan mitä suurimmassa määrin ilmavoimien lentotoiminta on, myöskin Merivoimien merivalvonta jne. Se tulee merkitsemään, niin kuin täällä todettiin kahden edellisen puhujan suulla, että kertausharjoitukset romahtavat. On totta, että 10 vuoden välein on näin tehty aikaisemminkin, mutta se on pois näiden miesten koulutuksesta, ja sitä ei enää tulevina vuosina saada palautettua ennalleen. Ne ovat kierrosta pois, ja se on totaalinen vähennys.

Täällä jaoston puheenjohtaja totesi, ettei puututa varusmieskoulutukseen. Tämä väite on väärä. Jos pääsotaharjoitusten supistaminen, aselajien keskeisten harjoitusten supistaminen, poisjääminen, ei puutu varusmieskoulutukseen, niin mihin se puuttuu? Ne ovat sen ikäluokan tärkeimpiä koulutustilanteita. Jos tärkeimmät koulutus-tilanteet vuosittain jäävät pois, puututaan oleellisesti varusmieskoulutukseen. Älkää sulkeko silmiä tosiasioilta.

Jaoston puheenjohtaja, kun näistä puhuttiin, useaan otteeseen sanoi, että nouseehan 6 prosentilla. Budjettikirja kertoo, että 5 prosentilla, mutta toimintamenot vähenevät. Niihin on sisällytetty Ilmailuhallitukselle maksettavia menoja tulevalle vuodelle ensimmäistä kertaa, ja niitä ei aikaisemmin ole ollut missään kehyksissä. Ne on otettava kehysten sisältä. Samoin tulosopimusten mukaiset menot ovat merkittäviä. On muistettava, että toimintamenoista palkkausten osuus on yli 50, melkein 55, prosenttia, tilahallintamenot nekin melkein 15 prosenttia. Varsinaiseen toimintaan jää vaan runsaat 30 prosenttia näistä. Se on huono suunta.

Mitä sitten tulee puolustusmateriaalihankintoihin, niillä onneksi suurin piirtein jatketaan niitä linjauksia, mitkä on säädetty ja päätetty. Niillä Puolustusvoimia kehitetään vastaamaan tulevaisuuden uhkakuvii. Niillä turvataan keskeisten yksiköiden kehittäminen eri puolustushaarojen osalta ja myöskin se materiaallinen kehitys, jossa muun muassa helikopterit valitettavasti tulevat tulevaisuudessa aiheuttamaan mittavia lisämenoja, joita ehkä ei vielä osatakaan arvioida. Näin on valitettavasti jouduttu kohtaamaan useimmissa niissä maissa, jotka aikaisemmin ovat ottaneet niinkin suuret määrät helikoptereita operatiivi-

seen käyttöön, mitä Suomikin on nyt sitten ottamassa.

Siksi kokoomus on huolissaan puolustumäärärahojen suunnasta, juuri siitä, että ydintoimintoihin puututaan, kertausharjoituksiin ja operatiiviseen toimintaan ja myöskin varusmieskoulutukseen. Tästä me kannamme huolta ja olemme esittäneet tämän mukaisen vastalauseen.

¹⁵² **Esko Ahonen /kesk:** Arvoisa herra puemies! Käsiteltävänä on talousarvion pääluokka 27 eli puolustusministeriön hallinnonala. Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko oli viime vuonna 2004 tärkeä asiakirja. Se antoi Vanhasen hallitukselle mahdollisuuden arvioida Suomen turvallisuusympäristössä tapahtuneita ja tapahtuvia muutoksia sekä vetää niitä koskevat tarvittavat johtopäätökset. Yhtä olennaista oli, että eduskunta sai tilaisuuden lausua painavan sanansa turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan liittyvistä tehtävistä ja tarpeista. Puolustushallinnolle selonteko on myös korvaamaton pitkäjärjestyksen kehittämisen väline. Se mahdollistaa rahoituksen turvaamisen yli hallituskausien. Selontekomenettelyn pitkäjärjestyssyys antaa puolustushallinnolle mahdollisuuden ja samalla myös velvoitteen resurssien tehokkaaseen hyödyntämiseen.

Kaiken lähtökohtana on oltava puolustuksemme uskottavuuden säilyttäminen, kuten kansanedustaja Ranta-Muotio johtamassa työryhmässä yksimielisesti hyväksyttiin. Suomen uskottava kansallinen puolustuskyky on mitoitettava jatkossakin siten, että koko maata puolustetaan. Tätä varten on ylläpidettävä yleistä asevelvollisuutta. (Ed. Nepponen: Selonteossa se todettiin!) — Pitää paikkansa. (Ed. Nepponen: Ja se on se keskeinen asia!) — Nimenomaan.

Puolustusvoimien ydintehtävä on selkeä: puolustaa maata sodan ja kriisin olosuhteissa. Eduskunta on paaluttanut puolustuksen lähtökohdaksi yleisen asevelvollisuuden. Siihen perustuu Puolustusvoimien toiminta. Se sopii meille palkka-armeijaa paremmin, koska se on tehokas, halpa ja yhteiskuntaa kiinteäytävä järjestely. Asevelvollisuusjärjestelmä on tuottanut ja tuottaa sellaisia tuloksia niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, että niitä kelpaa esitellä kenelle tahansa ja missä tahansa. Se on tae myös sille, että maan puolustustahtomme säilyy korkeana. Jotta voisimme tulevaisuudessa tukeutua yleiseen asevelvollisuuteen, tulee varusmiespalvelusta suoritta-

vien sosiaalisen ja taloudellisen aseman tukemiseen kiinnittää erityistä huomiota.

Arvoisa puhemies! Viranomaisyhteistyön merkitys on kasvanut. Tämä näkyy niin sanottujen uusien uhkien torjunnassa. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen on määritelty, eri ministerien sekä viranomaisten vastuut häiriötilanteissa ja poikkeusolosuhteissa on selkeytetty. Puolustushallinnon tehtävänä on vastata sotilaallisesta maanpuolustuksesta resurssien puitteissa. Puolustusmenojen tason pitäminen nykyisellä reaalitasolla mahdollistaa Puolustusvoimien pitkäjänteisen kehittämisen. Puolustushallinto antaa myös tarvittaessa virka-apua muille viranomaisille.

Alueelliset ratkaisut ovat saaneet runsaasti huomiota julkisuudessa. Ehdoton tavoite on oltava, että Puolustusvoimat on myös tulevaisuudessa läsnä maan kaikissa osissa. Erityisenä toivomuksena esitän, että Ilmasotakoulun pysyminen Kauhavalla turvattaisiin, samoin Ähtärin varikon jatkuvuus taattaisiin. (Ed. Nepponen: Lisää rahaa, lisää rahaa!) Puolustuskysyvystä ei saa tinkiä uudelleenjärjestelyillä. Puolustusvoimien on toimittava sekä rauhan että kriisin aikana. Kaikilla toimilla on ylläpidettävä vahvaa maanpuolustustahtoa.

Arvoisa puhemies! Sanon vielä lopuksi pari sanaa puolustusbudjetin rahojen kohdentamisesta. Nimittäin puolustusbudjetista on jatkossakin pyrittävä riittävän suuri osa suuntaamaan puolustusmateriaalihankintoihin. Tämä vahvistaa itsenäisen puolustuksemme uskottavuutta. Hankinnat on suunniteltava huolella, sillä uuden teknologian puolustusmateriaalit ovat entistä kalliimpia.

¹⁵³ **Mikko Kuoppa /vas:** Herra puhemies! Ensinnäkin haluan todeta ed. Nepposelle, että kyllä budjettikirjassa puolustusbudjetti kasvaa 6 prosenttia eli 125 miljoonaa euroa. Sen sijaan jos katsotaan budjettikirjaa, niin esimerkiksi työministeriön pääluokka vähenee 200 miljoonalla eurolla. Kyllä tässä ihan selvästi on lisäystä nimenomaan puolustusministeriön pääluokassa. Se on eri asia sitten, riittävätkö nämä lisäykset kaikkien niitten sotakoneitten hankkimiseen, mihin haluja on. Se on toinen asia.

Kun katselee tätä hankintaohjelmaa, se on todella massiivinen. Suomi hankkii erittäin paljon aseita, ja tässä uudessa puolustusbudjetissa on uusi asehankintaohjelma, joka maksaa 547 mil-

joonaa euroa kokonaisuudessaan ja ensi vuonna 63 miljoonaa euroa, hiukan päälle. Tämä asehankintaohjelma pitää sisällään muun muassa nämä kolme miinantorjunta-alusta, jotka on sitten päätetty hankkia ulkomailta. (Kokoomuksen eduskuntaryhmästä: Sehän on hyvä!) — Se voi olla kokoomuksen mielestä hyvä, mutta meidän mielestämme se ei ole järkevää politiikkaa. — Lisäksi tähän sisältyy useita muita pienempiä hankintaohjelmia, mutta tämä miinantorjunta-alusten hankinta on pääasia.

Tässä toisena asiana on sitten myöskin tämä EU:n taisteluosastoihin osallistuminen. Silloin alun perin, kun näitä markkinoitiin suomalaisille, puhuttiin, että ne itse asiassa eivät maksa mitään, vaan ne voidaan sijoittaa tänne puolustusministeriön pääluokan ja UM:n pääluokan sisälle. Tosiasia kumminkin on, että näihin tarvitaan rahaa, ja myöskin valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että nämä arvioidut rahat, mitkä nyt siellä on esitetty, eivät tule riittämään. Olemme suhtautuneet hyvin kriittisesti koko ajan näihin EU:n taisteluosastoihin osallistumiseen, ja mielestämme nämä rahat tulisi peruuttaa ottamisen huomioon vielä sen, että nyt ei ole edes lakia olemassa. Näin ollen tulemme esittämään, että näihin liittyvät rahat poistetaan täältä.

Yhtenä yksityiskohtana on syytä mainita, että kun täällä muun muassa kokoomuksen taholta vaadittiin lapsilisien sitomista indeksiin, niin tulokoon todetuksi, että asehankinnat on kyllä sidottu vahvasti indeksiin ja myöskin tässä budjetissa. Näihin indeksitarkistuksiin tarvitaan 28,7 miljoonaa euroa uutta rahaa jälleen asehankintoihin. Itse asiassa nämä asehankintojen hinnat nousevat huomattavasti suuremmaksi kuin alun perin ilmoitetaan, koska juuri tämä indeksi nostaa näitä hintoja.

Budjetin mukaan ensi vuonna Puolustusvoimien henkilöstö vähenee 540 henkilöllä. Tämä on tietenkin aika suuri määrä, mutta tähän tietenkin voidaan monella syyllä perustella. Mutta erityisen huolestunut olen niistä tavoitteista, mitä Puolustusvoimilla on, että esimerkiksi ruokalahenkilöstöä ja näitä muita vastaavia henkilöstöjä ollaan siirtämässä ulkopuolelle, ollaan siirtämässä ulkopuolisille näitä töitä, jotka nyt tekee Puolustusvoimat itse. (Ed. Nepponen: Ei ole rahaa!) Sitä kautta Puolustusvoimien palveluksessa olevien henkilöitten työsuhteet ovat vaarassa. — Ed. Nepposelle haluan todeta, että yksikään ulkopuolinen yritys ei ilman palkkiota tee näitä töi-

tä. Talkooajat ovat siinä suhteessa olleet ohitse. Myöskin ulkopuoliset yrittäjät, jotka näitä palveluksia tarjoavat, vaativat siitä maksun.

Kaiken kaikkiaan voi todeta, että ei puolustusministeriön pääluokkaa ole kohdeltu kaltoin ensi vuonna eikä myöskään kuluneina vuosina. Se on ollut pääluokka, joka on ollut, voi sanoa, valtiotodellisuuden erityisessä suojeluksessa. Se on kasvanut ja kehittynyt, jopa huomattavasti nopeammin kuin monet muut pääluokat. Erityisesti asehankinnat ovat kehittyneet voimakkaasti. Sen sijaan varusmiesten päivärahat ovat edelleenkin hyvin alhaisella tasolla, ja ne, jos mitkä, tarvitsisivat kyllä korjausta.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Paavo Lipponen.

¹⁵⁴ **Tarja Cronberg /vihr:** Arvoisa puhemies! Suomi liittyi vuonna 2004 Euroopan puolustusvirastoon. Tämän viraston perustamisen tarkoituksena oli vähentää asehankintojen kustannuksia siten, että eurooppalaiset maat, Euroopan unionin jäsenmaat, voisivat hankkia aseita yhdessä. Ajatuksena oli, että tällöin saavutettaisiin tiettyä rationalisointivoittoa, hankinnat tulisivat halvemmaksi ja niitä voitaisiin ehkä myös kontrolloida hiukan paremmin.

Nyt Euroopan puolustusvirasto on ollut toiminnassa kohta kaksi vuotta, ja olisinkin kysynyt ministeri Kääriäiseltä, onko tämä vaikuttanut puolustusmateriaalihankintoja vähentävästi ja missä ovat ne mahdolliset säästöt, jotka nyt voitaisiin tehdä ottaen huomioon tämän viraston toiminnan ja yhteiset asehankinnat. Säästöjen pitäisi jo näkyä puolustusmateriaalihankinnoissa, kun kolmasosa rahoituksesta menee näihin hankintoihin. Kysymys kuuluu: Missä ovat nämä säästöt?

¹⁵⁵ **Lasse Hautala /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Puolustusministeriön pääluokkaan sisältyvät asiat ovat puhuttaneet eduskuntaa kuluneen vuoden aikana poikkeuksellisen paljon. Oikeastaan se alkoi viime syksynä puolustuspoliittisen selonteon käsittelyn yhteydessä. Nyt lähestyvät presidentinvaalit ovat tuoneet keskusteluun sotilaallisen liittoutumisen tai liittoutumattomuuden.

Kansaa ovat puhuttaneet muun muassa sotilaallinen kriisinhallinta ja varuskuntien kohtalo. Varuskuntien kohtaloa ohjaavat sekä talous että realiteetti pienenevistä ikäluokista.

Puolustusministeriö ei ole jäänyt näiden edessä tuleen makaamaan vaan on määrätietoisesti etsinyt vaihtoehtoja sille asetettujen tavoitteiden toteuttamisessa. Ministeri on kantanut osuutensa vakaasti, ja puolustusministerille tulee osoittaa tästä kiitokset. Vaikeiden asioiden ratkaiseminen ei ole politiikan pikavoittoja, ja se edellyttääkin isänmaallista selkärankaa toimia myös vaikeissa päätöksentekotilanteissa johdonmukaisesti ja määrätietoisesti.

Puolustusvoimien taloutta joudutaan ensi vuonna tasapainottamaan 57 miljoonalla eurolla. Tämä supistus koskee käytännössä kaikkia ministeriön toimialoja lukuun ottamatta varusmieskoulutusta. Käytännössä se toteutetaan ydintoimintoja supistamalla, säästämällä tukitoiminoista ja siirtämällä materiaalihankintoja. Eduskunta on kuluvan syksyn aikana lisäbudjetilla hoitanut puolustusministeriön hallinnonalan keskeisimmät ongelmakohdat. Polttoaineiden hinnan korotuksesta johtuen myönsimme kohonneiden poltto- ja voiteluaineiden kustannusten vuoksi 7,8 miljoonaa euroa. Sama ongelma on edessä ensi vuonna, mikäli polttoaineiden hinta vakiintuu nykyiselle, aikaisempia vuosia korkeammalle tasolle. Eduskunta osoitti tällä päätöksellä kykynsä hoitaa puolustushallinnon alan akuuteimmat ongelmakohdat.

Viime aikoina käyty periaatteellinen keskustelu siitä, miten ja kuka suomalainen rauhanturvaa- ja sotilaallisiin kriisinhallintatehtäviin ulkomaille lähettää, on vaikuttanut myös budjettimme käsittelyyn. Valtiovarainvaliokunta on reagoinut tähän palauttamalla kriisinhallintatermin korvattavaksi sanalla rauhanturva. Toivottavasti tämä asia saadaan tältä osin järjestykseen, niin ettei se tarpeettomasti häiritse itse toimintaa.

Arvoisa puhemies! Vuosi sitten hyväksytty turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko linjasi varsin selkeästi puolustusympäristömme tulevaisuuden suuntaa. Sen keskeisin merkitys on oman puolustuksemme järjestäminen. Peruslähtökohta on sama, vankka ja perinteinen, eli yleinen asevelvollisuus ja oma alueellinen puolustus sekä sotilaallinen liittoutumattomuus. Näillä peruslähtökohdilla on Suomen kansan vankka tuki. Vuosikymmenten aikana vakiintunut liittoutumattomuuspolitiikka on edelleen

onnistunut ratkaisu. Siinä ei ole tapahtunut muutosta. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan teettämä tutkimus osoittaa myös, että enemmistö suomalaisista kannattaa edelleen sotilaallista liittoutumattomuutta. Valittu linja on mahdollistanut meille aktiivisen toiminnan rauhanturvatehtävissä.

Kuntien peruspalveluhankkeen yhteydessä puhuttanut väestön ikärakenteen muutos koskettaa tulevaisuudessa myös Puolustusvoimia. Palvelurakenteen on myös tällä sektorilla elettävä ajan hengen mukaisesti. Talousarvioiden yhteydessä myös tulevaisuudessa joudutaan tarkastelemaan yhä enemmän rakenteita ja niiden vastaavuutta yhä pieneneviin palvelukseen astumisen ikäluokkiin. Tässä tulee myös huomioida maakuntiemme ominaispiirteet. Palvelukseen astuvalla varusmiehellä tulee olla mahdollisuus palvelella kohtuullisella etäisyydellä oman asevelvollisuutensa. Sillä on merkitystä myös innokkuuteen astua varusmiespalvelukseen ja toimintaan siellä. Vähenevistä ikäluokista huolimatta maanpuolustustahtomme on edelleen erittäin korkealla tasolla. Vastaavaa innokkuutta maailmalta saa hakea. Kestämme hyvin kansainvälisenkin vertailun.

Arvoisa puhemies! Tällä budjettiesityksellä Puolustusvoimat joutuu ensi vuonna sopeuttamaan omaa toimintaansa, mutta uskon, että hyvin suunniteltu on puoliksi tehty ja Puolustusvoimat kykenee omalta osaltaan vastuunkantoon ensi vuoden aikana.

¹⁵⁶ **Eero Akaan-Penttilä /kok:** Arvoisa puhemies! On tietysti selvää, että kun Suomessa ikäluokat pienenevät ja noin 80 prosenttia ikäluokasta tulee armeijan palvelukseen, niin se aiheuttaa silloin koko meidän puolustuslaitoksessa muutoksia, jotka heijastuvat tietysti organisatiomuutoksiin ja sitä kautta myöskin toimintaan ja moneen muuhun asiaan, kun sodan ajan joukkojen määrä ilmeisesti sitten on noin 350 000.

Tätä taustaa vasten, kun on alenevasta trendistä joka tapauksessa kysymys, tuntuu erittäin merkittävältä, että toimintamenojen osalta ihan selvästi tässä salissakin myönnetään enemmän tai vähemmän rauhallisesti, että ei sen nyt niin väliä ole, vaikka meidän lentokoneemme eivät enää pysty lentämään kunnolla tai että meidän laivojemme käyttötunnit alenevat, koska ei ole rahaa liikkua. Meillä on kalustoa, mutta emme voi sitä käyttää. Tätä ei kyllä siviilielämässäkään

monessa paikassa voida hyväksyä, jos kerran asioista kunnolla päätetään.

Tältä taustalta haluan lukea valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä kokoomuksen vastalauseesta tietyn tekstin ja teen muutaman kysymyksen sen jälkeen: "Toiminnan sopeuttaminen kehyseen vuosina 2006 ja 2007 ennen rakenteellisten toimien mahdollistamaa kohdentamispotentiaalia edellyttää puolustusvoimilta seuraavaa". Tässä on nyt tämä luettelo kokonaisuudessaan vielä kerran: "reserviläiskoulutuksen supistamista 5 000 koulutettavaan, kun vuonna 2004 koulutettiin 37 000", siis seitsemän kertaa enemmän, "ja vuonna 2005 30 000 reserviläistä, pääsotaharjoituksen peruuttamista", siis pääsotaharjoituksen peruuttamista, "ja aselajien valtakunnallisten harjoitusten puolittamista, lentotoiminnan supistamista 1 000 tuntia eli 10 prosenttia tavoitetasosta, alusvuorokausien supistamista 200 alusvuorokautta eli 11 prosenttia tavoitetasosta, sekä puolustusvoimien henkilötyövuosien vähentämistä vähintään 100 henkilötyövuodella ja säästämistä yleisissä hallintomenoissa ja virkamatoissa 10 prosenttia."

Kysymykseni kuuluu jotenkin niin, arvoisa ministeri: Mitä näistä luvuista mahtavat ajatella meidän lähivaltioiden vastaavat instanssit, puolustusministerit ja valtiojohto ja sotalaitos sekä idässä, lännessä että etelässä, niin Ruotsissa, Norjassa kuin Venäjällä ja Baltian maissa, kun vielä julistamme täällä 80 prosentin kantana, että Natoon emme missään tapauksessa mene, ja aikaisemmin olemme jo päättäneet luopua miinoista, maamiinoista nimenomaan? Luulen, että ovat aika iloisia ja huokaisevat helpotuksesta, kun veli suomalainen menee suuntaan, joka on minun mielestäni hyvin ihmeellinen.

Kertausharjoitusten osalta haluan lukea lehdestä "Muuriankkuri", jossa on kansliapäällikkö Aholan haastattelu, hänen tekstiään, joka nyt varmasti on ammattimiehen tekstiä ja taatusti myöskin totta: "Suomen puolustusjärjestelmä perustuu pitkälti reserviläisten käyttöön. Kriisitilanteissa vain 10 prosenttia henkilöstöstä ja 20 prosenttia kalustosta tulee puolustusvoimista ja loput muualta yhteiskunnasta. Vuosien 2006—2007 osalta tehtiin hyvin valitettava päätös siinä, että reserviläisiä ei kouluteta lainkaan. On syytä kysyä, säilyykö reserviläisten ammattitaito ilman koulutusta tai osaavatko he käyttää uutta aseistusta, jos eivät ole koskaan sitä nähneetkään. Nyt säästetään väärässä kohdassa." Siis

näin haastattelussa ilmoittaa meidän nykyinen kansliapäällikkömme, joka juuri on jäämässä eläkkeelle. "Säästäminen kertausharjoituksissa heikentää myös puolustusjärjestelmämme uskotavuutta. Kertausharjoitusten leikkaaminen oli kova päätös eduskunnalta ja hallitukselta, Ahola jyrähtää."

Minä toivoisin, että puolustusministeri vakavalla tavalla vastaisi, mitä mieltä hän on näistä luvuista, Aholan ilmoittamasta tekstistä ja siitä, miten on tämä suunta, saadaanko se edes säilymään tällaisenään vai onko niin, että me olemme tosiaan kuilun reunalla, jonka ministeri itse ilmoitti ehkä puolisen vuotta sitten. Mitä me teemme, jos nämä säästöpäätökset saman tyylisesti jatkuvat?

Näyttää siltä, että puolustuspoliittinen selontekokaan ei ole mikään luotettava asiakirja. Siinä hän ei ole painomuste kerinnyt kuivua, kun kahdelle vuodelle tuli jo 20 miljoonaa lisää säästöjä, ja nyt, ed. Kuoppa, nimenomaan käyttömenoihin, siihen, miten henkilökuntaa käytetään, miten kertausharjoituksia johdetaan. Nyt en puhu lainkaan hankinnoista, joita jokaisen organisaation täytyy kuitenkin hankkia. Tämä on eräänlainen ydinasia. Tähän liittyy myöskin mukaan kiinteistönhallinta ja siinä olevat kriisihallintaosat ja muut, mutta jätän sen ehkä myöhemmään vaiheeseen.

¹⁵⁷ **Puolustusministeri Seppo Kääriäinen:** Herra puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää valio-kuntaa erittäin ytimekkäästä mietinnöstä ja myös opettavista taikka osviittaa antavista huomautuksista. Totta kai kiitan myös erittäin hyvästä yhteistyöstä. Eduskunta kyllä ensi vuoden budjetillaan, kuten tähänkin saakka, antaa riittävät rahalliset puitteet Suomen puolustusvoimien kehittämiseen ja uskottavan puolustuskyvyn ylläpitämiseen, kaikkeen muuhun sellaiseen, huolimatta siitä, että tiukkaa on. Mutta tiukkaa on kyllä kaikilla muillakin hallinnonaloilla, se pitää heti samaan hengenvetoon kyllä todeta.

Tärkeää puolustuskyvyn kannalta on se, että ensi vuonna ja sen jälkeenkin voitaisiin pitää kutakuinkin tämä nykyinen reaalinen rahoitustaso, joka sitten mahdollistaa pitkäjänteisellä tavalla myös puolustuskyvyn kehittämisen ja nykyai-kaistamisen. Mihinkään suuren suureen varus-tautumiseen se ei tietenkään anna mitään mahdollisuuksia, mutta siihen ei mitään tarvetta ole-kaan, koska mehän puolustamme itse itseämme

emmekä ole missään hyökkäysajatuksissa. Se on sanottava tässä hyvin rauhallisesti ja maltillisesti, että jos pidemmälle säästöissä ja leikkauksis-sa olisi mentävä tulevana vuosina, mihin en usko, niin silloin tietysti puolustusratkaisun ihan keskeisimmät perusteet voisivat tulla kyseenalaisiksi.

Sitten muutama kommentti näistä hyvistä pu-heenvuoroista.

Useammassa puheenvuorossa linjalla Risiko-ko, Nepponen, Akaan-Penttilä, ehkä joku muu-kin, puututtiin kertausharjoitusten tasoon vuona 2006 ja 2007. Se huoli on, sanottakoon avoi-mesti, aiheellinen huoli. Varusmiespalvelu plus kertausharjoitukset muodostavat meidän järjes-telmämme sellaisen kovan ytimen. Se on meidän salaista asettamme, jos tällaisista rohkeaa sanaa tässä voi käyttää. Se on kokonaisuus, ja sieltä me ammennamme sen korkean osaamistason, joka aina siirtyy vuosi vuodelta Puolustusvoimiin ja pitää niitä näin ollen myös kilpailukykyisinä ver-rattuna oikeastaan mihin tahansa puolustusvoi-miin. 2006—2007 on siis kriittinen kertaushar-joitusten osalta, kun se määrä putoaa noin 5 000 mieheen.

Huomautan kaksi näkökohtaa tähän liittyen. Ensinnäkin kysymys on näitten kahden vuoden ratkaisusta, jolloin samaan aikaan Puolustusvoi-missa on meneillään erittäin suuren mittaluokan muutosprosessi, jolloin kentällä esikuntasuhteet ja monet muut asiat muuttuvat erittäin merkittä-vällä tavalla. Se on kahden kolmen vuoden erit-täin iso projekti, ja on välttämätön asia, että tuon ison prosessin läpiviemiseen kenttäkomentajilla ja työntekijöillä on riittävästi mahdollisuuksia ja riittävästi aikaa. Vaikka kertausharjoitusten vä-hentyminen onkin huolta herättävä asia, niin se kuitenkin vapauttaa toisaalta aikaa ja mahdolli-suuksia viedä lävitse tämä johtamis- ja hallinto-järjestelmä uudessa muodossaan vuoteen 2008 mennessä asiaan kuuluvalla ja moitteettomalla tavalla. Samaa aikaan myös voidaan huolehtia siitä, että perustettavat maakuntajoukot, jotka ovat sitä uutta vapaaehtoistoiminnan muotoa, uu-sinta uutta, nekin saadaan jalalle riittävän hyvis-sä ajoin. Siis tällä asialla on myös tällainen kään-töpuoli, ja olen varma siitä, että Puolustusvoimi-en puolella nämä kaksi näkökohtaa on haluttu myös tällä tavalla yhdistää.

Toisekseen huomautan arvostelijoille, joitten-ka argumentteja en halua ollenkaan asettaa ky-seenalaisiksi ainakaan laajemmin, että tällaiseen

kertausharjoitusten alentamiseen on jouduttu turvautumaan suurin piirtein kerran vuosikymmenessä ja aina samoilla syillä. Edellisen kerran tällainen kuoppa, melkein yhtä syvä kuoppa, oli vuosina 98 ja 99, ja aivan samat perustelut kuin tälläkin kertaa ovat, yleiset säästöperustelut. Ei tuo vuosien 98—99 alamäki tässä suhteessa ole jättänyt mitään vaurioita meidän Puolustusvoimiimme, vaan ne ovat toimintakykyiset, suorituskykyiset moitteettomalla tavalla. Ei jää myöskään nyt tämän ensi vuoden ja seuraavan vuoden jälkiseurausten osalta mitään pysyvää haittaa Puolustusvoimillemme.

Ed. Risikko kysyi Kauhavan Lentosotakoulun tulevaisuudesta. Samaan viittasi myös ed. Ahonen omassa puheenvuorossaan. Tänä aamuna viimeksi prikaatinkenraali Rädyn johtama Kauhava-työryhmä kokoontui, ja se valmistelee raporttia siitä, millä tavalla Lentosotakoulun toiminta voitaisiin turvata, nimenomaan alkuunsa niin, että se voisi tarjota ulkomaisille halukaille koulutusmahdollisuuksia johtuen siitä, että Kauhava järjestää hyviä puitteita, antaa hyviä puitteita: on ilmatilaa, on suomalaista osaamista, joka on eurooppalaista kärkitasoa. Sen työryhmän työ on lähiaikoina valmistumassa. Kauhavan vaikeat ajathan koittavat, jos koittavat, 2010-luvun puolivälissä, jolloinka meidän Hawk-kalustomme tulee uusimisvaiheeseen, ja se koulutus pitää siihen mennessä arvioida uudelleen.

Ed. Ahonen kiinnitti puheenvuorossaan huomiota laajemmin asevelvollisten asemaan. Se on tärkeä näkökohta johtuen siitä, että asevelvollisuusjärjestelmä on kuitenkin se pohja, mihin kaikki muukin puolustusvoimissamme hyvin pitkälle rakentuu. Tein pari päivää sitten päätöksen siitä, että ilmaisten lomamatkojen määrää tullaan lisäämään, yksi askel: yksi päivä, pari päivää lisää kaikilla koulutusjaksoilla. Tämän tapaista sosiaalisen aseman parantamista, vaikka ne ovat pieniä askeleita, tarvitaan, jotta asevelvollisuus olisi kiehtova vaihtoehto ja se olisi myös mielekäs vaihtoehto nuorelle miehelle ja myös nuorelle naiselle.

Asevelvollisten asemaan liittyy myös turvallisuusasiat. Menemättä siinä sen pitemmälle Puolustusvoimien kanssa on sovittu siitä jo aiemmin, että vuosi 2006 tulee olemaan laajassa mittassa turvallisuusteeman läpikäynti vuosi Suomen puolustusvoimissa.

Ed. Ahonen ja eräät muutkin kiinnittivät huomiota Puolustusvoimien läsnäoloon koko maas-

sa, kaikissa maakunnissa. Minusta se on tärkeä painotus. Sillä on yhteys kansalaisten maanpuolustustahtoon, mutta on sillä myös turvallisuuspuolensa, mikäli asevelvolliset joutuisivat matkustamaan pitkiä matkoja maan äärestä toiseen suorittamaan asevelvollisuuttaan, tekemään kotimatkoja, lomamatkoja. Kyllä tällainen käytännöllinen asia vaikuttaa pitkän päälle ilman muuta ihmisten, nuorten kansalaisten, halukkuuteen osallistua täysin rinnoin asevelvollisuuden suorittamiseen, puhumattakaan siitä, että sillä on lähiympäristöön erittäin suuri vaikutus.

Materiaalihankinnoista täällä puhuttiin monessa puheenvuorossa. Ed. Kuoppa sitä vähän rohevammin ruoti. Kun Suomi käyttää puolustusbudjetistaan yhden kolmasosan materiaalihankintoihin joka ikinen vuosi, kyllä se on ollut tarkoituksenmukainen valinta ja tärkeä linjavalinta, silloin kun me haluamme pitää omia puolustusvoimiamme nykyaikaisina, suorituskykyisinä ja iskukykyisinä ja näin ollen myös uskottavina. Se ei ole mitään ylenmääräistä varustautumista, vaan se on näitten voimavarojen puitteissa juuri oikean painopisteen asettamista, joka osoittaa ulospäin sen, että Suomen puolustusvoimat pystyy johonkin, jos pilliin puhalletaan, ja että tässä suhteessa ollaan nykyaikaisella tasolla.

Indeksitarkistusten toteuttaminen on minun mielestäni välttämätön asia johtuen siitä, että puolustusmateriaalin hinta nousee maailmalla hurjaa kyytiä. Itse se hankintahinta nousee, mutta myös ylläpitokustannukset elinkaaren aikana ovat hyvin voimakkaassa noususuunnassa. Korostan myös sitä, että hankintojen osalta pätee edelleenkin se eduskunnan päätös, että hankinnoissa täytyy tämä fifty—fifty-periaate olla kunnia. Myös ensi vuoden osalta ja myös jatkossa tämä puolet ja puolet -periaate tulee toteutumaan. Tämähän koskee myös miinantorjuntaluvien hankkimista, josta viime viikolla täällä oli pientä keskustelua kyselytunnin yhteydessä.

Mitä tulee henkilöstövähennyksiin, ed. Kuoppa, niin ei tässä ole tarvinnut liikkua irtisanomisten tiellä, mikä minun mielestäni osoittaa valtiolta työnantajana oikein reilua ja inhimillistä työnantajapolitiikkaa. Tässä voidaan käyttää eläköitymisen aaltoa hyväksi, ikääntymisen aaltoa hyväksi, niin tehdään, ja sitten myös kumppanuutta niiltä osin kuin se on järkevää Puolustusvoimien toiminnan kannalta.

Ed. Cronberg kysyi Euroopan puolustusviraston vaikutusta materiaalihankintojen hintaan.

Edahan aloitti toimintansa vuodenvaihteessa varsinaisesti, ja täytyy sanoa, että sen tähänastinen kaikkein tärkein päätös tehtiin ministerineuvostossa tänä syksynä, kun unionin jäsenmaat päättivät ryhtyä rakentamaan vapaaehtoista tietä poliittisilla päätöksillä yhteisiä puolustusväline-markkinoita, joiden yhteisenä tavoitteena on saada näitten kautta hinta pysymään kohtuullisena, ja samalla avataan eri maitten teollisuudelle, kuten Suomenkin teollisuudelle, uusia mahdollisuuksia osallistua kilpailukykyisesti materiaalihankintoihin koko Euroopan alueella ilman minäkäänlaisia esteitä. Mihin tämä tämänsykyinen päätös johtaa, jota pidän merkittävänä päätöksenä — se on historiallinen päätös — se jää nähtäväksi.

Sitten ed. Akaan-Penttilä teki pari kysymystä, joista siihen jälkimmäiseen jo oikeastaan annoin vastauksen. Se liittyi kertausharjoituksiin. Mutta tähän ensimmäiseen kysymykseen nähden, mitä Suomen ulkopuolella sanotaan, miten siellä arvioidaan Suomen puolustuskykyä Suomen tekemien linjausten ja päätösten perusteella, minun yleisarvioni on se, että Suomen puolustuskykyyn luotetaan, Suomen puolustuskykyä arvostetaan. Se näkyy nimenomaan silloin, kun on kysymys kriisinhallintatehtävistä ja siellä annettavista tavallaan suorituksista. Suomen johtamis- ja viestijärjestelmät, suomalaisten rauhanturvajien, suomalaisten sotilaitten, osaaminen laajasti ymmärrettynä ovat kansainvälisesti huipputasoa. Budjettiluvut eivät ole tässä suhteessa mikään todistusaineisto sen puolesta, että Suomen ulkopuolella arvioitaisiin Suomen puolustuskyvyn olevan laskussa taikka että Suomen poliittinen johto olisi tietentahtoisesti näillä päätöksillä ajamassa Puolustusvoimia alas. Siitä ei varmasti ole kysymys. Puolustuskykyymme luotetaan.

¹⁵⁸ **Olli Nepponen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla puolustusministerin suusta tämä, mikä koski kertausharjoituksia, ja myöskin se toinen puoli. Allekirjoitan sen, että edessä on kovat vuodet Puolustusvoimille, kun rationalisointitoimenpiteitä tehdään. Se vaatii kyllä lähes koko henkilöstöltä kovan työn. Siinä mielessä se tuottaa sen tuloksen, mahdollisuuden tehdä tiiviimmin tämä rationalisointityö. Se on allekirjoitettava.

Mutta sitä, että ei ole ollut pysyvää haittaa kertausharjoituksista, onneksi ei ole tarvinnut testa-

ta ja toivottavasti ei tarvitse testata tulevaisuudessaakaan.

Haluan antaa opposition puolelta, nimenomaan kokoomuksen puolustusvaliokuntavastaavana, kiitoksen puolustusministerille siitä avoimuudesta, millä on valiokuntatyössä ja jaostotyössä käsitelty asioita. Se on ollut kiitettävää: ihan asioiden käsittelyssä säännöllisesti saatu raportit ja myöskin sitten käyty syvempiä keskusteluja myöskin niistä päätöksistä, mitä on tehty kipeään Savon prikaatin lakkauttamiseen liittyen, niistä toimenpiteistä, millä muun muassa Mikkeliä vahvistetaan.

¹⁵⁹ **Eero Akaan-Penttilä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ensinnäkin helppo yhtyä näihin kiitoksiin, mitä ed. Nepponen tässä sanoi. Minä vielä kysyisin sinänsä pientä asiaa. Näissä käyttömenoissa kieltämättä minua häiritsee hyvin paljon se, että vaikka meillä on lentokoneita ja meillä on laivoja, niitä ei täystoimisesti voida käyttää. Niiden käyttöajat ovat vapaat, ja se johtaa jopa siihen, että lentäjien ammattitaitoa on asetettu vähän kyseenalaiseksi, koska käyttötuntimäärä on kansainvälisellä tasolla muutenkin hyvin pieni, verrattuna moniin muihin maihin. Ajatukseni kulkee jotenkin niin, että mikä ihmeen filosofia tässä on takana, sillä nehän ovat marginaalisia kuluja kuitenkin. Onko siellä joku tietokatkos, että ei tiedetä, että näin kävi, kun budjettipäätökset tehtiin niin kuin tehtiin, vai mistä tämä johtuu? Se minun tietojeni mukaan koskee siis sekä lentovoimia että myös merivoimia.

¹⁶⁰ **Reijo Kallio /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo olla samaa mieltä ministeri Kääriäisen kanssa siitä, että erityisesti ensi ja seuraava vuosi ovat taloudellisesti todella kiireitä puolustushallinnolle. Itsekin olen huolissani jossain määrin kertausharjoitusten romahtamisesta, ja täytyy nyt toivoa, että tälläkään kertaa ei tapahdu mitään vaurioita tältä osin. Tässä on tietysti se taloudellinen tosiasia, että nykyinen rahoitustasokaan ei riitä palauttamaan kertausharjoitusten määrää tämän vuoden tasolle. Eli todelakin niistä päätetyistä rationalisointitoimenpiteistä täytyy tulla vuodesta 2008 alkaen todella mittavia säästöjä, jotta kertausharjoitukset voidaan palauttaa nykytasolle ja jotta voidaan pa-

lauttaa myös muutkin, ne ydintoiminnot, jotka ensi vuonna joudutaan karsimaan. Voimmeko me, ministeri Kääriäinen, luottaa siihen, että todellakin nämä rationalisointitoimenpiteiden säästöt ovat sitä luokkaa, että nämä ydintoiminnot todellakin pystytään vuodesta 2008 alkaen hoitamaan nykytasolla?

¹⁶¹ **Maija-Liisa Lindqvist /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan tuoda täällä esille, että asiantuntijakuulemisessa tuli kuitenkin selville se, että jos lisätään rahoitusta niin kuin lisätalousarviossa lisättiin, niin lentotunnit saadaan asianmukaiselle tasolle. Nythän me olemme jaostona vaatineet sitä ja ymmärrämme, että jos hintataso pysyy sellaisena tai nousee tästä nykyisestä, niin siihen reagoidaan myös samalla tavalla kuin reagoitiin sekä ilma-voimien että merivoimien osalta nyt lisätalousarvioiden muodossa. Uskon ministeriön olevan siinä kyllä varmasti vahvasti liikkeellä. Ei ole todellakaan mieltä siinä, että meillä on kalliit laitteet, jos ei niitä käytetä koulutukseen.

¹⁶² **Jaakko Laakso /vas** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Me olemme itse asiassa kolmannen kerran sellaisessa tilanteessa, että toimintamäärärahat eivät näytä riittävän ja niitä leikataan. Ensimmäisen kerran me olimme silloin, kun ensi vaiheessa rahoitettiin Hornet-hankintaa, toisen kerran silloin, kun loppuvaiheessa rahoitettiin Hornet-hankintaa, ja nyt tässä vaiheessa, jolloin pitäydytään siihen tiukkaan oppiin, että puolustusmateriaalihankintojen osuuden puolustusbudjetista on oltava yksi kolmannes.

Mielenkiintoista on se, että kokoomuksen taholta ei tätä tiukkaa oppia kolmanneksesta asetta kyseenalaiseksi, vaikka se tietenkin on syy siihen, että toimintamäärärahoja joudutaan leikkaamaan. (Ed. Nepponen: Ei tietenkään, se oli jo selonteossa!) Haluan tässä yhteydessä todeta sen, että aikaisemmin puolustusvaliokunta, useampaankin kertaan takavuosina, kiinnitti huomiota siihen, että juuri tämä materiaalihankintoihin käytettävä suuri osuus on syynä siihen, että toimintamäärärahoja joudutaan leikkaamaan. Olemme aika kummallisessa tilanteessa, kun esimerkiksi kokonainen varuskunta eli (Puhemies

koputtaa) Helsingin Ilmatorjuntarykmentti lakautetaan siksi, että (Puhemies: Aika!) saadaa uusia ohjushankintoja suoritetuksi tulevaisuudessa.

¹⁶³ **Esko Ahonen /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ministeri Kääriäistä niistä monista kommenteista, mitkä osuivat puheeni kohdalle äsken tuossa teidän omassa puheenvuorossanne. Mutta haluaisin palata tähän varusmiesten turvallisuuskysymykseen ja lähinnä lomamatkojen suhteeseen.

Varusmiehethän saavat tietyn määrän ilmaisia litteroituja sotilaskuljetuksiin, jotka he sitten tietysti käyttävät. Mutta on tullut muutamia hälyttäviä viestejä eri tahoilta siitä, että kun nämä matkat on käytetty eli nämä armeijan antamat niin sanotut litterat käytetty, niin sen jälkeen he eivät voisikaan mennä omalla rahallansa tähän sotilaskuljetukseen mukaan. Kun ajatellaan sitä, että varusmiehet liikkuvat sitten, tuskinpa nyt enää liftaamalla, mutta hyvin useasti pienillä autoilla ja vähän vanhalla kalustolla, niin eikö ennen kaikkea tällainen turvallisuuskysymys olisi, että heille avautuisi myös mahdollisuus päästä omalla rahallaan näihin sotilaskuljetuksiin?

¹⁶⁴ **Ahti Vielma /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan omalta osaltani kertoa ministeri Kääriäisen linjan olevan todella oikea ja hyvin vastuuntuntoinen kaiken kaikkiaan. Me keskisuomalaiset pelkasimme taannoisia järjestelyjä kovasti, mutta ainakin toistaiseksi olemme selvinneet säikähdyksellä. On ilo todeta, että Tikkakoski jopa kehittyy, ja Keuruulle ei ole käynyt kovin huonosti, eikä muillekaan yksiköille.

Mutta minä haluaisin kysyä yhden yksityiskohdan, ja se on Räjähdelaitoksen esikuntakysymys, jossa kunnat ovat mukana ja esimerkiksi Keuruun kaupunki tarjonnut omia ratkaisumallejaan. Onko tämä periaatteessa mahdollista niin, että Puolustusvoimat pääsee jopa taloudellisessa mielessä edullisemmin, kun toimitaan kuntien kanssa, tässä tapauksessa Keuruun kanssa, yhteistyössä? Esikunnasta, siis Räjähdelaitoksen esikunnasta, on kysymys.

¹⁶⁵ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Pidän erinomaisen onnistuneena ratkaisuna, että pääsin puhumaan juuri ministeri Kääriäisen jälkeen tähän, koska käsittääkseni pääsen tuoreeltaan näihin asioihin käsiksi.

Kaikki kunnia puolustusministeri Kääriäiselle, mutta helposti on tuntunut ministeriin tarttuvan vähän tämmöinen kenraalien tauti. Ollaan niin kovin tyytyväisiä vallitsevaan olotilaan, kehtaan, että me hyvin pärjäämme, ja salissa oleva osa väestä on sitä mieltä, että kun näin hyvin näillä rahoilla pärjätään, niin kärsii niistä ottaa vielä vähän lisääkin pois.

Olin aistivinani ed. Vielman puheenvuorosta, että hänkin oli perin tyytyväinen, että näin pärjätään, ja oikeastaan enempiä rahaa ei tarvitakaan. (Ed. Vielma: En minä niin sanonut!) Jos ymmärsin oikein, niin tämä on huolestuttava piirre, ja näinhän ei pitäisi olla.

Olemme aika erikoisessa hallinnonalassa, kun pääluokassa 27 esitetään lisäyksiä, lisäyksiä äänestyksessä, 27 075 000 euroa, mutta viisinkertainen määrä, 142 200 000 euroa, esitetään vähennettäväksi. Ei ole tällaista hallinnonala ennen täällä nähty eikä ole luettavissa. Tämä kuvaa sitä maailmankuvaa, että ollaan Suomessa ikään kuin lintukodossa, sellaisessa lintukodossa, että täällä voidaan esitellä sitä sun tätä. En voi ymmärtää näitä vähennyksiä, mitä täällä esitetään ja tehdään, pääosa vasemmistoliiton, jonkin verran kyllä myöskin vihreitten, 32 miljoonaa materiaalihankintoihin esitetystä vähennyksestä. Tämä osoittaa sitä edesvastuuttomuutta, mitä on, ja jos katsotaan maailmaa pidemmälle, katsotaan silloin, jos tämä asia tulee joskus esille, niitä varoja ei ole kriisin syntyessä, uhatessa mistään löydetävissä eikä mitään tehtävissä.

Jos katsotaan näitä lisämäärärahoja. Täällä on ed. Nurmen aloite 75 000 euroa Suomen sotilasmusiikkisäätiölle. Tämä on mielestäni sellainen määräraha, minkä puolesta kärsii olla jokainen oikeamielinen, joka vähänkin sotilaskulttuuria, -musiikkia, ymmärtää ja uskaltaa äänestää myöskin sen puolesta, olkoon sitten eduskuntaryhmän lupa taikka ei. Olen kyllä sitä mieltä, että ken kykenee sen ominensa maksamaan, uskaltaa myöskin olla sen puolesta silloin, kun äänestys esille tulee, ja näin toivon, että täällä salissa on myöskin ryhti olemassa ja ryhti näkyä.

Kun kehuin äsken, kehuin ja arvioin, ministeri Kääriäisen kantaa, että on tämmöinen kenraalien tauti tarttunut ja tullut tähän, että kyllä tässä

pärjätään, niin Suomen puolustusvoimien ongelma on siinä, että ollaan kuuliaisia johdolle, esivallalle ja sille, joka määrärahat myöntää, eliikkä eduskunnalle, ja olkoon minkä näköinen budjetti tahansa, niin aina sanotaan, että kyllä me yritämme näillä toimeen tulla, katsotaan, sopeutetaan, tehdään ja mennään. Puolustusvoimista puuttuu oppositio, mikä kertoisi, että asiat ovat näin olemassa, ne pitää näin hoitaa ja näin tehdä. Silloin se asia olisi niin kuin normaali valtion hallinnon aloihin verrattuna ja nähtävissä se, että myöskin ne kriisikohdat tulisivat näkyviin ja nousisivat sillä lailla, että niitä ymmärrettäisiin myöskin eduskuntatasolla. Nyt täällä voi mesoa ja puhua, mitä tahtoo, eikä sillä oikeastaan mitään vastuuntuntoa, tarvetta, ole olemassa. Näin arvellen ei ole hyvä tämä maailma olemassa.

Kun puolustusvaliokunta vastuuvaliokuntana pui selontekoa 2004, niin selkeästi oli ilmapiirinä nähtävissä, että silloiset määrärahat, mitä siihen kehykseen oli nähtävissä ja sovitettavissa, olivat minimirajoilla ja niillä ei toimeen tulla. Pidän aika valitettavana, että siinä valiokuntakäsittelyssä ei sallittu sellaista mielipiteen muodostamista ja ylöskirjoittamista, että nämä rahat eivät yksinkertaisesti riitä tai ne ovat aivan riittämättömän rajoilla nytkin olemassa, mutta tämä oli vaan jostakin korkealta taholta esiin kaadettu, esiin kaivettu ja todisteltu, että siitä ei kirjoiteta eikä sitä julki tuoda. Tältä osin käännän kyllä vastuuta, kun näen ed. Nepposen täällä kokoomuksen valiokuntavastaavana, myöskin tälle kokoomuksen valiokuntaryhmälle, koska hekin tyytyväisinä yhtyivät tähän asiaan, että rahat riittävät, näissä ei syytä huoleen ole. Sitten kuitenkin välittömästi sen jälkeen, kun selonteko oli hyväksytty, löytyi ja syntyi se 20 miljoonaan leikkaus yhtäkkiä yllättäen, minkä valtiovarainministeriö heitti. Siihen tyytyväisenä eduskunta sitten taas täällä suuren komentoavallan alla siunasi ja hyväksyi sen, ja tällä pohjalla nyt ollaan liikkeellä eteenpäin. (Ed. Nepponen: Missä on keskustan vastalause nyt?)

Näin arvellen tarvittaisiin semmoista ryhtiä ja jämyyttä, jämyyttä, millä nämä asiat kerrottaisiin eteenpäin, niin että niihin osattaisiin oikeassa vaiheessa tarttua. Ja kun katson ja näen salia tarkemmin, niin eivät myöskään 2001 selonteossa olleet nämä asiat yhtään paremmin. Silloinen valtiovarainministeri oli ilmeisesti sitä mieltä, että Puolustusvoimat ei rahoja tarvitse, tulee vähemmällä toimeen, voisi sanoa, että kak-

si valtiovarainministeriä, ensimmäinen sekä toinen. Kyllä edelleenkin oma käsitykseni on niin totuuden kanssa yhtä tekevä, että vain koska silloinen pääministeri hoiti ja ratkaisi omalla arvovallallaan asiat, ollaan näinkin hyvässä tilanteessa kuin nyt ollaan. Täällä oltaisiin erinomaisen paljon takametsässä päin, jos tämä olisi mennyt sillä linjalla kuin tämä yleinen suuntaus oli olemassa.

Kun muistelen tätä aikaa tämän vuoden alkupuolelta, niin pidän kyllä aika erikoisena myöskin niiden valtiovarainvaliokunnan puolustus- ja turvallisuusjaoston jäsenten lausuntoja, jotka ovat sitä mieltä, ovat olleet ja kertoneet julkisuudessa, että mitään rahaa Puolustusvoimat ei tarvitse; tämä on kenraaleitten hössötystä ja turhaa narisemista, rahaa on yllin kyllin. Näin ei ole, jos tätä asiaa katsotaan ja nähdään. Siellä taatusti sitä rahaa on nyt aivan minimirajoilla tälläkin kertaa olemassa.

Mielestäni tänne mietintöön on erinomaisen hyvin kirjoitettu pääluokkaan 27, kun tätä sopeutusta on tehty. Puolustusministeri, osa ministerin taustajoukoista, on saanut kohtuutonta arvostelua tästä varuskuntarakenteen oikaisemisesta ja ohentamisesta, kohtuutonta niin, ettei ole ymmärretty, mihin siinä on jouduttu menemään, mitkä ovat ne vaatimukset ja tasot. Mutta se vaatimustaso on lähtenyt täältä eduskunta—valtiovarainministeriö-tasolta, missä nämä rahat on viety niin, että yksinkertaisesti toimintarahat eivät riitä, ellei panna ovia kiinni. Tänne on kirjoitettu näin: "Osa sopeuttamistoimia reserviläiskoulutusta supistetaan kuluvan vuoden 30 000 koulutettavasta 5 000 koulutettavaan vuonna 2006. Pääsotaharjoitus peruutetaan ja aselajien valtakunnalliset harjoitukset puolitetaan. Osa sopeuttamistoimista on seurausta vuosia 2006—2009 koskevan valtioneuvoston kehyspäättöksen yhteydessä tehdystä 20 miljoonan euron lisäleikkauksesta sekä vuodelle 2006 että vuodelle 2007 verrattuna turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa määritellyyn tasoon."

Minusta tämä on suoraviivaisesti, selväjärkisesti ja suomen kielellä kirjoitettu, mitä tämä on. Siitä puuttuu vain se jatko, että jos näin jatketaan eteenpäin ja näin vastuuntunnottomasti näihin asioihin otetaan kantaa ja näin vastuuntunnottomasti hoidetaan määrärahakysymyksiä, tämä rapauttaa Suomen puolustuksen reservin kunnon ja myöskin maanpuolustustahdon osittain sitä kautta, sellainen mitta, mitä ei voida mitata muuta

kuin arvioida. Se rapauttaa sen kautta, kun asekykyinen väki ei pääse kertausharjoituksiin hiomaan kynsiänsä sitä varten, että jos tiukka paikka tulee, niin heillä valmius olisi olemassa.

Herra puhemies! Vielä toinen lainaus: "Kun syntyvinä seurausvaikutuksina Puolustusvoimissa joudutaan vuonna 2006 yhteensä 57 miljoonan euron suuruisiin toiminta- ja talouden tasapainotustoimiin. Nämä toteutetaan ydintoimintaa supistamalla, tukitoimissa säästämällä ja materiaalihankintoja siirtämällä". Näin katsottuna tämä on edelleenkin jatkoa tähän, mitä tänne mietintöön on kirjoitettu. Tämä on minusta selkeä ja suoraviivainen, suorakätinen. Tämä pitäisi sokeimmankin suomalaisen ymmärtää ja tietää, mitä tästä seuraa, jos tämän tyyppinen meno jatkuu.

Herra puhemies! Pyhimmäksi lopuksi. Kun puolustus- ja turvallisuusselonteossa päätettiin luopua henkilömiinoista, se oli yksi sellainen leikkaus, mikä tehtiin joidenkin suomalaisten kansainvälisen kuvan kirkastamiseksi, niin että meillä olisi maailma ikään kuin parempi, kun ne miinat hävitetään ja tuhotaan. Tämä on edesvastuutonta ulkopoliitiikkaa, mihin on siirretty sisäpoliittiset tavoitteet ja tämmöinen, miten sanoisin, pieni peli.

Kun tänään tässä pelissä on siirrytty ja kerrottu se, mitä on saatu tuolla EU:n budjettineuvotteluissa aikaiseksi, on kerrottu, kuinka hyvin me onnistuimme ja teimme, saattaapa olla niin, että joskus, kun Suomi Natossa on, niin sieltä tulee ministeri ja kertoo, että tällaiset ovat rahakehykset, tämän verran pitää olla olemassa, ja kaikki hyrisevät tyytyväisyytensä, kun niinkin hyvin on pärjätty, että rahat riittävät ja sen verran vaan tarvitsee lisää panna. (Puhemies: 10 minuuttia!) En toivo, että näin olisi, mutta ei se mikään huonompikaan vaihtoehto ole olemassa.

¹⁶⁶ **Aulis Ranta-Muotio /kesk:** Arvoisa puhemies! Tästä miinakysymyksestä voisi heti aloittaa, kun täällä on kokoomuksen taholta kritisoitu näistä miinoista luopumista (Ed. Laakso: Ja keskustan!) ja 2001 selonteossahan, kun itsekin olin puolustusvaliokunnassa silloin, oli kirjattu, että ensi vuonna niistä olisi pitänyt luopua. Tämän hallituksen aikana on kuitenkin siirretty merkittävästi eteenpäin tätä luopumista. Tämähän tässä on totuus.

Puolustusministeriön hallinnonala poikkeaa monista muista hallinnonaloista siinä suhteessa,

että kerran vaalikaudessa on tämä turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko, jossa linjataan myös määrärahojen perustarve, useiksi vuosiksi eteenpäin. Niin on tapahtunut selonteossa 2001, niin tapahtui selonteossa 2004. Tilanne on puolustushallinnon osalta siinä suhteessa paljon parempi kuin esimerkiksi sisäisen turvallisuuden osalta, jossa poliisin määrärahat vuosikautia ovat olleet lisäbudjettien varassa. Siellä on aina lisäbudjeteilla paikattu. Nyt on päästy vähän jätävämpään systeemiin sielläkin.

En väitä, että asia olisi väärin, että puolustushallinnossa ei pitäisi olla tällaista peruslinjausta. Päinvastoin, kysymys on suomalaisten perusturvallisuudesta. Puolustuksen täytyy olla kunnossa. Sen vakautta osoittaa myös tämä, että rahoitus on pidemmällä tähtäimellä varmistettu. Mutta toivoisi, että sisäisen turvallisuuden puolella päästäisiin vähän saman tapaiseen järjestelmään. Selontekomenettelyyn ei nyt päästy, mutta kuitenkin tehdään tämä sisäisen turvallisuuden ohjelma. Ehkä joskus näissä selonteissa voisi olla jotain yhtäläisyyttä resurssimääritysten osalta.

Alkuvuodesta tehdyn kehyspäättöksen mukaan puolustushallinnosta kuitenkin, kuten täällä on todettu lähes kaikissa puheenvuoroissa, jouduttiin leikkaamaan varoja aiemmin sovitusta 20 miljoonaa euroa vuonna 2006 ja 2007. Tämä leikkaushan koski kaikkia hallinnonaloja. Ydin toimintoja supistetaan, lähinnä kertausharjoituksia, tukitoimissa säästetään, on tämä kumppanuussysteemi, ja materiaalihankintoja siirretään. Mutta tärkeintä on kuitenkin se, että varusmieskoulutuksesta ei tarvitse tinkiä. (Ed. Nepponen: Ei mitään!) Muistan, että oman ikäluokkani aikana oli useita vuosia vallalla kuukauden lyhennys varusmieskoulutuksessa. Se oli toki silloin pitempi kuin nyt, mutta nyt ei tarvitse tähän varusmieskoulutukseen koskea. Kertausharjoituksista tingitään. Tietysti siitä me olemme yksimielisiä, että se on tietysti huono asia. Mutta kuten ministerikin täällä totesi, näitä tinkimisiä on tehty ennenkin. Vuonna 98 oli kertausharjoitettujen määrä joku 7 000 vuodessa, ja siitä sitten nousi niin, että 2004 on ollut kaikkein korkein, lähellä 40 000:ta, tämä määrä. Tällainen kahden vuoden notko ei varmaan tätä puolustuskykyä nyt heikennä mitenkään ratkaisevasti. (Ed. Nepponen: Kuka sen testaa?)

Polttoainekorotukset on lisäbudjetissa lentäjille, yleensä Puolustusvoimille osoitettu 7,8 miljoonaa euroa lisää. Kuten jaoston puheenjohtaja

totesi, niin vielä näihin kysymyksiin varmaan palataan, jos polttoaineen hintojen kehitys jatkuu sellaisena kuin se oli aiemmin. Nyt näyttää kylä, että ne hinnat tasaantuvat. Varmaan lentäjät saavat Hornetia käyttäen riittävästi, että lentokyy säilyy.

Ministerille haluaisin osoittaa kiitokset siitä, että hän on ollut aika vaikealla paikalla verrattuna edellisvaalikauden puolustusministerin hommiin. Silloin oli vaan näitä varikkojen supistamisia, mutta nyt on todella isoja rakennemuutoksia tehty. Kiitokset myös siitä, että Pohjanmaan sotilasläänin esikunta sijoitettiin Vaasaan. Meillä Pohjanmaalla on sotilaitten näkyminen siviilien keskuudessa käynyt entistä harvinaisemmaksi. Toivon, että tämä Kauhavan Lentosotakoulun kansainvälinen kehitysprojekti täysipainoisesti jatkuu. Myös Ähtärin Asevarikon keskittyminen useamman asevarikon keskuspaikaksi olisi toivottavaa. Suunnitelmissahan on näitä asevarikkoja hallinnollisesti yhdistää. Ähtäri sopisi luontevasti useamman asevarikon keskuspaikaksi.

On syytä yhtyä näihin kiitoksiin, mitä kokoomuksen taholta tuli tästä avoimuudesta. Ministeri on todella hyvin pitänyt yhteyttä valiokuntaan ja jaostoon, ja kaikista näistä muutoksista on saatu hyvissä ajoin riittävästi tietoa. Sitä on tapahtunut valiokunnissa, ja kutsu on käynyt aika usein sinne ministeriönkin tiloihin näitä asioita rauhallisesti pohtimaan etukäteen. Tämä on kyllä aivan hieno asia.

Myös ministeri on usein todennut, että sotaväen kuitenkin rationalisointitoimista huolimatta täytyy näkyä riittävästi jokaisessa Suomen maakunnassa. Mielestäni oli hyvä asia sekin, ettei mitään hätäkohtia päätöksiä tehty näiden soittokuntien lakkauttamisen osalta. Niillä kuitenkin tätä maanpuolustushenkeä kohotetaan ja soittokunnilla on lukemattomissa siviilitilaisuuksissa paljon käyttöä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi tähän varusmiesten asemaan. Täällä on varusmiesten matkalleroista puhuttu. Tietysti toivottavaa on, että päästäisiin vielä siihen, että kotiuttamisraha voitaisiin palauttaa, joka aikoinaan lamavuosina jouduttiin poistamaan. Kuitenkin muissa maissa, Ruotsissakin, on — niitä pidetään tietysti meitä vauraampina maina — tämä järjestelmä käytössä. Ruotsissa tosin asevelvollisten määrä on vain pari—kolmekymmentä prosenttia ikäluokasta. Mutta uskon, että varusmiesten etuihin satsaamalla pystymme kyllä tämän kovan tavoitteen

saavuttamaan eli asevelvollisia koulutettaisiin 80 prosenttia ikäluokasta. Se on aika kova tavoite. Minä olen aivan varma, että siihen ei päästä, ellei tätä varusmiesten omaakin motivaatiota voida näillä sosiaalisillakin etuisuuksilla parantaa.

¹⁶⁷ **Jaakko Laakso /vas:** Herra puhemies! Kun kuuntelee tätä käytyä keskustelua, niin saattaa jäädä kokonaan huomiotta se, että puolustusmäärärahat nousevat tuntuvasti. Esimerkiksi tänä vuonna viime vuoteen verrattuna puolustusmäärärahat nousivat varsinaisiin budjetteihin verrattaessa yli 200 miljoonaa euroa. Tämä nousu jatkuu myös ensi vuonna. Ensi vuonna puolustusmäärärahat nousevat tästä vuodesta 6 prosentilla eli 125 miljoonalla eurolla. En ole laskenut sitä, kuinka paljon puolustusmäärärahat nousivat, jos otamme huomioon jo tänä vuonna hyväksytyt lisäbudjetit, mutta nousu vielä lähenee 300:aa miljoonaa euroa vuoteen 2004 verrattuna. Eli puolustuslonteonkin lähtökohtana oli se, että puolustusmäärärahat nousevat ja että puolustusmäärärahoja ei leikata. Tästä hallitus on kyllä pitänyt kiinni. Eli hallituksen lähtökohtana on ollut se, että puolustuslonteon mukaisesti määrärahat nousevat. Tähän nousuun tehdään hidastus kahden vuoden osalta vuosina 2006 ja 2007, jolloin kehyksestä leikataan 20 miljoonaa euroa.

Olen aivan samaa mieltä ed. Akaan-Penttilän ja eräiden muiden kansanedustajien kanssa siitä, että näiden leikkausten kohdistaminen toimintamäärärahoihin synnyttää ongelmallisia tilanteita, muun muassa Merivoimissa ja Ilmavoimissa, niiden päivittäisessä toiminnassa. Nämä leikkaukset, jotka kohdistuvat myös kertausharjoituksiin, pääsotaharjoituksen puolittamiseen, aselajien valtakunnallisten harjoitusten puolittamiseen, henkilötyövuosien vähentämiseen ja eräisiin muihin kohteisiin, ne ovat kaikki nimenomaan toimintamenoihin kohdistettuja leikkauksia.

Tuntuu oudolta se, että käytetyissä puheenvuoroissa, sen paremmin kokoomuksen kuin keskustankaan taholta, ei ole kiinnitetty huomiota siihen, olisiko meillä mahdollisuus hankkia hieman vähemmän puolustusmateriaalia, esimerkiksi ensi vuonna tai kahtena lähivuotena, jolloin tämä toimintamäärärahoihin kohdistuva paine helpottaisi olennaisesti. Tai jos laskemme luvut yhteen, niin minkäänlaisia leikkauksia toimintamäärärahoihin ei tarvitsisi tehdä, jos hyväksyttäisiin pienikin, esimerkiksi se 20 plus 20

miljoonan leikkaus puolustusmateriaalihankintoihin.

Herra puhemies! Meidän puolustusmateriaalihankintamme ovat olleet itse asiassa Hornet-hankinnoista lähtien kansainvälisestikin varsin mittavat. Suomi on Euroopassa 4—5 johtavan maan joukossa, kun katsomme puolustusmateriaalihankintoihin käytettävää puolustusbudjetin suhteellista osuutta. Eli kyse on varsin mittavista hankinnoista ja siksi herääkin kysymys, miksi tästä yhdestä kolmanneksesta, siitä että yksi kolmannes puolustusbudjetista käytetään uushankintoihin, miksi tällaisesta opista halutaan pitää kiinni toimintamäärärahojen kustannuksella.

Kuten jo aikaisemmin totesin vastauspuheen vuorossani, me emme ole ensimmäistä kertaa tässä tilanteessa. Mutta aikaisemmin esimerkiksi puolustusvaliokunta yksimielisesti kiinnitti huomiota tällaiseen kummalliseen tilanteeseen, jossa mittavien materiaalihankintojen takia, ylimitettujen materiaalihankintojen takia, joudutaan tekemään toimintamäärärahojen leikkauksia. Nyt puolustusvaliokunta tai valtiovarainvaliokunnan puolustusjaosto ei kiinnitä huomiota siihen, että myös tätä kautta päästäisiin tilanteeseen, jossa jo tehtyjä hankintoja voitaisiin myöskin käyttää eli toimintamäärärahoja ei tarvitsisi supistaa.

Aivan outo on tilanne tietenkin Hyrylän varuskunnan osalta. Monet kansanedustajatkaan eivät näytä tietävän sitä, että Hyrylän varuskunta lakkautetaan siksi, että Suomelle syntyisi mahdollisuudet lähitulevaisuudessa hankkia kaksi uutta ilmatorjuntajärjestelmää. Eli kyse on siitä, että 350 työpaikkaa, oheistyöpaikkoineen huomattavasti vielä enemmän, ollaan valmiit uhraamaan siksi, että puolustusmateriaalihankintoja voidaan lisätä lähitulevaisuudessa, ennen kaikkea keskimatkan ilmatorjuntaohjusjärjestelmien hankkimiseksi. Tämä tuntuu aika oudolta. Ja yhtä outoa oli tietenkin sekin, että esimerkiksi kokoomus ei vastustanut puolustusvaliokunnassa Hyrylän Ilmatorjuntarykmentin lakkauttamista, vaan antoi hallitukselle tässäkin kysymyksessä tukensa.

Ed. Nepponen, jos mennään ihan tarkasti, niin te ette vastustaneet myöskään Savon Prikaatin lakkauttamista. Tehän ette äänestytty tästä asiasta lainkaan valiokunnassa. Ette yhtynyt äänestysesitykseeni Hyrylän ilmatorjuntarykmentin lakkauttamisen osalta ettekä myöskään Mikkelin osalta.

Tilanne on tietenkin tässä suhteessa aika outo, että ... ja vielä oudompi tai yhtä outoa oli se, että tehän annoitte jo puolustuselontekoa käsitellessä, kokoomus antoi tukensa sille, että puolustusministeri voi tehdä suvereenisti nämä lakkautuspäätökset, eli oppositiopuolue kokoomus antoi avoimen valtakirjan sille, että hallitus voi tehdä haluamansa päätöksen. Aika outoa oppositiopoliitikkaa, ed. Nepponen.

Mutta, herra puhemies, kiinnittäisin lopuksi huomiota erääseen uuteen kysymykseen. Se kysymys liittyy aivan ajankohtaiseen tilanteeseen Irakissa käytyjen vaalien takia. Pohjois-Atlantin sotilasliitto Nato teki jo tammikuussa kumppanuusmaille, siinä ohessa myös Suomelle, ehdotuksen, jonka mukaan kumppanuusmaat alkaisivat kouluttaa irakilaisia sotilaita. Naton huippukokous Istanbulissahan päättyi toissa kesänä sellaiseen yksimieliseen ratkaisuun, että Nato aloittaa irakilaissotilaiden kouluttamisen. Sen jälkeen Nato-maat kiistelivät pitkään siitä, aloitetaanko koulutus Irakissa vai Irakin ulkopuolella. Päädyttiin erilaisiin ratkaisuihin. Osa Nato-maista kouluttaa irakilaisia sotilaita Irakin sisällä, osa kouluttaa niitä Irakin ulkopuolella.

Nato on kuitenkin nyt kiinnostunut myös siitä, että kumppanuusmaat, niiden ohella myös Suomi, aloittaisi irakilaissotilaiden kouluttamisen. Minua kiinnostaa, herra puhemies, mikä on Suomen kanta tällaiseen esitykseen. Kun muistamme, että kriisinhallintalakiesityksessä oli kohta, jonka mukaan hallitus voi lähettää esimerkiksi tarkkailija- tai valvontatehtäviin — kiinnitän tässä yhteydessä huomiota sanaan esimerkiksi, se voi tarkoittaa tietenkin myös koulutustehtäviä — enintään 10 upseeria omalla päätöksellään ilman minkäänlaista mandaattia, ilman minkäänlaista valtuutusta, vain informoiden eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa, niin oliko tämän tässä pykälässä jo mahdollisen Irakin sotilaskoulutuksen aloittamisen ennakkointia kyseessä?

Nato ei ole tehnyt tätä ehdotustaan virallisesti Suomelle. Tämä ehdotus on tehty viime tammikuussa epävirallisesti ja sen jälkeen asiasta on käyty eri tasolla keskusteluja. Sveitsi on päättänyt osallistua ensimmäisenä kumppanuusmaana irakilaissotilaiden koulutukseen, ja Ruotsi harkitsee tällä hetkellä koulutuksen aloittamista — tosin maan rajojen ulkopuolella.

Luulisin, että eduskunnallakin olisi syytä tietää, että tällainen ehdotus on Suomelle tehty, ja ennen kaikkea eduskunnalla pitäisi tietenkin olla

myöskin tieto siitä, miten tällaiseen Naton taholta tulleeeseen ehdotukseen Suomi suhtautuu. Itse suhtaudun siihen kielteisesti.

¹⁶⁸ **Tarja Cronberg /vihr:** Arvoisa puhemies! Päinvastoin kuin ed. Lahtela arvostan sitä tosiasiaa, että Puolustusvoimat Suomessa hyväksyy eduskunnan lähtökohdaksi eikä asetu avoimeen kapinaan tai oppositioon. Jälkimmäisestä on maailmassa ihan tarpeeksi esimerkkejä.

Mutta haluaisin kuitenkin todeta ed. Lahtelalle, että suomalaiset Puolustusvoimat ovat eurooppalaisessa kontekstissa erittäin etuoikeutetussa asemassa. Jos katsotaan minne tahansa ympärille, niin kaikki maat ovat vähentäneet puolustusmenojaan, jotkut erittäin radikaalistikin. Aivan kuten ed. Laakso totesi, Suomessa indeksikorotusten takia puolustusmenot itse asiassa nousevat. Suomessa saadaan paljon puolustusta vähällä rahalla, en sitä kiistä, mutta katsottaessa eurooppalaista tilannetta Suomessa ollaan etuoikeutetussa asemassa.

Jatkaisin ed. Ranta-Muotien ajatusta siitä, että tällä hetkellä sisäinen ja ulkoinen turvallisuus vaatisivat uudelleen priorisointia. Asioita pitäisi asettaa tärkeysjärjestykseen. Turvallisuusuhat ovat siirtyneet pääsääntöisesti sisäisen turvallisuuden areenalle. Nyt olisikin silloin keskusteltava siitä — edellyttää että suomalaisten turvallisuuden käytettävät rahat haluttaisiin pitää kokonaisuutena — niin näiden kahden välinen priorisointi olisi tärkeää. Tietysti voidaan ajatella myös, että lapsilisä ja muita halutaan ottaa mukaan tähän keskusteluun, mutta jos turvallisuus on se lähtökohta ja siihen tietty raha halutaan panna, niin silloin voitaisiin keskustella.

Lopuksi näistä asehankinnoista haluaisin todeta sen, että sodankäynnissä tulevaisuudessa se pääasiallinen ase, jota ehkä joudutaan käyttämään ja joka Puolustusvoimilla on käytössään, on nimenomaan tieto ja tiedustelu. Se ei sinänsä ole ilmaista, mutta se ei vaadi kalliita asehankintoja. Se edellyttää ennen kaikkea uusia toimintamalleja, uutta sopeutumista uuteen tilanteeseen, uusiin uhkiin ja omasta mielestäni myös demokraattista kontrollia muiden Pohjoismaiden tapaan.

¹⁶⁹ **Olli Nepponen /kok:** Arvoisa puhemies! Ed. Seppo Lahtela täällä palasi vuoden 2004 selonteon valmisteluun ja totesi, että kokoomuskaan ei nostonut siellä käsiä pystyyn, kun puolustusta

rärahoista päätettiin. Perinteisesti näissä selonteon asioissa on pyritty löytämään yksimielisyys, ja tässäkin nähtiin, että se on kireä, mutta kun otetaan huomioon lähiympäristön muutokset ja kaikki, miten kansainvälisesti kehitty Euroopassakin puolustusvoimat, tällä rahalla selviää. Mutta se, että siihen tuli odottamaton 20 miljoonan leikkaus, aiheuttaa nämä kireydet, mitkä tässä on, mutta siitäkin toivottavasti selviää.

Ed. Laakso, toimintamenot nousevat vain 1,5 miljoonaa euroa, joka on erittäin vähän, kun otetaan huomioon tämän vuoden lisäbudjetit ja se, mitä tupossa on päätetty. 11 miljoonaa euroa tulee lisää menoja, ja se aiheuttaa kireyttä. Mutta eriväisessä mielipiteessä, joka liittyy rationalisointipäätökseen, todetaan muun muassa Savon Prikaatin osalta kielteinen kantamme. Se on se aiheisto, jolla osoitettiin selvästi, ja myöskin ilmatorjunnan osalta.

Mitä tulee sitten puolustusmateriaalihankintoihin, niin en ota nyt kantaa kolmannekseseen. Se on yhteinen tahto ollut selonteossa, mutta väijäimättä ei aina muisteta ottaa huomioon niitä todellisia käyttökuluja, jotka aiheutuvat sitten näistä materiaalihankinnoista. Pelkään pahoin, että helikopterien käyttöön tullessa toimintamenojen tarve lisääntyy merkittävästi, ja se tulee olemaan kova haaste tämän vuosikymmenen loppupuolella ja ensi vuosikymmenellä, jolloin ne ovat täydessä käyttövalmiudessaan.

¹⁷⁰ **Puolustusministeri Seppo Kääriäinen:** Herra puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta ed. Nepposen politiikasta, että hän on edustanut kyllä yhteisymmärryslinjaa hyvin vaikeissa selontekovaiheissa, niin kuin kokoomusryhmä muutoinkin, mille haluan kyllä antaa suurta arvoa, eikä vasemmistoliittokaan tietyissä suurissa asioissa ole ollut kovin pahalla päällä, pahemmalla päällä kuin kokoomus. Ed. Nepponen on arvostellut erittäin rankasti Savon Prikaatin lopettamista, joka oikeus hänellä kyllä tietysti on, mutta hänkin on nyt sitten lientynyt realiteettien edessä.

Ed. Akaan-Penttilän puheenvuoroon totean sen, että mitä tulee lentoihin ja laivatunteihin, niin siinä on kysymys pelkästään polttoaineesta, polttoaineen hintojen dramaattisesta noususta, jota ei voitu etukäteen millään arvioida. Annan arvon sille, että eduskunta suostui hallituksen esitykseen, puolustusministeriön esitykseen, siitä, että nyt lentopetrolin hinnannousut korvataan

syksyn lisäbudjeteissa, ja arvoa myös sille, että valiokunta totesi oikein erikseen ensi vuotta koskien, että lisäbudjeteissa täytyy palata tähän asiaan, mikäli polttoaineitten hintakehitys on myös ensi vuoden osalta yhtä huono ja huikea kuin on ollut tämä tänä vuonna.

Ed. Kallio, mikäli puolustusministeriö saa jatkossakin käyttöönsä kaiken sen tuottavuushyödyn, jota se omalla rationalisoinnillaan saa aikaan, jos se voi käyttää ne sitten ikään kuin siihen kehitystyöhön, materiaalihankintoihin ja sen semmoiseen, niin silloin puolustusministeriö ja Puolustusvoimat eivät ole kyllä jatkossa ikään kuin lisärahaa pyytämässä valtiokonsernilta, vaan pystyvät hoitamaan hyvin pitkälle näitä omia kehittämistarpeita, kehittämistavoitteita, jotka yhdessä sovitaan, juuri tämän tuottavuustyön ansiosta tulevaisuudessa.

Ed. Laakso useampaan otteeseen puhui Hornet-hankinnoista. Totean sen vain hyvin lyhyesti, että harvoin on Suomen puolustusvoimissa tehty niin kauaskatsovia ja hyviä hankintapäätöksiä, kuin tämä Hornet-päätös kaiken kaikkiaan Suomen Puolustusvoimien kannalta ja uskotavuutemme kannalta oli.

Totean sen, että kyllähän materiaalihankintoihinkin, ed. Laakso, on tehty lykkäyksiä. Niistä hankinnoista ei ole luovuttu, mutta on oltu realisteja siinä, että on myös lykätty niitä materiaalihankintoja silloin, kun on pitänyt hankkia vähän säästöjä, niin että eivät nekaan ole olleet aivan pyhiä eriä puolustusbudjetin sisällä.

Kyllä tämä yhden kolmasosan nyrkkisääntö — nythän se osuus on vähän alle 30 prosenttia — minusta on aivan keskeinen peruste silloin, kun arvioidaan Suomen puolustusvoimien tilaa, sen tulevaisuuden suunnitelmia. Olipa sitten arvioija Suomessa tai Suomen ulkopuolella, niin kyllä tätä tunnuslukua ensin katsotaan, miten se on oikein puolustuspolitiikassa kehittynyt. Sen vuoksi siihen kannattaa suhtautua kyllä vakavalla mielellä.

Mitä tulee Hyrylän rykmentin lopettamiseen, sehän tapahtui samanaikaisesti kuin tämä Savon Prikaatinkin lopettaminen, mitä ed. Nepponen arvosteli erittäin jyrkästi, niin totean, että nämä molemmathan tehtiin, jotta voitiin saada jatkossa toimintamenoihin säästöjä, ja niitä tullaan myös saavuttamaan sitten, kun lakkautukset on viety täytäntöön. Totean myös sen, että siinähan tapahtuu vain se, että koulutustoiminta tullaan siirtämään Hyrylästä Hämeenlinnaan, ja sitten

tapahtuu myös se, että Hyrylä tulee jonkun vuoden sisällä myös saamaan Puolustusvoimien kansainvälisen koulutuskeskuksen, joka minun mielestäni on merkittävä lisäys Tuusulaan ja Hyrylään, lähelle lentokenttää. Tuusula tulee pysymään merkittävänä sotilaskuntana, sotilasalueena, myös jatkossa.

Mitä tulee ed. Laakson spekulointiin puheenvuoronsa loppuosassa, hän viittasi myös kriisinhallintalakiin, tähän uuteen, joka on nyt vedetty pois, on uudelleen kirjoittamisen alla, tähän enintään kymmenen henkilön lähettämiseen. Siinä hän on kysymys kriisinhallintatehtävistä eikä mistään muusta, vaan nimenomaan kriisinhallintatehtävistä. Tämän pitäisi olla kyllä hyvin selvä vastaus siihen, mitä te, ed. Laakso, näiltä osin kysytte. Irakilaissotilaitten koulutuksesta ei ole tullut puolustusministeriölle minkäänlaista pyyntöä.

Sitten ed. Ahonen puuttui näihin lomamatkoihin. Tarkoitus on, että Puolustusvoimat lisää bussikuljetuksia, koska niillä haetaan sitä turvallisuutta asevelvollisten lomamatkoihin ja muihin matkoihin. Olen pannut myös selvitykseen sen, että kun litterat on käytetty, niin pitää toki olla tervejärkisyyden nimissä mahdollisuus omalla rahalla maksaa bussimatka ja päästä näihin Puolustusvoimien järjestämiin bussikuljetuksiin. (Ed. Nepponen: Näin ollut ennen ja halvalla vielä!) Se ei ole mikään kummoinen asia järjestää, ja tämä asia tullaan hoitamaan tältä pohjalta kuntoon.

Kotiuttamisraha, joka tuli esille useammassakin puheenvuorossa, on Puolustusvoimien tärkeysjärjestyksessä ykkössijalla, kun haetaan merkittävimpiä lisäparannuksia asevelvollisten taloudelliseen asemaan. Miten tässä voidaan liikua, sehän riippuu tietenkin sitten monesta monesta tekijästä.

Ed. Vielma kysyi Räjähdelaitoksen esikunnan sijaintipaikkakunnasta. Se on Ähtärin ja Keuruun välinen asia, ja Pääesikunta tulee tekemään tästä asiasta vuoden alkupuolella oman esityksensä. Molemmat ovat kelpoisia sijaintipaikkakuntia. Minä odotan nyt kaikessa rauhassa, mitä Pääesikunta näiltä osin tulee esittämään.

Ed. Seppo Lahtelan puheenvuoroon vain lyhyesti totean sen, että minäkin pidän tärkeänä, kuten ed. Cronberg sitä, että eduskunta ja maan poliittinen johto selkeästi määrittelevät Suomen puolustuspolitiikan linjat, myös Puolustusvoimien päälinjat niiltä osin kuin se poliittiselle johdol-

le kuuluu. Mutta totean sen kuitenkin ed. Seppo Lahtelalle, että kyllä puolustushallinnon sisällä käydään erittäin, sanoisiko, selväsanaista, puolin ja toisin kriittistä keskustelua siitä, mihin suuntaan Suomen puolustusta tulee kehittää. Ei tämä ole yksiaänistä päättämistä, yksiaänistä asioitten valmistelua, vaan tässä käydään kyllä hyvin kriittistä keskustelua, joka varmistaa sen, että hallitukseen ja eduskuntaan tulevat esitykset ovat monelta puolin läpivalaistuja, niin että sotilaat voivat sen hyväksyä ja maan poliittinen johto voi sen hyväksyä. Tässä on kahden näkökulman yhteensovittamisesta kysymys, kuitenkin niin, että poliittinen johto määrää viime kädessä, mikä on marssin tahti ja marssin suunta. Niin sen pitää myös jatkossa olla.

Ed. Ranta-Muotio puheenvuorossa oli tärkeää se havainto, että 2006—2007 kehystarkistus koski kaikkia hallinnonaloja. Keskustelua kuunnellessa tulee joskus mieleen se, että tässä unohdetaan se, että kaikki hallinnonalat joutuvat käymään samanlaisen budjettitarkistuksen. Ed. Ranta-Muotio kiinnitti aivan oikein huomiota siihen, että tämä oli osa kokonaisuutta. Puolustushallinto tekee niin kuin muutkin tekivät, vaikka se oli-kin valitettava päätös, hankala päätös, mutta siinä osallistuttiin yhteisiin talkoihin. Tästä on tehtävissä se johtopäätös tämänkin perusteella, että kyllä puolustuspolitiikan kehittäminen on pitkäjänteistä puuhaa. Siinä pitäisi voida katsoa yli 1 vuoden, yli 2 vuoden, vähintään sen selontekokauden, 4—5 vuotta, eteenpäin. Nämä ovat nämä muut hankinnat sellaisia päätöksiä, että niitä ei voi tehdä ikään kuin budjettivuosi kerrallaan, vaan pitää voida katsoa 5 tai jopa 10:kin vuotta eteenpäin aivan myös siitä syystä, että resursseja voitaisiin käyttää järkevästi ja tehdä sellaisia suunnitelmia, myös muutossuunnitelmia, että ne voidaan läpiviedä Puolustusvoimien kentällä inhimillisesti ja hallitusti ja yhteisymmärrystä myös siellä tavoitellen.

Ed. Cronbergin kokonaisarvio minun mielestäni oli aivan oikea, kun katsotaan Suomea suhteessa Euroopan maihin. Kyllä Suomen puolustusvoimia on saatu hoitaa ja kehittää onneksi hallitulla tavalla ilman sittenkään mitään dramaattisia leikkauksia taikka suuren suurien muutossuunnitelmia. Tämä on kyllä hieno asia, että näin on voitu toimia. Paljon myös kiitos siitä yhteisymmärryspolitiikalle, että tällaisessa meiningissä on Suomen puolustusvoimia voitu kehittää. Kun ed. Cronberg sanoi, että vähällä rahalla saadaan pal-

jon aikaan, yhdyn siihenkin linjanvetoon taikka johtopäätökseen, mutta jatkan: näin on voitu tehdä ja voidaan tehdä kiitos yleisen asevelvollisuuden, joka on kustannustehokas järjestelmä ja mahdollistaa meille paljon sellaista, mistä muut maat voivat vain haaveilla tai jotakin kuvitella.

¹⁷¹ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy todeta, että kyllä ministeri Kääriäinen ja ed. Cronberg ovat oikeassa siinä, että sotaväen tulee noudattaa sitä tahtoa, mitä poliittiset päättäjät päättävät ja tekevät. Mutta olen halunnut sanoa ja haluan vieläkin korostaa sitä, että pitäisi myöskin tuoda julki se, että kun se kehys alkaa kehittymään niin, että se ei vaan riitä, niin tähän asiaan pitäisi jonkun sanoa, että se ei riitä, pitää olla enemmän tai jostain joudutaan enempi tinkimään pois. Tähän tulee mieleen erään vanhan sotilaan lausuma, kun Puolustusvoimissa on tällainen korkea, ylhäältä oleva hierarkia olemassa, missä on tietenkin ylipäällikkö, ministeri, komentaja jne. viimeiseen alikersanttiin saakka — mikä arvo on hyvä kaikkien tuntea — ja kaikki ovat kuuliaisille, mitä ylhäältä päin sanotaan, niin eräs vanha kenttäsoturi sanoi, että Puolustusvoimissa pärjää hyvin, kun on tunnollinen, ahkera eikä esitä omia mielipiteitä, varsinkaan esimiesten näkemyksistä poikkeavia. Tämä on iskeytynyt kyllä joukkoon ihan ylhäältä alas saakka. Se on hyvä, mutta tosiasiat pitäisi myöskin tunnistaa silloin, kun rahat eivät riitä.

Sen voisin tähän sanoa ed. Nepposelle, kun ed. Nepponen sanoi, että näistä määrärahoista päätettäessä oltiin niin taikka näin, että valiokuntahan ei määrärahasta päättänyt. Se vaan lausui, sai valmiit lukemat, mitä oli tullut ja syntyi, ja siltä osin sitäkään keskustelua ei käyty, onko tarpeelliset vai ei, vaan siitä vaiettiin ylhäältä tulevan ohjeen ja neuvon perusteella. Ei uskallettu sanoa yhtään mitään. Se voi olla silloin hyväksi, mutta se oli myöskin huono, kun siitä rahasta sen jälkeen niistettiin kuitenkin se 20 miljoonaa pois.

¹⁷² **Jaakko Laakso /vas:** Herra puhemies! Haluan myös omalta osaltani yhtyä niihin kiitoksiin, mitä ed. Nepponen ja ed. Ranta-Muotio kohdistivat puolustusministeriin. Vastaukset kysymyksiin ja tiedusteluihin on aina saatu, ja puolustusvaliokuntaa on informoitu hyvin ja perinpohjaisesti niistä kysymyksistä, mitkä olemme pitäneet tarpeellisena.

Puolustusministeri Kääriäinen ehti jo poistua, sillä nyt näyttää siltä, että tämä avoimuus ei aivan päde tässä Irakia koskevassa kysymyksessä. Kun tiedustelin häneltä, onko Suomelle esitetty epävirallisesti pyyntö siitä, että Suomi alkaisi kouluttaa irakilaisotilaita, niin hän kiersi tämän kysymyksen sillä, että puolustusministeriöön ei ole tullut minkäänlaista pyyntöä. Kuitenkin esimerkiksi ulkoministeriön asianomaiset vastuuhenkilöt, esimerkiksi turvallisuuspolitiikan yksikön päällikkö Kimmo Lähdevirta, kertoi, että epävirallisesti Suomelle on esitetty tällainen pyyntö. Suomi ei ole Naton epäviralliseen kosiskeluun toistaiseksi reagoinut vaan odottaa, tuleeko Naton taholta virallinen kysely. Samanaikaisesti kuitenkin puolustusministeriön korkeat virkamiehet käyvät esimerkiksi yhden Nato-maan edustajien kanssa, sanottakoon nyt suoraan, että ison Nato-maan edustajien kanssa, yksityiskohdaisia keskusteluja siitä, millä tavalla Suomi voisi kouluttaa irakilaisotilaita tulevaisuudessa. Sen takia olisi tietenkin välttämätöntä, että myös eduskuntaa informoitaisiin näistä keskusteluista.

¹⁷³ **Maija-Liisa Lindqvist /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on monissa puheenvuoroissa ihan aiheestakin kannettu huolta puolustusministeriön määrärahojen riittävydestä. Todella täytyy sanoa, että varsin tehokkaasti meillä osataan hoitaa puolustusjärjestelmämme. Nyt elämme vaan suurta mullistusta, niin kuin kaikilla hallinnonaloilla. Teknologia kehittyy koko ajan, ja kun yhtä aikaa pidämme yllä kuitenkin suurta asevelvollisuusarmeijaa, on aivan selvä, että tämä yhtälö on todella vaikea ja se vaatii Puolustusvoimilta todella paljon, että he tämän muutoksen hallitusti saavat tehtyä sillä tavalla, että ei aivan kohtuuttomasti jouduta väkeä irtisanomaan, niin kuin on haluttu hoitaa nämä asiat, mutta kuitenkin niin, että väki vähenee tulevina vuosina. Teknologiakoulutus vaatii osansa, jos määrärahat pysyvät samalla tasolla. Se on aivan selvä, että meillä täytyy olla valmiuksia näihin uudistuksiin. Siinä mielessä on tärkeää, että puolustushallinnon ja eduskunnan välillä vallitsee todella vuoropuhelu niin, että kaikesta meille tulee ajoissa tietoa ja voimme yhdessä tehdä niitä ratkaisuja ja ymmärrämme tämän kansainvälistymisen merkityksen.

¹⁷⁴ **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Puutun puheeseen vain siltä osin, minkä ed. Jaak-

ko Laakso hiljattain viritti. Kun hän puhuu siitä suuresta Nato-maasta, jonka kanssa käymme keskusteluja tahi neuvotteluja Irakista, siis kouluttamisesta Irakissa tai Irakiin tai irakilaisten kanssa, niin tämä on sillä tavalla yleistä puhetta, että se väkisin pakottaa nyt kysymään ed. Laakso: Mikä on tämä maa ja mitä neuvotteluja hän tarkoittaa?

¹⁷⁵ **Esko Ahonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ed. Laakso kysyi puheenvuorossaan, miksi kolmasosa puolustusbudjetista pitää kohdentaa materiaalihankintoihin. Ed. Nepponen täällä siihen vastasi, samaten ministeri Kääriäinen, ja itsekin otin puheenvuoroni loppuosassa siihen kantaa todeten, että jatkossa on riittävän suuri osa kohdennettava näihin hankintoihin. Tämä kolmasosahan on eurooppalaisittain hyvää tasoa, ja se vahvistaa ennen kaikkea oman puolustuksemme uskottavuutta, joten hankinnat on tosiaan suunniteltava huolella, koska tekniikka kehittyi. Tiedän itse teknisen alan koulutuksen saaneena, että joka päivä mennään eteenpäin ja jotta pysytään ajan hengessä ja kehityksessä mukana, riittävän suuri osa on kohdennettava näihin.

¹⁷⁶ **Jaakko Laakso /vas:** Herra puhemies! Yritin puheenvuorossani osoittaa sen, että toiminnan leikkauksiin on jouduttu siksi, että on pidetty jääräpäisesti kiinni tästä puolustusmateriaalihankintojen osuudesta puolustusbudjetissa, ja että me emme ole ensimmäistä kertaa tällaisessa tilanteessa vaan itse asiassa jo kolmannen kerran.

Ed. Nepponen aivan oikein kiinnitti huomiota siihen, että esimerkiksi kuljetushelikopterit tulevat tulevaisuudessa lisäämään ongelmia toimintamäärärahojen osalta. Mitä olisi tapahtunut, jos olisimme päätyneet vielä taisteluhelikopterienkin hankintaan tässä samassa yhteydessä? Ne kenraalit, jotka vahvasti arvostelivat eduskuntaa aikaisemmin siitä, että eduskunta pysäytti taisteluhelikopterien hankinnan, kiittävät meitä nyt siitä, että näin tehtiin, koska millään tavalla ei olisi selvitty siitä tilanteesta, joka Puolustusvoimien toimintaan olisi kohdistunut taisteluhelikopterien hankinnan myötä.

Ed. Kekkonen, ette olleet läsnä silloin salissa, kun kerroin Naton taholta kumppanuusmaille esitetystä pyynnöstä osallistua irakilaisten soti-

laiden kouluttamiseen. Tämä pyyntö esitettiin Naton taholta kumppanuusmaille jo viime tammikuussa. Mitään virallista pyyntöä ei ole esitetty siksi, että ennen kuin virallinen pyyntö esitetään, luonnollisesti siihen odotetaan myönteistä vastausta. Mutta keskusteluja kuitenkin on käyty ja kyllä minä voin, ed. Kekkonen, mainita sen suuren Nato-maan nimenkin. Se on Yhdysvallat. Eikö olisi luonnollista, että esimerkiksi ulkoasiainvaliokuntaa, jonka jäsen ed. Kekkonen on, informoitaisiin siitä, että tämän kaltaisia keskusteluja käydään? Mutta eipä ole informoitu. Mitäs mieltä te tästä olette, ed. Kekkonen?

¹⁷⁷ **Antero Kekkonen /sd:** Herra puhemies! Tämä on asia, josta on vaikea olla mitään mieltä, koska tässä nyt ainoana lähteenä on ed. Laakso. Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan jäsenenä olen, totta kai, sitä mieltä, että jos tämän kaltaisia vakavia keskusteluja käydään, niin ne kuuluvat myöskin ulkoasiainvaliokunnan toimialaan sen lisäksi, että ne kuuluvat puolustusvaliokunnan toimialaan. Mutta vain yhden kansanedustajan informaation perusteella en tohdi lähteä ottamaan asiassa pitemmälle menevää kantaa. Tässä suhteessa jätän nämä kovin pitkälle menevät kannanotot kyllä ed. Laakson yksinoikeudeksi.

¹⁷⁸ **Jaakko Laakso /vas:** Herra puhemies! Jos ed. Kekkonen lukisi sen materiaalin, mikä hänen eteensä tulee ulkoasiainvaliokunnassa, niin hänkin havaitsisi, että tällainen ehdotus on tehty Naton rauhankumppanuusmaille. Siitä samasta materiaalista kävi muuten, ed. Kekkonen, ilmi myös se, että Sveitsi ensimmäisenä rauhankumppanuusmaana on suhtautunut myönteisesti tähän Naton taholta tulleeeseen pyyntöön aloittaa irakilaissotilaiden kouluttaminen. Ja jos te lukisitte myöskin eteenne tulevia lehdistötiedotteita, niistäkin tämä käy ilmi. Esimerkiksi Etelä-Suomen sanomissa kerrotaan 4.11.2005 juuri niistä asioista, mistä edellä kerroin. Ne käyvät ilmi niistä lehdistötiedotteista, jotka myös teidän eteenne tulevat.

Yleiskeskustelu pääluokasta 27 päättyy.

Puhemies: Pääluokan ja asian käsittely keskeytetään.

2) Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2004

Ainoa käsittely
Kertomus K 3/2005 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 7/2005 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 12/2005 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 7 ja ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevilta osin ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 12. Keskustelu suoritetaan ja päätös tehdään erikseen kummastakin mietinnöstä.

Ensinnä esitellään kertomus perustuslakivaliokunnan mietinnössä käsitellyltä osin.

Keskustelua ei synny.

Perustuslakivaliokunnan mietintö ja siihen sisältyvä lausumaehdotus hyväksytään.

Puhemies: Esitellään kertomus ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä käsitellyltä osin.

Keskustelua ei synny.

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2004

Ainoa käsittely
Kertomus K 8/2005 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 21/2005 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 21.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Valtiovarainvaliokunnan ehdotus puhemiehelle ja varapuhemiehille tulevista määrärahoista niiden kulujen korvaamiseksi, joita heillä on ollut valtiopäivien aikana

Ainoa käsittely
Muu asia M 1/2005 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan tekemä ehdotus, jonka mukaan eduskunnan puhemiehelle ja varapuhemiehille ei niiden kulujen korvaukseksi, joita heillä on ollut vuoden 2005 valtiopäivien aikana, tarvitse varata erillistä edustajanpalkkiolain 6 §:ssä tarkoitettua määrärahaa. Valtiovarainvaliokunnan kirjelmä jaettiin edustajille viime perjantain täysistunnossa.

Keskustelua ei synny.

Valtiovarainvaliokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 211/2005 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 46/2005 vp
Lakialoite LA 90/2004 vp, 48, 56, 65/2005 vp
Toimenpidealoite TPA 19, 48/2005 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetty, hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

¹ **Reijo Kallio /sd:** Arvoisa herra puhemies! Komennus- ja matkatyötä tekevien päivärahojen ja muiden matkakustannusten korvausten vero-kohtelu on muodostunut todella hankalaksi asiaksi. Epätietoisuus vero-kohtelusta on vaikeuttanut suomalaisen yritystoiminnan kilpailukykyä ja hankaloittanut tarjouslaskentaa. Epäselvä tilanne on johtanut myös siihen, että halukkuus matkatöihin on lopahtanut. Niinpä ulkomaisen

työvoiman osuus muun muassa telakoillamme on ollut selkeästi nousussa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut eivät ole selkiinnyttäneet sitä, miten pitkään jatkunutta työskentelyä erityisillä työtekemispaikoilla voidaan pitää tilapäisenä työmatkana ja siten verovapaisiin matkakustannusten korvauksiin oikeuttavana. Pikemminkin on käynyt niin, että tilanne on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen myötä tullut entistä epäselvemmäksi.

Ainoa keino tilanteen selkeyttämiseksi olikin uusi lainsäädäntö. Mutta vasta, kun Eero Heinäluomasta tuli valtiovarainministeri, asiassa alkoi tapahtua. Hän tarttui tähän epäkohtaan, ja tuloverolain muutos valmisteltiin nopeasti.

Tänään toisessa käsittelyssä oleva tuloverolain muutos selkeyttää tilanteen. Muutos antaa selkeät pelisäännöt matkakustannusten korvausten verotukselle, ja enää jatkossa verottajalla, ja tässä tarkoitan erityisesti Lounais-Suomen verovirastoa, ei ole mahdollisuuksia sellaisiin tulkin-toihin, joita se on tämän vuoden aikana tehnyt. Minulle on jäänytkin se tunne, että kyseisen veroviraston verotarkastajat eivät ole halunneet ymmärtää tai eivät ole ymmärtäneet esimerkiksi tämän päivän laivanrakennusta. Tänään yhä suuremmat laitekokonaisuudet tehdään valmiiksi yhteistyöyritysten tiloissa ja käydään sitten asentamassa laivaan telakalla. Näin telakka muodostaa toimittajan työntekijöiden tilapäisen työtekemispaikan.

Tämän uuden lainsäädännön jälkeen ongelmaksi jää edelleen se, että lähinnä juuri Lounais-Suomen veroviraston omaksuman tiukan tulkin-talinjan mukaisesti esimerkiksi metallin työehtosopimuksen mukaisia päiväraha- ym. korvauksia on monen yrityksen ja työntekijän kohdalla katsottu jälkikäteen veronalaisiksi. Verotarkastuksia on ulotettu aina vuoteen 1999. Aiemmin käytäntönä yksiselitteisesti oli, että työehtosopimuksen mukaisesti maksetut päivärahat yms. katsottiin verovapaiksi. Pelisäännöt olivat selkeät. Nyt sadat matkatöissä olleet ovat saaneet todella ikävän joululahjan, kun jälkiverolappuja on tipahdellut postiluukuista. Monien kohdalla kyse on useiden kymmentuhansien jälkiveroista. Tämä epäilemättä ajaa monet niin yksityistaloudet kuin yrityksetkin kestävämpään tilaan.

Mielestäni tällaiset takautuvien verotarkastusten laintulkinnat ovat oikeusvaltiossa kohtuuttomia. Ne ovat myös verotuksessa omaksutun luotamuksen suojaperiaatteen vastaisia, tämä peri-

aate kun edellyttää verovelvollisille epäedullisten verotusta kiristävien takautuvien tulkintojen välttämistä.

Arvoisa puhemies! Mietintöön sisältyy lausuma, jossa edellytetään, että jo maksuunpantujen verojen osalta selvitetään mahdollisuudet myöntää verotusmenettelylain 88 §:n tarkoittamalla tavalla huojennus niissä tapauksissa, joissa veron perimistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Mielestäni tätä menettelyä ja mahdollisuutta on hyödynnettävä maksimaalisesti, koska tässä on kyse selkeästä kohtuuttomuudesta. Asia on valtiontalouden kannalta marginaalinen, mutta yksittäisten henkilöiden ja yritysten kohdalla kyse on todella suurista asioista.

2 Mikko Immonen /vas: Arvoisa puhemies! Ed. Kallio kertoi tämän asian pohjan, joten en sen syvempään mene, mutta todella on kysymys isosta ja laajasta asiasta ja ilkeästä kohtelusta matka- ja komennustyöntekijöitä kohtaan. Huomionarvoista on, että komennusmiehet, jotka pääsääntöisesti ovat, uskallan sanoa, jopa tehokkaampia työntekijöitä kuin monet muut, aktiivisempia ja ovat olleet suuressa uskossa siihen, että kaikki on ollut rehellistä, sadat ihmiset on nyt asetettu epärehellisten ihmisten kirjoihin. Tämä on vaikuttanut siihen, kuten ed. Kallio jo totesi, että nyt on vaikea saada komennusmiehiä ja on jo nyt käynyt niin, että ulkomaiset työntekijät ovat vallanneet alaa.

Tässä on valitettavasti tilanne muuttunut siksi, että kun tulevia suuria töitä — rohkenen uskoa, että niitä on energiapuolella mutta varmasti monella muullakin — on yhä tulossa, niin on jo nyt kaavailtu, että suomalainen työvoima ei ole sitten niin massiivista kuin sen pitäisi olla. Muis-tutan vielä, että kun ydinvoimapäätöstä täällä tehtiin ja yhtenä painavana seikkana oli se, että siinä on suuri kotimainen osuus työvoimankin osalta, niin tämä on omalta osaltaan vaikuttamassa siihen, että se pienenee. Mutta tämä hallituksen esitys on nyt monesta syystä, ja kuten ed. Kallio totesi, ministeri Heinäluoma on ollut tässä hyvin asiallisella tiellä. Tiedän, että tässä on toki kansanliikkeitä ollut, jotka ovat asiaa nostaneet, totta kai, koska epäkohta on ollut suuri.

Yksittäisten ihmisten kohdalla jopa 70 000 euroa ovat verot, joita jälkiperitään. Niin kuin vuosi sitten saatiin kuulla, oli viisi päivää aikaa löytää kuitteja, ja jos et löytänyt, sitten menee mök-

ki huutokaupalla. No, tämä on karkeasti sanottu, mutta todella suuri pelko näillä ihmisillä on.

Ponsi, joka tähän sisältyy, on sinänsä hyvä. Toivoa sopii, että sillä ponnella on jotakin merkitystä. Täällä eduskunnassahan on monenlaisia ponsia ollut, ja kaikki eivät johda aina tulokseen, mutta tässä toivoisi sen johtavan. Kun täällä suuriakin asioita saadaan kohta nopeastikin tehtyä, niin toivoisin, että tämänkin osalta asia etenisi nopeasti, koska ihmiset todella ovat kymmenientuhansien eurojen velkakierteessä nyt tämän asian vuoksi, ja vielä korostan: rehelliset matkayöntekijät.

Tässä on monta monessa. Valtiovarainvaliokunnassa on myöskin puututtu siihen, miten kohdellaan ihmisiä, jotka muuttavat paikkakunnalta toiselle tilapäistöihin, joutuvat olemaan toisessa asunnossa ja maksavat siitä sitten asianmukaiset korvaukset. Näitä ihmisiä ei mielestäni huomioi da asianmukaisella tavalla. Kun nyt yhä enenevässä määrin pätkätöitä tulee ja ihmisiä kehoitetaan liikkumaan paikkakunnalta toiselle, niin olisi kohtuullista, että tämä niin sanottu toinen asunto jotenkin verotuksessa sitten asianmukaisesti huomioi daan. Kun sitä ei tässä lausunnossa ole, niin ehdotan vastalauseen 1 mukaista lausumaa, joka on:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistee lakiesityksen tuloverolain muuttamiseksi niin, että tulonhankkimisvähennykseksi hyväksyttäisiin muun kuin kotipaikkakunnalla sijaitsevan asunnon kohtuulliset asumiskustannukset silloin, kun verovelvolliselle myönnetään työmatkavähennys viikonloppumatkoista."

Tämä olisi, sanoisinko, kohtuullisen hyvä ja helpottava ratkaisu niille ihmisille, jotka suunnittelevat toisen asunnon hankkimista.

³ **Unto Valpas /vas:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan ed. Immosen tekemää ehdotusta ponneksi. Onhan selvää, että nämä ylimääräiset asumiskustannukset eivät voi olla muita kuin työtulonhankkimiskustannuksia. Niiden vähennyskelpoisuus edistäisi mielestäni työvoiman liikkuvuutta, jota nyt toivotaankin, ainakin tiettyissä tilanteissa. Toisaalta tällainen vähennysoikeus olisi siinä mielessä hyvä, että työssä käyvä henkilö kuitenkin pysyisi kotiseudullaan ja maksaisi veronsa sinne. Näin ollen tätä muuttoliikettä se ei sinänsä lisäisi kasvukeskuksiin. Nämä kasvukeskuksethan ovat jo vaikeuksissa tämän muuttoliikkeen seurauksena, jos se liian suureksi

pääsee muodostumaan. Tämä on hyvä ponsiesitys.

⁴ **Seppo Lahtela /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun ensimmäisessä käsittelyssä ei sattuneesta syystä ollut mahdollisuus käyttää sitä puheenvuoroa, minkä tähän asiaan olin varannut, niin katsopa tätä asiaa nyt tässä kakkoskäsittelyn osalta vähän toisella silmällä ja vähän ruotien sillain ohuesti niitä asioita, mitä silloin aioin esille ottaa.

Ensinnäkin tässä kakkoskäsittelyn aikana tietenkin on mahdollista hyväksyä taikka hylätä tämä. Kolmantena vaihtoehtona on hyväksyä myöskin ed. Immosen esittämä hyvä ponsi täällä asiassa, mikä paljon parantaisi tätä maailmaa eteenpäin, kun mennään tämän lausuman muodossa.

Niin kuin ed. Valpas sanoi, tällä on paljon myöskin vaikutusta koko Suomen — maakuntien, kylien, ulkopuolella Pääkaupunkiseudun olevan asumisen — toimeentuloon ja merkitystä koko maan asuttuna pitämiseen. Tämä on sellainen asia, mitä kovasti epäilen, että todennäköisesti, enpä nyt tiedä, kuuluuko se valtiovarainvaliokunnan toimialaankaan, pitäisi kuitenkin pohdita ja miettiä sitä, mitä tämä Suomi on olemassa ja pitääkö kaikkien muuttaa yhtäkkiä työn perässä sen paremmin Uuteenkaupunkiin kuin Helsinkiin.

Näin ajatellen ja arvellen tämä vastalauseessa 2 esitetty pohja on peruste siihen, että sen pidemminkin työn keston, olkoon nyt sitten määräaikainen taikka määräajaton, pitäisi oikeuttaa myöskin näitten kulujen hoitamiseen verottomina päivärahoina jne. Jos sitten ajatellaan, että tätä maailmaa joku katsoo ja ne, jotka ovat tätä vastaan ja ovat ikään kuin verottajan silmin tätä asiaa pohtineet, lähtevät siitä liikkeelle, että tämä työntekijä hankkii saadessaan näitä päivärahoja, se ei ollenkaan pidä paikkaansa. Jos ei se työntekijä häviä mitään, niin ei se ainakaan hanki siinä. Ja sellaisen työntekijän, joka lähtee työn perään maan ääriin näin, pitääkin saada jotakin niitten kulujensa korvaamiseksi, koska siinä on monia ongelmia olemassa sieltä kotipaikalta lähtien hoitaa, perhe kahteen paikkaan jakaen, kahdessa paikassa asuen, sellaisia kuluja, mitä ei voida yhtään missään yhteen laskea eikä arvioida, mitä niistä tulee ja syntyy. Näin ajatellen tällä on erittäin laajat yhteiskuntapoliittiset merkitykset laa-

jemmissakin puitteissa kuin vaan pelkästään tässä asiassa, mitä nyt käsitellään.

Mutta sitten täällä valiokunnan yhteisen lausumaehdotuksen pohjalla sanotaan, että "Eduskunta edellyttää, että jo maksuunpantujen veron osalta selvitetään mahdollisuudet myöntää verotusmenettelylain 88 §:n tarkoittamalla tavalla huojenus niissä tapauksissa, joissa veron perimistä olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana." Tämä on hyvä, siis tarkoitus on hyvä ja oikeanlainen, mutta kun verojuristit tätä lukevat, niin nehen lukevat tämän asian niin, että tässä ei sanota eikä edellytetä yhtään mitään. Olisin toivonut, että tämä olisi selvällä suomella, jämerällä pohjalaisella tekstillä kirjoitettu, missä ei olisi jäänyt kahta tutkimisen pohjaa, vaan olisi syntynyt koko maahan yhtäläinen menettely ja verohallinto olisi joutunut ohjeistamaan semmoiset ohjeet, missä kuitenkin tätä asiaa olisi tässä hengessä katsottu. Henki on selvä, ajatus kirkas, mutta saattaa olla niin, että tämä teksti on liian lievä eikä johda mihinkään eteenpäin.

Herra puhemies! Niin kuin sanoin, tämä on hyväksyttävä näinkin, niin kuin tämä nyt on olemassa, mutta ymmärrän erinomaisen hyvin, että näissä vastalauseissa on se paras henki ja sisältö, mitä tähän asiaan sisältyy ja liittyy. Olisin toivonut, että tätä olisi voitu tässä hengessä käsitellä ja tehdä, mutta tämänkin muotoisena, jos tämä nyt toteutuu ja verottaja alkaa oikein tätä oivaltaa, kun muuta vaihtoehtoa ei ole, se on parannus nykyiseen olemassa olevaan järjestelmään. Toivotavasti vähän parempaan päästään ja otetaan myöskin myöhemmässä vaiheessa huomioon se koko Suomen asuttuna pitäminen ja koko Suomessa mahdollisuus näitten aktiivisten työntekijöitten tehdä työtä toisella paikkakunnalla, saada siitä se asiaan kuuluva korvaus ja myöskin tullen hoidetuiksi nämä asumiskysymykset, niin kuin vastalauseessa 1 sanotaan.

Keskustelu päättyy.

Puhemies: Asian käsittely keskeytetään.

6) Hallituksen esitys nuorisolaiksi sekä laiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys HE 28/2005 vp

Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 15/2005 vp

Puhemies: Ensimmäisessä käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

¹ **Unto Valpas /vas:** Arvoisa puhemies! Tämä nyt toisessa käsittelyssä oleva lakiesitys on muuten hyväksyttävissä, mutta jostain syystä hallitus on halunnut kuitenkin tässä laissa rajata eräitä tärkeitä järjestöjä valtionavustuksen ulkopuolelle. Tässä tehdään minun mielestäni vääryyttä hyvää toimintaa harjoittaville eräille opiskelijajärjestöille.

Valiokunnan enemmistö hyväksyy hallituksen esitykseen sisältyvän rajauksen, jonka mukaan nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustuskelpoisuuden 10 §:n ulkopuolelle rajataan järjestöt, joiden pääasiallisena tehtävänä on edistää yhden koulutus- tai opintoalan tai vastaavan alan opiskelua. Samoin ehdotuksessa rajataan avustuskelpoisuuden ulkopuolelle ne järjestöt, joiden tehtävänä on edistää pääasiallisesti ammatillista järjestäytymistä.

Nämä kohdat ovat sellaisia, että sitten lain perusteluissa todetaan, että muun muassa Insinööriopiskelijaliitto, Sttk-Opiskelijat ry ja Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liitto — Sool — sulkeutuvat pois nuorisojärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustuksen piiristä. Tältä osin en ole voinut yhtyä valiokunnan kantaan, koska nämä ovat mielestäni merkittäviä järjestöjä, ja kun kuunneltiin asiantuntijoita, nehen ovat varsin laaja-alaisia. Erityisen hyvin tunnen tämän Insinööriopiskelijaliiton. Sen toimintahan ulottuu hyvin eri aloille, sillä insinöörejähän valmistuu hyvin monelle sektorille. Ei voida puhua mitenkään kapea-alaisesta järjestöstä, eikä sen pääasiallisena tehtävänä ole kyllä ammatillisen järjestäytymisen edistäminen. Minusta esitetyt perustelut näiden järjestöjen rajaamiselle pois avustuksen piiristä ovat hyvin keinotekoisia.

Järjestöjen toimintaedellytysten heikentäminen kyllä vaikeuttaa nyt näiden opiskelijoiden mahdollisuuksia toimia muun muassa oppilaitoksensa opintososiaalisten olojen parantamiseksi sekä harjoittaa muuta edunvalvontaa, mitä he joutuvat siellä ajamaan. Esimerkkinä vain sanotaan, että insinööriopiskelijatkin. Meillähän on edelleen remppallaan tämä ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden terveydenhuoltoasia, josta luovattiin, että siihen saadaan jotakin tolkkua, mutta edelleen se on hyvin eriarvoista verrattuna esi-

merkiksi yliopisto- ja korkeakouluopiskelijoit-
ten tilanteeseen.

On erittäin hyvä asia, että on mukana tämä Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto — Sakki. Sehän on edelleen mukana tässä avustuksen saajien joukossa. Minusta tämä on hyvä ja tärkeä asia. Tämä on myöskin merkittävä opiskelijajärjestö, joka tekee todella hyvää työtä. Ihmettelin kyllä, kun kuulin ja luin, mitä kokoomus oli tämän järjestön, Sakin, osalta esittänyt. Oli varsin hämmästyttävää puhetta. Tämän vastalauseen 1 kun lukee, siitä saa sen käsityksen, eli kokoomus on lähtenyt siitä, minun mielestäni aivan väärästä suunnasta, että pääasia on saada Sakki nyt ulos valtionavustuksen piiristä. Tämä on ollut se pääsanoma, ja Sakki mainitaan peräti 25 kertaa oikein nimeltä tuossa vastalauseessa ja SAK:kin 8 kertaa.

Minun mielestäni näin ei pidä tätä asiaa lähes-
tyä ollenkaan, vaan asiaa pitää tarkastella siitä näkökulmasta, että Sakki ilman muuta kuuluu tähän, mutta ei ole kyllä oikein perusteita sitten pudottaa näitä kolmea opiskelijajärjestöä ihan nimeltä mainiten. Tämä on minusta tämän lakiesityksen heikkous, mutta valitettavasti ensimmäisessä käsittelyssä hallituspuolueet halusivat eriarvoistaa näitä opiskelijajärjestöjä ja pudottivat nämä kolme tärkeää järjestöä pois valtionavun piiristä. Tämä oli minusta hyvin epäoikeudenmukainen teko näitä järjestöjä kohtaan.

² **Tuomo Hänninen /kesk:** Arvoisa puhemies! Ed. Valppaalle haluan muutaman sanan tästä nuorisolaista todeta. Tätä lakia on valmisteltu työryhmässä yksituumaisesti, ja tuon valtionavun perusteissa eri opiskelijajärjestöille tärkeä kriteeri on ollut opiskelijoiden edunvalvonnan päätoimisuus. Päätoimiseksi on todettu tässä Lukiolaisten Liitto, Sakki ry ja Osku ry toisella asteella ja sitten Samok ja Syl korkea-asteella. Näille tämä valtionapu tulee tämän lain mukaan 10 §:n kautta.

Muilla opiskelijajärjestöillä on muita tehtäviä niin paljon, että tämä edunvalvonta on toissijais-
ta. Ja näillekin järjestöille tämä uusi laki lupaa valtionapua, mutta se tulee sen 11 §:n kautta. Tämä jako on kuitenkin perusteltu. Muilta osin olen samaa mieltä tästä nuorisolaista tapahtuneesta kirjoittelusta, että se on kyllä nyt mennyt sivuraiteille ja se oleellinen, hyvät lain kohdat, ovat jääneet nyt käsittelemättä. Tätä voi vain valittaa.

³ **Jutta Urpilainen /sd:** Arvoisa puhemies! Käytin tuossa ensimmäisessä käsittelyssä useamman puheenvuoron, jossa kerroin mielipiteeni tästä lakiesityksestä. Mutta tässä yhteydessä haluan kommentoida ed. Valppaan puheenvuoroa, kun hän omassa puheenvuorossaan totesi, että hallituspuolueet haluavat ottaa pois valtionavun nyt näiltä kolmelta opiskelijajärjestöltä. Ja kuten ed. Hänninen tässä aikaisemmin totesi, näinhän tässä ei ole käymässä, vaan tarkoitus on tässä uudessa laissa selkeyttää pelisääntöjä ja turvata Soolin, Iol:n ja STTK-Opiskelijoiden rahoitus 11 §: kautta, eli näiden kolmen järjestön rahoitus tullaan turvaamaan, mutta vaan toisen pykälän kautta.

⁴ **Unto Valpas /vas:** Puhemies! Ed. Urpilaiselle toteaisin, että nyt nämä kolme opiskelijajärjestöä, jotka pudotetaan tämän 11 §:n piiriin, ovat aikaisemmin olleet samassa asemassa näitten teidän mainitsemienne opiskelijajärjestöjen kanssa, eli niiden tilanne muuttuu. Niiden tilanne muuttuu huonommaksi kuin se on tähän asti ollut, ja siitä on nyt kysymys. Tämä heikennys oli minun mielestäni aivan tarpeeton ja keinotekoinen temppu, johon ei kyllä mitään perusteita ole olemassa.

Keskustelu päättyy.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten toinen käsittely päättyy.

Sivistysvaliokunnan mietintöön sisältyvä lausumaehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Valtiontilintarkastajien kertomus 2005

Lähetekeskustelu

Kertomus K 16/2005 vp

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Virpa Puisto /sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiontilintarkastajat luovuttivat kauttanne eduskunnalle 9.12. Valtiontilin-

tarkastajien kertomuksen. On ollut mielenkiintoista seurata sen luovutustilaisuuden jälkeistä julkisuutta. 18 tiedotusvälinettä on ottanut asian käsittelyyn, ja niissä 80-prosenttisesti on puututtu palvaroitinratsiaan kodeissa, mikä liittyi arjen turvallisuuteen ja tulipalovaaraan, joka on vähän reippaasti käännetty. Muutama lehti on puuttunut ylivelkaantuneiden asemaan, ja pari lehteä työvoimapalvelukeskusten tuloksellisuuteen. Kaikkiaan kertomuksessa on yli 20 aihetta, ja nyt olemme tilanteessa, jolloin seuraava vuoro puuttua tilintarkastuskertomuksen aiheisiin on kansanedustajilla. Nämä aiheet ryhmittyvät kolmeen pääteemaan: valtionhallinto ja talouden kilpailukyky, hyvinvoinnin edellytykset ja jo mainitsemani arjen turvallisuus ja ympäristönsuojelu.

Valtiontilintarkastajat korostavat, että kertomuksen aiheiden on oltava ajankohtaisia ja johdopäätöksissä on otettava huomioon tulevaisuuden haasteet. Viimeiset kertomukset ovatkin poikenneet aiemmista tilintarkastajien kertomuksista siten, että ne liikkuvat ajassa nykyisten ohjeiden ja säädösten mukaisesti. Hyvänä esimerkkinä tästä ajassa toimimisesta on viime keväänä valtiontilintarkastajien puuttuminen kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksiin, selvityksen tekeminen kesän aikana tilanteesta ja sen julkaisun myötä erityisosaamisen ja palvelujen tuottamisen tuominen julkiseen keskusteluun ja sen myötä yleiseksi ajankohtaiseksi aiheeksi huolen kansalaistoiminnan turvaamisesta ja sosiaalijärjestöjen merkityksestä osana sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovatkin joutuneet kunta- ja palvelurakennehankkeissa uudelleen arvioitaviksi. Merkittävä seikka on ensinnäkin se, että väestö vanhenee ja palvelurakenteella on vaikeuksia sopeutua julkisen vallan tiukkoihin rahoitusmahdollisuuksiin. Lisäksi ovat tulleet nämä sosiaali- ja terveysjärjestöjen kyseenalaiset tulevaisuuden toimintamahdollisuudet, ja tähän liittyy Raha-automaattiyhdistystä koskeva valtioneuvoston kilpailulainsäädäntöön perustuva ohjanta ja Verohallituksen yleishyödyllisyyttä käsittelevät tulkinnat. Selvää on se, että hyvinvointiarkkitehtuuria on ajateltava uudelleen ja kunta- ja palvelurakennetta on uudistettava, kuten tänä päivänä tapahtuukin.

Tätä sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuutta kun tarkastellaan tässä kertomuksessa, on ilmennyt selkeä puute, että tästä strategiasta

puuttuu kokonaisuute ja että nämä hyvinvointiin vaikuttavat toimenpiteet eivät muodosta selkeää hallinnonalojen rajat ylittävää poliittista ohjelmaa, kuten hallitusohjelmaan on kirjattu. Monisäikeinen, usein kompromisseihin perustuva palvelujen kokonaisuus on huonosti hallittavissa. Samoin talouden kilpailukykyä koskevilla toimilla, muun muassa työn tuottavuuden nostamisella, saattaa olla kielteisiä vaikutuksia julkisen hyvinvointijärjestelmän toimivuuteen, jossa kuitenkin käytetään runsaasti ammattityövoimaa. Myös Valtiontilintarkastajien kertomuksessa on todettu se fakta, jota ei voi liian usein sanoa, että henkilöstön työkyvystä ja jaksamisesta on huolehdittava, koska sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotanto ei ole korvattavissa koneilla tai tietotekniikalla. Hankintalakia tulee noudattaa, mutta samalla tulee huolehtia arvokkaasta kansalaistoiminnasta sekä erityisosaamisesta.

Merkittävää on myös se, että hyvinvointipalveluja määrittelevät lait toteutuvat kunnissa kirjavasti ja kunnat ratkaisevat itsenäisesti palvelujen mitoituksen. Henkilökunnan ikääntymisen vuoksi työvoimapula saattaa heikentää palvelujen saatavuutta erityisesti pienissä kunnissa.

Valtiontilintarkastajat ovat arvioineet myös liikenteen infraa ja tavaravirtoja ja korostavat, että toimiva liikenneverkosto ja logistinen tehokkuus ovat Suomen menestymiselle välttämätöntä. Tilintarkastajat painottavat johdonmukaista, pitkäjännitteistä ja suunnitelmallista rahoituspolitiikkaa koskien liikenteen infrastruktuurin kehittämistä. Sujuvat tavaravirrat luovat kansantaloudelle reaalisia kasvuedellytyksiä ja yrityksille kilpailukykyä.

Valtiontilintarkastajat ovat erikseen tarkastelleet joukkoliikennepalveluja ja esittävätkin huolensa joukkoliikennepalvelujen riittävydestä niin kaupungeissa kuin haja-asutusalueella.

Omana aiheenaan on tullut esiin velanhallinta- ja maksuhäiriömenettely, ja sitä arvioidessa valtiontilintarkastajat toteavat, että velkasovitteluhanke ei ole ollut riittävä. Velanhallinta- ja maksuhäiriömenettelyjen kohtuullistaminen erityisesti pienen ja keskisuuren yritystoiminnan kannalta on tärkeää muun muassa suomalaisen yrittäjyyden ylläpitämiseksi ja riskinottoon kannustamiseksi. Useissa taustakeskusteluissa samoin kuin kertomuksen teksteissä tuodaan esiin yrittäjyyden tulevaisuus ja sen myötä riskinhalinta ja rohkeisuus myös uudelleen yrittämiseen.

Kotoutumiskoulutuksen toimivuus on omana osionaan, ja se jättää valtioneuvostojen mielestä edelleen toivomisen varaa, vaikka koulutus auttaa maahanmuuttajia sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään. Koulutus on tärkeä maahanmuuttajien kotoutumista edistävää toimenpide. Merkittävää on se, mikä on eduskunnassakin ihan viime aikoina puhuttanut, että kaikki maahanmuuttajat eivät koulutusta kuitenkaan saa ja erityisesti oppivelvollisuusiän ohittaneet nuoret ovat väliinputoajia. Maahanmuuttajien sosiaaliset ja psykologiset ongelmat vaativat myös huomiota. Maahanmuuton taloudellisiin vaikutuksiin on kiinnitettävä enemmän huomiota, samalla kun pyritään edistämään työperäistä maahanmuuttoa ja maahanmuuttajien työmarkkina-asemaa. Ulkomaalaislain arviointi ja ministeriöiden yhteistyö ovat keskeisiä käsittelyaikojen lyhenemisen toteutumisessa sekä tänne jäävien syrjäytymisen ennalta ehkäisemisessä.

Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, kertomuksessa on käsitelty 20 eri ongelma-aluetta, ja toivomme tilintarkastajina ja tilintarkastusviraston henkilökunnan kautta, että eduskunnalla on mielenkiintoa kiinnittää näihin huomiota. Kertomuksen yhteenveto kokoa kannanotot ja johdattelee tutustumaan tarkemmin kertomukseen.

Arvoisa puhemies! Yön tai illan tässä vaiheessa, (Puhemies koputtaa) kun itsekkin aloitan 14. tuntia olemaan töissä, lopetan tähän.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Ilkka Kanerva.

² **Reijo Kallio /sd:** Herra puhemies! Valtioneuvostojen kertomuksessa tarkastellaan valvonta-aiheita Suomen kilpailukyyn ja hyvinvoinnin edellytysten viitekehyksessä. Valtioneuvostojen kertomuksessa todetaan muun muassa nyt ajankohtaisesta aiheesta, että maailmankaupan suurimmat ongelmat koskevat kehitystä, maatalouden tukemista ja maataloustuotteiden kauppaa.

Kiinan ja Intian nousu maailmantalouden toimijoiksi näkyy jo suurena haasteena teollisuustuotteiden maailmankaupassa. Kehittyvien maiden osuus koko maailmankaupasta onkin kasva-

nut. Vuonna 2004 niiden osuus oli hieman yli kolmannes.

Palvelujen kauppa on ollut monenkeskisen kauppajärjestelmän ulkopuolella, sillä palveluja koskeva puitesopimus Gats tuli voimaan vasta vuoden 1995 alussa. Sopimus koskee kaikkia palvelualoja, mutta sen ulkopuolelle jäivät julkiset palvelut, joita ei harjoiteta kaupallisin perustein ja jotka eivät kilpaile muiden palveluntarjoajien kanssa. Muilta osin palvelukaupan avaamisen edut lienevät Suomelle pääsääntöisesti suojamistarpeita suuremmat. Kansainväliset markkinat ja kauppa ovat pienelle maalle elinehto.

Tarkasteltaessa Suomen kilpailuasemaa alueellisesta näkökulmasta yritysten Suomeen sijoittumista vastaan puhuvat muun muassa pieni markkinapotentiaali perifeerisessä ja harvaan-asutussa maassa sekä korkea työttömyys. Suomen eduksi voidaan kuitenkin laskea muun muassa korkea yleinen koulutustaso ja erikoistuminen korkean teknologian tuotteisiin. Kun maantieteelle emme voi mitään, on panostaminen korkeampaan opetukseen, innovointiin sekä tutkimus- ja tuotekehitykseen merkittävä mahdollisuus.

Esimerkiksi tietotekniikan palvelujen siirtymistä halvan työvoiman maihin on pidetty suurena uhkana, jota tosin Wto:n teettämän raportin mukaan saatetaan liioitella. Siirtymisestä ovat toistaiseksi merkittävimmän hyödyn saaneet Intia ja Irlanti. Teollisuusmaiden kansantalouksien kokonaisuuteen verrattuna tällainen ulkoistaminen ja yritysten uudelleen sijoittuminen on kokonaisvaikutuksiltaan toistaiseksi pientä, vaikka paikalliset vaikutukset voivat olla kohtalokkaita.

Ulkomaisten investointien houkuttelu on keino vastata globaaliin kilpailuun ja uuteen työnjakkoon. Ulkomaisten investointien houkuttelemisen maahamme on alue, jossa tarvitaan selvästi nykyistä tehokkaampia toimenpiteitä ja yhteistyötä. Suomi on harvaanasuttu maa, jolla on syrjäinen asema ulkomaisten yritysten ja investoijien kannalta, mutta toisaalta turvallinen ja toimiva yhteiskunta, kehittyneet tieto- ja muun liikenteen verkostot sekä korkea koulutustaso korvaavat osittain maantieteen ja epäedullisen sijainnin aiheuttamia haittoja.

Toinen alue on matkailun edistäminen muun muassa imagomarkkinoinnin avulla ja erityisesti Lapin matkailun toimintaedellytyksistä huolehtiminen muun muassa hiljaisuuden elämyksiä tarjoamalla. Matkailupalvelujen hinnan ja laadun

suhdetta onkin arvioitava kansainvälisen kilpailun ja kiristyvän hintakilpailun viitekehityksessä. Matkailun kehittäminen edellyttää kokonaistrategian laatimista, jossa muun muassa maksukykysten ulkomaisten matkailijoiden määrän kasvattamiseen on kiinnitettävä enemmän huomiota.

Edellä olevista näkökulmista katsottuna on vahinko, että työvoima- ja elinkeinokeskukset toimivat varsin hajanaisesti. Te-keskusten ohjauksessa ei ole voitu välttyä erilaisten näkemysten ja toimintakulttuurien yhteentörmäykseltä ministeriöiden välisen puutteellisen yhteistyön vuoksi. Alueiden kehittämistä haittaa sektori-kohtainen ohjaus, vaikka maakunnallisia kehittämistarpeita tulisi huomioida paremmin. Erityisesti koulutuspalveluiden tarjonnassa on esiintynyt vakavia ongelmia.

Arvoisa puhemies! Talousrikollisuuden torjunta lisää kansalaisten luottamusta suomalaiseen elinkeinoelämään, sijoitustoimintaan, hallintoon ja oikeuslaitukseen. Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnassa on ensisijaista yritys- ja tuotantotoimintaa säätelevän järjestelmän yksinkertaisuus, selväpiirteisyys ja riittävä läpinäkyvyys. Voimavarojen riittävyyteen on kiinnitettävä huomiota. Edessä oleviin haasteisiin vastataan myös lisäämällä koulutusta, ottamalla käyttöön uusia verotarkastusoikeuksia ja uudistamalla kansainvälisen sijoitustoiminnan valvontaa.

³ **Paula Risikko /kok:** Arvoisa herra puhemies! Kun luin tätä Valtiontilintarkastajien kertomusta 2005 ja kuuntelin äsken puheenjohtajan ansiokkaan esityksen, niin totesin vain, että täällä on hyvin monia semmoisia tärkeitä asioita, jotka olisi varmasti hyväkin jokaisen kansanedustajan lukea. Otan täältä muutaman kohdan.

Toimiva kilpailu luo edellytyksiä menestymiselle. Täällä puhutaan, että viranomaisten kilpailuttamis- ja hankintaosaamista tulee parantaa ja julkisen tuen kilpailua vääristävät vaikutukset on minimoitava. Näinhän se todella on, että tätä osaamista meillä pitää vielä pitkälti kehittää.

Sitten täällä kohdassa työelämä, työkyky- ja kuntoutus sanotaan, että työterveyshuollolla ei ole resursseja ennalta ehkäisevään toimintaan, aivan totta. Sitten kun täällä puhutaan kuntoutuksesta, niin todetaan, että kuntoutuksen vaikuttavuutta ei ole pystytty seuraamaan eli ei pystytty sa-

nomaan, mikä auttaa ketäkin, mikä on erittäin huono asia.

Sitten täällä puhutaan henkilöstön työkyvystä ja jaksamisesta, sosiaali- ja terveyspalveluista, ja todetaan hyvin, että ihminen ei ole korvattavissa koneella tällä alalla.

Joukkoliikenne on tärkeä haja-asutusalueiden ja kaupunkien asukkaille. Hyvä, tärkeä huomio. Ja sitten: Opetuksellinen syrjäytyminen on hyvinvointitappio. Tärkeitä asioita. Toivon, että tätä käytetään jatkossa ihan käsikirjana. Täältä löytyy hyvin monia tärkeitä päätöksenteon aiheita.

⁴ **Jouko Laxell /kok:** Arvoisa puhemies! Olin ed. Kallion esityksessä kuulevani, taisin kuunnella sen verran huolimattomasti, harmaasta taloudesta kuitenkin. Kyllä minäkin olen iän kaiken seurannut sitä hommaa, ja minä ajattelen, että suhteellisen pienellä henkilöstöresurssimäärällä siellä, jos missään, tuotto olisi parasta kyllä.

Keskustelu päättyi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

8) Laki kalastuslain 76 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 135/2005 vp (Harry Wallin /sd ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Esko Ahonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Haluan lausua muutaman sanan tästä meidän kaikkien rakkaasta harrastuksesta, kalastuksesta.

Käsitykseni mukaan Suomi-neidon tuhansilla järvillä virvelin siimat lentävät ja uistimet rikkovat veden pintaa, kun kesäisin kesälaitumella olevat lomalaiset yrittävät pyydystää kalaa särpien jatkoksi kesäpöytään. Kalastus kiinnostaa suomalaisia, ja se kuuluu meidän rakkaimpiin

harrastuksiimme. Todellisten himoharrastajien määrä ei ole suuren suuri, mutta vielä vähemmän lienee niitä suomalaista, jotka eivät ole koskaan pitäneet onkivapaa kädessään.

Tilastojen mukaan järjestäytyneitä kalastuksen harrastajia on Suomessa noin 70 000, mutta aktiivisten kalastajien määrä kohoaa noin 380 000:een. Jos lasketaan kalastuksen harrastajiksi vähintään kerran vuodessa ongella käyvät, silloin kalamiesten ja -naisten määrä nousee hieman yli 2 miljoonaan. Useimmat suomalaiset rientävät Ahdin pakeille kesälomalla ja kesämökillä. Tavallisimmat saaliit vapaa-ajan kalastuksessa ovat tutut kotimaiset kalat: ahven, hauki, kuha, siika, muikku ja särkikalat. Eniten vapaa-ajan kalastajat esimerkiksi vuonna 2000 saivat ahvenia; sen saalismäärä oli hieman yli 12 000 tonnia.

Onginta on kalastusmuodoista helpoin ja suosituin eikä siihen yleensä tarvita kalastusmaksuja tai -lupia. Mikäli kalastaja käyttää virveliä, hänen tulee maksaa valtion kalastuksenhoitomaksun lisäksi myös läänikohtainen viehekalastusmaksu. Viehekorttia ei kuitenkaan tarvita, mikäli kalastajalla on vedenomistajan lupa kalastukseen. Huomioitavaa on kuitenkin se, että vedenomistajan lupa tarvitaan aina, kun kalastaja käyttää useampaa kuin yhtä vapaa kalastukseen.

Kesäisin kalastusharrastusta vaikeuttavat erilaiset kalastusluvat. Lomalaisella pitäisi olla useita kalastuslupia, jotta kalastaminen olisi laillista touhua. Lomalaisten kalastusharrastuksen helpottamiseksi uskallan esittää harkittavaksi ja käyttöön otettavaksi koko Suomen kattavan uistintiluvan, valtakunnallisen viehekortin.

Arvoisa herra puhemies! Tämä viehekortti olisi käytössä ja voimassa vain loma-aikana eli vuosittain 1.5.—30.9. välisenä aikana ja kortti oikeuttaisi vapaa-ajan kalastajan yhdellä virvelillä kalastamaan koko valtakunnan alueella edellä mainittuna aikana. Tavallinen siimakelaa ei pysty saalistamaan kaloja tolkkumasti. Kyllä niitä vonkaleita meille kaikille takuuvarmasti riittää. Uskon myös osaltaan kotimaisen matkailulinkeinin hyötyvän tästä järjestelystä melko paljon.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

9) Laki tuloverolain 127 a ja 127 b §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 146/2005 vp (Jouko Laxell /kok)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Jouko Laxell /kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kotitalousvähennystä verotuksessa käyttäneiden henkilöiden ja kotitalouksien määrät ovat kasvaneet vuodesta 2001 lähtien noin 35—50 prosentin vuosivauhtia. Vähennysten yhteismäärä ja vähennystä käyttävien kotitalouksien määrä kasvaa jatkuvasti. Yhtenä keskeisenä syynä vähennysten määrän kasvuun ja vähennysoikeuden korottamiseen ... Ja hallituksen esityksen mukaan vähennysoikeus tuplataan 2 300 euroon per henkilö ensi vuodeksi. Se tulee merkitsemään valtavaa kehitystä kotitalousvähennyksen hyödyntämisessä.

Vähennyksen piiriin kuuluvien kotitalouspalvelujen hankintaan käytetään kotitalouksissa noin 2,8 kertaa enemmän rahaa kuin mitä palveluita ostaneet saavat verotuksessa hyvityksenä takaisin. Kotitalouskyselyn mukaan kotitalouspalveluita ostetaan vuonna 2004 taloutta kohden 2 500 eurolla. Kyselyn mukaan kotitalousvähennystä vuosina 2003 ja 2004 käyttäneistä talouksista noin 69 prosenttia on aikeissa käyttää vähennystä myös vuonna 2005 tai sen jälkeen.

Arvoisa herra puhemies! Vastaavasti niistä kotitalouksista, jotka eivät vielä ole kotitalousvähennystä käyttäneet, noin 15 prosenttia aikoo hyödyntää kotitalousvähennystä vuonna 2005 tai sen jälkeen. Tämä merkitsee, että kotitalousvähennystä aikoo käyttää tänä vuonna tai lähivuosina noin 17 prosenttia talouksista, mikä johtaa siihen, että kotitalousvähennyksen potentiaalisia hyödyntäjiä on tulevina vuosina reilut 400 000 taloutta. Laskennan mukaan viime vuoden lopussa kotitalousvähennysten piirissä oli siten kaikkiaan henkilötyövuosina arviolta 7 300—8 700 laskennallista työpaikkaa. Koska kehitys on jatkunut tänäkin vuonna voimakkaana, on todennä-

köistä, että vähennyksen piirissä on 10 000—11 000 laskennallista työpaikkaa.

Arvoisa puhemies! Kotitalousvähennyksen tuplaaminen johtaa paineisiin muuttaa myös korvausperusteita, että kaikki kansalaispiirit voivat hyödyntää sitä. Kysymys on kotitalousvähennyksen käyttäjien kannalta vähennyksen tasa-arvosta, siis siitä, että kenelläkään niistä henkilöistä, joilla olisi halua vähennyksen käyttämiseen, ei olisi korvausperusteet esteenä. Tältä pohjalta olen tehnyt aloitteen, joka mataloittaisi vähennyksen käyttämisen kynnystä.

Aloitteessa esitetään, että korvausperustetta nostetaan nykyisestä 60 prosentista 80 prosenttiin. Ensinnä, että henkilö voi vähentää kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä henkilösi- vukulujen lisäksi 80 prosenttia palkasta siinä tapauksessa, että hän rekrytoi yksittäisen työntekijän. Toiseksi, että henkilö voi vähentää kotitalousvähennykseen oikeuttavasta työstä 80 prosenttia maksamastaan työkorvauksesta, kun työn on tehnyt ennakkoperintärekisteriin merkitty veronalaista toimintaa harjoittava henkilö tai yri- tys, ja kolmanneksi, että henkilö voi vähentää ta- vanomaisesta kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöstä yleishyödylliselle yhteisölle maksetusta työkor- vauksesta 80 prosenttia. Korvausperusteita muuttamalla mahdollistetaan pieni- ja keskituloiselle teettää kotitaloustöitä hyödyntämällä koti- talousvähennystä.

² **Paula Risikko /kok:** Arvoisa herra puhe- mies! Ed. Laxellin ansiokas aloite koskee koti- talousvähennystä. Kotitalousvähennyshän on kai- ken kaikkiaan ollut erinomainen ratkaisu yhteis- kunnassamme. Se on tuonut uusia työpaikkoja, ja voisiko sanoa, helpotusta kotiin. Käyttöala on viime vuosina laajentunut, ja ensi vuonnahan vä- hennettävä määrä nousee, mutta ei remonttityön osalta. Kokoomuksen ryhmähän teki aloitteen, että nousun tulisi koskea myös remonttityötä. Kaiken kaikkiaan käyttöalaa tulisi edelleen laa- jentaa. Ed. Perho on tehnyt aloitteen, jossa käyt- töala laajentuisi, ja itse olen tehnyt sellaisen aloitteen, että kotiin vietävä atk-tukipalvelu tuli- si kotitalousvähennyksen piiriin. Kaiken kaikki- aan ed. Laxellin aloite on hyvä, ja toivon, että se saa kannatusta tästä eteenpäin.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

10) Laki opintotukilain 11 ja 19 §:n muutta- misesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 152/2005 vp (Jutta Urpilainen /sd)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto eh- dottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Jutta Urpilainen /sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen jättänyt eduskunnalle tänä syksynä sekä talousarvioaloitteen että laki- aloitteen, jossa ehdotetaan, että opintotukeen so- vellettavia vanhempien tulorajoja korotetaan 15 prosentilla. Ehdotettu muutos parantaisi kaik- kein heikoimmassa asemassa olevien opiskelijoi- den asemaa.

Opintotukipolitiikan tehtävänä on sopia siitä, missä kulkee raja kansalaisten oman vastuun ja yhteiskuntavastuun osalta. Ensimmäiset laaja- mittaiset opintotuen muodot syntyivät jo 1940- luvun puolivälissä, jolloin opintotuki nähtiin kei- nona saada vähävaraiset nuoret opintielle sen jäl- keen, kun he olivat suorittaneet oppivelvollisuus- koulun. Näin pyrittiin muun muassa turvaamaan sotien jälkeen nopeasti kasvavan talouselämän tarpeet. Koulutusjärjestelmän ja sosiaaliturvan voimakas laajentuminen 50-luvulta alkaen vai- kuttivat siihen, että opintotukijärjestelmästä ke- hittyi 70-luvun alkuun mennessä yleinen opiske- lijoiden perusturva.

Tämän vuosikymmenen haasteisiin vastaavan opintotukipolitiikan sisältöön vaikuttavat edel- leen opintotuen yhteiskuntapoliittiset peruskysy- mykset. Yksi näistä kysymyksistä kuuluu, mikä on oikeudenmukainen opiskelijan ja hänen van- hempiensa oman vastuun ja yhteiskunnan vas- tuun raja, ja toisaalta, missä laajuudessa opinto- tukea myönnettäessä voidaan ottaa huomioon opiskelijan vanhempien taloudellinen tilanne.

Hallitusohjelman mukaan Suomi sivistysyhteiskuntana rakentuu osaamisen, tiedon ja luo- vuuden varaan. Sen arvoihin kuuluvat ihmisten yhdenvertaisuus, suvaitsevaisuus, kansainväli- syys, vastuu ympäristöstä ja sukupuolten välinen

tasa-arvo. Koulutuksella edistetään sivistyksellisiä oikeuksia ja aktiivisen kansalaisuuden valmiuksia. Opintotuki ja opintososiaaliset palvelut ovat tärkeä osa yleistä koulutuksellisen tasa-arvon edistämispolitiikkaa. Nuorten kohdalla opintotuki voi olla myös jatko-opintoihin kannustava tekijä, jos se on tasoltaan riittävä verrattuna heillä vaihtoehtoina oleviin toimeentulojärjestelmiin.

Arvoisa puhemies! Opintorahan suuruuteen vaikuttavat vanhempien tulot kaikilla alle 20-vuotiailla toisen asteen opiskelijoilla. Toisen asteen koulutuksessa olevan opiskelijan vanhempien taloudellisen aseman perusteella toteutettava tuloharkinta on tiukentunut, kun tuloarvoja ei ole nostettu ansiotason yleisen kehityksen mukaisesti. Tuloraja on ollut sama vuodesta 1993 lähtien, jolloin opintotukiuudistus toteutettiin toisella asteella. Etenkin pienituloisista perheistä tulevien opiskelijoiden tuen reaalin taso on jäänyt jälkeen ja tarveharkinta on kiristynyt. Opiskelija voi jäädä jopa kokonaan ilman tukea vanhempiensa tulojen vuoksi. Vanhempien tulojen huomiointi vaikuttaa noin 44 000 toisen asteen opiskelijan opintotukeen. Lähes saman verran arvioidaan opiskelijoita olevan tarveharkinnan vuoksi opintotuen ulkopuolella.

Kun oppilaitoksia joudutaan ikäluokkien pienemisen vuoksi sulkemaan ja toisaalta niin ammatillinen kuin yleissivistäväkin koulutus samalla kootaan suurempiin yksikköihin, yhä useampi toisen asteen opiskelija joutuu muuttamaan opiskelun takia pois kotipaikkakunnaltaan. Eräiden selvitysten mukaan jopa 15 prosenttia lukiolaisista ja 30 prosenttia ammattiin opiskelevista asuu tällä hetkellä muualla kuin vanhempiensa luona.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani ehdotetaan muutettavaksi opintotukilain 11 ja 19 §:n vanhempien tuloja koskevia tarveharkinnan säännöksiä. Opintotuen määrään vaikuttavia vanhempien tuloarvoja ehdotetaan siis korotettavaksi 15 prosentilla.

Toisen asteen opiskelijoiden opintotuen jälkeenjääneisyys uhkaa mielestäni nimenomaan syrjäseutujen nuorten, monilapsisten perheiden nuorten sekä heikossa taloudellisessa asemassa olevien nuorten opiskelumahdollisuuksia.

Esittämäni vanhempien tuloarvojen tarkistaminen tulisi parantamaan noin 33 300:n pienituloisesta perheestä tulevan opiskelijan toimeentu-

loa ja edistäisi myös kansalaisten koulutuksellista tasa-arvoa.

Olen iloinen siitä, että hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ovat hyväksyneet vuoden 2006 talousarviokäsittelyn yhteydessä tekemäni talousarvioaloitteen, joka on täsmälleen samansäiltöinen kuin tämä lakialoitteeni. Toivon yhtä myönteistä käsittelyä myös tälle lakialoitteelle.

² Paula Risikko /kok: Arvoisa herra puhemies! Stakesin tutkimuksen mukaan yksi köyhyysrajan alapuolella olevista ryhmistä on opiskelijat. Eiväthän tietenkään kaikki opiskelijat ole köyhiä ja köyhyysrajan alapuolella, mutta on hyvin paljon. Itselläni on myöskin hyvin paljon kokemusta siitä, että jos opiskelija joutuu jatkuvasti toimeentulonsa kanssa kamppailemaan, niin se vaikuttaa opiskelutulokseen.

Tässä ed. Urpilaisen aloitteessa ehdotetaan, että opintotukeen sovellettavia vanhempien tuloarvoja korotetaan 15 prosentilla. Etenkin itsenäisesti asuvilla toisen asteen opiskelijoilla opintotuen tarveharkinta on kiristynyt kohtuuttomasti, kun vanhempien tuloarvoihin ei ole tehty mitään elinkustannusten ja palkkatason kehitystä vastaavia tarkistuksia vuoden 1993 jälkeen. Näin toteaa ed. Urpilainen perusteluissaan. Kannatan lämpimästi tämän asian eteenpäinviemistä sivistysvaliokunnassa ja teen omalta osaltani sen puolesta työtä.

Toinen, mikä mielestäni olisi myöskin tärkeää ottaa huomioon, on tämä opiskelijoitten vapaan työtulon rajan nostaminen. Tällä hetkellä hän opiskelija voi tienata hyvin vähän tätä niin sanottua vapaata työtuloa. Monia asioita pitäisi tehdä, että opiskelijoitten toimeentulo paranisi.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

11) Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 153/2005 vp (Päivi Räsänen /kd)

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

12) Laki sairausvakuutuslain 9 luvun 11 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 156/2005 vp (Päivi Räsänen /kd)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

¹ **Paula Risikko /kok:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti Päivi Räsänen ei ole täällä paikalla. Hänhän tässä 12) kohdassa on tehnyt lakialoitteen, jossa ehdotetaan adoptiolasten 7 vuoden ikärajan nostamista 10 vuoteen vanhempainrahan saamisen ehtona. Hän perustelee täällä aloitettaan sillä, että 7 vuotta täyttäneen lapsen vanhempi joutuu käytännön syistä pitämään palkatonta vapaata adoption alussa. Alkuvaiheessa vanhemmilla on paljon hoidettavia asioita sosiaalitoimikijän seurantakäynneistä adoption vahvistukseen ja kansalaisilmoitukseen. Lapselle tehdään myös erilaisia terveystutkimuksia. Ulkomailta adoptoitu 7 vuotta täyttänyt lapsi ei voi aloittaa koulunkäyntiään välittömästi ja myös siihen liittyy hyvin paljon erilaisia tehtäviä.

Mielestäni tämä ed. Päivi Räsänen aloite on kannatettava, ja toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta, johon tämä nyt menee eteenpäin, ottaa tämän vakavasti, koska jos me haluamme lisätä kansainvälisiä adoptioita ja yleensä adoptioita, myös tämän ikäiset tarvitsevat sitä vanhempien läsnäoloa.

Keskustelu päättyy.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna tiistaina kello 10.

Täysistunto lopetetaan kello 22.32.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen